

**Analýza výzkumu a vývoje v oblasti národní
a kulturní identity ve vybraných zemích
a v Evropské unii a jejich srovnání s ČR**

duben 2020

OBSAH

OBSAH	2
1. ÚVOD	6
1.1. Nejednoznačnost vymezení pojmů v různých jazycích a různých systémech.....	6
1.1.1. V manuálu Frascati, metodice statistického šetření VaV v OECD	8
1.1.2. V socioekonomických objektech VaV financovaného státem dle NABS 2007	10
1.1.3. Ve struktuře oborů výzkumu podporovaného Evropskou radou pro výzkum (European Research Council –ERC)	11
1.2. Značný vliv struktury orgánů státní správy a jejich kompetencí v oblastech VaV a NAKI na náplň pojmů	11
1.3. Podíl výdajů na VaV v oblasti humanitních a společenských věd z celkových výdajů na VaV	12
2. CHARAKTERISTIKY VÝVOJE A STAVU VE VYBRANÝCH ZEMÍCH A EU.....	13
2.1 Francie	13
2.1.1. Governance výzkumu a vývoje, governance kultury.....	14
2.1.2. Poskytovatel (poskytovatelé) podpory VaV v oblasti kultury.....	19
2.1.3. Institucionální podpora, účelová podpora	22
2.1.4. Priority, programy podpory VaV v oblasti kultury.....	22
2.1.5. Další nástroje podpory VaV v oblasti kultury	27
2.1.6. Evaluace VaV v oblasti kultury.....	27
2.1.7. Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury	29
2.1.8. Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury	32
2.2 Itálie.....	34
2.2.1. Governance výzkumu a vývoje kulturního dědictví	34
2.2.2. Výzkum v oblasti kultury v koncepčně strategických dokumentech pro VaV	37
2.2.3. Poskytovatelé podpory VaV v oblasti kultury.....	40
2.2.4. Evaluace výzkumu v oblasti kultury.....	45
2.2.5. Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury	47
2.2.6. Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury	48
2.3 Německo.....	49
2.3.1. Governance výzkumu a vývoje, governance kultury.....	51
2.3.2. Výzkum v oblasti kultury v koncepčně strategických dokumentech pro VaV	52
2.3.3. Poskytovatel (poskytovatelé) podpory VaV v oblasti kultury.....	54
2.3.4. Institucionální podpora, účelová podpora	58

2.3.5.	Další nástroje podpory VaV v oblasti kultury	61
2.3.6.	Evaluace VaV v oblasti kultury.....	62
2.3.7.	Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury	65
2.3.8.	Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury	66
2.4	Rakousko	69
2.4.1.	Governance výzkumu a vývoje, governance kultury	70
2.4.2.	Výzkum v oblasti kultury v koncepčně strategických dokumentech pro VaV	71
2.4.3.	Poskytovatel (poskytovatelé) podpory VaV v oblasti kultury.....	72
2.4.4.	Institucionální podpora, účelová podpora	74
2.4.5.	Priority, programy podpory VaV v oblasti kultury.....	74
2.4.6.	Další nástroje podpory VaV v oblasti kultury	75
2.4.7.	Evaluace VaV v oblasti kultury.....	79
2.4.8.	Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury	80
2.4.9.	Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury	82
2.5.	Spojené království	83
2.5.1.	Governance výzkumu a vývoje a governance kultury	84
2.5.2.	Výzkum v oblasti kultury v koncepčně strategických dokumentech pro VaV	87
2.5.3.	Evaluace VaV v oblasti kultury.....	91
2.5.4.	Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury	93
2.6.	Nizozemsko.....	95
2.6.1.	Governance VaV v oblastech kultury	97
2.6.2.	Výzkum v oblasti kultury v koncepčně strategických dokumentech pro VaV	98
2.6.3.	Poskytovatelé podpory VaV v oblasti kultury.....	99
2.6.4.	Institucionální a účelová podpora	102
2.6.5.	Priority, programy podpory VaV v oblasti kultury.....	102
2.6.6.	Další nástroje podpory VaV v oblasti kultury	103
2.6.7.	Evaluace VaV v oblasti kultury.....	104
2.6.8.	Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury	106
2.6.9.	Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury	111
2.7.	Finsko.....	113
2.7.1.	Governance výzkumu a vývoje a governance kultury	114
2.7.2.	Poskytovatel (poskytovatelé) podpory VaV v oblasti kultury.....	116
2.7.3.	Institucionální podpora, účelová podpora	117
2.7.4.	Priority, programy podpory VaV v oblasti kultury.....	118

2.7.5.	Další nástroje podpory VaV v oblasti kultury	120
2.7.6.	Evaluace VaV v oblasti kultury.....	120
2.7.7.	Nejvýznamnější organizace (institute) VaV a výzkumné programy v oblasti kultury .	121
2.7.8.	Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury	124
2.8.	Švýcarsko	126
2.8.1.	Governance výzkumu a vývoje a governance kultury	126
2.8.2.	Koncepčně strategické dokumenty pro VaV a kulturu.....	128
2.8.3.	Poskytovatel (poskytovatelé) podpory VaV v oblasti kultury.....	129
2.8.4.	Institucionální podpora, účelová podpora	135
2.8.5.	Priority, programy podpory VaV v oblasti kultury.....	136
2.8.6.	Další nástroje podpory VaV v oblasti kultury	137
2.8.7.	Evaluace v oblasti kultury	138
2.8.8.	Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury	139
2.8.9.	Mezinárodní spolupráce	142
2.8.10.	Další významné charakteristiky VaV ve Švýcarsku v oblasti kultury.....	144
2.9.	Evropská Unie	145
2.9.1.	Governance výzkumu a vývoje, governance kultury	146
2.9.2.	Výzkum v oblasti kultury v koncepčně strategických dokumentech pro VaV	147
2.9.3.	Poskytovatel (poskytovatelé) podpory VaV v oblasti kultury.....	148
2.9.4.	Institucionální podpora, účelová podpora	148
2.9.5.	Priority, programy podpory VaV v oblasti kultury.....	148
2.9.6.	Evaluace VaV v oblasti kultury.....	150
2.9.7.	Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury	151
3.	SHRNUTÍ STAVU VÝZKUMU NAKI V ZAHRANIČÍ	152
3.1.	Francie	152
3.2.	Itálie	154
3.3.	Německo.....	156
3.4.	Rakousko	159
3.5.	Spojené království	160
3.6.	Nizozemsko.....	163
3.7.	Finsko.....	165
3.8.	Švýcarsko	167
3.9.	Evropská Unie	168
4.	SROVNÁNÍ SE STAVEM V ČR a DOPORUČENÍ PRO NOVOU KONCEPCI	170

4.1.	Vymezení oblasti NAKI v ČR.....	170
4.2.	Podpora VaV v oblasti NAKI v ČR.....	173
4.3.	Doporučení pro novou koncepci podle stavu ve vyspělých zemích.....	178

1. ÚVOD

1.1. Nejednoznačnost vymezení pojmů v různých jazycích a různých systémech

Nejednoznačnosti jsou způsobeny především značně rozdílným chápáním pojmu kultura. Například slovník Merriam-Webster¹ uvádí 6 hlavních významů se 4 dalšími pod-významy.

V rámci hledání podkladů pro zpracování předkládané analýzy byly zjištěny dva krajní přístupy:

- Zjednodušující, kdy kultura byla v podstatě omezována jen na kulturní dědictví se značnými odchylkami výkladu pojmu kulturní dědictví.
- Rozšiřující, kdy do kultury byly zařazovány například historie, filozofie nebo věda, nebo alespoň historie filozofie a vědy.

Velmi výstižným modelem možného, ale i logického rozšiřování obsahu pojmu kultura je schéma ve studii španělských autorů KULTURSYSTEMA, Matrix for interpreting and mapping cultural and creative ecosystems; Ricardo Antón Troyas and Roberto Gómez de la Iglesia; 23 stran. Studie interpretuje systém kultury jako matici (nebo soubor matic).

Studie člení kulturu na pět diferencovaných sektorů (úrovní):

- 1. Kulturní dědictví;
- 2. Umění;
- 3. Užité umění a umělecké profese;
- 4. Kulturní a kreativní průmysly (kulturní a tvůrčí odvětví);
- 5. Zprostředkovatelské služby a pomocná odvětví.

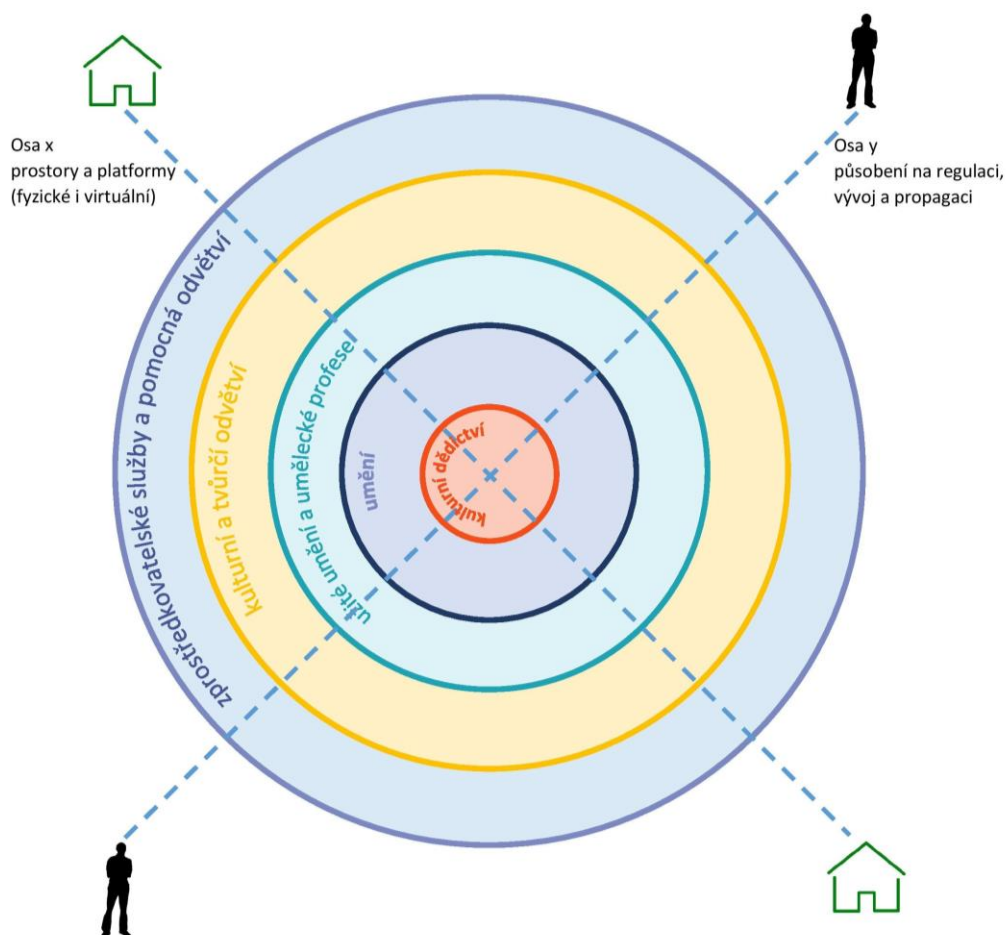
Uvedených pět sektorů je porovnáváno podle komplementárních os, které se týkají (vyjadřují):

- Osa X – Prostory a platformy (fyzické a virtuální) používané pro výrobu, výstavy, distribuci, ochranu (konzervování) a marketing;
- Osa Y – Agenty (aktéry) pro regulaci, rozvoj a propagaci v kulturních a tvůrčích (kreativních) odvětvích.

---

¹ Slovník Merriam-Webster je uznávaný americký online slovník definicí anglických slov, jejich významů a výslovnosti.

Obr. 1: Členění kultury dle španělské studie

Pramen: KULTURSYSTEMA, Matrix for interpreting and mapping cultural and creative ecosystems

Uvedená studie uvádí i výstižná vymezení jednotlivých oblastí kultury. Zajímavě jsou vymezeny kulturní a kreativní průmysly: „Jde o soubor činností, které poskytují hmotnou nebo nehmotnou podporu kulturních a tvůrčích obsahů a produktů. Tyto činnosti umožňují systematickou sériovou výrobu produktů a jejich hromadnou distribuci (včetně služeb velmi úzce napojených na standardní produkci)“.

Nejednoznačnost vymezení pojmu výzkum v oblasti národní a kulturní identity (NAKI) v různých jazycích a různých systémech

Je nutné konstatovat, že ve většině aktuálních koncepčně strategických dokumentech zemí uvedených v předkládané analýze se sice pojem kulturní identita objevuje, ale spíše jako výsledek (projev) „národního“ kulturního dědictví. V následujících pod-bodech 1.2.1 až 1.2.3 se proto uvádějí informace o kultuře jako celku.

Strukturu kultury založenou na dobrých znalostech systému podpory kultury uvádí internetový portál COMPENDIUM s přehledy kulturních politik a trendů v několika desítkách zemí.

Informace z tohoto portálu byly využity v tabulkách charakterizujících systém státní podpory kultury v zemích uvedených v předkládané analýze. Compendium uvádí 7 oblastí kultury s několika podoblastmi každé oblasti. Stručně viz následující tabulka č. 1, podrobněji příloha č. 1 této Analýzy.

Tab. 1: Oblasti kultury dle COMPENDIUM – www.culturalpolicies.net

Oblast	Počet pod-oblastí
I. Kulturní dědictví	5
II. Výtvarná umění	4
III. Múzická umění	3
IV. Knihy & noviny (tisk)	2
V. Audiovizuální a multimediální kultura	5
VI. Interdisciplinární záležitosti	4
VII. Nepokryté oblastmi I až VI	

Pramen: COMPENDIUM of cultural Policies and Trends ; Classification of cultural Domains and Subdomains – Part 1, 2014.

1.1.1. V manuálu Frascati, metodice statistického šetření VaV v OECD

Pro statistiku VaV v členských zemích platí metodická příručka Manual Frascati Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD). V manuálu je i uvedena i klasifikace výzkumných oborů.

Až do roku 2007 byly ve statistice OECD, metodicky ale i věcně VaV v oblasti humanitních věd, především kultury a umění, nedoceňovány. V roce 2007 OECD zavedla rozšířenou klasifikaci humanitních věd, která v podstatě platí do současnosti. Zmíněné nedoceňování souvisí s přikládáním větší důležitosti „tvrdým“, především přírodním vědám.

V celé historii se část od času objevovaly názory o podobnosti (blízkosti) principů vědy a umění. Významným způsobem do tohoto problému zasáhl Paul Feyerabend² cyklem svých přednášek na Technické vysoké škole v Curychu „Věda jako umění“ v letech 1981–1983. Přednášky vyšly knižně, v českém překladu v roce 2004. Sborník má 6 částí:

1. Věda jako umění
2. Pokrok v umění, filozofii a ve vědě
3. Kreativita – základ věd a umění nebo jen pouhá floskule
4. Celostní a agregátní pojetí ilustrované na příkladu kontinuity a pohybu
5. Poznání jako nástroj přežití
6. Jsou jednotlivé vědní obory výzkumnými institucemi nebo politickými stranami?

² Paul K. Feyerabend (1924–1994) špičkový filozof a teoretik dějin vědeckého poznání. Byl řádným profesorem na vynikajících univerzitách: University of California, Berkley; Technická vysoká škola, Curych. Některé jeho názory jsou doposud označovány za poněkud provokativní. Ve svém hlavním díle Rozprava proti metodě (Against Method) zavedl pojem Anything goes – Všechno (cokoli) jde.

Manual Frascati v roce 2015 změnil dosavadní definici VaV.³ Po předcházejících lobbystických aktivitách European League of Institutes of the Arts (ELIA – www.elia-artscholls.org)⁴ a Asociace evropských univerzit (EUA) bylo rozšířeno dosavadní spektrum oborů a aktivit VaV.

Nový Manual Frascati OECD nyní explicitně zahrnuje celkové poznání lidstva jako objekt výzkumu a experimentálního vývoje a uvádí umění jako jednu z jeho oblastí⁵. Tématům „Výzkum pro umění“, „Výzkum o umění“ a „Umělecké vyjádření versus výzkum“ jsou věnovány samostatné odstavce.

FORD – Fields of research and Development (oblasti výzkumu a vývoje). Humanitní vědy a umění tvoří skupinu 6: 6.1 Historie a archeologie; 6.2 Jazyky a literatura; 6.3. Filozofie, etika a náboženství; 6.4 Umění (umění, historie umění, scénické umění, hudba); 6.5 jiné humanitní vědy.

Součástí Manuálu Frascati (MF) vždy byly konkrétní příklady pro rozlišení úrovní výzkumu. V Manuálu 2015 jsou uvedeny příklady pro rozlišení kategorií VaV ve společenských a humanitních vědách.

(MF) 2.41 Další soubor příkladů se týká společenských věd, humanitních věd a věd o umění, ve kterých – jak bylo uvedeno výše – jsou mezi základním a aplikovaným výzkumem nejasné hranice. Rovněž i příklady experimentálního vývoje mohou být v těchto oborech těžko identifikovatelné vzhledem k jejich odlišnosti od oborů přírodních a technických věd. Aby však tyto příklady mohly být považovány za výzkum a vývoj, je třeba, aby splnily podmínky základních kritérií uvedených v této kapitole.

- V oblasti jazyků/lingvistiky:
  - Základní výzkum: Lingvisté studují, jak se různé jazyky ovlivňují, když přijdou do vzájemného kontaktu.
  - Aplikovaný výzkum: Logopedové zkoumají řídicí neurologii jazyků, a jak lidé získávají jazykové dovednosti.
  - Experimentální vývoj: Lingvisté vyvíjejí nástroj pro diagnostiku autismu u dětí na základě jejich osvojování jazyka, uchovávání a využívání znaků.
- V oblasti hudby: Výzkumníci vyvinou transformační teorii, která poskytuje rámec pro pochopení hudební události ne jako souboru objektů, které mají zvláštní vztah k sobě navzájem, ale jako série transformačních opatření.
  - Základní výzkum: Výzkumníci vyvinou transformační teorii, která poskytuje rámec pro pochopení hudební události ne jako souboru objektů, které mají zvláštní vztah k sobě navzájem, ale jako série transformačních operací aplikovaných na základní materiál díla.
  - Aplikovaný výzkum: Výzkumníci využívají historické záznamy a techniky experimentální archeologie k obnovení starobylého, a na dlouhou dobu

³ Přístup k celé publikaci: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264239012-en>

⁴ ELIA je velice aktivní sdružení. Finančně podporující členové, 6 předních evropských univerzit. V dubnu 2019 mělo sdružení 257 členů ve 47 zemích (Evropa 138 členů, Česko 7 členů). ELIA řídí její představenstvo (Representative Board), nyní na období 2018–2022. Za Česko je členkou představenstva Marie Topolčanská, Akademie výtvarných umění, Praha.

⁵ „Výzkum a vývoj zahrnuje kreativní a systematickou práci s cílem zvětšit úroveň poznání – k tomu patří i poznání lidí, společnosti a kultury – a vyvíjet (rozvíjet) nové aplikace disponibilního poznání“, přeloženo z Frascati Manual, OECD 2015, str. 22.

zmizelého hudebního nástroje, ke zjištění, jak byl konstruován, jak se na něj hrálo a k určení zvuků, které vyluzoval.

- Experimentální vývoj. Hudební pedagogové a teoretikové pracují na přípravě nových pedagogických materiálů na bázi nových objevů v neurovědě, které mění naše chápání toho, jak lidé zpracovávají nové zvuky a informace.

Výzkum pro umění

(MF) 2.65 Výzkum pro umění spočívá ve vývoji produktů a služeb tak, aby vyhovovaly potřebám vyjádření umělců a interpretů. V tomto oboru podnikání existují podniky, které věnují podstatnou část svých zdrojů na výzkum a vývoj v této oblasti. Tyto podniky se například zapojují do experimentálního vývoje s cílem vyrábět nové elektronické hudební nástroje, které by vyhovovaly potřebám skupiny interpretů. Další typy výzkumných a vývojových organizací (hlavně univerzity a technické ústavy) také hrají hlavní roli při prozkoumávání nových technologií pro muzická umění (např. pro zlepšení kvality audio/video záznamů). Činnost zaměřená na podporu zavedení nových organizačních nebo marketingových metod ze strany uměleckých institucí (reklama, finanční řízení atd.), se může kvalifikovat jako výzkum a vývoj, ale při provádění tohoto rozhodnutí je potřeba opatrnosti. Tato oblast provádění výzkumu a vývoje je již pokryta sběrem stávajících dat.

Výzkum v oblasti umění (studie uměleckého vyjádření)

(MF) 2.66 Základní nebo aplikovaný výzkum přispívá k většině studií umění (muzikologie, dějiny umění, divadelní vědy, mediální studie, literatura). Veřejné výzkumné instituce by mohly hrát roli ve vybraných oblastech výzkumu (stejně jako v některých souvisejících výzkumných infrastrukturách – například knihovnách, archivech atd. – jsou často spojovány s uměleckými institucemi, jako jsou muzea, divadla atd.). Co se týče ochranné a restaurátorské činnosti (pokud není zahrnuta do výše uvedené skupiny), doporučuje se identifikovat poskytovatele těchto technických služeb jako vykonavatele výzkumné a vývojové činnosti (zaměstnání výzkumných pracovníků, publikace vědeckých prací atd.). Tato oblast provádění výzkumu a vývoje je již do značné míry pokryta sběrem stávajících dat.

Umělecké vyjádření versus výzkum

(MF) 2.67 Samotný umělecký výkon je obvykle z výzkumu a vývoje vyloučen. Umělecké výkony nesplňují kritérium novosti výzkumu a vývoje, protože hledají nový výraz, spíše než nové poznatky. Také není splněno kritérium reprodukovatelnosti (jak přenést potenciálně vyprodukované dodatečné poznatky). V důsledku toho nelze předpokládat, že umělecké vysoké školy a katedry umění na univerzitách budou provádět výzkum a vývoj bez dalších podpůrných dokladů. Existence umělců, kteří navštěvují kurzy v těchto institucích není pro měření VaV relevantní. Vysokoškolské instituce přesto musí být hodnoceny případ od případu, pokud udělují doktorské tituly umělcům za umělecké výkony. Doporučuje se přijmout „institucionální“ přístup a zohlednit pouze umělecké výkony uznané vysokoškolskými institucemi, a to jako potenciální výzkum a vývoj (bude dále využíván při sběru dat).

1.1.2. V socioekonomických objektech VaV financovaného státem dle NABS 2007

NABS 2007 OECD je Nomenklatura pro analýzy a porovnávání výzkumných programů a rozpočtů (Nomenclature for the analysis and comparison of scientific programmes and budgets). Nomenklatura člení státní (veřejnou) podporu VaV do 14 kapitol. Desátou kapitolou je „Kultura, rekreace, náboženství a sdělovací prostředky“.

Pojem kultura dle NABS 2007 zahrnuje sociologii vědy, náboženství, umění, sportu a volného času, kromě jiného VaV v oblasti médií, zvládnutí jazykové a sociální integrace, knihoven, archivů a zahraniční kulturní politiky.

Kapitola 10 zahrnuje VaV související se:

- Společenskými jevy kulturních aktivit, náboženských a volnočasových aktivit s cílem určit jejich dopad (impakt) na život ve společnosti;
- rasovou a kulturní integrací a sociokulturními změnami v těchto oblastech.

Tato kapitola zahrnuje také VaV: rekreačních a kulturních služeb; kulturní služby; vysílací a vydavatelské služby; náboženské a jiné komunitní služby.

1.1.3. Ve struktuře oborů výzkumu podporovaného Evropskou radou pro výzkum (European Research Council –ERC)

ERC zabezpečuje podporu části rámcových programů EU, části „Excelentní věda“. Podporu poskytuje formou 5 typů grantů ve 4 skupinách. Každá ze skupin má několik podskupin: Fyzikální a technické vědy (PE – 10 podskupin); Vědy o živé přírodě (LS – 9 podskupin); Společenské a humanitní vědy (SH – 6 podskupin). Výzkum v oblasti kultury je podporován v podskupině SH5 „Kultury a kulturní produkce“ a částečně i v podskupině SH 6 „Studia minulosti lidí“. Čtvrtou skupinou jsou interdisciplinární obory. Pro jednotlivé podskupiny má ERC ustaveny hodnotící panely, které hodnotí návrhy na poskytnutí grantů.

Existence různých struktur oborů VaV přináší i určité problémy především u bibliometrických hodnocení výsledků VaV. V hodnotících systémech se stanovují převodníky mezi jednotlivými strukturami oborů.

1.2. Značný vliv struktury orgánů státní správy a jejich kompetencí v oblastech VaV a NAKI na náplň pojmů

Struktury státní správy (governance) VaV a kultury ve sledovaných zemích jsou značně rozdílné. Struktury jsou především výsledkem politických dohod, ne výsledkem optimalizací ekonomických nebo optimalizací managementu. Rozdělení působností a odpovědností má samozřejmě větší či menší vliv i na vymezení pojmů v oblasti kultury. Ve většině sledovaných zemí v předkládané analýze je státní podpora VaV soustředěna do dvou ministerstev. Je-li koncentrace prostředků vysoká (např. Německo, Rakousko), stává se, že ústřední orgán státní správy pro kulturu (ministerstvo nebo jiná instituce) buď VaV v oblasti kultury vůbec nepodporuje, nebo jen ve značně omezeném rozsahu. V těchto zemích buď koncepčně strategické dokumenty pro VaV v oblasti kultury na úrovni vlády či ministerstva neexistují, nebo jsou do jisté míry nahrazeny koncepčně strategickými dokumenty nižší úrovně, například exekutivních agentur pro podporu VaV.

1.3. Podíl výdajů na VaV v oblasti humanitních a společenských věd z celkových výdajů na VaV

Ze statistik Eurostatu ani OECD nelze zjistit přesnější data o výdajích na VaV v oblasti kultury. Určitým přiblížením mohou být státní výdaje na jednotlivé socioekonomické cíle dle nomenklatury OECD NABS 2007 (viz část 1.2.2). V následující tabulce č. 2 jsou uvedeny podíly celkových státních výdajů na VaV vynaložených na „Kulturu, rekreaci, náboženství a masmédia“. A pro porovnání i na dva další socioekonomické cíle „Průmyslovou produkci a technologie“ a na „Zdravotní projekty“.

Tab. 2: Podíly celkových státních výdajů na VaV na kulturu, průmysl a zdraví, dle NABS 2007

	2015	2016	2017
	(%)	(%)	(%)
F kultura	neuv.	1,7	1,6
F průmysl	1,7	1,4	1,2
F zdraví	7,1	6,9	6,7
IT kultura	0,05	0,06	0,06
IT průmysl	21,0	13,0	15,3
IT zdraví	16,5	8,5	8,7
DE kultura	1,1	1,2	1,4
DE průmysl	11,9	11,7	11,4
DE zdraví	5,2	5,0	5,0
DK kultura	1,8	1,9	1,8
DK průmysl	5,2	4,9	8,3
DK zdraví	15,6	15,4	15,8
NL kultura	0,05	0,05	0,04
NL průmysl	3,2	6,0	6,1
NL zdraví	4,3	4,4	4,5
AT kultura	0,03	0,03	0,03
AT průmysl	14,2	14,6	13,6
AT zdraví	4,9	4,4	4,7
FI kultura	1,5	0,9	0,6
FI průmysl	16,6	16,1	17,5
FI zdraví	3,6	3,0	3,2
UK kultura	1,0	1,1	0,9
UK průmysl	3,6	4,7	5,3

UK zdraví	23,4	21,4	22,1
CH kultura	0,1	n.	n.
CH průmysl	1,0	n.	n.
CH zdraví	0,2	n.	n.
CZ kultura	1,8	1,4	1,5
CZ průmysl	10,9	8,5	9,7
CZ zdraví	6,7	15,4	15,8
EU kultura	1,0	1,2	1,1
EU průmysl	8,9	9,1	9,8
EU zdraví	9,4	8,8	8,6

Pramen: Eurostat Total GBAORD by NABS 2007 socio-economic objectives; poslední aktualizace 19. 3. 2019; vlastní výpočty podílů.

Poznámka: Kultura – NABS10 Kultura, rekreace, náboženství a masmédia; Průmysl – NABS06 Průmyslová produkce a technologie; Zdraví – NABS07 Zdravotní projekty

Výdaje na VaV pro kulturu, rekreaci, náboženství a masmédia v žádné ze sledovaných zemí ani v EU jako celku nepřesahují 2 % celkových státních výdajů na VaV. Tato skutečnost samozřejmě ovlivňuje konkrétnost a podrobnost informací o výdajích na VaV v oblasti kultury. Výdaje na porovnávané socio-ekonomické cíle jsou výrazně vyšší.

2. CHARAKTERISTIKY VÝVOJE A STAVU VE VYBRANÝCH ZEMÍCH A EU

2.1 Francie

Francie je tradičně všeobecně uznávanou zemí kultury, která se významně podílí na trendech jejího rozvoje. V posledních deseti letech byla v Česku vypracována celá řada studií charakterizujících systémy výzkumu a vývoje v zahraničí. Francie se ve výběru hodnocených zemí vyskytovala jen výjimečně. V hodnoceních se objevovala většinou jen instituce [Centre National de la Recherche Scientifique \(CNRS\)](#) – Národní centrum vědeckého výzkumu a jeho ústavy. Centrum bylo srovnáváno s naší Akademií věd České republiky.

Na webech francouzských institucí VaV, a platí to i pro instituce kultury, je sice hodně informací, ale často v nich chybí objemy finančních prostředků, termíny platnosti a vzájemné vztahy strategických dokumentů. Podíl textů z oblasti VaV a kultury v angličtině nepřesahuje tři procenta.

V následující tabulce převzaté z portálu [Compendium cultural policies & trends; https://culturalpolicies.net](https://culturalpolicies.net) jsou uvedeny hlavní parametry podpory kultury ve Francii.

Tab. 3: Veřejné orgány odpovědné za rozvoj národní kulturní politiky ve Francii

Země	Centralizovaný / decentralizovaný systém	Ústřední ministerstvo s působností pro kulturu	Rada pro umění nebo kulturu	Národní fond nebo nadace pro kulturu	Poradní orgány / výbory Ministerstva pro kulturu s externími odborníky	Ústřední orgány nebo dohody o meziresortní spolupráci včetně ministerstva s působností pro kulturu	Orgány nebo mechanismy pro kulturní spolupráci centrální (vládní) úrovně a úrovněmi nižšími
Francie	Centralizovaná struktura (s regionálními trendy a rostoucí roli komunální správy)	Ministerstvo kultury	Ne	Regionální fondy např. pro současné umění, muzea nebo knihovny	Ne	Dohody ministerstev o meziministerské kooperaci (např. <i>Rada pro umělecké a kulturní vzdělávání</i> , ustavená v roce 2005 ze zástupců Ministerstva kultury a Ministerstva pro vzdělávání)	Přes 12 tisíc dohod Ministerstva kultury a regionálních nebo místních úřadů o rozvoji kultury / 40 „Kulturních paktů“ / Spolupráce (co-management) státu a měst ve věci <i>Domů kultury</i>

Pramen: COMPENDIUM Tables, International Cultural Cooperation in Europe: Organisations and Trends

Informace v tabulce lze považovat za výstižné. V oblasti VaV a kultury byl ve Francii formulován větší počet národních strategií. S jejich formulací gesčním ministerstvům sice pomáhaly četné Rady (Výbory). V podstatě však tyto Rady (Výbory) nevykazují žádné další významnější aktivity. Podrobnější informace v dalších částech kapitoly o Francii.

2.1.1. Governance výzkumu a vývoje, governance kultury

Obecně lze konstatovat, že francouzská ministerstva jsou větší než ve většině evropských zemí, i s přihlédnutím k počtům obyvatel.

Francouzskou politiku výzkumu a inovací řídí Ministerstvo pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace (MESRI). Výzkum probíhá ve vysokoškolských institucích a veřejných výzkumných organizacích. Asi dvě třetiny výzkumu jsou prováděny v podnicích.

Ministerstvo pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace (Ministère de l'Enseignement supérieur, de la Recherche et de l'Innovation – MESRI) – www.enseignementsup-recherche.gouv.fr. Přímě ministru podléhají 3 inspekce: Inspekce národního vzdělávání, Generální inspekce pro správu

národního vzdělávání a výzkumu, Inspekce knihoven. Ministerstvo má tři hlavní sekce: Generální sekretariát; Generální ředitelství pro vysokoškolské vzdělávání a profesní integraci; Generální ředitelství pro výzkum a inovace. Dále jsou uvedeny podrobnější informace jen o GŘ pro výzkum a inovace.

Generální ředitelství pro výzkum a inovace

Strategie výzkumu a inovací

- Výhledové strategické analýzy a intelligence économique
- Životní prostředí, agronomie, ekologie, systémově vědy o Zemi a vesmíru
- Energetika, udržitelný rozvoj, chemie a chemické procesy
- Matematika, fyzika, nano-vědy, věda a technologie informatiky a komunikací
- Biologie a zdraví
- Vědy o člověku a společnosti
- Kosmonautika (politika) a oddělení obrany

Výkony, financování a uzavírání smluv s výzkumnými organizacemi

- Odbor rozpočtového řízení a rozpočtování
- Odbor pilotní podpory agentur a předpisů (regulace)
- Odbor analýz organizační politiky a teritoriálních otázek
- Odbor velkých infrastruktur výzkumu
- Odbor kultury vědy a vztahů s veřejností

Inovace, transfer technologií a regionální aktivity

- Odbor inovační politiky a transferu technologií
- Odbor regionálních aktivit
- Regionální delegace pro výzkum a technologie (vývoj)

Výzkumem v oblasti kultury se částečně zabývají: Útvar (oddělení) „Vědy o člověku a společnosti“ v odboru „Strategie výzkumu a inovací“; „Odbor kultury vědy a vztahů s veřejností“ v departmentu „Výkony, financování a uzavírání smluv s výzkumnými organizacemi“.

Francouzský systém veřejné podpory výzkumu a inovací plní 4 funkce:

- Orientační: Definice politiky výzkumu, celkových cílů a celkového rozpočtu veřejné politiky výzkumu. Role Ministerstva pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace a Vysoké rady pro vědu a technologie (HCST – Haut conseil de la science et de la technologie) byly nahrazeny Radou pro strategický výzkum (Conseil stratégique de la recherche), která navrhuje nejdůležitější zaměření národní strategie výzkumu a hodnotí její realizaci.

- Programování: formulace tematických priorit podle sektorů a poskytování finančních prostředků. Role poskytovatelů finančních prostředků (A.N.R⁶, Bpifrance⁷ aj.) aliancí a organizací.
- Výzkumu samotného: Realizace výzkumných aktivit ve výzkumných organizacích, na vysokých školách aj.
- Evaluace: Vysoká (nejvyšší) rada pro hodnocení výzkumu a vysokoškolského vzdělání (Haut conseil de l'évaluation de la recherche et de l'enseignement supérieur), která nahrazuje Agenturu pro hodnocení výzkumu a vysokoškolského vzdělání – AERES) může sama provádět hodnocení nebo zajišťovat kvalitu hodnocení úrovně EU prováděných jinými pracovišti formou validace zvolených postupů hodnocení.

Výzkum podporují ještě i některá další ministerstva, např. Ministerstvo obrany, Ministerstvo zahraničních věcí a v nepříliš velkém rozsahu i Ministerstvo kultury.

Ministerstvo kultury

Francouzské Ministerstvo kultury (Ministère de la culture www.culture.gouv.fr) má následující organizační strukturu (Generální sekretariát a 4 sekce):

Generální sekretariát (9 odborů – departmentů)

Sekce pro kulturní dědictví

- Odbor mezinárodních a evropských záležitostí
- Odbor komunikací
- Odbor vědeckého a technického vzdělávání
- Odbor politiky vztahů s veřejností
- Odbor výzkumu politiky výzkumu
- Odbor informačního systému o kulturním dědictví
- Odbor inspekce kulturního dědictví
- Záležitosti bezpečnosti a dostupnosti
- Odbor architektury
- Odbor služeb pro francouzské archivy
- Odbor služeb pro francouzská muzea
- Odbor služeb pro kulturní dědictví
- Management finančního podnikání

Sekce umělecké tvorby

- Odbor inspekce umělecké tvorby
- Odbor komunikací
- Odbor výtvarného umění

⁶ A.N.R – Národní agentura pro výzkum (L'Agence nationale de la recherche – www.agence-nationale-recherche.fr). Standardní agentura pro účelovou podporu výzkumu.

⁷ Bpifrance je finanční instituce, která slouží veřejným zájmům. Jejím cílem je podpora podniků, které se v důsledků kapitálové krize dostaly do obtíží. 50 % kapitálu vložil stát, 50 % soukromé instituce.

- Odbor of the live performance
- Odbor finančního podnikání a podnikatelských záležitostí
- Odbor umělecké distribuce (rozhlasové vysílání) pro veřejnost
- Odbor zaměstnanosti, vysokoškolského vzdělání a výzkumu

Sekce médií a kulturního průmyslu

- Odbor finančního podnikání a podnikatelských záležitostí
- Odbor knih a čtení
- Odbor rozvoje ekonomiky kultury

Sekce záležitostí francouzského jazyka (6 odborů – útvarů)

Model francouzské kulturní politiky je charakterizován rozsáhlými opatřeními financovanými z veřejných prostředků. Doplnkově k právním a regulačním aspektům aktivit zaměřených na aktéry kultury, kulturní statky, které jsou svěřeny státu, vynakládají i regionální a lokální orgány značné finanční prostředky do celé řady oblastí kultury.

Rovný přístup občanů ke kultuře je zaručen ústavou: stát musí zajistit, aby se všichni lidé potenciálně mohli zúčastnit kulturního života. Francie uznává, že kultura je integrální součástí celkového rozvoje, spolu se sociálním a hospodářským rozvojem. Kultura je považována za klíčový faktor zajišťování kvality života a naplňování potřeb každého jednotlivce. Jedním z hlavních cílů kulturní politiky je napravovat zjištěné nedostatky (nerovnosti) v přístupu ke kultuře.

Stát je dále garantem jazykové politiky Francie podporou francouzštiny jako úředního jazyka a podporou frankofonních společenství.

Kulturní politika Francie se soustřeďuje na tři hlavní směry:

- Kulturní dědictví;
- Tvorba (kreativita);
- Předávání (transfer) poznatků a kulturní demokratizace (především prostřednictvím kulturního a uměleckého vzdělávání).

Výzkumné aktivity v oblasti kultury jsou v letech 2017–2020 rozděleny do tří směrů (oblastí):

- Výzkum kulturního dědictví
- Výzkum umělecké tvorby
- Průřezový výzkum

Výzkum kulturního dědictví zahrnuje archeologický výzkum, výzkum etnologického dědictví, movitého a nemovitého dědictví, muzea, archivy a dále konzervační a restaurátorský výzkum. Výzkum vytváří nepostradatelný základ jakékoli politiky kulturního dědictví. Výzkum zpřesňuje kvalitu poznatků, přináší efektivní prostředky pro datování, analýzy, zachovávání a obnovu kulturního dědictví. Výzkum dále zajišťuje vývoj nástrojů a metod pro výzkum sbírek, modernizaci nástrojů pro ukládání, zpracování, vyhledávání a distribuci digitalizovaných zdrojů.

Ministerstvo každoročně vydává zajímavou publikaci „Klíčové údaje, statistika kultury a komunikací“ (Ciffres Clés, Statistiques de la culture et de la communication). Pro rok 2018 vyšla 5. 4. 2018 a má 276 stran. Publikace jako celek není online dostupná. Obsah publikace 2018 je uveden v příloze č. 2 této Analýzy.

Do působnosti Ministerstva kultury patří tři skupiny organizací:

Instituce centrálního významu (30 institucí)

Výzkumem ve větším rozsahu se zabývají:

- Centre de recherche et de restauration des musées de France (C2RMF); www.c2rmf.fr
- Institut national du patrimoine (INP) www.inp.fr
- Institut national de recherches archéologiques préventives (INRAP); www.inrap.fr

Vysoké školy architektury (20)

Naprostá většina z nich se zabývá i výzkumem. Základní institucionální příspěvek dostávají tyto školy od Ministerstva pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace. Doplňující účelové prostředky získávají především od Národní nadace pro výzkum a od EU.

Veřejné instituce kulturní a vědecké povahy (18 institucí)

Výzkumem ve větším rozsahu se zabývají

- Institut national d'histoire de l'art (INHA); www.inha.fr
- École nationale supérieure de création industrielle (ENSCI); www.ensci.com

Do systému governance VaV patří i již zmíněná Rada pro strategický výzkum. Rada pro strategický výzkum (Le Conseil stratégique de la recherche – C.S.R) stanovuje hlavní směry výzkumu, transferu a technologií pro strategii France Europe 2020. V Radě jsou zastoupeni špičkoví francouzští a zahraniční vědečtí pracovníci a špičkoví experti z oblastí společnosti, ekonomie a politiky. V Radě jsou i tři zástupci parlamentu.

Radě předsedá premiér nebo ministr pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace. Rada má 26 členů jmenovaných rozhodnutím vlády. Členové jsou jmenováni na dobu 5 let. Je respektováno vyvážené složení žen a mužů.

Rada v roce 2016 připravila nejdůležitější strategický dokument o výzkumu, vývoji a inovacích ve Francii s názvem „France Europe 2020 – A Strategic Agenda for Research, technology transfer and Innovation“ (96 stran).

Devět hlavních aktivit strategie „Francie Evropa 2020:

1. Mobilizace všech aktérů schopných řešit nejdůležitější výzvy společnosti.
2. Zlepšit koordinaci výzkumu a systém řízení (government) ve Francii.
3. Podpora výzkumu technologií.
4. Rozvoj digitálního vzdělávání a infrastruktury.
5. Podpora inovací a transferu technologií.
6. Posílení a zlepšení vědecké kultury dle zahraničních zkušeností.
7. Rozvojové programy pro nejdůležitější výzkumné a inovační priority.
8. Zlepšení vztahů ve francouzském systému výzkumu.
9. Zlepšit účast francouzského výzkumu na výzkumu evropském a světovém.

Mírnou souvislost s VaV v oblasti kultury má aktivita 1 „Mobilizace všech aktérů schopných řešit nejdůležitější výzvy společnosti“, která je členěna na 9 dílčí aktivit, a to v dílčí aktivitě 8:

1. Odůvodněné řízení (management) zdrojů a adaptace na změny klimatu
2. Čistá, bezpečná a efektivní energie

3. Stimulace obnovy průmyslu
4. Zdraví a blahobyt (spokojenost)
5. Bezpečnost a demografické výzvy
6. Udržitelná mobilita a městské systémy
7. Informační a komunikační společnost
8. Inovační, integrativní a adaptivní společnosti
9. Aspirace evropského prostoru

2.1.2. Poskytovatel (poskytovatelé) podpory VaV v oblasti kultury

Jak již bylo uvedeno, francouzské internetové zdroje poskytují jen velmi málo informací o finančních výdajích na VaV. Autoru se nepodařilo získat data o delším časovém vývoji výdajů Ministerstva pro vysokoškolské vzdělávání, výzkumu a inovace. Ministerstvo je však nesporně největším poskytovatelem podpory VaV.

Relativně zajímavé informace o výdajích na VaV se podařilo získat u Ministerstva vnitra, které sice není velkým poskytovatelem, a u Národní agentury výzkumu.

Tab. 4: Rozpočet Ministerstva kultury, nomenklatura státního rozpočtu – přehled a vývoj

	2012 (mil. €)	2016 (mil. €)	2018 (mil. €)	2019 (mil. €)
Úkol kultura	2 917,0	2 750,2	2 917,0	2 938,0
Program 175 Kulturní dědictví	860,0	869,8	897,0	899,0
Program 131 Kreativita	787,0	747,4	779,0	780,0
Program 224 Transfer znalostí a demokratizace kultury	428,0	1 133,0	529,0	541
Úkol výzkum a vysokoškolské vzdělávání	124,0	122,4	112,0	110,0
Program 186 Vědecký výzkum a výzkum kultury	124,0	122,4	112,0	110,0
Úkol média, knihy a kulturní průmysl	587,0	561,0		
Program 180 Tisk		255,3	281,0	281,0
Program 334 Knihy a kulturní průmysl		276,5	302,0	300,0
Program 313 Vysílání a rozmanitost rozhlasu		29,2		
CELKEM	9 671,0	10 068,00	9 725,0	9,729

Pramen: Ministère de la Culture; Project de loi de finances 2019, 2017

Ministerstvo kultury uvádí ve svých rozpočtech dvě hlavní aktivity v oblasti výzkumu: Výzkum kultury a Kultura vědy a techniky. V následující tabulce je uveden vývoj nákladů na tyto dvě položky.

Vyznamným specifíkem francouzského výzkumu v oblasti kultury, je zařazení výzkumu historie a teorie vědy do kultury a masivní finanční podpora zařízení pro prezentaci vědy, technologií a inovací veřejnosti.

Mírné rozdíly ve výši výdajů na VaV v tabulkách č. 4 a č. 5 vysvětluje dokument Ministerstva kultury menšími přesuny finančních prostředků mezi jednotlivými kapitolami rozpočtu ministerstva.

Tab. 5: Vývoj nákladů na výzkum v oblasti kultury financovaném Ministerstvem kultury

	2016 (mil. €)	2017 (mil. €)	2018 (mil. €)	2019 (mil. €)
Aktivita 1 – Výzkum kultury	8,83	10,03	10,3	11,0
Aktivita 2 – Kultura vědy a techniky	113,30	108,46	101,7	99,7
CELKEM Program 186	122,13	118,49	112,0	110,7

Pramen: Ministère de la Culture; Project de loi de finances 2019, 2017

V roce 2018 vynaložilo Ministerstvo kultury z celkového rozpočtu 25 % na kulturní dědictví, 22 % na kulturní tvorbu a šíření kultury, 15 % na média a kulturní průmysl a 38 % výzkum, transfer poznatků na výstavách a v muzeích, a výuku⁸.

V roce 2019 vynaloží Ministerstvo kultury 110 mil. Euro na výzkum v oblasti kultury, což je o něco méně než v roce 2018.

Jak již bylo uvedeno, k významným dílčím (nepřímým)⁹ poskytovatelům patří **Národní agentura pro výzkum** (L'Agence nationale de la recherche, www.agence-nationale-recherche.fr). Národní agentura pro výzkum (ANR) zabezpečuje účelovou podporu výzkumných projektů. Při kompetitivním výběru projektů pro poskytnutí finanční podpory agentura respektuje zahraniční standardy. Agentura dále usiluje o:

- další rozvoj francouzského výzkumu a technologií;
- kreativitu a vytváření partnerství;
- zaměření výzkumných aktivit na hospodářské a společenské priority, které jsou stanovovány na nejvyšší státní úrovni a po dohodě s ostatními aktéry výzkumu;
- podporu interakcí mezi jednotlivými oblastmi výzkumu (interdisciplinaritu)
- intenzifikaci veřejno-soukromých vazeb.

Agentura měla v roce 2017 312 zaměstnanců (62 % žen). Na podporu výzkumných projektů vynaložila 624,5 mil. Euro. Nejvíce bylo vynaloženo na obory zdraví a biologie (32 % celkových výdajů). Na humanitní a společenské vědy bylo vynaloženo 8 % celkových výdajů. Kolik bylo vynaloženo na výzkum v oblasti kultury, nebylo možné zjistit. V následující tabulce č. 6 jsou uvedeny počty hodnocených a financovaných (schválených) projektů ve 4 hlavních skupinách podpory.

⁸ Z projevu Ministra kultury k bilanční zprávě za rok 2018.

⁹ Agentura získává veškeré finanční prostředky jako institucionální podporu od Ministerstva pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace. Smlouva (dohoda) stát (ministerstvo) a agentury na období 2016–2019 má 60 stran.

Tab. 6: Počty hodnocených a schválených projektů výzkumu ANR v roce 2015 a 2017

Složka	2015			2017		
	Počet projektů hodnocených	Počet projektů financovaných	Úspěšnost (%)	Počet projektů hodnocených	Počet projektů financovaných	Úspěšnost
(1) Společenské výzvy	1 795	474	26,4	2 262	721	13,3
(2) Hraniční (průlomový) výzkum	364	93	25,5	379	128	13,6
(3) Spolupráce s EU a zvyšování vědecké atraktivity Francie	2 085	302	14,5	1 318	339	19,3
(4) Ekonomický dopad výzkumu (přínosy)	609	172	28,2	620	192	16,8
CELKEM	4 853	1 014	28,3	4 579	1 380	14,9

Pramen: ANR, Annual Report 2015, 2017

Podle výroční zprávy 2017 ANR financovala výzkumné projekty z následujících oblastí:

- Centra excellence;
- Zdraví a biotechnologie (bioinformatika, zdroje pro biotechnologie, infrastruktury, nanobiotechnologie);
- Energie, ekonomika oběhu surovin;
- Hodnocení výzkumu – IRT, Carnot-hodnocení¹⁰, SATT (Společnost pro urychlení transferu technologií) a CVT
- Campus Saclay

Počet hodnocených projektů v roce 2017 ve srovnání s rokem 2015 mírně klesnul. Klesla rovněž úspěšnost podaných návrhů projektů.

Agentura má na své domovské stránce uvedenu i strukturu projektů dle vědních oborů (disciplín) a témat, které je ochotna finančně podpořit. V dílčí struktuře „Výzkum dle vědních disciplín“ jsou podrobněji specifikovány i vědní oblasti více či méně související s kulturou:

- Vědy a životě
- Přírodní a technické vědy
- Humanitní a společenské vědy
  - Jednotlivci, instituce a trhy
  - Instituce, hodnoty a přesvědčení, chování
  - Životní prostředí a společnost
  - Lidský duch a jeho složitost

¹⁰ Štítek (označení) Carnot bylo zaveden v roce 2006 a je označením excellence uděleným Ministerstvem pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace francouzským výzkumným institucím.

- Kultury a produkce kultury
- Člověk v minulosti

Výzkum dle témat (opět podrobněji jsou rozvedena témata více či méně související s kulturou):

- Přírodní zdroje, změny klimatu a ekologie
- Čistá a udržitelná energetika
- Obnova průmyslu
- Zdraví a pohoda (spokojenost)
- Potravinové řetězce
- Mobilita a městské systémy
- Informační a komunikační společnost
- Inovativní, integrující a adaptivní společnosti
  - Inovativní společnost
  - Sociální dimenze
  - Vzdělávání a učení
  - Kreativita, kultury, kulturní dědictví
  - Právo, demokracie, governance a nové standardy
- Svoboda a bezpečnost Evropy, jejich občanů a obyvatel

Výzkum v rámci jiných programů

- Valorizace, veřejno – soukromá partnerství
- Podpora příchodu špičkových zahraničních výzkumných pracovníků
- Nově vznikající výzkumné obory

2.1.3. Institucionální podpora, účelová podpora

Z dostupných podkladů nelze získat kvantitativní data o podílech dvou základních typů financování VaV. Ministerstvo pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace nesporně plně institucionálně financuje Národní agenturu pro výzkum a významným podílem (přes 45 %) i Národní centrum pro vědecký výzkum ([Centre National de la Recherche Scientifique – CNRS; www.cnrs.fr](http://www.cnrs.fr)).

2.1.4. Priority, programy podpory VaV v oblasti kultury

Problematika strategií, koncepcí, programů a priorit VaV ve Francii je poněkud nepřehledná. Poslední programy VaV jsou z roku 2010, resp. 2012 a není zřejmé, jestli jsou ještě funkční. Strategií více či méně souvisejících s VaV má Francie značný počet. Tato část dokumentu se pokouší stav zpřehlednit a o těch částech strategií, které by mohly souviset s VaV v oblasti kultury, jsou podány podrobnější informace.

V současné době (březen 2019) existují následující platné strategie:

Průřezové strategie

- Zjednodušení systémů vysokoškolského vzdělávání a výzkumu
- Národní strategie kultury vědy, technologií a průmyslu

- Národní strategie výzkumu umělé inteligence
- Klima a udržitelný rozvoj
- Francie Evropa 2020
- Investice budoucnosti
- Strategie přípravy Zákona o vysokoškolském vzdělávání a výzkumu
- Územní strategie – STRATER

Strategie výzkumu

- Národní strategie výzkumu
- Národní strategie infrastruktur výzkumu

Strategie inovací

- Národní plán inovací

Zřejmě nejdůležitější a do jisté míry nadřazenou většině ostatních by měla být Národní strategie výzkumu (S.N.R.).

Nástroje pro realizaci S.N.R.

- Víceleté smlouvy státu (zastoupeného Ministerstvem pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace) s vysokoškolskými institucemi a veřejnými výzkumnými organizacemi.
- Programování poskytovatelů veřejné finanční podpory výzkumu a inovací, včetně Národní agentury pro podporu výzkumu (A.N.R.)
- Využití účasti na programu Horizont 2020 EU.
- Cílem strategie je pružná a efektivní reakce na vědecké, technologické, environmentální a společenské výzvy při udržení vysoké úrovně základního výzkumu.
- Strategie formuluje i zásady hodnocení výsledků výzkumu, transfer technologií a dopady na ekonomiku a společnost.
- Strategie kultury vědy, technologií a průmyslu je součástí národní strategie výzkumu a při její realizaci je brána do úvahy.
- Národní strategie výzkumu je revidována každých pět let. Změny a opatření pro realizaci jsou součástí smluv o výkonech gesčního ministerstva i institucionálně podporovaných výzkumných organizací. Stejně platí o dohodě o výkonech s Národní agenturou pro výzkum (A.N.R.)

Národní strategie výzkumu

Dokument má 178 stran a následující obsah.

Část 1 – Návrh národní strategie výzkumu

Kapitola I – Cíle a metodika

Kapitola II – Hlavní strategické orientace SNR

Kapitola III – Prioritní akční programy

Kapitola IV – Monitorování a evaluace SNR

Přílohy

Část 2 – Stanovisko Strategické rady pro výzkum

Kapitola I – Stanovení úloh různých deklarací výzkumu

Kapitola 2 – Stanovisko Vysoké rady k výzkumu prioritních orientací

Kapitola 3 – Proces hodnocení dopadů Národní strategie výzkumu

Přílohy

Bližší charakteristiky vybraných částí.

Část 1 Kapitola III Prioritní akční programy (celkem 4 programy):

BIG DATA

Životní prostředí, energie a udržitelný rozvoj

Život a zdraví

Lidé a společnost

Akční program Lidé a společnost

Základní a aplikovaný výzkum měst, dopravy a interakcí člověka a stroje staví lidi do středobodu problému. Hybridní charakter těchto témat podtrhuje nutnost zapojení humanitních a společenských věd (SHS) do úzké spolupráce s ostatními oblastmi vědy, zejména digitálními vědami, při zkoumáních daných problémů.

Sanované a udržitelné prostory měst

Přemýšlíme-li (usilujeme-li) o udržitelných městech, musíme začínat od optimalizace energetické účinnosti budov a město pozorovat jako celek. Neboť město je komplexní systém, který zahrnuje značný počet entit. K přesvědčivým výsledkům se nemůžeme dostat jen na základě studia jednotlivých entit. Pouze při zohlednění všech složek města a jejich vzájemného působení (budovy, mobilita, sítě, vybavení, odpad, vnitřní vzduch a další) můžeme získat integrované řešení, konzistentní a s nižšími náklady.

Opatření 1 Vytvořte observatoře města

Opatření 2 Zorganizujte hlavní národní akci týkající se strukturování problémů měst budoucnosti

Opatření 3 Zřízení interdisciplinárních center pro město budoucnosti

Opatření 4 Organizace rozšiřování (předávání) výsledků výzkumu

Udržitelná doprava

Vzhledem k tomu, že mobilita je nezbytnou podmínku hospodářského a sociálního rozvoje města, je nezbytné hledat technologická řešení, která by nepotřebovala ke svému pohonu fosilní paliva. Taková technická řešení, která by zachovala vysokou dostupnost motorizace. Doposud zavádění nových služeb mobility s omezenými ekologickými dopady brání celá řada ekologických,

hospodářských, organizačních, společenských a technologických překážek. Právě těmito překážkami se výzkum musí zabývat.

Opatření 1 Analýza překážek realizace integrované udržitelné mobility

Opatření 2 Zajistit a provádět multi-tematická programování hlavních os výzkumu

Opatření 3 Zlepšit strukturu francouzských vědeckých a technologických kapacit s cílem výraznější účasti na evropských programech. Koordinovat francouzskou účast na společných evropských výzvách

Interakce člověk a stroj

Navrhovaný program doplňuje a rozšiřuje mechanismy, které již podporují průmyslový výzkum v továrně budoucnost jak na vnitrostátní, tak i na evropské úrovni. Výzkum se koncentruje na poněkud nadřazený problém spolupráce člověka a stroje v průmyslových podnicích. Problematika má vysokou úroveň komplexnosti.

Opatření 1 Sjednotit širokou multidisciplinární komunitu na národní úrovni se čtyřmi tématy

Opatření 2 Podpořit zavádění průmyslových robotů při výrobě nových generik

Opatření 3 Školení pro zpracovatelský průmysl

Globální a zesíťované humanitní a společenské vědy

Předkládané priority jsou vysoce hybridní. Pokroku v nich může být dosaženo jen tak, bude-li humanitními a společenskými vědami (HSV) a jinými vědními obory zavedena účinná prezentace, která bude mnohem intenzivnější než ta současná. Témata jako postižení, stárnutí nebo výživa se týkají jevů a jednání, které nelze omezit jen na biologickou podstatu.

Proto dosažení přesvědčivých výsledků je nezbytné zajistit prostřednictvím nového složení výzkumných týmů doposud bezprecedentní spolupráci vědeckých komunit. Ostatně toto doporučení platí i pro všechny výzvy Národní strategie výzkumu (NSV).

Od vyhlášení strategie je nutné usilovat o integraci SHS s ostatními vědeckými obory na úrovni intenzity a efektivity, které lze pozorovat u našich konkurentů. Iniciativa MIT (MITEI)¹¹ – která zapojila fyziky a energetiky, ekonomy, politology, specialisty na krajinu a architekturu, bezpečnostní specialisty a kognitivní vědce – patří k dobrým příkladům nutnosti a plodnosti interdisciplinárních uspořádání a přístupů.

Opatření 1 Ustavte dobře zajištěné platformy jako součástí výzkumných sítí

Opatření 2 Koordinujte aktivity s Národní strategií vysokoškolského vzdělávání (StraNES)

Opatření 3 Vyhodnoťte duplicitní učební plány

Opatření 4 Financování velkých datových infrastruktur

Opatření 5 Zabezpečení efektivního transferu poznatků do hospodářství

Opatření 6 Zvýšení viditelnosti (renomé) humanitních a společenských věd

---

¹¹ MIT (MITEI) – mezinárodní iniciativy pro udržitelnou transformaci energetických hospodářství.

Národní strategie kultury vědy, techniky a průmyslu

Národní strategie kultury vědy, techniky a průmyslu (Stratégie nationale de culture scientifique technique et industrielle – Strategie CSTI), 98 stran, 2. 7. 2014

Národní strategie kultury vědy, technologií a průmyslu (N.C.S.T.I.) je navržena na 5 roků a navazuje na Národní strategii výzkumu (S.N.R.) a na Národní strategii vysokoškolského vzdělávání (StraNES). Kromě jiného je přesvědčivým důkazem, že ve Francii je historie a teorie vědy a techniky považována za součást kultury. N.C.S.T.I. je součástí Bílé knihy o vysokoškolském vzdělávání a výzkumu, schválené vládou 31. ledna 2017. Realizaci N.C.S.T.I. řídí Národní rada (výbor) pro kulturu vědy, technologií a průmyslu. Rada má 22 členů, předsedkyní je paní Dominique Gillot, senátorka za department Val-d'Oise. V radě jsou vysocí zástupci Ministerstva pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace a jeden zástupce Ministerstva kultury.

Struktura Národní strategie kultury vědy, technologií a průmyslu je přílohou č. 3 této Analýzy.

Kromě strategií má Francie, respektive francouzské Ministerstvo pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace relativně podrobné a konkrétní dokumenty pro rozvoj vybraných oblastí věd. V souladu se zaměřením předkládaného dokumentu jsou v následujícím podány základní informace o Plánu pro humanitní a společenské vědy.

Plán pro humanitní a společenské vědy (ministerský plán)

Plán obsahuje 15 opatření (10 opatření bylo vyhlášeno v červenci 2016, 5 v listopadu 2016). Ministerstvo každoročně kontroluje jejich plnění.

- Opatření 1 – Podpora rozvoje tvorby poznatků a jejich rozšiřování.
- Opatření 2 – Podpora interdisciplinarit Opatření výzkumu a výuce.
- Opatření 3 – Usnadnění přístupu humanitních a společenských věd k finančním prostředkům.
- Opatření 4 – Usnadnění vstupu do kariérního života absolventům magisterského a doktorského studia humanitních a společenských věd.
- Opatření 5 – Podpora vědecké integrity, pečlivé a bezpečné zacházení s personálními daty zjištěnými v průzkumech.
- Opatření 6 – Pečlivější zavádění digitálních výzev do vzdělávání a výzkumu.
- Opatření 7 – Rozvoj internacionalizace humanitních a společenských věd.
- Opatření 8 – Poskytování informací o výzkumu v humanitních a společenských vědách a jeho výsledcích.
- Opatření 9 – Zlepšit výzkum v oblasti vysokoškolského vzdělávání.
- Opatření 10 – Zvýšit zájem a podporu společnosti humanitním a společenským vědám.
- Opatření 11 – Zvýšit institucionální finanční podporu humanitním a společenským vědám.
- Opatření 12 – Zlepšit „práci s veřejností“ zvýšením kvality informací o humanitních a společenských vědách.
- Opatření 13 – Usnadnit šíření informací a dat.

- Opatření 14 – Podpora experimentů v rámci nových vzdělávacích a výzkumných modelů.
- Opatření 15 – Podílet se na evropských a světových úvahách o úloze a dopadech humanitních a společenských věd.

Realizaci plánu sleduje a hodnotí **Rada (výbor) pro rozvoj humanitních a společenských věd**. Rada je poradním orgánem ministra pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace. Rada má 27 členů, kteří jsou rozděleni do dvou kolegií:

- 22člené kolegium složené ze špičkových odborníků, kteří působili nebo působí ve vysokoškolském vzdělávání ve Francii nebo v zahraničí.
- 5členné kolegium odborníků a znalců oborů a odvětví, kde se mohou uplatnit absolventi vysokoškolského studia humanitních a společenských věd.

2.1.5. Další nástroje podpory VaV v oblasti kultury

Ve Francii je v oblasti VaV využívána institucionální podpora poskytovaná na základě víceletých dohod o výkonech poskytovatele s příslušnou organizací a účelová podpora projektů poskytovaná na základě soutěže. Projektů je celá řada typů. Viz například 4 typy projektů podporovaných Národní agenturou pro výzkum – tabulka č. 6. Jiné nástroje podpory nebyly zjištěny.

2.1.6. Evaluace VaV v oblasti kultury

Ve Francii existuje úřad vysoké úrovně, který zabezpečuje hodnocení výzkumu a vysokoškolského vzdělávání. Tímto úřadem je Vysoká rada pro hodnocení výzkumu a vysokoškolského vzdělávání (Haut Conseil de l'évaluation de la recherche et de l'enseignement supérieur – HCÉRES) www.hceres.fr. Hcéres má 8 odborů (departmentů) a sekretariát s 8 odděleními. Součástí Hcéres je i 30členné kolegium. Při Hcéres působí velký počet vědeckých poradců a expertů. Rada má 130 vědeckých pracovníků pro provádění evaluací a 110 pracovníků administrativních. Rada využívá 3,5 tisíce externích expertů pro provádění evaluací. Roční rozpočet rady v roce 2017 činil 17,2 mil. €.

Rada vydává každoroční balance. Balance za rok 2017 má 40 stran.

Hcéres prezentuje přehledně uspořádané webovské stránky ve 4 hlavních oddílech (většina textů je i v angličtině):

- Evaluace.
- Indikátory a analýzy: přispívají k rozvoji strategického myšlení zúčastněných garantů rozhodování a k rozvoji hodnocení veřejné politiky.
- Integrita vědy: aktivity přispívají k rozvoji vzájemné důvěry vědy a společnosti.
- Mezinárodní aktivity: Hcéres se významně podílí i na mezinárodních aktivitách.

Aktivity Hcéres se řídí Strategickým plánem 2016–2020 (26 stran). Klíčové problematiky dle aktuálního strategického plánu:

- Evaluace uměleckých a kulturních vysokých škol
- Evaluace technických vysokých škol
- Hodnocení výzkumu: kritéria a indikátory

V hodnocení výzkumu, v problematice kritérií a indikátorů Hcéres vychází z mezinárodně uznávaných dokumentů:

- DORA – The San Francisco Declaration on Research Assessment;
- The Leiden¹² Manifesto for Research Metrics; zásady plně zařazeny do postupů Hcéres;
- Osvědčených standardů pro externí evaluaci výzkumných organizací;
- Návodů o výstupech výzkumu a výzkumných aktivitách.

Hcéres každoročně provádí desítky evaluací. V příloze č. 4 této Analýzy je uveden obsah Strategického plánu HCERES 2016–2020. V poslední době Hcéres provedl dvě evaluace v oblasti kultury:

- Evaluace uměleckých a kulturních vysokých škol (The evaluation of arts and culture schools by Hcéres), 14. 12. 2018;
- Zpráva o evaluaci Národní vysoké školy umění a průmyslových textilií, 28. 3. 2019.

Většina výše zmíněných strategií obsahuje část o monitoringu a hodnocení příslušné strategie. K oblasti kultury má nejbližší Národní strategie kultury vědy, techniky a průmyslu (SNCSTI). Strategie jako celek má 88 stran. Část IV, která se zabývá implementací, monitoringem a evaluací strategie má 8 stran. Text této části je příliš obecný. Nejsou uvedeny žádné informace, které by bylo možné transformovat do doporučení pro Česko. Výrazně konkrétnější je část o monitoringu a evaluaci v Národní strategii výzkumu.

V Národní strategii výzkumu jsou navrženy tři typy ukazatelů, které slouží k výběru priorit a k hodnocení provádění Národní strategie výzkumu (SNR) z hlediska vědeckého, hospodářského a společenského dopadu. Akční programy pro realizaci Národní strategie výzkumu budou hodnoceny podle dvou skupin kritérií:

- Kritéria dopadů, jejichž cílem je objasnit, jak akční program reaguje na určité konkrétní problémy (otázky):
  - Vědecké otázky: umožňuje akční program dosažení průlomů v oblasti základních znalostí v dané oblasti? Muže dojít k integraci s evropskými otázkami a prioritami? Zlepšuje vědeckou pozici Francie vůči zahraničním partnerům?
  - Ekonomické otázky: bude mít akční program ekonomickou tvorbu pracovních míst, tvorbu nových hodnot, ev. tvorbu přidaných hodnot (vytváření činností, oborů, odvětví)? Povede program k posílení průmyslové struktury Francie (tvorba podniků, inovací aj.)? Může program poskytnout Francii konkurenční výhody vůči zahraničí?
  - Otázky politické a sociální: Jak program akcí splňuje 10 úkolů Strategie národního výzkumu (SNR)? Jaká je viditelnost programu v politické agendě? Bude mít realizace programu významný dopad na společnost? Může být akční program prioritou pro několik ministerstev?

---

¹² Špičkovým světovým pracovištěm pro evaluaci VaV, především pak pro bibliometrii a scientometrii je **Centrum studium vědy a technologií** (Centre for Science and Technology Studies – CWTS) www.cwts.nl. Centrum působí při nizozemské Univerzitě Leiden. Podrobněji viz kapitola o Nizozemsku.

- Kritéria zralosti:
  - Spoléhá se program na disponibilní nástroje (např. PIA13)?
  - Existuje kritické vědecké množství (masa)?
  - V jakém období je program realizovatelný: krátkodobě / střednědobě / dlouhodobě?

2.1.7. Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury

Výběr ústavů byl proveden na základě odkazů na jejich účast na mezinárodní výzkumné spolupráci. Je nutné konstatovat, že i weby vybraných ústavů jsou poznamenány nedostatkem kvantitativních ukazatelů (lidé, finanční prostředky) a vývojem těchto ukazatelů. Je překvapující, že to platí i pro Národní centrum vědeckého výzkumu (CNRS), největší a nejvýznamnější výzkumnou instituci Francie.

Ústav humanitních a společenských věd (Institut des sciences humaines et sociales, INSHS) – www.cnrs.fr/inshs je jedním z 10 ústavů Národního centra vědeckého výzkumu (Centre national de la recherche scientifique, CNRS). Jeho úkolem je rozvoj výzkumu lidí jako tvůrců jazyků a poznání, jako aktérů hospodářství, společnosti a politiky.

K metodickým (systémovým) prioritám ústavu patří:

- oblastní a globální studie, srovnávací přístupy, nadnárodní (globální) procesy;
- formalizace, kvantifikace, modelování a simulace;
- digitalizace humanitních oborů;
- studia gender a sexuality;
- spoluúčast na výzkumu v kognitivních behaviorálních vědách, pedagogice, lidské bezpečnosti a religionistice.

Ústav přispívá k internacionalizaci humanitních a společenských věd pěti soubory aktivit:

- řízením sítě svých výzkumných jednotek (útvárů) v zahraničí;
- podporou internacionalizace francouzských humanitních a společenských vědeckých časopisů;
- podporou výzkumných programů v rámci nástrojů mezinárodní kooperace;
- ucházením se o evropské finanční prostředky na podporu výzkumu;
- účastí na mezinárodních výměnách studentů.

Ústav má přes 3 tisíce kmenových zaměstnanců. Více než polovinu tvoří výzkumní pracovníci a vysokoškolští pedagogové. V ústavu působí velký počet (několik tisíc) stážistů, hostujících výzkumných pracovníků, doktorandů a postdoktorandů. V roce 2016 činila institucionální podpora ústavu 16 mil. €. Podstatnou část finančních prostředků získává ústav účelově na základě soutěží.

Ústav humanitních a společenských věd (INSHS) má 9 sekcí:

Sekce 32 – Starověké a středověké světy

Sekce 33 – Moderní a současný svět

Sekce 34 – Lingvistika

¹³ PIA – Programm d'Investissements d'Avenir (Programy investic do budoucnosti).

Sekce 35 – Filozofie, filologie a vědy o umění

Sekce 36 – Sociologie a právní vědy

Sekce 37 – Ekonomie a řízení

Sekce 38 – Antropologie a srovnávací studia soudobých společností

Sekce 39 – Prostory, území a společnosti

Sekce 40 – Politika, moc, organizace

Ústav 5 až 6x do roka vydává časopis La lettre de l'InSHS.

Centrum výzkumu a restaurace muzeí ve Francii (Centre de recherche et de restauration des musées de France, C2RMF); www.c2rmf.fr. Centrum patří do působnosti Ministerstva vnitra. Centrum se zabývá archeologií, malířstvím, sochařstvím, grafickým uměním, etnografickými uměleckými objekty a výzkumem konzervace – restaurace.

Centrum má 4 hlavní sekce (departementy), které se člení na oddělení:

- Sekce Výzkum – 5 pracovních skupin
- Sekce Restaurace – 6 skupin
- Sekce Konzervace – 2 skupiny
- Sekce Archivy – 2 skupiny

Centrum má tři hlavní pracoviště s celkovou pracovní plochou 11 172 m²: Tuileriees, Louvre a Versailles.

Výkonnost a originalita Centra je založena na rozmanitosti a interdisciplinaritě, vyplývajících ze skladby jeho pracovníků: konzervátoři, restaurátoři, dokumentaristé, archeologové, fyzici, chemici, inženýři, technici, fotografové, radiologové. Týmy Centra jsou posíleny doktorandy a postdoktorandy. Každý rok pracuje v prostorách cca 200 konzervátorů, z nichž většina není kmenovými pracovníky Centra.

Poslední disponibilní zpráva o činnosti (Rapport d'Activité) je za období 2014–2015. Zpráva má 98 stran. Podle této zprávy činila institucionální podpora 3,285 mil. € (2013) a 3,304 mil. € (2014). V roce 2015 mělo Centrum jako celek 144,5 pracovníků (v přepočtu na FTE); sekce (departement) Výzkumu 37,2 pracovníky a sekce Restaurace 29,4 pracovníky.

Ústav národní historie umění (Institut national d'histoire de l'art – INHA); www.inha.fr

Ústav se zabývá výzkumem, vzděláváním a šířením poznatků. Ústav je velice aktivní i v rozvoji mezinárodní spolupráce v oblastech dějin umění a kulturního dědictví. Ústav se podílí na programech doktorského i postdoktorského studia. Ústav řešil společné projekty s Centrem historie německého umění (Paříž), Getty research Institute (Los Angeles), Bard Graduate Center (New York) a Nizozemskou univerzitou v Leidenu.

Ústav byl zřízen v roce 2014 a má 4 hlavní útvary: Laboratoře; Departement studií a výzkumu; Departement knihoven a dokumentace; Služby.

V roce 2016 měl ústav 221 pracovníků a rozpočet 15,829 mil. € poskytovaný ze státního rozpočtu prostřednictvím Ministerstva pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace a Ministerstva kultury.

Provozované oblasti výzkumu:

- Historie a archeologie antického umění
- Historie umění 15. století

- Historie umění 16. až 19. století
- Historie umění od 17. do 21. století
- Historie globalizovaného (globalizujícího se) umění
- Historie sbírek, historie uměleckých a kulturních institucí, ekonomie umění
- Historie oborů a uměleckých technik
- Historie a teorie umění a kulturního dědictví

Aktuální (řešené) programy (projekty) výzkumu:

- Barvy a textilie od roku 1850 do současnosti;
- Korpus jižních smaragdů
- Richelieu, historie obce
- Choreografie, popisy a značky v procesech choreografické tvorby a prezentace (15. až 21. století)
- 1959–1985 z pohledu Pařížského biennale

Realizované (dokončené v roce 2017) programy (projekty)

- Knihy o architektuře (1512–1914)
- Live Chart: způsoby prezentace
- Archivy umění současnosti
- Archivy Mezinárodního festivalu lyrického umění a hudby Aix-en-Provence (1948–1973)
- Hlasové archivy umění současnosti (1950–2010)

Centrum kromě toho pořádá odborné konference a semináře. Dále je seznam těchto akcí v letech 2018–2019.

Programové cykly 2018–2019 (konference a semináře)

- Konference „O historii umění“
- Konference „Dialogy La Salle Labrouste“
- Konference „Digitální lundis v INHA“
- Konference „Poklady Richelieu“
- Seminář 1959–1985, viděno přes Pařížské biennale“
- Seminář „Choreografie, popisy a značky v procesech choreografické tvorby a prezentace (15. až 21. století)“
- Seminář „Budovy, restaurace, likvidace. Workshop z 18. do 20. století“
- Seminář „Památky a dokumenty starověké Afriky: Historický výzkum, historie umění a archeologie“
- Seminář „Ztracený ráj – kolonizace krajiny a ničení ekologických antropo-systémů“
- Seminář „Zbytky památek z období nacismu (1933–1945) – mezinárodní výzkum původu“
- Seminář „Richelieu. Historie obce (lokality)“
- Seminář „Přírodní nebo syntetické barvy“

- Seminář „Řecké vázy: obrazy, korpusy, sbírky

Ústav je členem evropského sdružení ústavů pro výzkum umění RIHA (Research Institutes in the History of Art; www.riha-institutes.org).¹⁴

Ústav provozuje společné pracoviště s Centrem národního vědeckého výzkumu (CNRS) INHA-CNRS USR (<https://invisu.inha.fr>), které působí jako výzkumná a servisní jednotka pro získávání, zpracování a poskytování informací. Především jde o obrazové a textové informace o historii umění.

V současné době toto společné pracoviště řeší tři projekty:

- Ikonografie a historiografie významných objektů v Káhiře
- Evropská architektura mimo Evropu
- Odpovědné využívání digitalizace

2.1.8. Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury

Zaměření a cíle mezinárodní spolupráce ve výše zmíněných strategiích nejsou nijak blíže specifikovány. Ve strategii „Francie Evropa 2020“ se uvádí 9 hlavních aktivit strategie. Devátou aktivitou je „Zlepšit účast francouzského výzkumu na výzkumu evropském a světovém“.

V „Plánu pro humanitní a společenské vědy“ je uvedeno 15 opatření. Patnácté opatření ukládá – Podílet se na evropských a světových úvahách o úloze a dopadech humanitních a společenských věd.

Francie má uzavřeno řadu dohod o dvoustranné spolupráci ve výzkumu. V poslední době (cca 4 roky) byly uzavřeny dohody: Francie – Latinská Amerika, Karibik PREFALC (do spolupráce jsou zahrnuty i humanitní a společenské vědy); Francie – Severní Afrika, Blízký východ (zatím bez témat); Francie – Argentina (zatím bez témat). Dvoustranné spolupráce realizují především vysoké školy.

Francie nepatří k neaktivnějším členským zemím EU v řešení výzkumných projektů v oblasti kulturního dědictví, což kromě jiného potvrzuje následující tabulka č. 7.

Tab. 7: Účast Francie na projektech VaV kulturního dědictví řešených v programu Horizont 2020 v období 2014–2017

Skupina projektů	Počet projektů	Projekty koordinované FR	Účastníci FR
Excelentní věda – infrastruktury	6	1	10
LEIT Pokročilé materiály	4	0	7
Vlivy klimatu, životní prostředí, efektivnost zdrojů a surovin	4	0	4
Reflektující společnost: kulturní dědictví a evropské identity	21	0	6
CELKEM	35	1	27

Pramen: Horizon 2020 CULTURAL HERITAGE AND EUROPEAN IDENTITIES; List of projects 2014-2017

Francie je od založení členem Společné programové iniciativy kulturního dědictví (JPI CH) a má zástupce ve všech řídicích orgánech této iniciativy.

¹⁴ RIHA má několik desítek členů. Z Česka je členem Ústav dějin umění AV ČR.

V rámci programu EU Horizont 2020 JPI CH se řeší soubor výzkumných projektů JHEP2. Francie je garantem aktivit pracovního balíčku WP3 „Monitoring a evaluace“, jehož cílem je:

- aplikace vhodných indikátorů, které byly navrženy v první metodice CSA-JHEP15;
- navržení a uplatňování dalších klíčových ukazatelů výkonnosti, které budou sledovat úpravy návazností národních výzkumných programů (odstranění prázdných míst, ev. duplicit).

Řadu let v Evropě působí síť HERA (Humanitní vědy v evropském prostoru, <http://heranet.info>). Členové sítě řeší projekty, které se zabývají kontakty kultur, transfery mezi kulturami a vzájemným ovlivňováním kultur. V současné době se dokončují projekty třetí série HERA 2016 – Využití minulosti. Francie se stala členem relativně pozdě, na prvních třech sériích projektů se nepodílela. Připravuje se čtvrtá série HERA 2019–2022. Série má název Public Spaces: Kultura a integrace v Evropě. Francii ve čtvrté sérii zastupuje Národní agentura pro výzkum. Řešení projektů bude zahájeno v květnu 2019.

Pokud jde o účast Francie na aktivitách Evropské rady pro výzkum, zaměřené především na základní výzkum, patří Francie spolu s Velkou Británií a Německem k nejaktivnějším a nejúspěšnějším zemím. V následující tabulce č. 8 jsou formou zlomku uvedeny počty podpořených a počty hodnocených francouzských výzkumných projektů. Jsou uvedeny počty pro tři druhy projektů (startovací, konsolidační, pokročilé) celkem, pro společenské a humanitní vědy jako celek a pro skupinu těchto věd „Kultury a kulturní produkce“.

ERC podporuje 5 skupin společenských a humanitních věd:

- SH1 jednotlivci, instituce a trhy
- SH2 Instituce, hodnoty, domněnky a chování
- SH3 Životní prostředí, prostor a populace
- SH4 Lidská mysl a její složitost
- SH5 Kultury a kulturní produkce
- SH6 Studium lidské minulosti

Tab. 8: Francie – počty projektů podpořených/hodnocených Evropskou radou pro výzkum (ERC)

	2012	2014	2016	2018
Startovací projekty celkem	84/403	49/256	52/256	37/253
Konsolidační projekty celkem	42/318 2013	54/261	40/291	32/286
Pokročilé projekty celkem	40/248	23/260	23/298	33/247 2017
Startovací projekty společenské a humanitní vědy	9/47	2/35	5/45	3/40
Konsolidační projekty společenské a humanitní vědy		6/28	2/35	4/48

¹⁵ CSA JHEP – “Coordination Action in support of the implementation of a Joint Programming Initiative (JPI) on Cultural Heritage”

Pokročilé projekty společenské a humanitní vědy	7/42	5/37	4/62	8/45 2017
Startovací projekty „Kultury a kulturní produkce“	-/6	-/5	-/7	1/5
Konsolidační projekty „Kultury a kulturní produkce“	-/3 2013	-/2	-/4	1/12
Pokročilé projekty „Kultury a kulturní produkce“	1/5	1/5	-/13	2/11 2017

Pramen: ERC; Projects & figures, Statistics

2.2 Itálie

V Itálii je velmi těsná spojitost kultury a kulturního dědictví. Ostatně i řada teoretiků sdílí názor, že „jazykověda, historie, historie umění, hudby, literatury aj. věnují větší část svých aktivit uchovávání, pořádání, třídění a kritickému zpracování národního kulturního dědictví“.¹⁶

Kulturní dědictví je zdrojem strategického významu pro společenský a hospodářský rozvoj. Itálie má cca 3 400 muzeí, 2 100 archeologických nalezišť, 24 národních parků, 25 mořských oblastí a 45 objektů se statutem světového dědictví UNESCO. Problematikou kulturního dědictví se zabývají ústřední orgány státní správy i orgány regionální a místní.

Kulturní dědictví je tvořeno kulturními statky (movitými i nemovitými), které jsou předmětem uměleckého, historického, archeologického, etno-archeologického, archivního a bibliografického zájmu, a krajinnými prvky (budovy, oblasti), které jsou vyjádřením historických, kulturních, přírodních, morfologických a estetických aspektů.

2.2.1. Governance výzkumu a vývoje kulturního dědictví

Základní informace o všech evropských zemích jsou k dispozici na portálu Compendium cultural policies & trends; <https://culturalpolicies.net>. Compendium je pravidelně aktualizovaný přehled kulturních politik a trendů evropských států. Compendium vzniklo v roce 1998 z iniciativy Rady Evropy jako společný projekt s nezávislou neziskovou společností ERICarts (Evropský institut pro komparativní kulturní výzkum – www.ericarts.org). Compendium je vytvářeno na základě sdílení zkušeností a partnerství nezávislých expertů na kulturní politiku, nevládních organizací a národních vlád.

V tabulkové části se pro Itálii uvádí základní informace o státní správě kultury, viz následující tabulka.

Tab. 9: Orgány s působností pro národní kulturní politiku a její rozvoj

ZEMĚ	Centralizovaný / decentralizovaný systém	Hlavní ministerstvo s působností pro kulturu	Rady pro umění nebo kulturu	Národní fond pro kulturu nebo nadace	Poradenská grémia / Výbory pro kulturu příslušného	Zařízení nebo dohody o centrální meziministerské spolupráci	Zařízení nebo mechanismy pro kulturní spolupráci mezi ústředními
------	--	--	-----------------------------	--------------------------------------	--	---	--

¹⁶ Citát z Dušan Třeštík „Češi a dějiny v postmoderním očistci“. Nakladatelství Lidové noviny 2005, ISBN 80-7106-786-5.

					ministerstva s externími experty	(IMC), včetně ministerstva pro kulturu	jinými úrovněmi, odborná grémia (IGC)
Itálie	Semi- centralizovaný systém (s tendencemi přechodu k federalismu)	Ministerstvo pro kulturní dědictví a kulturní aktivitu	Ne	Ne	Ne	Meziministerská komise pro problémy financování kultury	<i>Konference stát – regiony</i> Multilaterální rámcová dohoda o plánování, podepsaná 17 z 20 regionů

Pramen: COMPENDIUM SHORT PROFILE: ITALY, Mai 2016

Itálie patří k zemím, ve kterých jsou působnost pro vzdělání, vysoké školy a výzkum uděleny jednomu ministerstvu.

Ministerstvo pro vzdělávání, univerzity a výzkum (Ministero dell'Istruzione dell'Università e della Ricerca – MIUR); www.miur.gov.it

Ministerstvo MIUR má tři sekce (stav k 13. 9. 2018): Sekce 1 má působnosti pro všeobecné vzdělávání; Sekce 2 pro vysokoškolské vzdělávání a výzkum má tři generální ředitelství. Sekce 3 pro programování a správu personálních, finančních a instrumentálních zdrojů má rovněž tři generální ředitelství.

Záležitostmi výzkumu se v sekci 2 zabývá jen jedno Generální ředitelství – Generální ředitelství pro koordinaci, podporu a využití výzkumu, které má 6 oddělení:

- I. Záležitosti institucí
- II. Programování a hodnocení
- III. Financování vysokoškolského vzdělávání
- IV. Strukturální fondy a právní záležitosti
- V. Koordinace právního a ekonomického statutu pracovníků univerzit
- VI. Nábor a kariéra zaměstnanců orgánů Uměleckých vysokých škol

V sekci 3 se záležitostmi výzkumu zabývá Generální ředitelství pro lidské a finanční zdroje, které má 8 oddělení:

- I. Rozpočet a finanční bilance. Koordinace pro řídicí pracovníky;
- II. Poradenství a podpora konkurenceschopnosti soukromého výrobního systému a podpora veřejného a soukromého sektoru na národní a mezinárodní úrovni;
- III. Podpora veřejného výzkumu a zapojení (využití) výzkumných pracovníků v Evropském výzkumném sektoru;
- IV. Operační programy financované z Evropských strukturálních fondů a programy a opatření oblastí nedostatečně podpořených z fondu FAS (Fondo aree sottoutilizzate (FAS);
- V. Programování a financování veřejných výzkumných zařízení (organizací), zvláštní (speciální) programy;
- VI. Podpora poznávání a podpora rozšiřování výzkumných aktivit a výsledků;
- VII. Podpora specializace, spolupráce a teritoriální soudržnosti výzkumu;

VIII. Programování (plánování) a podpora mezinárodního výzkumu a koordinace výzkumu letectví a kosmonautiky.

Ministerstvo také působí jako kontrolor řady 14 národních výzkumných organizací, včetně Národní rady pro výzkum (CNR), jedné z nejvýznamnějších organizací, která se zasazuje i o uchování kulturního dědictví. Výzkumem v oblasti kultury se zabývá Italský ústav pro germanistiku (Istituto italiano di studi germanici – www.studigermanici.it)

Inovace patří do působnosti Ministerstva pro hospodářský rozvoj (Ministero dello Sviluppo Economico – MISE); www.mise.gov.it.

Itálie je zemí s ohromným rozsahem hmotného i nehmotného dědictví a dlouhou tradicí jeho evidence a ochrany. To zřejmě byly hlavní důvody pro zřízení ministerstva s působností pro kulturní dědictví.

Ministerstvo pro kulturní dědictví, kulturní aktivity a turismus (Ministero dei Beni e delle Attività Culturali e del Turismo – MiBAC) <http://www.mibac.it>.

Ministerstvo zabezpečuje uchování, zlepšování (utilizaci) a využití kulturního dědictví, ochranu krajiny v kontextu výtvarného umění. V roce 2013 do jeho působnosti přibyl turismus.

Ministerstvo zabezpečuje správu a politiku kulturního dědictví (Cultural Heritage Governance and Policy). Hlavními úkoly Ministerstva pro kulturní dědictví a aktivity (MiBAC) je ochrana a zhodnocení italského kulturního dědictví, uchování (udržení) vzpomínek na národní společenství a jeho teritorium a podpora rozvoje kultury.

Ministerstvo je tvořeno Generálním sekretariátem, 11 generálními ředitelstvími DG: DG Muzea (3 oddělení), DG Archeologie, kulturní krajiny (5 oddělení), DG Vzdělávání a výzkum (5 oddělení), DG Archivy (5 oddělení), DG Knihovny a kulturní zařízení (6 oddělení), DG Rozpočet (17 regionálních sekretariátů), DG Organizace, DG Turismus, DG Kinematografie, DG Výstavy (prezentace), DG Architektura, historická a městská předměstí.

Ministerstvo má relativně značně rozsáhlé poradenské instituce. Rada pro kulturní a krajinné dědictví a Rada pro filmové a audiovizuální záležitosti jsou poradními orgány ministerstva v záležitostech výzkumu a techniky v oblastech působnosti Rad.

Ministerstvo má dále 7 výborů pro záležitosti vědy a techniky. Funkční období členů výboru činí tři roky. Výbory jsou poradními orgány ministerstva, především příslušných generálních ředitelství.

- Vědecko-technický výbor pro muzea a ekonomiku kultury
- Vědecko-technický výbor pro krajinu
- Vědecko-technický výbor pro archeologii
- Vědecko-technický výbor pro knihovny a kulturní instituty
- Vědecko-technický výbor pro archivy
- Vědecko-technický výbor pro současné umění a architekturu
- Vědecko-technický výbor pro výtvarné umění

Ministerstvo má k dispozici další dva poradní výbory:

- Zvláštní vědecko-technický výbor pro ochranu historického dědictví první světové války

- Národní observatoř pro ochranu krajiny

Do působnosti ministerstva patří i více než dvě desítky institucionálně financovaných ústavů. Do působnosti ministerstva dále patří 17 regionálních ředitelství pro kulturní dědictví a jeho regiony, 80 správců archeologického, architektonického, uměleckého a etno-archeologického dědictví, 101 archivů, 47 státních knihoven a více než 460 objektů (muzeí, památníků a archeologických lokalit. K nim patří i celosvětově známé, např. Galerie Borghese; Galerie Accademia ve Florenci, Galerie a muzeum Uffici ve Florencii. Archeologický park v Pompejích aj.

2.2.2. Výzkum v oblasti kultury v koncepčně strategických dokumentech pro VaV

Itálie nemá samostatný dokument o VaV v oblasti kultury. Hlavními dokumenty pro rozvoj VaV v současném období i se specifiky pro oblast kultury jsou: Strategické plány 2013–2022; Strategie inteligentních národních specializací (SNSI). Národní programy výzkumu 2015–2020. Určitým nedostatkem těchto italských dokumentů je, že vzájemné souvislosti a návaznosti nejsou dostatečně konkrétně vymezeny a že obsahují jen velmi málo informací o finančních nákladech. Dokumenty jsou zpracovány pro rozdílná časová období. Ve všech třech dokumentech se v nepříliš velkém rozsahu nepříliš konkrétně zmiňuje VaV kulturního dědictví. Národní programy výzkumu jsou podrobněji charakterizovány v samostatné kapitole.

Strategické plány 2013–2022

Strategické plány mají přispět k rozšíření oblastí poznání a výzkumu; k vývoji nových technologií a k péči o jejich uplatnění; k získávání, vzdělávání a kvalifikaci mladých výzkumných pracovníků s využitím mezinárodní spolupráce. Hlavní směry (osy) strategických plánů:

- Zlepšení a valorizace základního výzkumu
- Posílení, rozšíření a další rozvoj našeho společenství výzkumných pracovníků
- Posílení konkurenceschopnosti výroby a inovací s využitím pokročilých technologií
- Transfer a implementace znalostí do systému vzdělávání

Strategie inteligentních národních specializací (SNSI)

Dokument „Strategie inteligentních národních specializací (SNSI)“ z roku 2016 má 140 stran. Dokument připravilo Ministerstvo pro hospodářský rozvoj.

Problematika kulturního dědictví je pojednána v kapitole „Oblast specializace Kulturní dědictví“ (7 stran) s následujícím obsahem:

1. Vymezení oblasti specializace
2. Možné synergie a komplementarita regionálních specializací v oblasti kulturního dědictví
3. Eventuální překryvy (duplicity) regionálních strategií kulturního dědictví
4. Omezené (nedostatečné) regionální strategické rozhodování v oblasti kulturního dědictví
5. Možné (potencionální) iniciativy pro podporu oblasti kulturního dědictví
6. Priority intervencí v oblasti kulturního dědictví
7. Možná (potenciální) doplnění oblasti kulturního dědictví z jiných oblastí specializace

Obsahy dokumentů „Strategické plány 2013–2022“ a „Strategie inteligentních národních specializací (SNSI)“ jsou uvedeny v příloze č. 5 této Analýzy. V dokumentu SNSI je problematika VaV v oblasti kultury pojednána ve třech částech:

- 5.3.13 Technologie pro kulturní dědictví
- 5.4.5 Turismus, kulturní dědictví a kreativita
- 5.5.5 Turismus, kulturní dědictví a kreativní hospodářství. Národní trasy (směry) technologického rozvoje

5.3.13 Technologie pro kulturní dědictví

Technologie pro kulturní dědictví zahrnuje širokou oblast oborů.

- Kulturní průmysl: činnosti v souvislosti s produkcí zboží, které jsou těsně spojeny s uměleckými aktivitami a vykazují značný kreativní obsah. Patří k nim kinematografie, televize, vydavatelství, hudební průmysl.
- Kreativní průmysl: činnosti se značným kreativním obsahem, které plní další funkce spojené s kulturou jako takovou. Hlavními obory tohoto odvětví jsou architektura, komunikace a branding¹⁷ a dále typické aktivity Made in Italy (od řemeslné výroby až po vinařství).
- Hospodaření s kulturním umělecko-architektonickým dědictvím: aktivity, které se týkají uchování, udržování a zhodnocení kulturního dědictví jak v jeho materiálních formách (muzea, knihovny, archivy apod.), tak i nehmotných (správa historických míst, budov nebo památek).
- Vizuální umění a představení: patří sem aktivity, které vzhledem ke své podstatě nejsou vhodné pro průmyslový organizační model, nebo proto, že se zabývají hromadně nevyráběnými produkty (vizuálními uměleckými díly), nebo proto, že jde o aktivity, které lze sledovat jen přímou účastí (umělecká vystoupení, zábava, konference, veletrhy).

5.4.5 Turismus, kulturní dědictví a kreativita

V roce 2013 měl italský kulturní produkční systém více než 400 tisíc aktivit, při kterých bylo vytvořeno cca 80 miliard Euro hrubé přidané hodnoty, což odpovídá cca 5,7 % celkem vytvořené hrubé přidané hodnoty. A tento systém se na celkové italské zaměstnanost podílel téměř 6 %.

Na národní úrovni představuje oblast cestovního ruchu, kulturního dědictví a kreativního průmyslu četné aktivity, které mohou pozitivně ovlivnit hospodářský růst.

- Itálie je zemí s největším počtem objektů, které UNESCO zařadilo na „Seznam kulturního dědictví“.
- Itálie je na třetím místě v Evropě v objemu produkce kreativního a kulturního průmyslu.
- Itálie byla v roce 2011 na třetím místě v Evropě v počtu noclehů zahraničních turistů v ubytovacích zařízeních. Před Itálií byly jen Francie a Španělsko.
- V roce 2014 byla Itálie potvrzena jako nejžádanější cestovní destinace na světě.
- Značka Made in Italy je ve světě uznávána jako značka kvality a krásy.

---

¹⁷ Branding – budování značky (brand – značka)

- Italský VaV připravil několik špičkových materiálů a postupů pro restaurování objektů kulturního dědictví.
- V italském kreativním průmyslu působí několik vysoce inovativních firem.

5.5.5 Turismus, kulturní dědictví a kreativní hospodářství: Národní trasy (směry) technologického rozvoje

- Systémy a aplikace pro cestovní ruch, využití kultury a atraktivnosti Made in Italy.
- Technologie a aplikace pro uchování, správu a zlepšování kulturního, uměleckého a krajinného bohatství.
- Technologie pro pokročilý design a digitalizaci uměleckých řemesel.
- Technologie pro audio-video produkci, hra a digitální publikování.

Dokument byl připravován velmi pečlivě. Předcházely mu nejrůznější analytické studie. K nejvýznamnějším patří Zpráva o analýze 12 oblastí specializace (Vai al Report di analisi 12 Aree di specializzazione) z dubna 2016, která má 309 stran. Oblast specializace „Kulturní dědictví“ má následující obsah:

1. Rozsah oblasti specializace
2. Možné synergie a komplementarita mezi regionálními S3 v oblasti kulturního dědictví
3. Překryvy (duplicity) mezi regionálními S3 v oblasti kulturního dědictví
4. Nedostatky (slabiny) regionálních strategických rozhodnutí v oblasti kulturního dědictví
5. Možné národní iniciativy k podpoře kulturního dědictví
6. Priority intervencí v oblasti kulturního dědictví
7. Možné doplňky v oblasti kulturního dědictví z jiných oblastí specializace

6. Priority intervencí v oblasti kulturního dědictví

- Vývoje udržitelných modelů hospodaření s kulturními statky, které by zahrnovaly společenské, vzdělávací a ekonomické hodnoty;
- Navrhování a implementace vícekanálových komunikačních platform, které jsou schopny generovat poznatky a zkušenosti pro různé typy cílových skupin (webové technologie pro prezentaci „příběhů“, sociální sítě respektující specifika regionů atd.);
- Vytvoření digitálního eko-prostředí, které je těsně propojeno s kulturou. Jedná se zejména o přípravu digitálního prostředí pro konkurenčně orientovanou a nediskriminační spolupráci pro vývoj integrovaných softwarových aplikací;
- Vývoj mobilních, Smart Glass- a Smart Watch-Apps a digitálních služeb, které mohou zatraktivnit návštěvnost webových prezentací;
- Vývoj materiálů a technologií pro údržbu a péči o kulturní dědictví (pokročilá diagnostika, dálkové řídicí systémy aj.);
- Definice a implementace postupů pro kontrolu účinků (dopadů) škodlivin na kulturní dědictví (sensory a kontrolní systémy pro hodnocení rizik, zařízení pro včasné varování aj.)

2.2.3. Poskytovatelé podpory VaV v oblasti kultury

Hlavními poskytovateli podpory VaV v Itálii jsou:

- Ministerstvo pro vzdělávání, vysoké školy a výzkum (MIUR)
- Ministerstvo pro hospodářský rozvoj (MISE) – především inovace a částečně i aplikovaný výzkum
- Ministerstvo pro kulturní dědictví, kulturní aktivity a turismus (MIBAC)¹⁸
- Italská národní rada pro výzkum (CNR) (Consiglio Nazionale delle Ricerche); www.cnr.it

Ministerstva MIUR, MIBAC a Italská národní rada pro výzkum podporují VaV institucionálně i účelově. Do jejich působností patří relativně vysoký počet výzkumných ústavů. Menším objemem finančních prostředků na VaV disponuje i Ministerstvo hospodářství a financí.

Poněkud neobvyklou institucí je Italská národní rada pro výzkum (CNR). Rada není, tak jak je tomu ve většině členských zemí OECD, poradním a koordinačním orgánem pro vládu, ale velkou agenturou pro podporu VaV. Do působnosti Rady patří i několik desítek výzkumných ústavů.

Italská národní rada pro výzkum

Italská národní rada pro výzkum (CNR) je největší veřejná výzkumná instituce v Itálii. Patří do působnosti ministerstva MIUR. Rada má 7 sekcí (departmentů) a zabezpečuje několik desítek výzkumných ústavů, které se zabývají multidisciplinárním výzkumem a zabezpečují evropskou a celosvětovou spolupráci ve výzkumu. Jednou ze sekcí (departmentů) je Sekce pro společenské a humanitní vědy a kulturní dědictví. Do působnosti této sekce patří 20 výzkumných ústavů. Silnější či volnější vazbu na problematiku kultury má 10 následujících ústavů:

- Ústav pro počítačovou lingvistiku „Antonio Zampoli“ (ILC); www.ilc.cnr.it
- Ústav pro historii středomořských států (ISEM); www.sem.cnr.it
- Ústav pro výzkum antického středomořského prostoru (ISMA); www.isma.cnr.it
- Ústav pro výzkum středomořských společností (ISSM); www.issm.cnr.it
- Italský slovník (OVI); www.ovi.cnr.it
- Ústav pro archeologické dědictví a archeologické lokality (IBAM); www.ibam.cnr.it
- Ústav pro evropský intelektuální lexikon a historii idejí (ILIESI); www.iliesi.cnr.it
- Ústav pro zachování a podporu kulturního dědictví (ICVBC); www.icvbc.cnr.it
- Ústav pro historii filozofického a vědeckého myšlení v moderním věku (ISPF); www.ispf.cnr.it
- Ústav technologií pro kulturní dědictví (ITABC); www.itabc.cnr.it

Z dokumentů, které jsou k dispozici na webových stránkách hlavních italských ministerstev, nelze ani v italštině získat podrobnější informace o strukturách financování VaV, o podílech institucionálního a účelového financování, ani o podílech jednotlivých ministerstev. Ministerstvo pro vzdělávání, vysoké školy a výzkumu (MIUR) vede velmi podrobné a dobře uspořádané statistiky

---

¹⁸ Ministerstvo jen pokud přihlédneme k podpoře výzkumu v oblasti kulturního dědictví.

vzdělávání. Statistikou VaVal se zabývá Národní statistický ústav. Ani z jeho statistik nelze získat údaje o parametrech (indikátorech) uvedených v předcházející větě.

V Itálii ve veřejné podpoře VaV převládá fondové financování. Ministerstvo pro vzdělávání, vysoké školy a výzkum převádí podstatnou část svých finančních prostředků do pěti fondů:

- Řádný fond pro financování vysokoškolského vzdělávání (FFO)
- Řádný fond pro financování institucí a výzkumných organizací (FOE);
- Fond pro financování základního výzkumu (FIRB)
- Fond pro podporu výzkumu (FAR)
- Fond pro projekty národního významu (PRIN)

Tab. 10: Výdaje Ministerstva pro kulturní dědictví a kulturní aktivity podle oblastí v letech 2001, 2013 a 2014 (celkové výdaje, mil. €)

	2001	2013	2014	Změna v % 2001–2014	Změna v % 2013–2014
Kulturní dědictví	14 042	577	629	–40	+9
Knihovny a archivy	435	274	286	–34	+4
Múzická umění	4747	274	286	–26	–9
Film	108	88	89	–18	-
Administrativa a interdisciplinární aktivity	313	309	322	+3	+4
CELKEM	2 345	1 609	1 656	–29	+3

Pramen: Elaborations by Associazione per l'Economia on MIBACT's final accounts

Částečný obraz o novějších výdajích Ministerstva pro kulturní dědictví, kulturní aktivity a turismus (MIBAC) může poskytnout následující tabulka č. 11.

Tab. 11: Přehled finančních intervencí (dotací) Ministerstva pro kulturní dědictví, kulturní aktivity a turismus (MIBAC) – (mil. €)

Sektor	2016	2017	2018	CELKEM	%
Archeologie	9,515	8,315	6,750	24,580	8,19
Umění	24,481	20,605	13,360	58,448	19,48
Knihovny	4,987	4,377	3,401	12,765	4,26
Archivy	5,885	8,161	7,306	21,352	7,12
Ústřední ústavy	1,690	1,698	1,380	4,768	1,59
Ústavy se zvláštní autonomií	5,592	11,509	12,248	29,349	9,78
Ústavy a muzea národního zájmu	2,950	3,570	4,59	11,110	3,70

Ostatní muzea	14,900	16,765	10,965	42,630	14,21
Různé	30,000	25,000	40,000	95,00	31,67
CELKEM	100,000	100,000	100,00	300,000	100,00

Pramen: RIEPILOGO DEGLI INTERVENTI FINANZIATI AI SENSI DELL'ART.1 COMMI 9 E

Celkové intervence (dotace) zůstávají ve sledovaných třech letech stejné (100 mil. €). Nejvyšší dotace jsou určeny pro umění (cca 19,5 %) a pro muzea celkem (cca 18 %). Relativně silně klesají dotace archeologii. Z téměř 10 % na necelých 7 %. Položka různé není v dokumentu blíže specifikována.

Národní programy výzkumu (2015–2020)

Systém Národních programů výzkumu (NRP) stanovuje strategie a priority italského systému výzkumu. Cílem tohoto systému je zajistit koordinaci výzkumu s ostatními národními politikami a dostat Itálii do souladu se strategickou vizí na úrovni Evropy. Kromě toho má systém národních programů podpořit pokračující integraci veřejného a soukromého výzkumu. NRP byly připraveny Ministerstvem pro vzdělávání, univerzity a výzkum (MIUR) po rozsáhlých konzultacích s vědeckou a akademickou obcí, důležitými aktéry ekonomiky a příslušnými úřady. NRP byly schváleny Meziministerským výborem pro programování ekonomiky (CIPE)¹⁹.

Výbor CIPE řídí předseda vlády, jeho zástupcem je ministr hospodářství a financí. Jeho dalšími členy jsou ministři zahraničí, pro hospodářský rozvoj, zemědělství, lesnictví a výživy, infrastruktury a dopravy, práce a sociální politiky. Jednání výboru se mohou zúčastnit další vedoucí představitelé, jako předseda Italské národní banky, nemají však hlasovací právo.

Obsah dokumentu, kterým po schválení italskou vládou byly programy vyhlášeny, je uveden v příloze č. 6 této Analýzy.

Národní programy výzkumu 2015–2020 jsou platformou, která má napomáhat rozvoji konkurenceschopnosti italského průmyslu využitím výsledků výzkumu. Na základě analýzy předností a nedostatků systému italského výzkumu je v dokumentu formulováno šest intervenčních programů (programů podpory) s příslušnými makro cíli, aktivitami a účelově vázanými zdroji: Internacionalizace; Lidský kapitál (Lidské zdroje); Infrastruktury výzkumu; Spolupráce veřejného a soukromého sektoru; Jižní Itálie; Efektivnost a kvalita výdajů.

Národní programy výzkumu jsou financovány z pěti, respektive 6 fondů.:

- Zvláštní doplňující fond pro výzkum (FISR)
- Řádný finanční fond pro podporu výzkumných organizací a zařízení (FOE), garantem je Ministerstvo hospodářství a financí
- Řádný finanční fond pro podporu vysokých škol (FFO)
- Fond pro investice do základního a aplikovaného výzkumu (FIRST)
- Národní operační program 2014 pro rozvoj kompetencí škol a pro jeho implementaci (PON)

¹⁹ CIPE – [Comitato Interministeriale per la Programmazione Economica](http://www.programmazioneeconomica.gov.it)); <http://www.programmazioneeconomica.gov.it>

- Fond pro soudržnost a rozvoj (FSC)

Tab. 12: Výdaje na Národní programy výzkumu (mil. €)

	2015	2016	2017	2015–2017
Zvláštní doplňující fond pro výzkum (FISR)	9,20	28,80	25,80	60,80
Řádný finanční fond pro podporu výzkumných organizací a zařízení (FOE)	113,30	113,30	113,30	339,90
Řádný finanční fond pro podporu vysokých škol (FFO)	215,30	218,70	218,70	652,70
Fond pro investice do základního a aplikovaného výzkumu (FIRST)	60,80	58,80	56,80	176,40
Národní operační program 2014 pro rozvoj kompetencí škol a pro jeho implementaci (PON)	232,00	233,00	233,80	698,80
CELKEM	630,60	649,60	648,40	1 928,60
Fond pro soudržnost a rozvoj (FSC)				500,00
CELKEM	630,60	649,60	648,60	2 428,60

Pramen: PROGRAMMA NAZIONALE PER LA RICERCA 2015–2020; kap. 3.2

Tab. 13: Výdaje na Národní programy výzkumu (mil. €)

	2018	2019	2020	2015–2020
Zvláštní doplňující fond pro výzkum (FISR)	25,80	25,80	25,80	138,20
Řádný finanční fond pro podporu výzkumných organizací a zařízení (FOE)	113,30	113,30	113,30	679,80
Řádný finanční fond pro podporu vysokých škol (FFO)	215,70	215,70	215,70	652,70
Fond pro investice do základního a aplikovaného výzkumu (FIRST)	60,80	58,80	56,80	176,40
Národní operační program 2014 pro rozvoj kompetencí škol a pro jeho implementaci (PON)	333,00	334,00	332,20	1 698,00
CELKEM	742,60	743,60	741,80	4 656,60

Pramen: PROGRAMMA NAZIONALE PER LA RICERCA 2015–2020; kap. 3.2

NRP dále stanovují 12 tematických oblastí s cílem podpořit nejnadějnější iniciativy v aplikovaném výzkumu.

Oblasti specializace aplikovaného výzkumu:

1. Letectví, kosmonautika
2. Zemědělství, potravinářství
3. Kulturní dědictví

4. Modrý růst (Blue Growth)²⁰
5. Zelená chemie (Green Chemistry)²¹
6. Design a kreativita, Made in Italy
7. Energie
8. Chytrá výroba (Smart Manufacturing)
9. Udržitelná mobilita
10. Zdraví
11. Inteligentní (Smart), bezpečné a inkluzivní komunity
12. Technologie pro životní prostředí

V těchto oblastech jsou promítnuty účinné a důležité národní a regionální politiky a nástroje z hledisek účinků (dopadů) na sociální a hospodářský rozvoj země.

Stanovení 12 oblastí bylo těsně provázáno s procesem definice Inteligentních národních specializací (SNSI – della Specializzazione Nazionale Intelligente). Tyto oblasti byly stanoveny Ministerstvem pro vzdělání, vysoké školy a výzkum ve spolupráci s Ministerstvem pro hospodářský rozvoj v rámci programování využití strukturálních fondů. Sto čtyřicetistránkový společný dokument obou ministerstev určuje pět prioritních oblastí pro využití kvalit italských výzkumných pracovníků: 1. Letectví a obrana; 2. Zdraví, výživa, kvalita života; 3. Inteligentní a udržitelný průmysl, energie a životní prostředí; 4. Cestovní ruch, kulturní dědictví, kreativní průmysl; 5. Digitální agenda, inteligentní společnosti, infrastruktury a systémy inteligentní (smart) mobility. Obsah dokumentu je uveden v příloze č. 7 této Analýzy. V těchto oblastech jsou promítnuty účinné a důležité národní a regionální politiky a nástroje z hledisek účinků (dopadů) na sociální a hospodářský rozvoj země.

Vztahy (souvislosti) Národních programů výzkumu 2015–2020 a Strategie inteligentních národních specializací relativně výstižně vyjadřuje následující obr. č. 2.

Obr. 2: Vztahy Národních programů výzkumu a Strategie inteligentních národních specializací

Národní programy výzkumu (PNR) – Nabídka kompetencí (12 oblastí)

***Strategie inteligentních národních specializací (SNSI)
– Poptávka po kompetencích (5 oblastí specializace)***

²⁰ Green Chemistry – Chemie a chemické inženýrství, které se zaměřují na minimalizaci škodlivých látek při výrobě a využití chemických produktů. Zatímco se chemie životního prostředí zaměřuje na dopady (účinky) škodlivých chemikálií na přírodu, zelená chemie na dopady (účinky) chemických látek na životní prostředí a na snížení spotřeby neobnovitelných zdrojů.

²¹ Blue Growth – Dlouhodobá strategie pro podporu udržitelného rozvoje mořské a námořní ekonomiky.

Letectví, kosmonautika a obrana	Zdravá výživa Kvalita života	Inteligentní (smart) a udržitelný průmysl	Chytrá, bezpečná a inkluzivní společensví	Technologie pro životní prostředí
--	---	--	--	--

Letectví a kosmonautika	Zemědělství, potraviny	Kulturní dědictví	Modrý růst	Zelená chemie	Design, kreativita Made in Italy
Energie	Inteligentní (smart) továrny	Udržitelná mobilita	Zdraví	Chytrá, bezpečná a inkluzivní společensví	Technologie pro životní prostředí

Pramen: Ministerstvo pro hospodářský rozvoj a Ministerstvo pro vzdělávání, univerzity a výzkum, Report di analisi 12 Aree specializzazione, 2016

Strategie bude realizována iniciativami národního operačního programu (NOP) Výzkum a inovace a (NOP) Podnikání a konkurenceschopnost. Podpora je rozšířena strategickými plány, ve kterých jsou propojeny zdroje z politiky soudržnosti EU a další národní a regionální zdroje a zdroje soukromé.

V Národních programech výzkumu je problematika kulturního dědictví explicitně vyjádřena. V hlavním dokumentu Strategie inteligentních národních specializací je problematika kulturního dědictví obsažena v kapitolách 5.4.5 Turismus, kulturní dědictví a kreativita a 5.5.5 Turismus, kulturní dědictví a kreativní hospodářství: Národní trasy (směry) technologického rozvoje.

Do jisté míry je problematika kulturního dědictví podpořena i ve dvou Národních operačních programech (NOP) Výzkum a inovace a V NOP Kultura a rozvoj (Cultura e Sviluppo), který je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. NOP Kultura a rozvoj je určen výlučně pro méně rozvinuté regiony (Campania, Basilicata, Kalabrie, Puglia a Sicilie), které však z hlediska kultury mají celonárodní význam.

V oblasti výzkumu kultury jsou zřejmě ostatní nástroje podpory (inovační šeky, rizikový kapitál, poradenství aj.) používány jen výjimečně.

2.2.4. Evaluace výzkumu v oblasti kultury

Evaluacím výzkumu je v Itálii věnována značná pozornost. V Národních programech výzkumu je jedním ze šesti intervenčních programů program „Efektivnost a kvalita výzkumu“. V dokumentu „Strategické plány 2014–2022“ je poměrně rozsáhlá kapitola 11 Měření a hodnocení výkonnosti, která se náležitostími evaluací konkrétně zabývá. V dokumentu „Národní strategie inteligentní

specializace“ je problematice evaluací věnována kapitola 8 Matice pro sledování samohodnocení (self assessment).

V Itálii je ustaven 7členný Národní výbor garantů výzkumu (Comitato nazionale dei garanti per la ricerca – CNGR); <https://cngr.miur.it>. CNGR vykonává dozorčí a garanční funkce u výzkumných programů financovaných MIUR. Stanovuje kritéria pro hodnocení a výběr projektů. Jmenuje výbory pro výběr projektů a koordinuje jejich aktivity. Dohlíží na registr expertů REPRIZE²².

V Itálii při ministerstvu MIUR existuje zvláštní instituce, právnická osoba ANVUR „Národní agentura pro hodnocení systému vysokých škol a výzkumu (Agenzia Nazionale di Valutazione del sistema Universitario e della Ricerca)“, www.anvur.it. Agentura má tři velké sekce: Financování a administrativa (3 odbory); Evaluace univerzit a AFAM (Umělecké a hudební vysoké školy) (3 odbory); Evaluace výzkumu (2 odbory). Agenturu řídí prezident ve spolupráci se Správní radou a radou auditorů.

V listopadu 2017 požádala Agentura (projevila zájem) o členství v Evropské asociaci pro zajištění kvality vysokoškolského vzdělávání. V březnu 2018 bylo členství Agentury potvrzeno.

Agentura se průběžně zabývá následujícími hodnotícími aktivitami:

- **AFAM** – Vysokoškolské umělecké a hudební vzdělávání
- **ASN** – Národní vědecké habilitace
- **AVA** – Self-assessment, periodické evaluace, akreditace
- **University Departments of Excellence** – Zákonem byly na všech vysokých školách zřízeny útvary pro rozvoj excelence a zajištěno jejich financování. Agentura hodnotí jejich činnost.
- **Ostatní veřejné výzkumné ústavy** – 8 ústavů v působnosti ministerstva MIUR. Žádný z nich se nezabývá výzkumem v oblasti kultury.
- **FFABR** – Financování základních činností vykonávaných výzkumnými pracovníky na plný úvazek a docenty vysokých škol.
- **Post-graduate programy** – Akreditace PhD a post-graduálních lékařských programů.
- **Rating vědeckých časopisů** – Hodnocení časopisů „kategorie A“ provádí Agentura za účelem akreditace doktorských studijních programů. Hodnoceny jsou pouze časopisy „nebibliometrické“, u kterých se nezohledňuje počet citací, z oborů: Architektura; starožitnosti, filologie, literární studie, historie umění; Právo; Ekonomie a statistika Politologie a sociální vědy.
- **Třetí poslání a společenský dopad (impakt) univerzit a výzkumných ústavů** – Hodnocení agentury ANVUR jsou prvním systematickým hodnocením problematiky účinků (dopadů).
- **Hodnocení výkonnosti (Performance evaluation)** – V roce 2009 byl zákonem zaveden nový způsob hodnocení všech veřejných zařízení s cílem zvýšení jejich výkonnosti, omezení byrokratičnosti a neefektivnosti. Agentura hodnotí kvalitu výsledků výzkumu a univerzit převážně systémem peer-review.
- **VQR – Hodnocení kvality výzkumu** – Agentura zajišťuje každých pět let hodnocení výsledků výzkumu univerzit a výzkumných ústavů, včetně soukromých.

---

²² REPRIZE registr expertů (peer-reviewers) pro evaluaci italského výzkumu.

2.2.5. Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury

V podkapitole Italská národní rada pro výzkum je uvedeno 10 výzkumných ústavů pro oblast kultury, které patří do působnosti Rady.

Do působnosti Ministerstva pro vzdělávání, vysoké školy a výzkum (MIUR) patří 14 národních výzkumných organizací. Výzkumem v oblasti kultury se zabývá Italský ústav pro germanistiku (Istituto italiano di studi germanici – www.studigermanici.it).

Do působnosti ministerstva MIBAC patří tři skupiny ústavů (zařízení), které buď plně, nebo částečně provádějí i výzkum:

- Ústřední ústavy (7 ústavů);
- Ústavy se zvláštní autonomií (8 ústavů);
- Ústavy (zařízení) národního významu (zájmu) – 32 ústavů / zařízení (galerie, muzea a jiné)

Podstatnou část výzkumu zabezpečovaného Ministerstvem pro kulturní dědictví, kulturní aktivity a turismus (MIBAC) a zaměřeného na ochranu kulturního dědictví zabezpečují 4 výzkumné ústavy tohoto ministerstva:

- Ústřední ústav pro konzervování a restaurování (Istituto Superiore per la Conservazione e il Restauro, ISCR – <http://icr.beniculturali.it>);
- Dílna Pietra Dureho (the Opificio delle Pietre Dure, OPD www.opificiodellepietredure.it);
- Ústřední ústav pro restaurování a konzervaci archivních a knihovních sbírek (Istituto Centrale per il restauro e la conservazione del patrimonio archivistico e librario, ICPAL – www.icpal.beniculturali.it);
- Ústřední ústav pro souborný katalog italských knihoven a bibliografické informace (Central Institute for the Union Catalogue of Italian Libraries and Bibliographic Information (ICCU) <http://www.iccu.sbn.it>).

Ústřední ústav pro konzervování a restaurování zabezpečuje tříleté studijní programy ve dvou specializacích: Konzervování kovů a jiných materiálů z archeologických nálezů; Konzervace maleb a jejich nosičů na architektonických površích a obdobných materiálech.

Studenti, kteří dokončí studium, získávají kvalifikaci „Diplom způsobilosti pro povolání restaurátora“, který je opravňuje pro výkon restaurátorství. O přijetí do školy se mohou ucházet Italové i cizinci, kteří mají ukončené středoškolské vzdělání a jsou věku 18 až 40 let.

Ústavy, i když nejsou příliš velké, potřebují značný počet vysoce vzdělaných odborníků. V následující tabulce č. 14 je uveden přehled univerzit, které zabezpečují doktorské studijní programy v oblasti stavebního kulturního dědictví.

Tab. 14: Doktorské studijní programy v oblasti stavebního kulturního dědictví (ochrana architektury)

Univerzita Chieti	Historie, konzervace a reprezentace architektury
-------------------	--

Univerzita Ferrara	Technologie architektury – materiály a tradiční stavební techniky pro restaurování ve spolupráci s Univerzitou Benátky a Univerzitou Bologna
IMT Lucca Ústav pro pokročilá studia	Management a rozvoj kulturního dědictví
Polytechnika Milán	Uchování architektonického dědictví
Polytechnika Milán	Architektura, Design měst, Konzervace bydlení a krajiny
Univerzita Neapol Federika II	Konzervace architektonického dědictví ve spolupráci s Univerzitou Palermo
Univerzita Palermo	Obnova (restaurování) a historické kontexty
Středomořská univerzita Reggio Calabria	Konzervace architektonického a environmentálního dědictví
Univerzita Řím Sapienza	Historie a restaurace architektury
Polytechnika Turín	Kulturní dědictví

Pramen: Portál EU pro výzkum kulturního dědictví www.heritageportal.eu

Velkou pozornost výzkumu v oblasti kulturního dědictví věnuje i Italská národní agentura pro nové technologie, energii a životní prostředí ENEA <http://www.enea.it> ²³. Zkoumá a vyvíjí pokročilé technologie pro ochranu kulturního dědictví, komplexní testovací zařízení, digitalizované měřicí a vyhodnocovací postupy.

2.2.6. Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury

Itálie se samozřejmě významně podílí na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kulturního dědictví, a to jak na dvoustranných spolupracích, tak na spolupracích mnohostranných, především v rámci EU.

V dubnu 2018 uveřejnila EK dokument „Horizont 2020 – Dědictví a evropské identity; seznam projektů 2014–2017“ (84 stran)²⁴. Seznam obsahuje 35 projektů rozdělených do tří skupin:

- Excelentní věda – Infrastruktury: 6 projektů
- LEIT Pokročilé materiály: 4 projekty
- Vlivy klimatu, životní prostředí, efektivnost zdrojů a surovin: 4 projekty

Účast Itálie na těchto projektech řešených v rámci programu Horizont 2020 je prezentována v následující tabulce č. 15.

²³ ENEA má 2,5 tisíce pracovníků, 79 organizačních jednotek v 9 výzkumných center v různých částech Itálie.

²⁴ Horizon 2020 CULTURAL HERITAGE AND EUROPEAN IDENTITIES; List of projects 2014-2017.

Tab. 15: Účast Itálie na projektech VaV kulturního dědictví řešených v programu Horizont 2020 v období 2014–2017

Skupina projektů	Počet projektů	Projekty koordinované Itálií	Účastníci z Itálie
Excelentní věda – infrastruktury	6	3	9
LEIT Pokročilé materiály	4	2	20
Vlivy klimatu, životní prostředí, efektivnost zdrojů a surovin	4	3	18
Reflektující společnost: kulturní dědictví a evropské identity	21	3	40
CELKEM	35	11	87

Pramen: Horizon 2020 CULTURAL HERITAGE AND EUROPEAN IDENTITIES; List of projects 2014-2017

Itálie je koordinátorem Společné programové iniciativy (JPI) EU „JPI Kulturní dědictví a globální změny“ (JPI CH) – www.jpi-culturalheritage.eu. Itálie rovněž koordinuje zatím poslední projekt této JPI „Podpora implementace Agendy strategického výzkumu JPI CH“, který je řešen v období 1. 1. 2016–31. 12. 2019. Na projektu se podílí 17 účastníků ze 13 zemí.²⁵

Na závěr kapitoly o mezinárodní spolupráci je vhodné doplnit, že v Římě sídlí Mezinárodní centrum pro studium uchování a restaurování kulturních statků (ICCROM; www.iccrom.org). V centru je zapojeno několik desítek států z celého světa. Česko je členem od roku 1996. Centrum se zabývá následujícími tématy: Odolnost dědictví vůči zemětřesení; Preventivní konzervace; Věda pro dědictví; Světové dědictví; Lidé a dědictví; Materiály pro dědictví; Fóra ICCROM.

V Římě dále sídlí British School at Rome (<http://bsr.ac.uk>). Instituce má relativně rozsáhlý výzkumný program, včetně výzkumu kulturního dědictví.

2.3 Německo

Německo je spolkový stát. Působnosti a odpovědnosti státu a spolkových zemí jsou konkrétně a jednoznačně vymezeny. Působnosti spolkových zemí v Německu jsou výrazně větší než v jiných spolkových zemích, např. ve Švýcarsku, Belgii aj. Systém výzkumu, vývoje a inovací má řadu specifík. Některá z nich jsou zmíněna v následujících částech dokumentu. Výraznější odlišnosti jsou v systému výzkumných organizací, poradních orgánech, v hodnocení (evaluaci) a v koncepcích a strategiích. V těchto koncepcích a strategiích převládají systémové problematiky, tematické priority jsou v nich uváděny jen ve velmi omezeném rozsahu.

²⁵ Česko je členskou zemí JPI CH, na uvedeném projektu se nepodílí.

Státní systém podpory VaV má do roku 2020 8 priorit. Osmou prioritou je „Společnost a vzdělávání“. Priorita Společnost a vzdělávání má další, dílčí priority: Monitoring vzdělávání, Empirický výzkum vzdělávání, Inkluzivní vzdělávání, Vzdělávání o kultuře.

Humanitní, společenské a kulturní vědy o kulturním, hospodářském a společenském rozvoji a o společenských strukturách jsou velmi přínosné. Přípravují důležité podklady pro rozhodování o aktuálních problémech a výzvách. Práci jim usnadňuje, pokud jsou potřebné informace a podklady snáze dostupné. Jejich vypovídací schopnosti se zvyšují, pokud pracují interdisciplinárně a pokud se zapojují do mezinárodní spolupráce.

Větším počtem společných výzkumných programů a projektů a společnou institucionální podporou výzkumných organizací v celkovém rozsahu cca 15 mld. € zajišťují stát a spolkové země vysokou úroveň VaV v Německu. Z následující tabulky č. 16 vyplývá, že stát vydává na VaV kolem 56 % celkových výdajů. Podíly spolkových zemí jsou odpovídajícím způsobem nižší. Ve sledovaném období kolem 43 %.

Tab. 16: Výdaje a podíly výdajů státu a spolkových zemí na výzkum a vývoj (mil. €)

	2011		2012		2013		2014		2015	
	(mil. €)	(%)	(mil. €)	(%)	(mil. €)	(%)	(mil. €)	(%)	(mil. €)	(%)
Stát	13 286	56,4	13 420	56,9	14 275	58,2	14 189	56,3	15 012	56,9
Spolkové země	10 238	43,5	10 146	43,0	10 191	41,7	10 945	43,6	11 345	43,0
CELKEM	23 524	100,0	23 566	100,0	24 466	100,0	25 134	100,0	26 357	100,0

Pramen: BMBF, Bundesbericht Forschung und Innovation 2018

Kultura patří především do působnosti spolkových zemí a obcí. Z následující tabulky vyplývá, že stát na kulturu vydává jen kolem 13 % s mírnými odchylkami v roce 2014 a 2015. Spolkové země a obce vydávají mírně přes 40 %, obce o trochu více než spolkové země.

Tab. 17: Veřejné výdaje na kulturu v Německu

	2011		2012		2013		2014		2015	
	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)
Stát	1 245,9	13,3	1 308,6	13,9	1 344,4	13,5	1 154,6	11,6	1 539,9	14,8
Spolkové země	3 924,2	41,8	3 807,2	40,3	4 034,9	40,5	4 200,6	42,2	4 198,8	40,3
Obce	4 215,5	44,9	4 324,0	45,8	4 585,8	46,0	4 585,8	46,1	4 678,6	44,9
CELKEM	9 385,6	100,0	9 439,8	100,0	9 965,1	100,0	9 941,0	100,0	10 417,3	100,0

Pramen: Statistische Ämter des Bundes und der Länder; Kulturfinanzbericht 2018

2.3.1. Governance výzkumu a vývoje, governance kultury

Výzkum a vývoj, ale i inovace patří do společné působnosti státu a spolkových zemí. Vrcholovým orgánem na úrovni státu je **Spolkové ministerstvo pro vzdělání a výzkum (BMBF – www.bmbf.de)**. Ministerstvo má 7 velkých sekcí. VaV ve své působnosti má sekce 4 „Systém vědy“ se dvěma podsekcemi: 41 Vysoké školy (7 odborů); 42 Výzkumné organizace (5 odborů). Odbor 425 má působnosti a název „Humanitní a společenské vědy, vědy o kultuře, akademie a výzkumná muzea“.

Všechny spolkové země mají ministerstva s působností pro VaV, která termíny „věda“ nebo „výzkum“ mají v názvu. Stejný stav je i ve správních úřadech ve svobodných městech Berlínu, Brémách a Hamburku.

Německým vrcholovým orgánem pro záležitosti VaV a vysokoškolského vzdělávání v Německu je Společná vědecká konference GWK – www.gwk-bonn.de. GWK je organizace, ve které stát a spolkové země zabezpečují podmínky pro výzkum, jako jedné z hlavních priorit Německa. V rámci GWK projednávají a schvalují společné programy pro podporu výzkumu. Konference sleduje a hodnotí plnění těchto programů. Členy GWK jsou ministři pro výzkum a finance státu a spolkových zemí. GWK má stálou kancelář se sedmi odděleními a cca 70 pracovníky.

Do systému governance VaV patří i Vědecká rada (www.wissenschaftsrat.de). Rada kromě standardních poradních funkcí pro spolkovou vládu a vlády spolkových zemí, plní i rozsáhlé úkoly v hodnocení výzkumu, a to jednak metodické a jednak i konkrétní hodnotící. Členy Vědecké rady jsou i vedoucí představitelé velkých výzkumných institucí.

Spolková vláda ve snaze mít skutečně nezávislý poradní orgán zřídila Komisi expertů pro výzkum a inovace (www.e-fi.de). Jejími členy musí být špičkoví, mezinárodně uznávaní odborníci, kteří však nezastávají řídicí funkce (ředitelů, náměstků, děkanů apod.). Komise každoročně v únoru předává spolkové kancléřce za velké pozornosti médií cca 150 stránkové Hodnocení výzkumu, inovací a technologické výkonnosti Německa. K dílčím problémům spolu s hodnocením předává Komise vždy kolem 15 studií, jejichž zpracování Komise zajistila u špičkových pracovišť.

V Německu je podpora umění a kultury podle základního zákona (ústavy) především záležitostí spolkových zemí a obcí. Spolková vláda nemá ministerstvo pro kulturu. Stát poskytuje cca 13 % celkových veřejných výdajů na umění a kulturu v Německu (viz tabulka č. 17). Stát podporuje kulturní zařízení a projekty, pokud mají celonárodní význam.

Ve spolkové vládě má odpovědnost za podporu kultury zmocněnec pro kulturu a média, státní ministryně²⁶ v Úřadu spolkového kancléřství. Státní ministryně je přímo podřízena spolkové kancléřce a řídí spolkový úřad s cca 290 zaměstnanci. Úřad byl vytvořen v roce 1998. V současné době (rok 2018) má úřad rozpočet cca 1,6 mld. €. Část rozpočtu je využívána pro základní (institucionální) financování téměř 60 celonárodně významných zařízení podílově se spolkovými zeměmi. Jsou to zejména nadace a muzea. Institucionálně Úřad dále podporuje německé akademie v zahraničí (Řím a Benátky) a rozhlasové vysílání Deutsche Welle do zahraničí.

Úřad státní ministryně pro kulturu má 5 velkých odborů:

- (K1) Společné záležitosti, kultura a právo

---

²⁶ Státní ministr je funkce nejvyššího úředníka na státním úřadě. V jiných zemích se častěji užívá označení státní sekretář.

- (K2) Podpora umění a kultury
- (K3) Média a film, zahraniční záležitosti
- (K4) Historie, upomínky a památky
- (K5) Základní otázky kulturní politiky, ochrana pomníků a kulturních statků

Celkem výstižně je problematika governance kultury v Německu charakterizována ve webovském Compendiu cultural policies & trends (www.culturalpolicies.net). Viz následující tabulka č. 18.

Tab. 18: Veřejné orgány odpovědné za rozvoj národní kulturní politiky v Německu

Země	Centralizovaný / decentralizovaný systém	Ústřední ministerstvo s působností pro kulturu	Rada pro umění nebo kulturu	Národní fond nebo nadace pro kulturu	Poradní orgány / výbory Ministerstva pro kulturu s externími odborníky	Ústřední orgány nebo dohody o meziresortní spolupráci včetně ministerstva s působností pro kulturu	Orgány nebo mechanismy pro kulturní spolupráci centrální (vládní) úrovně a úrovněmi nižšími
Německo	V podstatě decentralizovaný systém. Kultura je v působnosti spolkových zemí.	Pověřenec pro kulturu (státní ministr) v Úřadu spolkové kancléřky.	Německá rada pro umění (nevládní organizace).	Státní (spolková) nadace a společná Kulturní nadace spolkových zemí.	Ad-hoc grémia, poroty (jury) pro stipendia a vyznamenání.	Probíhá na úrovni spolkových zemí. Existuje stálá Konference ministrů školství a kultury spolkových zemí (KMK)	Žádné oficiální grémium pro koordinaci kulturně politických iniciativ. Příležitostná setkání státního pověřence pro kulturu a ministrů kultury spolkových zemí.

Pramen: COMPENDIUM Tables, International Cultural Cooperation in Europe: Organisations and Trends

Koordinační úlohu v podpoře kultury na úrovni spolkových zemí plní Konference ministrů spolkových zemí pro školství a kulturu (www.kmk.org). Konference se však zabývá především problematikou školství. Na její adrese nejsou žádné dokumenty o kultuře z posledních tří roků.

Do systému governance kultury je možné zařadit i Německou radu pro kulturu (www.kulturrat.de). Rada je zastřešující organizace německých kulturních sdružení se sídlem v Berlíně. Rada je diskusním partnerem politiky a správy státu, spolkových zemí a Evropské unie ve všech záležitostech kulturní politiky. Cílem Německé rady pro kulturu je podněcovat na všech politických úrovních diskusi o kulturní politice a prosazovat svobodu umění, publikování a informací.

2.3.2. Výzkum v oblasti kultury v koncepčně strategických dokumentech pro VaV

Vrcholnými koncepčně strategickými dokumenty pro VaV v Německu jsou Pakt o výzkumu a inovacích a do jisté míry i Pakt o vysokých školách.

Pakt o výzkumu a inovacích

Pakt uzavřely stát a spolkové země v roce 2005 s cílem posílit konkurenceschopnost německého vědního systému. První dvě fáze: 2008–2015; třetí fáze 2016–2020. Pakt je vyjádřením politiky, která na základě jasných rámcových podmínek a cílů posiluje vlastní odpovědnost vědy.

Stát a spolkové země společně podporují velké výzkumné a vědecké organizace v Německu. V rámci paktu je garantována plánovací jistota finančního rozpočtování pro:

- Fraunhoferovu společnost (FhG)
- Helmholtzovo společenství velkých výzkumných ústavů
- Leibnizovo společenství
- Společnost Maxe Plancka (MPG)

Uvedené organizace se naproti tomu zavazují:

- Dynamicky rozvíjet vědní systém
- Podporovat vytváření sítí v oblastech vědy
- Prohlubovat mezinárodní a evropskou spolupráci
- Posilovat kontakty vědy s hospodářstvím a společností
- Získávat nejlepší hlavy pro německou vědu
- Zajišťovat struktury pro rovné příležitosti žen a mužů a pro podporu rodin

Pakt o vysokých školách

Třetí fáze paktu na období 2016–2020 je kromě jiného zaměřena i na podporu vědeckého dorostu. Pakt poskytuje i finanční příspěvky na úhradu nepřímých a dodatečných výdajů na projekty podporované Německým výzkumným společenstvím (DFG).

Oběma paktům věnuje značnou pozornost Společná vědecká konference. Každoročně vydává rozsáhlé monitorovací zprávy o realizaci paktů. Podrobnosti jsou uvedeny v části o evaluaci. V žádném z uvedených paktů nejsou konkrétně uváděny záležitosti VaV v oblasti kultury.

V roce 2012 vyhlásilo Spolkové ministerstvo pro vzdělání a výzkum (BMBF) rámcový program **Humanitní, kulturní a společenské vědy**. Program skončil v roce 2017. Jeho hlavními cíli byly: Internacionalizace humanitních, kulturních a společenských věd; Tvorba struktur pro tyto vědy; Podpora dorostu. Základními úkoly programu byly:

- Výraznější a udržitelná podpora taková, aby tyto vědy přispěly k porozumění současnosti a budoucnosti společnosti v Evropě;
- Objevování (odkrývání) a uchovávání kulturního dědictví.

Rámcový program respektoval specifické potřeby vědy, především větší svobodný prostor, moderní a udržitelné infrastruktury a větší atraktivitu pro zahraniční výzkumné pracovníky v těchto vědách.

BMBF připravuje návrh navazujícího programu. V současné době BMBF podporuje několik tematických priorit v oblasti výzkumu kultury:

- *Kulturní rozmanitost a občanská společnost* – institucionální a účelová podpora aktivit, které vytvářejí základní a aplikovatelné poznatky pro politiku, hospodářství a společnost. Ve vyhlášené dílčí soutěži Posílit soudržnost v období krizí a přelomů se mají projekty zaměřit na

zachování společenské soudržnosti v Německu a Evropě, včetně návrhů na doporučení, jak v krizových podmínkách udržet společenskou soudržnost.

- *Migrace a změny ve společnosti* – účelová podpora výzkumu změn v občanské společnosti vyvolaných migrací, včetně návrhů opatření na řešení aktuálních problémů.
- *Řeč objektů. Hmotná kultura v kontextu vývoje společnosti* – účelová podpora odkrývání (objevování) kulturního dědictví v muzeích, archivech a univerzitních sbírkách a lepší prezentace výsledků veřejnosti. BMBF podporuje i digitalizaci ve společenských a humanitních vědách v prioritní ose *eHeritage*.

Hmotná kultura se v poslední době dostala do centra pozornosti humanitních věd („material turn“). Řeší se problémy, jak působí a jaký vliv mají poznatky o objektech a věcech v kultuře vytvořených a používaných. Podněty k otázce, co věci vypovídají o společnosti a její historii, nebo jaké významy přinášejí, v Německu v současné době podávají především empirické kulturní vědy, historie umění, archeologie a muzea kulturní a technické historie. BMBF by chtělo tyto pohledy na materiálnost kultury v kontextu vývoje společnosti dále posílit. Zároveň ministerstvo chce stimulovat, aby i další vědní oblasti, jako například historické a společenské vědy, se více zabývaly výzkumem objektů. V interdisciplinárním diskursu mají být rozvíjeny nové přístupy k chápání evropských a mimoevropských společností a kultur vědění.

2.3.3. Poskytovatel (poskytovatelé) podpory VaV v oblasti kultury

Největším poskytovatelem finanční podpory VaV v Německu je Spolkové ministerstvo pro vzdělání a výzkum (BMBF). V Německu všechna spolková ministerstva vynakládají prostředky na VaV. Peníze na VaV vykládá i Úřad spolkové kancléřky, v něm především zmocněnkyně (státní ministryně) pro kulturu. Jde však o výrazně nižší částky. V Německu je uplatněn model, v kterém jsou spolkové (státní) výdaje na VaV soustředěny do dvou, či tří ministerstev. Viz následující tabulka č. 19. Jsou v ní uvedena jen tři spolková ministerstva, která vydávají na VaV více než 1 mld. € ročně. Úřad spolkové kancléřky vydává o něco málo více než 400 mil. € ročně.

Tab. 19: Výdaje státu na VaV^{a)}

	2016		2017		2018 ^{b)}	
	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)
Spolkové ministerstvo pro vzdělání a výzkum (BMBF)	13 109,7	62,8	14 028,4	60,7	13 970,1	59,7
Spolkové ministerstvo pro hospodářství a energii (BMWi)	3 566,8	17,1	3 795,6	16,4	4 311,4	18,4
Spolkové ministerstvo obrany (BMVg)	1 071,2	5,3	1 413,0	6,1	1 341,4	5,7
CELKEM	20 863,9	100,0	23 075,9	100,0	23 409,6	100,0

Pramen: BMBF, Bundesbericht Forschung und Innovation 2018

Pozn.: a) Bez spolkových zemí; b) Schválený návrh rozpočtu.

Kolik se v Německu vydává na VaV v oblasti kultury nelze ani z velmi podrobných statistik zjistit. Velmi rámcovou představu si lze udělat z výdajů na humanitní a společenské vědy.

Tab. 20: Výdaje státu na humanitní společenské vědy^{a)}

	2016		2017		2018 ^{b)}	
	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)
Výdaje na humanitní vědy	875,0	4,2	984,9	4,3	916,2	3,9
Výdaje na společenské vědy	265,4	1,3	308,2	1,3	320,2	1,4
CELKEM výdaje na VaV	20 863,9	100,0	23 075,9	100,0	23 409,6	100,0

Pramen: BMBF, Bundesbericht Forschung und Innovation 2018

Pozn.: a) Bez spolkových zemí; b) Schválený návrh rozpočtu.

Výdaje na humanitní a společenské vědy mírně přesahují 5 % celkových státních výdajů na VaV. Je to o něco málo více než ve většině členských zemí EU. V evaluační zprávě o rámcovém programu Humanitní, společenské vědy a vědy o kultuře je zajímavá tabulka, která uvádí počty podpořených případů (projektů) a poskytnutou výši podpory.

Tab. 21: Počet podpořených projektů a poskytnutá finanční v Rámcovém programu Humanitní, společenské vědy a vědy o kultuře

	Počet podpořených projektů	Poskytnuté finanční prostředky (mil. €)
Iniciativa Svobodný prostor pro vědu	11	3,7
Nepřiřazené žádné prioritě	20	17,3
Priorita 1: Svobodný prostor pro systém vědy	20	143,9
Priorita 2: Regionální studie	76	52,9
Priorita 3: Nové přístupy a nové oblasti výzkumu	167	90,5
Priorita 4: Investovat do talentů	7	7,7
Priorita 5: Kulturní dědictví	89	43,8
Priorita 6: Kulturní rozmanitost a občanská společnost	32	37,7
CELKEM	422	397,6

Pramen: Evaluační zpráva o programu Humanitní, společenské vědy a vědy o kultuře.

Autoři evaluační zprávy uvádějí, že data převzali z databanky projektů Německého výzkumného centra pro výzkum letectví a kosmonautiky DLR (www.dlr.de). Centrum je součástí Helmholtzova společenství velkých výzkumných ústavů. V Centru je vytvořen nezávislý útvar, který pro Spolkové ministerstvo pro vzdělání a výzkum zabezpečuje veškeré administrativní práce spojené s realizací výzkumných programů (od vyhlášení soutěží, organizací hodnocení návrhů projektů až po

návrh projektů, které by měly být podpořeny). O udělení rozhoduje však ministerstvo a podporu také poskytuje. V němčině mají tato nezávislá pracoviště název „Projektträger“, v češtině by asi byl vhodnější „Garant projektů“.

Za dílčího (odvozeného, sekundárního) poskytovatele je nutné v Německu považovat **Německé výzkumné společenství DFG** – www.dfg.de). Je to zřejmě největší evropská agentura pro účelovou podporu základního výzkumu. Jde o veřejnoprávní instituci zřízenou zákonem. DFG je sama podporována institucionálně státem (Spolkovým ministerstvem pro vzdělání a výzkum) a spolkovými zeměmi.

DFG používá na podporu VaV řadu nástrojů, nejen podporu výzkumných projektů jednotlivců. V následující tabulce je uveden vývoj finanční podpory poskytované formou 9 hlavních nástrojů DFG v letech 2010–2017. Celková výše podpory poskytované DFG roste, v posledních letech již překračuje 3 mld. € v roce. Nejvíce podpory se poskytuje formou individuálních projektů.

Návrhy projektů hodnotí externí posuzovatelé. Hodnocení se uzavírá na jednání odborných kolegií dle tematického zaměření návrhů. DFG má těchto kolegií několik desítek. Pro humanitní a společenské je ustaveno 13 kolegií: 101 Staré kultury; 102 Historické vědy; 103 Vědy o umění, hudbě, divadle a médiích; 104 Lingvistika; 105 Vědy o literatuře; 106 Sociální a kulturní antropologie, mimoevropské kultury, judaistika, vědy o náboženství; 107 Teologie; 108 Filozofie; 109 Pedagogické vědy a výzkum vzdělávání; 110 Psychologie; 111 Společenské vědy; 112 Ekonomické vědy; 113 Právní vědy.

Tab. 22: Vývoj finančních podpor na jednotlivé nástroje podpory VaV poskytované DFG

	2010	2012	2014	2016	2017
Individuální podpora	886,2	926,4	840,3	1 009,6	1 095,2
Inciativa excelence	433,5	402,2	516,0	532,8	438,3
Výzkumné skupiny	148,8	181,7	151,6	161,8	166,5
Výzkumná centra	41,4	41,1	32,3	27,2	26,6
Graduační kolégia	136,6	152,5	171,9	181,2	204,6
Podpora infrastruktury	203,6	165,5	172,3	176,4	230,2
Ceny a jiné podpory	49,6	52,7	57,8	61,2	54,3
Prioritní programy	192,3	203,3	199,0	202,7	221,0
Zvláštní oblasti výzkumu	547,1	551,2	593,2	679,5	716,9
CELKEM	2 639,0	2 679,0	2 735,0	3 032,0	3 152,0

Pramen: Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) Jahresberichte

Charakteristiky jednotlivých nástrojů podpor, které používá DFG, jsou uvedeny v části „Další nástroje podpory VaV v oblasti kultury“.

Tab. 23: Vývoj finanční podpory VaV jednotlivým skupinám věd poskytované DFG

	2010	2012	2014	2016	2017
--	------	------	------	------	------

	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)
Humanitní a společenské vědy	359	13,6	385	14,6	408	15,2	468	15,4	480	15,2
Vědy o živé přírodě	897	34,0	939	35,6	943	35,2	1 052	34,7	1 111	35,2
Přírodní vědy	591	22,3	612	23,2	605	22,6	666	22,0	714	22,6
Technické vědy	545	20,7	531	20,1	547	20,4	584	19,3	624	19,8
Neklasifikováno	247	9,4	213	8,1	232	8,7	263	8,7	224	7,1
CELKEM	2 639	100,0	2 639	100,0	2 679	100,0	3 032	100,0	3 153	100,0

Pramen: Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG), Jahresberichte. Vlastní výpočty podílů.

Výrazně nejvyšší podíl podpory směřuje do věd o živé přírodě. Značný vliv na to mají výdaje na lékařský výzkum, které jsou, stejně jako v několika dalších západoevropských zemích, značně vysoké. Podporu humanitních a společenských věd lze označit za „slušnou“. Ve sledovaném období se jejich podíl zvyšuje až na 15 %.

Logiku údajů v tabulce č. 22 v podstatě potvrzují data v tabulce č. 23. Tabulka uvádí výše finančních prostředků poskytnutých jednotlivými nástroji podpory DFG v období 2008–2017 humanitním a společenským vědám a vědám o živé přírodě.

V obou skupinách věd bylo nejvíce finančních prostředků poskytnuto formou (nástrojem) individuální podpory. Graduační kolegia byla v humanitních a společenských vědách podpořena dvakrát vyšším podílem než ve vědách o živé přírodě. U nástroje zvláštní oblasti výzkumu měly naopak vědy o živé přírodě dvakrát větší podíl než vědy humanitní a společenské. U ostatních nástrojů jsou podíly obou skupin věd podobné.

Tab. 24: Finanční podpory poskytnuté Německým výzkumným společenstvím (DFG) jednotlivými nástroji podpory humanitním a společenským vědám a vědám o živé přírodě v období 2008–2017

Nástroje podpory ^{a)}	Humanitní a společenské vědy		Vědy o živé přírodě	
	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)
Individuální podpora	1 791,6	45,7	3 270,1	34,9
Iniciativa excelence	606,3	15,5	1 055,8	11,3
Výzkumné skupiny	284,8	7,3	722,6	7,7
Výzkumná centra	0,0	0,0	221,2	2,4
Graduační kolegia	381,5	9,7	439,6	4,7
Podpora infrastruktury	3,8	0,1	358,2	3,8
Ceny a další podpory	100,9	2,6	169,3	1,8
Prioritní programy	157,6	4,0	467,3	5,0

Zvláštní oblasti výzkumu	591,8	15,1	2 657,6	28,4
CELKEM	3 918,3	100,0	9 361,7	100,0

Pramen: DFG, Jahressichten auf aktuell laufende Vorhabe. Vlastní výpočty podílů.

Pozn.: a) Nástroje podpory jsou seřazeny abecedně podle německých názvů nástrojů podpory

2.3.4. Institucionální podpora, účelová podpora

K posílení úrovně a výkonnosti výzkumu využívá BMBF jednak účelovou podporu výzkumných projektů, jednak podporu institucionální. Cílená účelová podpora může rychle reagovat na požadavky společnosti a aktuální témata například na doporučení Vědecké rady.

BMFT dále masivně využívá dlouhodobě zaměřenou institucionální podporu.

Obě základní formy podpory jsou v Německu využívány v relativně vyváženém poměru. Hlavní podíl institucionální podpory získávají dlouhodobě úspěšná a relativně velká výzkumná sdružení. V následující tabulce je uveden vývoj institucionální podpory poskytované spolkovou vládou a vládami spolkových zemí v letech 2016–2018.

Tab. 25: Institucionální podpora velkých německých výzkumných sdružení

	2016 (mil. €)		2017 (mil. €)		2018 (mil. €) ^{b)}	
	stát	spolkové země	stát	spolkové země	stát	spolkové země
Společnost Maxe Plancka (MPG)	831,0	784,0	879,9	784,0	929,3	784,0
Německé výzkumné společenství (DFG)	2 093,1	957,7	2 099,7	948,6	2 216,7	975,3
Fraunhoferova společnost (FhG)	518,0	88,0	642,2	133,2	662,9	138,0
Helmholtzovo společenství (HeG)	2 707,9	292,7	2 861,6	321,8	2 937,1	321,3
Leibnizovo společenství	592,6	557,5	627,8	552,4	657,5	553,2
CELKEM	6 742,6	2 679,9	7 111,2	2 740	7 403,5	2 771,8

Pramen: BMBF, Bundesbericht Forschung und Innovation 2018

Pozn.: b) Schválený návrh rozpočtu

Společnost Maxe Plancka podporují stát a spolkové země v podstatě podobnými objemy finančních prostředků. Nejvyšší rozdíl v podpoře poskytované státem a spolkovými zeměmi je u Helmholtzova společenství. Podpora státu je téměř 10x vyšší než podpora spolkových zemí.

Nejvyšší podporu získává Německé výzkumné společenství (DFG), přes 3 mld. €. Helmholtzovo společenství velkých výzkumných ústavů rovněž cca 3 mld. €. Sdružení má cca 40 tis. zaměstnanců. Institucionální podpora kryje asi 70 % potřeb. Zbytek získává sdružení z třetích zdrojů.

Německou zvláštností je, že kmenoví pracovníci Společenství Maxe Plancka a Helmholtzova sdružení se neucházejí o účelovou podporu od DFG. Tu mohou využívat jen hostující výzkumní pracovníci, doktorandi a postdoktorandi.

Helmholtzovo společenství a Fraunhoferova společnost nemají žádné ústavy, žádná pracoviště, která by se systematicky zabývala VaV v oblasti kultury.

Společnost Maxe Plancka

Společnost Maxe Plancka www.mpg.de se zabývá: Fyzikou a astrofyzikou, Biologií a medicínou, Materiály a technikou, Životním prostředím a klimatem, Kulturou a společností.

MPG má 84 ústavů, z toho 5 v zahraničí; k 31. 12. 2017 měla 23 425 pracovníků; 20 823 smluvních zaměstnanců. Stát a spolkové země v roce 2018 společnosti poskytly institucionální podporu ve výši 1,7 mld. Euro.

Ústavy MPG humanitních a společenských věd, které se více či méně zabývají kulturou (14 ústavů).

- Ústav Maxe Plancka pro empirickou estetiku; i kulturní vědy
- Ústav Maxe Plancka pro evoluční antropologii
- Bibliotéka Hertziana – Ústav Maxe Plancka pro historii umění; i kulturní vědy
- Ústav Maxe Plancka pro výzkum vzdělání; i kulturní vědy
- Ústav Maxe Plancka pro demografický výzkum
- Ústav Maxe Plancka pro etnologický výzkum; i kulturní vědy
- Ústav Maxe Plancka pro výzkum společenského majetku
- Ústav Maxe Plancka pro výzkum společnosti
- Ústav Maxe Plancka pro inovace a konkurenci
- Ústav Maxe Plancka pro kognitivní vědy a neurovědy
- Umělecko-historický ústav ve Florencii – Ústav Maxe Plancka; i kulturní vědy
- Ústav Maxe Plancka pro výzkum multireligiózních a multietnických společností
- Ústav Maxe Plancka pro evropskou historii práva
- Ústav Maxe Plancka pro historii vědy; i kulturní vědy

Leibnizovo společenství

Leibnizovo společenství. www.leibniz-gemeinschaft.de má 95 ústavů a 8 muzeí, 5 sekcí, 19 tis. zaměstnanců. Leibnizovo společenství má krátkou a výstižnou strategii do roku 2020.

Leibnizova strategie 2020 formuluje 5 základních bodů strategie tohoto společenství:

- I. Odpovědnost Leibnizova společenství ve vědě a společnosti
- II. Leibnizova internacionalita v sídelním místě a ve světě
- III. Prezentace Leibnizova společenství ve vědě, společnosti a veřejnosti
- IV. Transparentnost Leibnizova společenství – jasnost a sledovatelnost
- V. Závaznost Leibnizova společenství v kvalitě a partnerství

Sekce A Humanitní vědy a výzkum vzdělání používá často i podtitul Kulturní dědictví a vzdělávání.

Sekce A „Humanitní vědy a výzkum vzdělávání“ sdružuje přední výzkumné ústavy pro pedagogiku, jazykovědu, historické vědy a vědy o kultuře s významnými infrastrukturami výzkumu a velkými výzkumnými muzei v rámci tematických souvislostí „Kulturní tradice a vzdělávání“. Ústavy této sekce pracují v těsných síťových propojení na třech tematických prioritách:

- „Vzdělání jako potenciál“ se zabývá výzkumem interdisciplinárních základů porozumění (chápání) a učení ve všech fázích života.
- „Historie jako zdroj současnosti“ výzkumné ústavy se zabývají historickými změnami a kulturními dimenzemi společenských prostorů poznávání a praktického jednání.
- „Kulturní dědictví a digitální proměny“ ve spolupráci s umělecko-vědnými výzkumnými muzei a řadou dalších institucí, které mají unikátní sbírky, se soustřeďují na ochranu, uchování, zprostředkování a vědeckého zpracování kulturního a technického dědictví. Sekce klade důraz na výzkum a prezentaci (zprostředkování) výsledků na nejvyšší úrovni, což jsou předpoklady pro trvalé zabezpečování kvality a trvalý dialog se společností.

Sekce A má 23 ústavů, z toho 8 výzkumných muzeí, 3 188 pracovníků v roce 2016, celkový rozpočet 318 mil. € z toho 12 % z třetích zdrojů.

Sekce A Humanitní vědy a výzkum vzdělání má 23 ústavů

- Německé hornické muzeum – Leibnizovo muzeum pro geo zdroje
- Německý ústav pro vzdělávání dospělých – Leibnizovo centrum pro celoživotní vzdělávání
- Německé muzeum, Mnichov
- Německé muzeum lodí – Leibnizův ústav pro námořní historii
- DIPF / Leibnizův ústav pro výzkum vzdělání a informace o vzdělání
- Ústav Georg Eckerta – Leibnizův ústav pro mezinárodní výzkum učebnic
- Německé národní muzeum – Leibnizovo výzkumné muzeum pro historii kultury
- Herderův ústav pro výzkum historie Východní Evropy
- Ústav německého jazyka
- Ústav pro historii
- Leibnizův ústav pro vzdělávací kurzy
- Leibnizův ústav pro pedagogiku přírodních věd a matematiky
- Leibnizův ústav pro historii Evropy
- Leibnizův ústav pro historii a kulturu východní Evropy
- Leibnizův ústav pro židovskou historii a kulturu – Simon Dubnow
- Leibnizův ústav pro výzkum východní a Jihovýchodní Evropy
- Leibnizův ústav pro poznání médií
- Leibnizovo centrum pro všeobecnou lingvistiku
- Leibnizovo centrum pro výzkum kultury a literatury
- Leibnizovo centrum pro psychologické informace a dokumentaci
- Leibnizovo centrum moderního Orientu
- Římsko-německé ústřední muzeum – Leibnizův ústav pro archeologii
- Centrum pro historický výzkum Potsdam

Zvláštní kategorií na rozhraní institucionálního a účelového financování tvoří Kolegia pro výzkum v humanitních vědách Käte Hamburger²⁷. Podporou těchto kolegií chce BMBF zvýšit úroveň výzkumu v humanitních vědách a prosadit jeho zapojení do mezinárodní spolupráce. BMBF ustavilo tato kolegia v rámci iniciativy „Svobodný prostor pro humanitní vědy“. Deset kolegií bylo vybráno mezinárodním grémiem expertů. V roce 2012 byla kolegia zařazena do rámcového programu BMBF

²⁷ Käte Hamburger (1896–1992), významná německá germanistka a filozofka.

„Humanitní a společenské vědy a vědy o kultuře“. Podpora se předpokládala v délce 6 roku, s možností prodloužení o dalších 6 roků. V současné době existuje 10 kolegií (www.kaete-hamburger-kollegs.de):

- Politické kultury světové společnosti (Centre for Global Cooperation Research), Duisburg, Essen;
- Evropský východ ve 20.století: Porovnání historických zkušeností, Jena;
- Právo jako kultura, Bonn;
- Práce a průběh života v globálně historické perspektivě, Berlín;
- Životní prostředí a společnost, Mnichov;
- Geneze, Dynamika a mediálnost kulturních zosobňování (figurací), Kolín n/Rýnem;
- Osud, svoboda a prognózy. Strategie ve Východní Asii a Evropě, Erlangen, Norimberk
- Dynamiky historií náboženství mezi Asií a Evropou, Bochum;
- Mezinárodní kolegium pro výzkum kulturních technik a filozofie médií, Výmar;
- Propojování (směšování) divadelních kultur.

Účelovou podporu VaV poskytují samozřejmě i další vybraná spolková ministerstva v rámci svých programů. Byl již zmíněn rámcový program BMFT „Humanitní, společenské vědy a vědy o kultuře“, který skončil v roce 2017. Žádný z programů dalších ministerstev se nezabývá VaV v oblasti kultury.

2.3.5. Další nástroje podpory VaV v oblasti kultury

Ministerské programy většinou používají jen jeden nebo několik málo nástrojů podpory. Většinou 3: Podpora skupiny výzkumných pracovníků; Podpora vědeckého dorostu; Podpora infrastruktur výzkumu. Německé výzkumné společenství (DFG) naproti tomu využívá kolem deseti nástrojů. Finanční prostředky vynakládané na nejdůležitější nástroje DFG jsou uvedeny v tabulkách č. 22 a č. 24.

Charakteristika vybraných nástrojů podpory Německého výzkumného společenství (DFG)

Individuální podpora

- Vědecké sítě: Poskytují vědeckým pracovníkům všech kariérních úrovní možnost síťové spolupráce na jimi zvolených výzkumných tématech. Zpravidla 10 až 20 pracovníků.
- Výzkumná stipendia: Podpora vědeckého dorostu (jednotlivců) řešit kvalitní výzkumný projekt na zvoleném zahraničním pracovišti.
- Program Emmy Noether²⁸ : Poskytují zvláště kvalifikovaným mladým vědeckým pracovníkům zřízení a vedení skupiny vědeckého dorostu a po dobu šesti let se kvalifikovat na získání profesury.
- Heisenbergův program: Podpora výzkumné práce vynikajících vědeckých pracovníků pro získání trvalé profesury. Příprava na výkon vědecké řídicí funkce.

---

²⁸ Emmy Noether (1882–1935) vynikající německá matematička, která významně přispěla k rozvoji teoretické algebry.

- Projekty Reinhart Koselleck²⁹: Podpora nadějných, ale velmi riskantních projektů na dobu až pěti let.

Koordinované programy

Koordinované programy podporují kooperaci a vytváření struktur nadregionální (ale také mezinárodní) spolupráce ve zvláště aktuálních oblastech. Možná je i podpora kooperace výzkumných potenciálů na jedné vysoké škole:

- Prioritní programy: Hlavním znakem je nadregionální spolupráce.
- Graduační kolegia: Útvary vysoké školy k podpoře vědeckého dorostu. Větší skupiny profesorů, doktorandů, postdoktorandů a studentů provádějí výzkumné práce po dobu maximálně 9 let, které vedou k získání graduačních a habilitačních diplomů.
- Zvláštní oblasti výzkumu: Jsou dlouhodobá, na dobu maximálně 12 let založená výzkumná oddělení na vysokých školách.
- Výzkumná centra DFG: Výzvy na jejich ustavení vypisuje DFG a jsou strategickým nástrojem podpory. Podporují vznik a dlouhodobější mezinárodní renomé výzkumných útvarů na vysokých školách. Kromě jiného podporují zřizování nových profesur a skupin vědeckého dorostu.
- Výzkumné skupiny: Výzkumná skupina je pracovní sdružení několika vynikajících vědeckých pracovníků, kteří chtějí společně pracovat na společném výzkumném úkolu.
- Klinické výzkumné skupiny: Cílem je podpora klinického výzkumu a trvalé zapojení výzkumných pracovníků do klinických zařízení.

2.3.6. Evaluace VaV v oblasti kultury

Nejvýznamnějším koncepčně strategickým dokumentem o VaV v oblasti kultury byl Rámcový program „Humanitní a společenské vědy a vědy o kultuře“. Program skončil v roce 2017. Jeho hlavními cíli byly: Internacionalizace humanitních, kulturních a společenských věd; Tvorba struktur pro tyto vědy; Podpora dorostu. Rámcový program respektoval specifické potřeby vědy, především větší svobodný prostor, moderní a udržitelné infrastruktury a větší atraktivitu pro zahraniční výzkumné pracovníky v těchto vědách.

Značný význam pro budoucnost VaV v oblasti kultury má i evaluace tohoto programu. BMBF zadalo evaluaci rámcového programu Humanitní, kulturní a společenské vědy dvěma organizacím: společnosti EVACONSULT (Evaluace, výzkum a poradenství) a rakouské výzkumné organizaci Joanneum Research³⁰, divizi Politika. Práce na evaluaci sledovala a kontrolovala 6členná Komise expertů. Evaluace rámcového programu začala v červenci 2016 a skončila v červnu 2017.

Hodnotící zpráva má 97 stran. Její obsah je uveden v příloze č. 8 této Analýzy. V příloze č. 9 této Analýzy je uveden překlad kapitoly 5.6 Závěrečné zprávy „Hodnocení Rámcového programu BMBF humanitní vědy, vědy o kultuře a vědy společenské. V příloze č. 10 této Analýzy je schéma governance rámcového programu BMBF „Humanitní vědy, vědy o kultuře a společenské vědy“.

Zajímavá je Příloha 9 Hodnotící zprávy, která uvádí vybrané výsledky online dotazování u řešitelů:

²⁹ Reinhart Koselleck (1923–2006), jeden z nejznámějších německých historiků 20. století.

³⁰ Joanneum Research byla součástí mezinárodního konsorcia, které před lety hodnotilo systém podpory VaV v České republice.

- *Strukturální data* - Počty a druhy projektů u jednotlivých priorit; Ukončené a pokračující projekty; Průměrné doby řešení projektů v jednotlivých prioritách; Počty podpořených projektů v jednotlivých prioritách a výše poskytnutých podpor; Regionální rozdělení poskytnutých podpor; Počet výzkumných pracovníků podílejících se na podpořených projektech (z toho ženy).
- *Výkonnost výzkumu a excellence* (Odpovědi na 15 konkrétních otázek): Počet nově vytvořených trvalých míst; Počet realizovaných publikací na základě podpořených projektů; Objemy prostředků získaných z třetích zdrojů; Počet získaných výzev na přednesení přednášek – doma, v zahraničí; Počet získaných národních a zahraničních cen za výzkum; Počet řešitelů povolaných (jmenovaných) do sítí a grémií – národních i mezinárodních.
- *Internacionalizace* (Odpovědi na 10 konkrétních otázek): Počty a podíly získaných zahraničních výzkumných pracovníků a studentů; Počty výzkumných pobytů v zahraničí.
- *Vytváření struktur* (Odpovědi na 11 konkrétních otázek): Vynaložené investice na vytváření nových infrastruktur výzkumu.
- *Podpora vědeckého dorostu* (Odpovědi na 6 konkrétních otázek): Počty dosažených promocií a habilitací účastníky podpořených projektů; Počty publikací vědeckého dorostu.
- *Rovné postavení žen a mužů* (Odpovědi na 5 konkrétních otázek): Podíly žen na řešení podpořených projektů a podíly na nově vytvořených pracovních místech v rámci podpořených projektů.
- *Transfer poznatků* (Odpovědi na 6 konkrétních otázek).

Neméně zajímavá je příloha 9.3, která uvádí seznam podpořených projektů (akronymy, témata projektů, vedení projektu – instituce). Dále jsou uvedeny jen počty podpořených projektů v rámci jednotlivých priorit:

- Výzkum vztahů vědy, politiky a společnosti – Iniciativa Svobodný prostor (9 projektů)
- Priorita Rámcového programu 1: Svobodný prostor v systému vědy
  - Nástroj podpory: Centra humanitních věd (4 projekty)
  - Nástroj podpory: Käte Hamburger Kollegs / Merian Centre / Dt. Chin. Forum (16 projektů)
- Priorita Rámcového programu 2: Regionální studie (24 projektů)
- Priorita Rámcového programu 3: Nové přístupy a nové oblasti výzkumu
  - Nástroj podpory: eHumanities (49 projektů)
  - Nástroj podpory: Infrastruktury (11 projektů)
- Priorita Rámcového programu 4: Investovat do talentů (7 projektů)
- Priorita Rámcového programu 5: Kulturní dědictví
  - Nástroj podpory: Koordinační místo (útvár) pro univerzitní sbírky (1 projekt)
  - Nástroj podpory: Řeč objektů (32 projektů)
  - Nástroj podpory: Studia malých oborů (1 projekt)
- Priorita Rámcového programu 6: Kulturní rozmanitost a občanská společnost
  - Nástroj podpory: Německo – řecká kooperace (3 projekty)
  - Nástroj podpory: Finanční systém a společnost (8 projektů)
  - Nástroj podpory: Teologie (10 projektů)
- Projekty nepřijížené žádné prioritě Rámcového programu (15 projektů)

Četné evaluace zajišťuje i Německé výzkumné společenství (DFG). Dodržuje přitom následující zásady (standardy):

- Evaluační studie jsou zásadně orientovány na hlavní (nadřazené) cíle podpory poskytované DFG. U evaluací programů jsou orientovány na individuální cíle jednotlivých programů.
- Předmětem evaluace mohou být všechny programy podpory.
- Evaluační studie jsou prováděny kvalifikovanými „třetími“ nezávisle a objektivně. Příjemci evaluačních zakázek mohou využívat expertizy DFG s cílem zajistit kvalitu a správnost svých zpráv. Při formulaci svých výsledků a závěrů jsou autoři evaluací zcela nezávislí.
- Zdroje vynaložené na evaluační studie jsou využívány efektivně a hospodárně. To také zahrnuje, že při zjišťování nových informací se dbá na to, aby zatížení třetích (např. dotazovatelů) zůstalo co nejnižší a že budou zjišťovány jen bezpodmínečně nutné informace.
- Při každé evaluační studii jsou příjemci evaluační zakázky vyzváni, aby používali specificky vhodné, aktuálnímu stavu výzkumu evaluace odpovídající metody.
- Evaluační studie musí poskytnout spolehlivé a konzistentní informace a jejich závěry musí být empiricky a argumentačně zdůvodněny.
- DFG dbá na to, aby mezi evaluačními studiemi – kde je to vhodné – byly vytvářeny příčné (vzájemné) vazby z hledisek kladených otázek, metod a indikátorů. Popřípadě by měla být provedena porovnání s evaluacemi jiných organizací poskytujících podporu doma i v zahraničí.
- Rozhodnutí a realizaci doporučení z evaluačních studií patří do působnosti grémií DFG.
- Evaluační studie jsou zveřejňovány.

Do evaluací lze bezpochyby zařadit i každoroční Monitorovací zprávy o realizaci Paktu pro výzkum, a inovace, které zpracovává a publikuje Společná vědecká konference (GWK). Monitorovací zprávy mají vždy formálně stejný obsah: Souhrnná zpráva GWK, konkretizují zprávy 5 velkých institucí (Německé výzkumné společenství, Společnost Maxe Plancka, Fraunhoferova společnost, Helmholtzovo společenství, Leibnizovo společenství), stanoviska GWK k jednotlivým zprávám velkých institucí. Monitorovací zpráva za rok 2018 má 690 stran.

Reakce na monitoring bývají velmi rychlé. Například Německé výzkumné společenství (DFG) ještě koncem roku 2018 vyhlásilo 4 soutěže na podávání návrhů projektů: Zlepšené využití historických tisků digitalizací a rozpoznáváním struktury; Digitalizace archivních zdrojů; Systémy Open Acces pro vědecké knihovny a centra; Open Acces – publikační fondy na vysokých školách.

Rozsáhlou a významnou evaluační práci vykonává Evaluační výbor Vědecké rady (www.wissenschaftsrat.de) poradního orgánu spolkové vlády a vlád spolkových zemí. Dále je uvede výběr evaluačních aktivit uskutečněných v poslední tří letech.

- Posílení výzkumu, kultury, médií a hospodářství v Leibnizově společenství. Dva návrhy na přijetí a strategické rozšíření zhodnoceny (Tiskové sdělení 29. ledna 2018).
- Základní informace o Centru pro výzkum literatury a kultury (Tiskové sdělení 29. ledna 2018).

- Základní informace o nadačním Ústavu Hanse-Bredowa pro výzkum médií na Univerzitě Hamburk (29. ledna 2018).
- Stanovisko k návrhu na zařazení Ústavu Hans-Bredow pro výzkum médií na Univerzitě Hamburk do společné podpory státu a spolkových zemí podle prováděcí dohody o podpoře Leibnizovy společnosti (leden 2018).
- Realizace doporučení k poslední evaluaci Státních uměleckých sbírek Drážďany (říjen 2017).
- Základní informace k humanitně vědnímu Centru kultury a historie střední východní Evropy, Lipsko (říjen 2017).
- Stanovisko k návrhu na přijetí humanitně vědního Centra pro historii a kulturu střední východní Evropy e.V. Lipsko do společné podpory státu a spolkových zemí podle prováděcí dohody o podpoře Leibnizovy společnosti (duben 2016).
- Vynikající výzkum ve Svobodné německé nadaci ve Frankfurtu nad Mohanem | Německé muzeum romantiky potřebuje větší finanční podporu (13. června 2015).

Program prací Evaluačního výboru na první pololetí je uveden v příloze č. 11 této Analýzy.

2.3.7. Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury

Bibliotheca Hertziana – Ústav Maxe Plancka pro historii umění, Řím

Aktuální prioritou je výzkum „jihů“, zejména Jižní Itálie, Středomoří a Latinské Ameriky. Od roku 2015 je podporován zejména výzkum středověku a jeho recepcí, mediálního vyjádření historických oblastí (prostorů) v textech a mapách. Od roku 2017 se část výzkumu orientuje na umění moderny a současnosti v rámci projektu „Rome Contemporary“.

Ústav Maxe Plancka pro výzkum multireligiózních a multietnických společností, Göttingen, Dolní Sasko

Hlavním úkolem ústavu je výzkum rozmanitosti. V aktuálních společnostech žijí společně lidé s rozdílnými etnickými a náboženskými základy. Spektrum sahá od mírové „Multikulti“ až po krvavé konflikty. Kdy je možné první a kdy druhé řešení? Ústav se sídlem v Göttingenu chce komplexními empirickými studiemi a návrhem teoretických koncepcí rozšířit naše pojetí (chápání) otázek lidského spoluzití. Těžiště prací je v základním výzkumu. V některých případech zasahuje až do politického poradenství.

Německé národní muzeum – Leibnizovo muzeum historie kultury (GNM), Norimberk

Německé národní muzeum, založené v roce 1852, je svými 1,3 miliony objektů a 25 tisíci m² výstavní plochy největším kulturně historickým muzeem v německém jazykovém prostoru. Je členem Leibnizova společenství a jediným kulturně historickým muzeem z osmi výzkumných muzeí této společnosti.

Výzkum Německého národního muzea využívá svých 26 sbírek, knihovny, archivu a Ústavu pro uměleckou techniku a konzervaci ke konzervaci a uspořádání přesahující jednotlivé obory a k prezentaci formou specifických projektů. Výzkum a prezentace výhradně originálních předmětů od prehistorie, rané historie až po současnost se provádějí interdisciplinárně, napříč obory v kulturně-historickém pojetí a koncepcích.

Leibnizovo centrum pro výzkum literatury a kultury (ZfL), Berlín

Leibnizovo centrum pro výzkum literatury a kultury (ZfL) zkoumá literaturu v interdisciplinárních souvislostech a za kulturně vědeckých předpokladů. Zkoumány jsou genese různých koncepcí literatury a jejich příští možnosti a dále poměr literatury k ostatním uměním a kulturním praktikám. Práce se orientují na problémy současnosti, které jsou přesouvány do širších historických souvislostí. To doplňují (překlenují) alternativní popisy naší moderní doby na základě výzkumu.

Historicky a systémově tři hlavní oblasti výzkumu „Teorie historie“, „Světová literatura“ a „Poznatky o životě“ vzájemně souvisejí, liší se jen důrazem na zkoumané oblasti.

2.3.8. Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury

V Německu patří mezinárodní spolupráce k velmi významným prioritám celého VaV. Internacionalizace VaV získáváním špičkových odborníků ze zahraničí, účastí na mezinárodních programech VaV a velmi bohatou dvoustrannou spoluprací je zdůrazňována ve všech koncepčních a strategických dokumentech pro VaV a vysokoškolské vzdělávání.

Všechny kulturní a umělecké instituce provádějí intenzivní mezinárodní spolupráci ve svých pracovních oblastech a jsou zapojeny do příslušných mezinárodních sítí.

Spolková vláda v uplynulých letech kontinuálně rozvíjela svou evropskou a mezinárodní spolupráci ve vzdělávání, vědě a výzkumu. To vyplývá ze „Zprávy o mezinárodní spolupráci ve vzdělávání, vědě a výzkumu 2014–2016“. Zpráva byla připravena pod vedením Spolkového ministerstva pro vzdělání a výzkum a schválena spolkovou vládou v červnu 2017.

Spolková vláda v únoru 2017 schválila novou strategii spolkové vlády v internacionalizaci vzdělávání, vědy a výzkumu, která byla připravena pod vedením Spolkového ministerstva pro vzdělání a výzkum (BMBF). Strategie navazuje na internacionalizační strategii spolkové vlády z roku 2008 a reaguje na nové trendy a výzvy.

V dokumentech nejsou žádné podrobnosti o VaV v oblasti kultury, nejsou tam ani žádné podrobnosti z jiných oblastí věd. Dokumenty jsou zaměřeny na systémové záležitosti. Obsahy obou dokumentů jsou uvedeny v příloze č. 12 této Analýzy.

Významnou část mezinárodní spolupráce ve VaV zabezpečuje Nadace Maxe Webera (Max Weber Stiftung www.maxweberstiftung.de). Nadace je největší výzkumnou organizací v oblasti humanitních věd. Její ústavy sídlí výhradně v zahraničí. S ročním rozpočtem 44 mil. € (2018) patří k deseti největším německým nadacím veřejného práva. V současné době nadace provozuje deset ústavů humanitních věd v zahraničí:

- Německé fórum pro dějiny umění, Paříž
- Německý historický ústav, Londýn
- Německý historický ústav Moskva
- Německý historický ústav Paříž
- Německý historický ústav Řím
- Německý historický ústav Varšava
- Německý historický ústav Washington
- Německý ústav pro japonská studia Tokio
- Orientální ústav Bejrút

- Orientální ústav Istanbul

Německo není řádným členem Společné programové iniciativy kulturní dědictví (JPI CH) Evropské unie. Německo má statut pozorovatele. Německo v iniciativě zastupují Německé hornické muzeum Bochum a Národní muzeum Berlín.

Řadu let v Evropě působí síť HERA (Humanitní vědy v evropském prostoru, <http://heranet.info>). Členové sítě řeší projekty, které se zabývají kontakty kultur, transfery mezi kulturami a vzájemným ovlivňováním kultur. V současné době se dokončují projekty třetí série HERA 2016 – Využití minulosti. Německo se podílelo na dvou ze třech dosavadních sérií projektů. (HERA II a HERA III). Podílí se i na přípravě HERA IV pro období 2019–2022. Série má název Public Spaces: Kultura a integrace v Evropě. Nejvyšší orgánem HERA je HERA Board. Německo v něm zastupuje prof. Peter Haslinger z Herderova ústavu.³¹ Řešení projektů HERA IV bude zahájeno v květnu 2019.

Německo se podílí na řešení projektu EuroLabs s podtitulem „Recepty pro společenské inovace“, zařazeného v programu Horizont 2020. Projekt je řešen v termínech 1. 4. 2018–31. 3. 2021 s náklady 2,5 mil. €. Na projektu se podílí 8 zemí (GR – 2 účastníci, UK – 2 účastníci, IT – 2 účastníci, DE, ES, FI). Projekt rozvíjí inovativní metody, digitální řešení a nástroje pro participativní kulturní dědictví. Cílem jsou nové formy spolupráce v oblasti zacházení s kulturním dědictvím.

Pokud jde o účast Německa na aktivitách Evropské rady pro výzkum, zaměřené především na základní výzkum, patří Německo ke třem nejaktivnějším Zemím (UK, Německo a Švýcarsko). V následující tabulce T6 jsou formou zlomku uvedeny počty podpořených a počty hodnocených německých výzkumných projektů. Jsou uvedeny počty pro tři druhy projektů (startovací, konsolidační, pokročilé) celkem, pro společenské a humanitní vědy jako celek a pro skupinu těchto věd „Kultury a kulturní produkce“.

Tab. 26: Německo – počty projektů podpořených/hodnocených Evropskou radou pro výzkum (ERC)

	2012	2014	2016	2018
Startovací projekty celkem	77/539	69/425	65/390	72/479
Konsolidační projekty celkem	45/115	67/307	7/263	4/255
	2013			
Pokročilé projekty celkem	45/221	31/239	44/276	43/269
				2017
Startovací projekty společenské a humanitní vědy	11/91	7/84	11/83	14/119
Konsolidační projekty společenské a humanitní vědy	4/429	9/49	748	6/48
	2013			
Pokročilé projekty společenské a humanitní vědy	5/41	1/38	6/47	4/47
				2017

³¹ Česko zastupuje Dr. Zdeňka Mansfeldová ze Sociologického ústavu AV ČR.

Startovací projekty „Kultury a kulturní produkce“	2/14	0/6	3/15	9/18
Konsolidační projekty „Kultury a kulturní produkce“	0/21 2013	2/12	3/11	1/10
Pokročilé projekty „Kultury a kulturní produkce“	1/6	0/7	1/3	2/18 2017

Pramen: ERC; Projects & figures, Statistics

ERC podporuje 5 skupin společenských a humanitních věd:

- SH1 jednotlivci, instituce a trhy
- SH2 Instituce, hodnoty, domněnky a chování
- SH3 Životní prostředí, prostor a populace
- SH4 Lidská mysl a její složitost
- SH5 Kultury a kulturní produkce
- SH6 Studium lidské minulosti

Německo je členem 2 infrastruktur výzkumu EU pro podporu humanitních a společenských věd.

Infrastruktura EU CESSDA (www.cessda.eu) poskytuje rozsáhlé, integrované a udržitelné datové služby společenským vědám. Sdružuje archivy společenských věd v celé Evropě s cílem podporovat výsledky výzkumu v oblasti společenských věd a podporovat národní i mezinárodní výzkum. Za Německo je členem Leibnizův ústav pro společenské vědy.

Strategie infrastruktury CESSDA 2018–2022 má čtyři pilíře: (1) Stavět na důvěře; (2) Vytvářet podmínky pro výcvik (trénink); (3) Dobrá znalost technologií; (4) Uživatelsky přívětivé nástroje a služby. Na Infrastrukturu se podílí 17 zemí EU a Švýcarsko jako pozorovatel

Německo je i členem Infrastruktury EU CLARIN www.clarin.eu, která poskytuje vědeckým a výzkumným pracovníkům a studentům zejména z humanitních a společenských věd dlouhodobá řešení a technologické služby pro nasazení, analýzu a udržování dat a nástrojů digitálních jazyků. Za Německo je členem University of Tübingen.

Tab. 27: Účast Německa na projektech VaV kulturního dědictví řešených v programu Horizont 2020 v období 2014–2017

Skupina projektů	Počet projektů	Projekty koordinované DE	Projekty s účastí DE	Počet dalších účastníků z DE
Excelentní věda – infrastruktury	6	0	6	6
LEIT Pokročilé materiály	4	0	2	5
Vlivy klimatu, životní prostředí, efektivnost zdrojů a surovin	4	0	4	2
Reflektující společnost: kulturní dědictví a evropské identity	21	1	15	3

CELKEM	35	1	27	16
--------	----	---	----	----

Pramen: Horizon 2020 CULTURAL HERITAGE AND EUROPEAN IDENTITIES; List of projects 2014-2017

Účast Německa s přihlédnutím k velikosti země a velikosti výzkumné základny lze označit za spíše slabší. Například Itálie a Spojené království v účasti Německo výrazně předstihují.

2.4 Rakousko

Rakousko může být klasickým příkladem země, ve které struktura orgánů státní správy není výsledkem nějaké optimalizační úlohy v teorii řízení nebo teorii financování, ale především výsledkem politických dohod.³² Rakousko mělo do roku 2012 samostatné ministerstvo s působností pro kulturu. Od roku 2013 kultura patří do působnosti Úřadu spolkového kancléře.

Cca po 4 letech existence byla v roce 2018 ze Spolkového ministerstva pro vědu, výzkum a hospodářství působnost pro hospodářství převedena na nové Spolkové ministerstvo pro digitalizaci a hospodářství. Ministerstvo se vrátilo ke svému dřívějšímu názvu – Spolkové ministerstvo pro vzdělání, vědu a výzkum.

Relativně časté změny ve struktuře a působnostech federálních orgánů státní správy jsou důvodem, že u Rakouska není uvedena tabulka „Veřejné subjekty s působností pro kulturní politiku“ z Kompendia kulturních politik a trendů (www.culturalpolicies.net), která obsahuje informace z roku 2012.

Rakousko cílevědomě zvyšuje celkové náklady na VaV v souladu s doporučeními EU. V roce 2014 činily výdaje na VaV 3,09 % HDP, v roce 2018 3,15 % HDP a v roce 2018 3,19 % HDP. Relativně vysoký je v Rakousku podíl zahraniční podpory, roce 2017 – 16,0 % a v roce 2018 15,6 %.

Rakousko je spolkové země. VaV podporuje federace a spolkové země. Podíl výdajů spolkových zemí je podstatně nižší než podíl výdajů státu. Viz následující tabulka č. 28.

Tab. 28: Výdaje státu na VaV

	2014		2016		2018	
	(mil. €)	(%)	(mil. €)	(%)	(mil. €)	(%)
Celkem na VaV	10 275,2	100,0	11 133,2	100,0	12 236,9	100,0
Stát	3 086,0	30,0	3 353,0	30,1	3 559,3	29,1
Spolkové země	461,6	4,5	445,8	4,0	525,8	4,3

Pramen: BMBWF, BMVIT, Forschungs- und Technologiebericht 2018

³² Rakousko je i zemí, která ve zvýšeném rozsahu používá nelogickou dvojici pojmů „věda“ a „výzkum“.

2.4.1. Governance výzkumu a vývoje, governance kultury

Governance VaV

Ve státní správě VaV na úrovni federace je uplatněn model dvou hlavních ministerstev:

- Spolkové ministerstvo pro vzdělání, vědu a výzkum, které financuje především základní výzkum a výzkum na vysokých školách;
- Spolkové ministerstvo pro dopravu, technologie a inovace, které podporuje aplikovaný výzkum a vývoj.

Spolkové ministerstvo pro vzdělání, vědu a výzkum (www.bmbwf.gv.at) má relativně složitou strukturu – 7 sekcí a 3 velké skupiny. Sekce V „Vědecký výzkum; mezinárodní záležitosti“ má 10 odborů. Odbor V/10 má působnost pro humanitní vědy, vědy společenské a vědy o kultuře a má 7 pracovníků.

Spolkové ministerstvo pro dopravu, technologie a inovace se nepodílí na podpoře VaV v oblasti kultury.

Do systému governance VaV patří i 3 poradní orgány:

- Rada pro výzkum a vývoj technologií poskytuje systematické, nezávislé a fundované poradenství rakouské spolkové vládě ve všech otázkách politiky výzkumu, technologií a inovací (www.rat-fte.at);
- Vědecká rada Rakouska poradní orgán spolkového ministra pro vzdělání, vědu a výzkum ve všech záležitostech rakouského systému univerzit a výzkumu (www.wissenschaftsrat.ac.at);
- ERA (European Research Area) Council Forum Austria poradní skupina špičkových expertů rakouského spolkového ministra pro vzdělání, vědu a výzkum pro návaznosti (vztahy) evropské politiky výzkumu a národního systému vědy, výzkumu a inovací (<https://era.gv.at>).

Podle připravované Strategie VaVal 2030 mají být výše uvedené tři rady sloučeny do jedné.

Governance kultury

Rakousko nemá samostatné ministerstvo kultury. Působnosti v oblasti kultury zabezpečuje Úřad spolkového kancléře.

Úřad spolkového kancléře

Úřad spolkového kancléře má následující strukturu:

- Sekce I: Presidium
- Sekce II: Umění a kultura
- Sekce III: Ženy a rovné postavení
- Sekce IV: Koordinace
- Sekce V: Rodiny a mládež

V čele Sekce II je spolkový ministr pro EU, umění, kulturu a média (www.kunstkultur.bka.gv.at). Vedení sekce II má 11 pracovníků. Sekce II Umění a kultura má 10 následujících oddělení (odborů):

- II/1 – Výtvarné umění, architektura, design, móda, fotografie, video a mediální umění (13 pracovníků)

- II/2 – Hudba, múzická umění, umělecké vysoké školy, všeobecné záležitosti umění (9 pracovníků)
- II/3 – Film (6 pracovníků)
- II/4 – Památková péče a záležitosti restitucí (9 pracovníků)
- II/5 – Literatura a nakladatelství, knihovny (9 pracovníků)
- II/6 – Vyznamenání, zvláštní projekty, digitalizace (9 pracovníků)
- II/7 – Kulturní iniciativy, muzea, lidová kultura (6 pracovníků)
- II/8 – Účastnický management spolkových (státních) divadel, právní záležitosti (7 pracovníků)
- II/9 – Účastnický management spolkových (státních) muzeí a výkon dalších práv (6 pracovníků)
- II/10 – Evropská a mezinárodní kulturní politika (12 pracovníků)

Celá sekce II Umění, kultura & media má 87 pracovníků.

Do působnosti Úřadu spolkového kancléře patří z oblasti kultury přímo:

- Rakouský státní archiv
- Spolkový úřad pro památky
- Dvorský hudební orchestr

A z oblasti kultury nepřímě:

- Spolková muzea
- Spolková divadla
- Rakouská národní knihovna
- Wiener Zeitung, s.r.o.

Úřad spolkového kancléře každoročně vydává velmi rozsáhlé Zprávy o umění a kultuře. Zpráva za rok 2017 má 522 stran. V příloze č. 13 této Analýzy je uveden přehled výdajů na umění a kulturu v letech 2015 až 2017.

2.4.2. Výzkum v oblasti kultury v koncepčně strategických dokumentech pro VaV

Rakousko nevytváří větší počty oficiálních koncepčních a strategických dokumentů. Platí to i pro oblast VaV a oblast kultury. Pro VaV existuje jedna nepřilíh rozsáhlá Strategie Spolkové vlády pro výzkum, technologie a inovace s podtitulem „Využít potenciály, zvýšit dynamiku, utvářet budoucnost – Cesta ke špičkové inovativní zemi“ z března 2011. Strategie je na období do roku 2020. Strategie se zabývá celkovou systémovou problematikou. Strategie má následující obsah (50 stran):

Předmluva

1. Přijmout výzvy, najít odpovědi – Připravit cestu ke špičkové inovativní zemi
2. Připravovat talenty, povzbuzovat zaujetí pro VaV – Systém vzdělávání transformovat na trvale udržitelný
3. Vytvářet poznatky, důrazně podporovat excelenci – Upevnit základnu společnosti znalostí
  - 3.1. Univerzity a základní výzkum
  - 3.2. Mimouniverzitní výzkum

- 3.3. Výzkumné infrastruktury
4. Zhodnocovat znalosti, zvýšit tvorbu hodnot – Aktivovat potenciály inovací
  - 4.1. Inovace a podnikový výzkum
  - 4.2. Spolupráce vědy a hospodářství
  - 4.3. Zakládání podniků a financování rizikovým kapitálem
  - 4.4. Inovace v prostředí soutěže (konkurence)
5. Řídit systém, stanovit rámce – Politické řízení organizovat efektivně
  - 5.1. Struktury governance
  - 5.2. Stanovování priorit
  - 5.3. Systém podpory
  - 5.4. Mezinárodní postavení
  - 5.5. Výzkum a společnost
6. Poskytovat podněty, otevřít možnosti voleb (opcí) – Rozšířit finanční sponzorování

Seznam literatury

I dílčí část 5.2 Stanovování priorit je spíše obecná. Stanovuje postupy výběru priorit VaVa.

V současné době se připravuje Strategie pro výzkum, technologie a inovace 2030. Strategie bude zdůrazňovat požadavek excelence výzkumu, zvýšení přínosů pro společnost a ekonomiku a podporu základního výzkumu.

Za koncepčně strategický dokument lze považovat zprávu Vědecké rady Rakouska „Reflexe k dalšímu rozvoji uměleckých univerzit“ (Reflexionen zur Weiterentwicklung der Kunstuniversitäten) ze září 2018. Zprávu připravila skupina 6 zahraničních špičkových expertů pro Vědeckou radu Rakouska (3 Angličani, 1 Ir, 1 Švýcar a 1 „světoobčan“). Zpráva má 146 stran a zajímavý obsah. Obsah zprávy je uveden v příloze č. 14 této Analýzy (146 stran).

2.4.3. Poskytovatel (poskytovatelé) podpory VaV v oblasti kultury

V Rakousku ústřední orgány státní správy podporují bezprostředně provádění VaV ve značně omezeném rozsahu. VaV přímo podporují především exekutivní agentury, které finanční prostředky získávají od svých ministerstev. V následující tabulce č. 29 jsou uvedeny výše celkové podpory poskytované dvěma hlavními ministerstvy a Úřadem spolkového kancléře, který zajišťuje federativní podporu kultury.

Tab. 29: Výdaje spolkových orgánů státní správy na VaV

	2016		2017		2018	
	(mil. €)	(%)	(mil. €)	(%)	(mil. €)	(%)
Úřad spolkového kancléře (BKA)	40,3	1,4	410	1,4	44,3	1,5
Spolkové ministerstvo pro	2 213,5	77,0	2 208,0	77,5	2 197,4	75,5

vzdělání a výzkum (BMBWF) ³³						
Spolkové ministerstvo pro dopravu, inovace a technologie (BMVIT)	488,5	17,0	470,9	16,5	477,1	16,4

Pramen: BMBWF, BMVIT, Forschungs- und Technologiebericht 2018

Spolková ministerstva BMBWF a BMVIT zajišťují téměř 95 % federativní podpory VaV.

V Rakousku existují tři hlavní veřejné agentury pro podporu VaV:

- Fond na podporu vědeckého výzkumu (Wissenschaftsfond – www.fwf.ac.at). Fond patří do působnosti Spolkového ministerstva pro vzdělání, vědu a výzkum a jím je financován. Fond podporuje především základní výzkum a výzkum na vysokých školách.
- Společnost pro podporu výzkumu (Forschungsförderungsgesellschaft – www.ffg.at). Fond patří do působnosti Spolkového ministerstva pro dopravu, inovace a technologie (BMVIT) a Spolkového ministerstva pro digitalizaci a hospodářství. Podstatnou část prostředků Společnost získává od BMVIT. Společnost podporuje aplikovaný výzkum.
- Společnost Austria hospodářské služby, s. r. o. je spolkovou bankou pro poskytování podpory vznikajícím podnikům (Start-ups), především malým a středním.

Podporu výzkumu v oblasti kultury poskytuje jen Fond na podporu vědeckého výzkumu (FWF). Fond podporuje výzkum v této oblasti několika nástroji. Fond má následující orgány: Prezidium; Dozorčí rada; Shromáždění delegátů; Kuratorium (schvaluje podporu projektů); FWF Team – Kancelář. Kancelář má oddělení odborná – 4, jedno z nich Humanitní a společenské vědy (14 pracovníků); oddělení strategická (3 oddělení), oddělení služeb (6 oddělení).

V následující tabulce jsou uvedeny výdaje Fondu FWF na podporu výzkumu v oblasti kultury.

Tab. 30: Výdaje Fondu pro podporu vědeckého výzkumu (FWF) na výzkum v oblasti kultury

	2015		2016		2017	
	(mil. €)	(%)	(mil. €)	(%)	(mil. €)	(%)
Celkem	199,32	100,0	183,8	100,0	217,3	100,0
Mediální a komunikační vědy	0,33	0,17	0,37	0,2	0,96	0,44
Historie, archeologie	7,79	3,91	6,16	3,35	8,07	3,71
Lingvistika vědy o literatuře	8,77	4,44	5,32	2,89	8,75	4,03

³³ V roce 2016 a 2017 jsou to výdaje Spolkového ministerstva pro vědu, výzkum a hospodářství.

Vědy o umění	6,27	3,15	3,84	2,09	5,5	2,53
Ostatní humanitní vědy	1,23	0,62	1,22	0,66	3,85	1,77

Pramen: BMBWF, BMVIT, Forschungs- und Technologiebericht 2018

Ve sledovaných letech se podíl výdajů Fondu na podporu vědeckého výzkumu na výzkum v oblasti kultury v širším pojetí pohybuje kolem 10 % (2015 – 12,3 %; 2016 – 9,19 %; 2017 – 12,5 %).

2.4.4. Institucionální podpora, účelová podpora

Institucionální podporu poskytují spolková ministerstva svému značně omezenému počtu „svých“ výzkumných pracovišť a exekutivním agenturám. Spolkové ministerstvo pro vzdělání a výzkum poskytuje institucionální podporu vysokým školám. Institucionální podpora je poskytována na základě smluv (dohod) o výkonech (Leistungsvereinbarung), obdobně jako v řadě jiných zemích.

Účelovou podporu poskytují exekutivní agentury“ Fond na podporu vědeckého výzkumu, Společnost pro podporu výzkumu (FFG) a Hospodářské služby Austria.

Statistika výši institucionální a účelové podpory nesleduje.

2.4.5. Priority, programy podpory VaV v oblasti kultury

Rakousko nemá stanoveny priority pro výzkum v oblasti kultury. V podstatě jediným programem výzkumu v oblasti kultury je „Program pro rozvoj a zprostředkování umění (PEEK)“. Dále jsou uvedeny základní charakteristiky tohoto programu. Cílovou skupinou je každá v Rakousku působící umělecko-vědecká osoba s dostatečnou kvalifikací. Doba trvání je maximálně 48 měsíců.

Cíle PEEK:

- Podpora inovativního na umění založeného výzkumu vysoké kvality, přičemž hlavní roli při rozhodování o podpoře má umělecká praxe;
- Zvýšení výzkumné kompetence, kvalita a mezinárodní renomé rakouských výzkumných pracovníků v oblasti umění;
- Zvýšení povědomí a znalostí o na umění založeného výzkumu a potenciální aplikace u širší veřejnosti a v rámci vědeckých a uměleckých komunit.

Požadavky:

- Vysoká umělecko-vědecká kvalita mezinárodní úrovně;
- Dostatečná volná pracovní kapacita navrhovatele;
- Potřebná infrastruktura (napojení na vhodnou univerzitní nebo mimouniverzitní instituci v Rakousku, která může zajistit potřebné dokumentační služby, podporu a kvalitu výsledků).

Z hlediska výše podpory mohou být na projekt požadovány náklady související s projektem (personální a věcné náklady). Počet posudků navrhovaného projektu je závislý na výši požadovaných prostředků.

Výzkum v oblasti kultury podporuje Fond pro podporu vědeckého výzkumu (FWF) ještě několika svými dalšími nástroji.

2.4.6. Další nástroje podpory VaV v oblasti kultury

Jak již bylo uvedeno, výzkum v oblasti kultury podporuje jen Fond na podporu vědeckého výzkumu (FWF). Fond používá téměř 25 nástrojů podpory individuálních projektů bez tematického omezení, přes ceny za výzkum až po několik programů podpory výzkumu. Některé z nich lze použít i na podporu výzkumu v oblasti kultury, jiné jen na výzkum v oblasti kultury. Dále je uveden aktuální (jaro 2019) přehled nástrojů používaných FWF.

FWF podporuje 3 skupiny věd (Přírodní a technické vědy, Biologie a medicína, Humanitní a společenské vědy). Ve skupině Humanitní a společenské vědy (celkem 8 oborů) mají souvislost s výzkumem kultury 3 obory: Filozofie / teologie a vědy o kultuře, Literární a jazykové vědy, Vědy o umění.

Nástroje podpory FWF jsou rozděleny do několika skupin. U nástrojů, které lze využít i pro podporu výzkumu v oblasti kultury je uveden **(k)**, u nástrojů, které lze využít jen pro podporu výzkumu v oblasti kultury je uveden **(K)**.

Nástroje pro posílení systému vědy

Objevovat nové – Podpora špičkového výzkumu

- Podpora individuálních projektů (bez tematického) omezení **(k)**
- Podpora účasti na mezinárodních programech **(k)**
- Prioritní programy
  - Zvláštní oblasti výzkumu **(k)**
  - Výzkumné skupiny **(k)**
- Vyznamenání a ceny
  - Program START **(k)**
  - Wittgensteinova cena (všechny obory) **(k)**
  - Weissova cena (medicína)
  - ASMET – cena za výzkum (metalurgie)
  - netidee SCIENCE (podpora internetu v Rakousku)

Podporovat talenty – Rozvoj lidských zdrojů

- Doktorské programy **(k)**
- Programy pro vědecký dorost **(k)**
- Mezinárodní mobilita
  - Schrödingerovo stipendium (podpora špičkových mladých rakouských výzkumníků pro pobyty v zahraničí) **(k)**
  - Program Meitnerová³⁴ (všechny obory pro postdoc za zahraničí) **(k)**
- Rozvoj kariér vědeckých pracovníků
  - Program Herthy Firnbergové³⁵ (podpora na počátcích kariéry) **(k)**

³⁴ Lise Meitnerová (1878–1968), rakousko-švédská výzkumná pracovnice v oborech radioaktivita a jaderná fyzika.

³⁵ Hertha Firnbergová (1909–1994), rakouská politička a první sociálně-demokratická ministryně v Rakousku.

- Program Elise Richterové (podpora postdoc především ve výzkumu a zprostředkování umění) **(k)**

Realizovat ideje – Vzájemné vztahy vědy a společnosti

- Podpora aplikačně orientovaného základního výzkumu
  - Program klinického výzkumu
  - VaV v kvantové fyzice
  - Zvláštní program partnerství ve výzkumu (partnerství vědy a ekonomiky)
- Podpora výzkumu umění
  - Program pro rozvoj a zprostředkování umění (PEEK) **(K)**
- Publikační a komunikační podpora **(k)**
  - Samostatné publikace
  - Referované (hodnocené) publikace
  - Program vědeckých komunikací
- Podpora pokračování vynikajících projektů výzkumu **(k)**

Zvláštní oblasti výzkumu (úprava od roku 2019) – SBFs

Podpora je určena pro výzkumné skupiny všech oborů na rakouských univerzitách a v neziskových mimouniverzitních výzkumných organizacích. Doba trvání je 8 roku; po čtyřech letech úspěšné průběžné hodnocení jako podmínka pokračování podpory. Výše podpory je do 1 mil. € ročně.

Cíle tohoto nástroje podpory:

- vytvoření sítí výzkumu podle zahraničních parametrů autonomním návrhem priorit na jedné a za určitých podmínek na několika univerzitách;
- zřizování mimořádně výkonných, těsně propojených („zesíťovaných“) výzkumných jednotek pro řešení zpravidla inter-/multidisciplinárních, dlouhodobě založených a náročných výzkumných témat.

Požadavky:

- již existující výzkumný potenciál;
- hlavní skupina navrhujících vědeckých pracovníků musí být dostatečně velká a dostatečně kvalifikovaná, která bude formovat vědecké profily zúčastněných skupin na vysoké mezinárodní úrovni. Minimálně 5, maximálně 15 vedoucích dílčích projektů; cílový podíl žen do 30 %; minimálně 50 % vedoucích dílčích projektů musí pocházet z jednoho pracoviště. Prohlášení o podpoře od vedení všech zúčastněných výzkumných institucí.

Podávání návrhů má pevný termín do 30. září každého roku (rozhoduje datum poštovního razítka). Návrhy předložené po tomto termínu budou bez hodnocení odmítnuty; návrh musí být podán v angličtině. Podpora je udělována jednou ročně – vždy po posledním zasedání Kuratoria FWF na základě mezinárodního hodnocení podaných návrhů.

Výzkumné skupiny

Na lokalitách nezávislé síťové propojení inter- nebo multidisciplinárních týmů ze 3 až 5 výzkumných pracovníků z rakouských výzkumných pracovišť.

Program START

Podpora špičkových výzkumných pracovníků všech oborů, 2 (max. 8) roků po získání doktorátu.

Program Hertha Firnberg³⁶

Program poskytuje velmi dobře kvalifikovaným vědeckým pracovnícům, které usilují o univerzitní kariéru, možnost ucházet se v rámci dvoustupňového kariérního rozvoje o celkem šestiletou finanční podporu.

Program rozvoje kariéry je rozdělen do Post-doc programu Herthy Firnberg k podpoře žen na počátku jejich vědecké kariéry, do Senior post-doc programu Elise Richter a do stejnojmenného programu Elise Richter³⁷ pro rozvoj a představování umění pro ženy aktivní umělecko-vědecky. Cílem tohoto posledního programu je kvalifikace pro ucházení o místo tuzemské nebo zahraniční profesury (habilitace, ev. umělecká habilitace).

Cílovou skupinou jsou vysoce kvalifikované absolventky univerzitního doktorského studia všech oborů. Doba trvání je 36 měsíců (z toho může být až 12 měsíců absolvováno na výzkumném zařízení v zahraničí). Výše podpory je v osobních nákladech 66 070 € ročně a ve specifických nákladech projektu do 12 000 € ročně

Cíle tohoto nástroje podpory:

- Zvýšení vědeckých kariérních možností žen v rakouských výzkumných organizacích.
- Maximálně možná podpora ve fázi post-doc na počátku vědecké životní dráhy, ev. při jejím novém nastoupení po nějakém přerušení (mateřství, nemoc aj.).

Požadavky:

- Ukončené doktorské studium;
- Zahraniční vědecké publikace.

Podávání návrhů projektů je od 9. 4. 2018 již jen elektronicky na portálu FWF (elane)³⁸ a jsou vypisovány dva termíny ročně, na jaře a na podzim; návrh musí být podán v angličtině.

Udělování podpory je prostřednictvím Kuratoria FWF na základě mezinárodního hodnocení, vždy po červnovém zasedání Kuratoria FWF (pro podzimní návrhy) a po listopadovém nebo prosincovém zasedání Kuratoria FWF (pro jarní návrhy).

Z výroční zprávy FWF 2017 (březen 2018) vyplývá, že v roce 2017 bylo předloženo 2 493 návrhů, schváleno bylo 642 návrhů s celkovou výší podpory 217,3 mil. €. Z této celkové výše podpory bylo 22,8 % (v roce 2016 22,1 %) uděleno projektům ze skupiny humanitních a společenských věd. Z toho podílly věd více či méně souvisejících s kulturou: Jazykové a literární vědy 4,0 %, Filozofie, teologie a vědy o kultuře 2,7 %, Vědy o umění 2,5 %.

Tab. 31: Požadované a udělené podpory FWF v letech 2016 a 2017 (mil. €)

	Návrhy na podporu		Nově schválené podpory		Úspěšnost (%)	Celkové náklady
	2016	2017	2016	2017	2017	2017

³⁶ Hertha Firnberg – rakouská politička (1909–1994). První ministryně Rakouska za Sociálně demokratickou stranu.

³⁷ Elise Richter – rakouská romanistka a univerzitní profesorka (1865–1943 v ghettu Terezín).

³⁸ Portál elane FWF <https://elane.fwf.ac.at>.

FWF celkem	790,0	879,4	183,8	217,3	22,4	222,6^{a)}
Individuální projekty	347,5	337,4	88,1	97,8	29,0	98,7
Mezinárodní programy	142,6	131,6	22,1	27,5	20,9	27,6
Zvláštní oblasti výzkumu – nové návrhy	19,8	13,3	11,7	3,3	4,3	3,3
Zvláštní oblasti výzkumu – prodloužení	11,7	11,0	6,9	8,4	76,8	9,1
Program START	81,1	101,3	7,0	6,8	6,7	6,8
Wittgensteinova cena	33,0	30,0	1,5	1,5	5,0	1,5
Doktorská kolegia – nové návrhy	-	11,6	-	7,7	19,0	7,7
Doktorské kolegia – prodloužení	17,0	23,5	13,7	17,9	76,0	19,5
Schrödingerův program	31,1	32,6	7,9	7,3	38,4	8,0
Program Meitnerové	31,1	32,6	7,7	7,9	24,2	8,2
Program Firnbergové	16,2	19,1	3,7	4,8	25,3	5,0
Program Richterové	26,2	21,4	4,5	4,8	22,2	5,1
Program klinického výzkumu	20,4	22,7	4,0	4,0	17,5	4,0
Program pro rozvoj a zprostředkování umění (PEEK)	15,9	25,1	2,8	3,4	13,5	3,4
Další nástroje	11,7	15,0	1,7	3,0	0,2	3,0

Pramen: FWF, Statistik

Pozn.: a) Včetně zvýšení nákladů na pokračující projekty (inflace aj.).

Průměrná úspěšnost podaných návrhů na podporu je relativně nízká. V roce 2016 23,3 % a v roce 2017 22,4 %. U programu pro rozvoj a zprostředkování umění (PEEK) byla úspěšnost ještě nižší, v roce 2016 17,6 % a v roce 2017 dokonce jen 13,5 %.

Fond (FWF) každoročně zajišťuje kolem 5tisíc posudků. Využívá výlučně zahraniční posuzovatele návrhů projektů. Výrazně nejvyšší podíl posuzovatelů pochází z evropských zemí. Vývoj národnosti posuzovatelů návrhů na poskytnutí podpory je uveden v následující tabulce č. 32.

Tab. 32: Celkové počty posudků předložených návrhů projektů k poskytnutí podpory FWF, podíly jednotlivých zemí posuzovatelů (%)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkem	4 205	4 606	4 902	5 116	5 311	5 131	4 831	4 723	4 701
Podíly (%)									

Rakousko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Německo / Švýcarsko	20,5	19,5	19,0	18,1	17,5	16,9	16,5	15,9	17,1
další země EU	32,9	32,9	33,9	33,8	35,4	33,7	36,4	36,1	37,8
USA /Kanada	35,0	35,8	33,5	34,5	32,1	35,4	34,5	34,7	34,2
další země	8,8	10,2	11,3	12,0	11,9	12,5	12,1	13,4	11,0
nespecifikováno	2,7	1,6	2,2	1,7	3,0	1,6	0,5	0,0	0,0

Pramen: Austrian Science Fund (FWF), Funding statistics 2009–2017

2.4.7. Evaluace VaV v oblasti kultury

Jedním z rakouských specifíků systému VaV je, že zainteresovaná federální ministerstva a významné instituce VaV (celkem 23 členů) si založily stálou Rakouskou platformu pro evaluaci politiky výzkumu a inovací **fteval** (www.fteval.at).

Platforma vydává časopis Journal for Research and Technology Policy Evaluation – 2 až 3 čísla ročně. Platforma dále trvale aktualizuje rozsáhlé repositorium evaluačních zpráv o VaV.

Platforma pravidelně aktualizuje a vydává standardy evaluací ve VaV. Poslední jsou ze 4. dubna 2019 – Standards 2019. Rakousko nemá pokyny pro evaluaci VaV v oblasti kultury. Obsah těchto standardů je uveden v příloze č. 15 této Analýzy.

Ve dnech 28. až 29. 11. 2018 se v období rakouského předsednictví Rady EU ve Vídni konala konference „Impakty společenských a humanitních věd v evropské výzkumné agendě – hodnocení cílově orientovaného výzkumu“. Konference probíhala ve třech panelech:

- Panel 1: Jak hodnotit společenské a humanitní vědy v kontextu společenské transformace?
- Panel 2: Jaké politiky a nástroje jsou potřebné k dosažení potřebných impaktů (dopadů) společenských a humanitních věd?
- Panel 3: Jak lépe využívat podporu společenských a humanitních věd v programu Horizont 2020?

Za evaluační zprávu lze v podstatě považovat i zprávu Vědecké rady Rakouska „Reflexe k dalšímu rozvoji uměleckých univerzit“ (Reflexionen zur Weiterentwicklung der Kunstuniversitäten) ze září 2018. Zpráva byla již zmíněna v části o koncepčně strategických dokumentech. V hodnotící části zpráva uvádí následující doporučení:

- Výzva k autonomii státních uměleckých univerzit
- Udržitelná podpora institucionální governance
- Strategická podpora výzkumu na uměleckých univerzitách
- Zlepšení přístupu k historicky vzniklým zdrojům a podpora inovací
- Zlepšení podpory talentů

2.4.8. Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury

K nejvýznamnějším pracovištím patří především umělecké vysoké školy. Uvést je třeba především následující:

Univerzita pro užité umění Vídeň (Universität für angewandte Kunst Wien – www.dieangewandte.at):

- Založena 1867, 20 studijních programů, z toho 4 doktorské a z nich doktorské studium výzkumu umění (PhD v umění). V současné době řeší 4 výzkumné projekty.

Univerzita hudby a múzických umění Vídeň (Universität für Musik und darstellende Kunst Wien – www.mdw.ac.at):

- Předchůdce založen 1817. Univerzita má 24 ústavů, z toho 5 s výrazným výzkumným zaměřením. Univerzita zabezpečuje i doktorské výzkumné programy. V současné době řeší 19 výzkumných projektů.

Mozarteum Univerzita Salzburg (Universität Mozarteum Salzburg – www.uni-mozarteum.at):

- Založena 1841. Univerzita zabezpečuje 3 doktorské studijní programy. V současné době řeší 3 výzkumné projekty:
  - Styčná místa (rozhraní). Interdisciplinární výzkum interakcí a synergických potenciálů mediálního kulturního života znevýhodněné mládeže v oblasti současného mediálního umění;
  - Zvonky vánočních stromků a jiné dárky. „Tichá noc“ v oblasti umělecko-vědeckého pnutí;
  - Platforma Evropské divadelní akademie;

Tab. 33: Financování VaV na vybraných^{a)} rakouských státních uměleckých univerzitách (mil. €)

	CELKEM			Fond pro podporu vědeckého výzkumu			Federální ministerstva			Akademie věd Rakousko		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014	2016	2015	2014	2016	2015	2014
Univerzita pro užité umění Vídeň	2,808	2,637	2,385	0,045	0,047	0,046	0,125	0,133	0,068	0,018	0	0,002
Univerzita hudby a múzických umění	0,964	1,009	0,753	0,005	0	0	0,122	0,076	0	0	0	0
Univerzita Mozarteum Salzburg	1,082	0,831	0,886	0	0	0	0,161	0,002	0,002	0	0	0
Umělecké univerzity celkem	8,570	8,173	7,296	0,238	0,431	0,375	0,811	0,968	0,398	0,027	0,013	0,033

Pramen: Wissenschaftsrat; Reflexionen zur Weiterentwicklung der Kunstuniversitäten, September 2018

Pozn.: a) Umělecké univerzity s nejvyšší podporou výzkumu.

Největším podporovatelem výzkumu na rakouských státních uměleckých univerzitách jsou federální ministerstva, především Federální ministerstvo pro vzdělání, vědu a výzkum. Podpora Rakouské akademie věd je velmi nízká. Relativně významným podporovatelem jsou městské a oblastní správy.

Další významná pracoviště VaV v oblasti kultury:

Ústav pro ekonomiku a výzkum kultury Univerzita Linz (Institut für Kulturwirtschaft und Kulturforschung der Universität Linz)

Univerzita Johanna Keplera Linz – www.jku.at:

- Cílem ústavu je interdisciplinární vědecký výzkum umění, kultury, médií, volného času a turismu v kontextech ekonomiky, společnosti a politiky. Ústav doposud řešil více než 100 projektů s následujícími prioritami (cíli):
  - Umělecké a kulturní projekty s praktickou relevantností
  - Výzkum kultury a médií
  - Výzkum veřejnosti
  - Výzkum turismu a volného času
  - Výzkum managementu kultury a volného času
  - Výzkum historie kultury a společnosti
  - Výzkum vědy jako oblasti kultury.

Rakouské muzeum pro užité umění /umění současnosti MAK (MAK – Österreichisches Museum für angewandte Kunst / Gegenwartskunst (Ö) – www.mak.at):

- Výzkum je považován za nutný předpoklad kurátorské praxe a tím i pro mnohastrannou výstavní činnost MAK. Výsledky výzkumu umožňují fundované a trvale aktuální vypořádávání se se sbírkami MAK. Výzkum umožňuje porozumění kulturním a mezikulturním souvislostem a tokům.
- Výzkumné projekty řešené v poslední době:
  - Design & inovace
  - Umělá inteligence
  - Město–továrna
  - Design mezi člověkem a strojem
  - Pojem designu v kontextu digitalizace
  - Nová práce. Nový design

Rakouská akademie věd www.oeaw.ac.at:

- Má relativně velký počet menších ústavů pro všechny skupiny věd. Pro vědy humanitní, společenské a vědy o kultuře má 14 ústavů. Větší souvislost s výzkumem kultury má 5 následujících ústavů:
  - Austrian Centre for Digital Humanities (ACDH-ÖAW);
  - Ústav pro kulturní a intelektuální historii Asie (IKGA);
  - Ústav pro vědy o kultuře a historii divadla (IKT);
  - Ústav pro výzkum historie umění a hudby (IKM);
  - Ústav pro srovnávací výzkum médií a komunikace.
- V těchto ústavech v roce 2017 pracovalo 543 zaměstnanců, což je necelá třetina celkového počtu zaměstnanců Akademie.

Rakousku patří k několika zemím, které digitalizaci v humanitních vědách věnují zvýšenou pozornost. Samostatné centrum Akademie rozvíjí digitalizaci humanitních věd ve dvou směrech. V prvním rozvíjí infrastruktury a metody k propojování humanitních a společenských věd a věd o kultuře. V druhém směru získané poznatky jak obsahové, tak i metodologické povahy dává bez průtahů k dispozici. Od roku 2014 byla vypsána tři výběrové soutěže zaměřené na digitalizaci humanitních věd. Ze 133 navržených projektů bylo vybráno 24 projektů z pracovišť Akademie i mimo akademických pracovišť. Projekty jsou zaměřeny na digitalizaci v archeologii, vědách o literatuře, korpusu, lingvistice, historii a současné historii, výzkumu středověku, architektuře a hudebních vědách. V roce 2017 bylo již úspěšně dokončeno 7 projektů.

2.4.9. Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury

Rakousko považuje internacionalizaci VaV za jeden z důležitých předpokladů pro úspěch cesty k excelenci VaV. Standardní nástroje, jako mezinárodní smlouvy a dohody, účast na evropských internacionalizačních aktivitách, kooperace s mezinárodními organizacemi a výzkumnými institucemi a zahraniční kontaktní kanceláře pro spolupráci ve výzkumu (Washington, Peking) neobsahují konkrétní údaje o VaV v oblasti kultury.

Rakousko není řádným členem Společné programové iniciativy EU, JPI – Cultural Heritage, je pouze pozorovatelem.

V počtech projektů podpořených Evropskou radou pro výzkum (ERC) patří Rakousko k nadprůměrným členským zemím EU. Počty podpořených projektů viz tabulka č. 34.

Tab. 34: Rakousko – počty projektů podpořených/hodnocených Evropskou radou pro výzkum (ERC)

	2012	2014	2016	2018
Startovací projekty celkem	9/89	14/87	16/53	9/88
Konsolidační projekty celkem	5/83 (2013)	6/33	7/52	9/46
Pokročilé projekty celkem	4/37	3/35	10/42	7/49
Startovací projekty společenské a humanitní vědy	1/18	3/13	1/9	2/22
Konsolidační projekty společenské a humanitní vědy	1/20 (2013)	1/14	3/12	2/13
Pokročilé projekty společenské a humanitní vědy	1/9	1/7	4/11	1/13 (2017)
Startovací projekty „Kultury a kulturní produkce“	1/18	3/13	1/9	2/22
Konsolidační projekty „Kultury a kulturní produkce“	1/20 (2013)	1/14	3/12	2/13

Pokročilé projekty „Kultury a kulturní produkce“	1/9	1/7	0/7	1/13 (2017)
--	-----	-----	-----	----------------

Pramen: ERC; Projects & figures, Statistics

Naopak účast Rakouska na projektech VaV kulturního dědictví řešených v programu Horizont 2020 je spíše podprůměrná. Viz následující tabulka č. 35. Rakousko koordinuje jeden projekt ve skupině „Reflektující společnost: kulturní dědictví a evropské identity“.

Tab. 35: Účast Rakouska na projektech VaV kulturního dědictví řešených v programu Horizont 2020 v období 2014–2017

Skupina projektů	Počet projektů	Projekty koordinované Rakouskem	Účastníci projektů z Rakouska
Excelentní věda – infrastruktury	6	-	2
LEIT Pokročilé materiály	4	-	3
Vlivy klimatu, životní prostředí, efektivnost zdrojů a surovin	4	-	2
Reflektující společnost: kulturní dědictví a evropské identity	21	1	9
CELKEM	35	1	16

Pramen: Horizon 2020 CULTURAL HERITAGE AND EUROPEAN IDENTITIES; List of projects 2014-2017

2.5. Spojené království

UK patřilo mezi několik málo zemí, které působnosti pro hospodářství, vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace svěřily jednomu ministerstvu (Department for Business, Innovation and Skills – BIUS). Toto řešení mají v současné době Švýcarsko a Austrálie, a ještě nedávno ho mělo Rakousko. Patrně v souvislosti s novým zákonem o vysokoškolském vzdělávání a výzkumu z roku 2017 (27. dubna 2017) byly sdružené kompetence rozděleny znovu do dvou ministerstev: Ministerstva pro podnikání, energii & strategii průmyslu; Ministerstva vzdělávání.

Zákon provedl významné změny v systému VaV Spojeného království, zřídil několik nových institucí a změnil působnosti institucí jiných. Dokumenty těchto institucí jsou většinou velmi dobře zpracovány. Zákon má 129 stran. Obsah části zákona o výzkumu je uveden v příloze č. 16 této Analýzy.

Koncepční, strategické a statistické dokumenty dřívějšího ministerstva BIUS byly velmi konkrétní, podrobné a vysoce aktuální. Na webech obou nových ministerstev nejsou aktuální dokumenty koncepční a strategické povahy. V naprosté většině jsou to dokumenty o dílčích problémech. Například poslední dostupná statistika VaV je z roku 2011.

U jiných zemí předkládaného dokumentu byly využity relativně rozsáhlé internetovské informační dokumenty o kulturní politice. Dokument o UK na mezinárodní síti o kulturních politikách

evropských států (www.culturalpolicies.net) pochází z května 2011 a je pro předkládanou zprávu nepoužitelný.

2.5.1. Governance výzkumu a vývoje a governance kultury

Governance výzkumu a vývoje

V UK, obdobně jako ve skandinávských státech, neřídí ministerstvo jeden člověk, ale 4 až 5. Pro VaV a inovace má působnost **Ministerstvo pro podnikání, energii & strategii průmyslu – BEIS** (www.beis.gov.uk). Ministerstvo řídí 5 „ministrů“: 2 státní ministři (Chris Skidmore odpovídá za univerzity, vědu, výzkum a inovace); 1 státní tajemník; 2 parlamentní tajemníci.

V druhé úrovni řízení je 7 generálních ředitelů a Hlavní vědecký poradce BEIS. Generální ředitel pro podnikání a vědu odpovídá za: Strategii průmyslu; Pokročilou výrobu; Infrastruktury a materiály; Vědy o živé přírodě; Vědu, výzkum a inovace; Malé podniky a podnikatele; UK Výzkum a Inovace; UK agenturu pro vesmír; Úřad pro ochranu autorských práv.

Je pozoruhodné, že státní ministr Chris Skidmore je od 5. prosince 2018 i státním ministrem na Ministerstvu pro vzdělávání, kde odpovídá za: Reformu univerzit a vysokoškolského vzdělávání; Financování studentů vysokých škol (včetně studentských půjček); Rozšíření účasti a sociální mobility ve vysokoškolském vzdělávání; Vzdělávací import a export (včetně zahraničních studentů a mezinárodního výzkumu).

Governance kultury

Ministerstvo pro digitalizaci, kulturu, media & sport (Department from Digital, culture, Media & Sport – DCMS, www.dcms.gov.uk). Ministerstvo řídí 1 ministryně, 1 státní sekretář (odpovědnost za digitalizaci, kulturu, media a sport) a 2 parlamentní sekretáři. Jeden z parlamentních sekretářů je odpovědný za umění, muzea, digitální kulturu, kulturní dědictví, kulturní „statky“, veřejné knihovny a turismus.

V druhé úrovni řízení jsou 2 generální ředitelé, 1 ředitel a hlavní vědecký poradce. Do působnosti ministerstva patří 45 agentur a veřejných institucí.

Na internetu nejsou organigramy 3 uvedených ministerstev, ale ani ostatních ministerstev.

V Compendium cultural policies & trends; <https://culturalpolicies.net>, se v tabulkové části pro UK uvádí základní informace o státní správě kultury. Byť informace pochází z roku 2011, je relativně výstižná. Viz následující tabulka.

Tab. 36: Spojené království – veřejné subjekty s působností pro kulturní politiku³⁹

ZEMĚ	Centralizovaný / decentralizovaný systém	Hlavní ministerstvo s působností pro kulturu	Rady pro umění nebo kulturu	Národní fond pro kulturu nebo nadace	Poradenská grémia / Výbory pro kulturu příslušného ministerstva s externími experty	Zařízení nebo dohody o centrální mezinárodní spolupráci (IMC), včetně ministerstva pro kulturu	Zařízení nebo mechanismy pro kulturní spolupráci mezi ústředními jinými úrovněmi,

³⁹ Charakteristiky pochází sice z října 2012, ale o orgánech pro politiku kultury jsou relativně výstižné.

							odborná grémia (IGC)
UK	Semi-centralizovaný systém s rostoucí regionální autonomií, zejména ve Skotsku a Walesu (a významná role místních samospráv)	Ministerstvo kultury, médií a sportu (DCMS) se 43 agenturami a veřejnými orgány; samostatná ministerstva ve 4 částech UK	Agentury: 3 Rady pro umění (Anglie, Wales, Severní Irsko); kreativní Skotsko	Zvláštní rady pro vybrané sektory, např. Rada pro umění, Rada pro UK film	Odborné poradenské služby například Divadelní sdružení, Poradní rada pro národní evidence a archivy	IMC týmy pro politické aktivity zřízené pro specifické otázky (např. sociální vyloučení nebo požadavky na digitální ekonomiku)	Vertikální místní dohody mezi ústředními a lokálními orgány; např. mezi severním Irskem a Skotskem o ochraně a podpoře jazyků

Pramen: COMPENDIUM SHORT PROFILE: THE UK, October 2011

Částečnou představu o velikosti tří uvedených ministerstev si lze udělat z následující tabulky č. 37. V tabulce je ještě pro informaci uveden rozpočet ministerstva obrany.

Tab. 37: Rozpočty vybraných ministerstev UK

	2018–19		2019–20	
	(mld. £)	(podíl %)	(mld. £)	(podíl %)
Ministerstvo pro podnikání, energii a strategii průmyslu	12,1	3,2	13,1	3,3
Ministerstvo pro digitalizaci, kulturu, media a sport	2,1	0,6	2,1	0,5
Ministerstvo pro vzdělávání	67,6	18,1	68,4	17,0
Ministerstvo obrany	37,8	10,1	38,8	9,6
CELKEM	374,5	100,0	403,1	100,0

Pramen: HM Treasury; Policy paper Budget 2018; 29. 10. 2018

Rozpočet Ministerstva pro kulturu, media a sport se na celkovém rozpočtu ministerstev UK podílí méně než 1 %, což je podíl nižší než ve většině zemí OECD.

Mezistupeň v governance a financování VaV

Významnou úlohu měly ve VaV Rady pro výzkum ve skupinách vědních oborů. Rady financovaly účelově především VaV na vysokých školách, a to především výzkum základní. Většina Rad institucionálně financovala i „své“ výzkumné ústavy nebo centra.

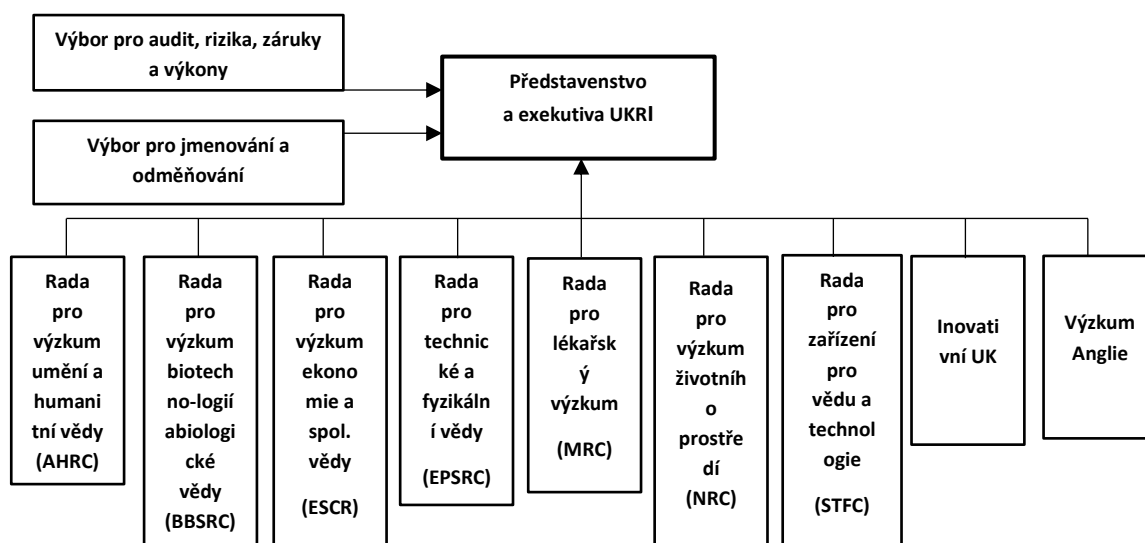
Zákonem o vysokoškolském vzdělávání a výzkumu z roku 2017 došlo k podstatným změnám i v této oblasti. Byly zřízeny instituce:

- UK Výzkum a inovace (UK Research and innovation – UKRI)
- Inovativní UK

- Výzkum Anglie

Přístup k Inovace UK a Výzkum Anglie je přes adresu UKRI – www.ukri.org. Zákon relativně podrobně stanovuje jejich úkoly a odpovědnosti. Do působnosti UKRI patří 7 dřívějších Rad pro výzkum a dvě nové instituce – Inovace UK a Výzkum Anglie. Na následujícím obrázku je uvedeno organizační schéma UKRI.

Obr. 3: Organizační schéma UKRI

Pramen: Department for Business, Energy & Industrial Strategy; UKRI Framework document, May 2018

UK Výzkum a inovace (UKRI – UK Research and Innovation) je národní podpůrná agentura, která poskytuje finanční příspěvky na VaV ve Spojeném království. UKRI s rozpočtem větším než 6 mld. £ sdružuje 7 Rad výzkumu, Innovative UK a Research England.

UKRI je exekutivní nevládní instituce, financovaná Ministerstvem pro podnikání, energii & strategii průmyslu (BEIS). UKRI poskytuje finanční podporu 7 Radám (agenturám) výzkumu a veřejným institucím. UKRI řídí 16členné představenstvo a 13členný Executive Committee. EcCom má tři podvýbory: Lidé, finance a operativní; Strategie; Investice. UKRI má působnost i pro strategické řízení a kontrolu. UKRI udržuje těsné kontakty s Čínou, Indií a USA, má zahraniční kanceláře v Pekingu, New Delhi a Washingtonu.

UKRI je jedním z více než 60 účastníků Global research Council (GRC) což je virtuální organizace složená z agentur pro financování výzkumu z celého světa.

Pro účely tohoto dokumentu je zajímavá jen Rada pro výzkum umění a humanitní vědy – AHRC (<https://ahrc.ukri.org>). Částečně možná i Rada pro výzkum v ekonomických a společenských vědách (<https://esrc.ukri.org>).

Většina Rad má institucionálně podporovaná pracoviště (World Class Labs). Rada pro umění a humanitní vědy je nemá. Poskytuje jen účelovou podporu, a to převážně vysokým školám.

Inovativní UK je inovační agenturou Spojeného království. Usiluje o zvyšování produktivity a ekonomický růst podporou realizace nových technologií a rozvíjením inovačních nápadů v podnicích.

Výzkum Anglie je nová „Rada“ v rámci instituce UK Výzkum a inovace. Zabezpečuje účelovou podporu, dohled a kontrolu výzkumu a sdílení poznatků na anglických univerzitách. Vytváří a udržuje podmínky pro zdravý a dynamický systém výzkumu a výměny poznatků na anglických univerzitách. Výzkum Anglie odpovídá za financování a hodnocení anglických vysokoškolských institucí. Spravuje (řídí) „Investiční fond pro partnerství ve výzkumu v UK“ ve výši 900 mil. £; administruje Inovační fond pro vysokoškolské vzdělávání (HEIF).

HEIF má k dispozici 210 mil. £ na podporu širokého spektra interakcí mezi univerzitami a širším světem, které jsou přínosné pro ekonomiku a společnost.

Výzkum Anglie spravuje „anglickou“ část Inovačního fondu strategických priorit, který je určen pro instituce vysokoškolského vzdělávání.

2.5.2. Výzkum v oblasti kultury v koncepčně strategických dokumentech pro VaV

Jak již bylo uvedeno, na webech ministerstev BEIS a DCMS nejsou k dispozici celkové strategické nebo koncepční dokumenty. Snad jedinou výjimkou je dokument BEIS Alokace finančních prostředků na výzkum a inovace: 2017–2021 z 2. 8. 2018. V tabulce č. 38 jsou uvedeny rozpočty pro většinu institucí VaV ve Spojeném království.

Tab. 38: Plán rozdělení finančních prostředků na VaV⁴⁰

	2017–18	2018–19	2019–20 ⁴¹
	(mil. £)	(mil. £)	(mil. £)
UK Výzkum a inovace (UKRI)			
Rada pro výzkum umění a humanitní vědy (AHRC)	119	136	179
<i>Z toho Fond pro mezinárodní spolupráci</i>		10	45
Rada pro výzkum biotechnologií & a biologické vědy (BBSRC)	479	486	491
Rada pro výzkum technických a fyzikálních věd (EPSRC)	1 080	1 182	1 131
Rada pro výzkum ekonomických a společenských věd (ESRC)	232	261	244
Rada pro výzkum lékařských věd (MRC)	778	778	796
<i>Of which: Future Leader Fellowships⁴²</i>		3	46

⁴⁰ Včetně příspěvků na Oficiální rozvojovou pomoc (Official Development Assistance), které instituce uvedené v tabulce poskytují do zahraničí. Tato pomoc činí necelých 10 % z celkové finanční podpory

⁴¹ Předběžný návrh.

⁴² Podpora hostování talentovaných vědeckých pracovníků.

Rada pro výzkum přírodního životního prostředí (NERC)	467	471	432
Rada pro velká zařízení pro vědu technologie (STFC)	696	755	704
Inovativní UK	730	848	917
<i>Z toho výzva 2 ISCF⁴³</i>		91	211
Výzkum Anglie (Research England)	2 054	2 272	2 418
UKRI celkem	6 635	7 189	7 312
Ostatní investice (podpory)			
UK agentura pro vesmír	427	400	476
Národní akademie	206	230	248
Výzkumná zařízení veřejného sektoru	240	245	262
Programy Ministerstva pro podnikání, energii a strategii průmyslu (BEIS)	415	360	345
Ostatní investice celkem	1 288	1 235	1 331
Doplňující investice	-	71	566
VaV celkem	7 910	8 477	9 228

Pramen: Vlastní sestava z dílčích tabulek BEIS; Research and innovation funding allocation: 2017–2021, 2. 8. 2017

Zákon o vysokoškolském vzdělávání a výzkumu ukládá vybraným institucím VaV vypracovávat strategické plány a plány realizace strategií. Platí to také pro **Radu pro výzkum umění a humanitní vědy** – AHRC (<https://ahrc.ukri.org>).

AHRC je nevládní veřejnou instituci financovanou vládou UK. AHRC řídí Rada, která odpovídá za celkové strategické a finanční řízení. V rámcovém dokumentu AHRC jsou podrobně uvedena témata výzkumu, témata vývoje a témata podpory inovací:

Témata výzkumu:

- Světová iniciativa otevřený výzkum (OWRI)
Současné problémy: Kreativní mnohojazyčnost; Mnohojazyčnost; Posílení postavení jednotlivců, transformace společnosti; Dynamika mezi jazyky: přetváření společnosti; Jazykové zákony a přetváření (formování) světa.
- Péče o budoucnost: přemýšlení o minulosti
Potenciální zaměření: Otázky temporality a historie; Mezigenerační komunikace, spravedlnost a změny; Trauma, konflikt a paměť: přechody k „nové budoucnosti“ (new futures); Změny životního prostředí a udržitelnost; Kulturní představy o budoucnosti.
- Digitální transformace v umění a humanitních vědách
- Věda v kultuře

⁴³ ISCF – Fond pro strategické výzvy v průmyslu.

Výzkum a humanitní vědy mohou pomoci s řešením následujících otázek: Jaký je charakter, hodnota a rozsah vědeckého výzkumu? Jaké role mají ve vědeckém výzkumu kultura, představivost, argumentace, tvořivost, objev a zvědavost? Jak by se mohly vědy o umění a humanitní vědy zabývat vědami jako systémy znalostí z hledisek jejich kulturního kontextu, vývoje a dopadu? Jak by takové interakce mohly posílit zapojení veřejnosti, vzdělávací postupy a informování o politických debatách?

Témata vývoje:

- Uplatňování věd o umění a humanitních věd u objevů;
- Co se věda a humanitní vědy od sebe navzájem naučily a čemu by se mohly ještě naučit;
- Rozvoj nových epistemologií pro spolupráci věd, uměním a humanitními obory;
- Porovnávací (komparativní) role expertů a odborných znalostí v oblasti věd o umění a humanitních věd;
- Vytváření autority, integrity a důvěry ve vědecký a interpretativní výzkum;
- Práva, otevřenost a vlastnictví ve vědeckém, uměleckém a humanitním výzkumu;
- Vztahy mezi vědeckými, náboženskými a jinými světovými názory.

Témata podpory inovací:

- Výzkum kreativní ekonomiky
- Výzkum designu
- Portfolio životní prostředí
- Výzkum kulturního dědictví
- Portfolio výzkumu migrace
- Výzkum moderních jazyků
- Výzkum filmových ocenění

V rámcovém dokumentu je uveden i seznam řešených projektů. Struktura seznamu řešených projektů je uvedena v příloze č. 17 této Analýzy.

Podle zákona o vysokoškolském vzdělání a výzkumu zpracovávají UK Výzkum a inovace (UKRI) a její dílčí instituce, včetně Rad pro výzkum víceleté strategie a plány na jejich realizaci.

Strategie Rady pro výzkum umění a humanitní vědy 2013–2018 má 30 stran a uvádí následující priority:

1. Výzkum

- 1.1. Podporovat nejlepší nápady a projekty výzkumných pracovníků.
- 1.2. Umožnit větší projekty, včetně usnadnění spolupráce a interdisciplinarit
- 1.3. Motivovat a sdružovat akademické pracovníky k řešení nových výzkumných otázek a programů.
- 1.4. Rozvíjet jak hodnotící, tak i formativní roli hodnotitelů peer-review s cílem zajistit, aby finanční podpory směřovaly výzkumu vysoké kvality a největších ambicí.

2. Lidé

- 2.1. Rozvíjet postgraduální podporu tak, aby poskytovala základnu pro kapacity, kvalitu a kreativitu.
- 2.2. Podporovat výzkumné pracovníky prostřednictvím rozvoje dovedností, sítí a projektů.
- 2.3. Podporovat intelektuální vedení (řízení) prostřednictvím stáží a velkých a tematických projektů.
- 2.4. Rozvíjet spolupráci s výzkumnou komunitou. Posílit úlohu Kolegií AHRC pro peer review

3. Partnerství a výměna poznatků
  - 3.1. Zvýšit příspěvek AHRC ke kreativní ekonomice UK prostřednictvím výměny poznatků a dalších prostředků
  - 3.2. Prohloubit zapojení partnerů z veřejného, soukromého a třetího sektoru s cílem rozšířit příspěvek k umění, veřejné angažovanosti a tvorbě politik na národní i mezinárodní úrovni.
4. Mezinárodní spolupráce
  - 4.1. Podporovat a posilovat mezinárodní výzkum v oblasti umění a humanitních věd prostřednictvím strategických partnerství.
  - 4.2. Zvýšit mobilitu výzkumných pracovníků prostřednictvím systémů, jako je International placement⁴⁴.
  - 4.3. Zvýšit účast výzkumných pracovníků na spolufinancovaných mezinárodních programech.
5. Advokacie (Advocacy)⁴⁵ a vedení
  - 5.1. Poskytovat příležitosti jednotlivcům, zastupitelským orgánům a uživatelům výsledků výzkumu v oblasti umění a humanitních věd k řešení otázek společného zájmu.
  - 5.2. Sdílení často rozptýlených informací a výměna nových pohledů a myšlenek.
  - 5.3. Rozvíjet lepší způsoby vysvětlování a dokazování hodnoty a významu výzkumu umění a humanitních věd.
6. Úspory a eficeience
  - 6.1. Zajistit eficientní a efektivní využití zdrojů v co největším rozsahu úspěchů a přínosů z výzkumu, který podporujeme.
  - 6.2. AHRC bude respektovat omezování veřejných výdajů, ke kterému pravděpodobně v blízké době dojde. Po celou dobu platnosti strategie budeme průběžně vyhodnocovat eficienci a efektivnost operací a v případě potřeby změníme způsoby naší práce.
  - 6.3. Budeme podporovat úspory z integrace operací „back-office“ napříč radami pro výzkum.
  - 6.4. Spolu s ostatními Radami pro výzkum budeme spolupracovat s výzkumnými organizacemi, abychom zajistili potřebné úspory v nepřímých nákladech a zvýšili efektivnost procesů aplikace získaných poznatků.
  - 6.5. Při rozvoji výzkumu budeme efektivně využívat digitální media, například k podpoře Kolegia peer review a k obecné komunikaci; využijeme evaluace k identifikaci dalších možností pro zlepšení procesů; zavedeme vnitrostátní mechanismy, které usnadní sdílení osvědčených postupů.
  - 6.6. Prostřednictvím Rady AHRC budeme pravidelně posuzovat naši strategii s cílem zajistit její trvalou relevanci a účinnost její realizace.

Realizační plán AHRC 2016/2017–2019/2020 je podstatně stručnější a uvádí následující priority: Design; Heritage; Modern languages.

Hlavní způsoby financování pro UKRI i přidružené instituce

Hlavní způsoby financování jsou uvedeny v dokumentu UKRI Framework document z května 2018 (63 stran):

---

⁴⁴ International Placement Scheme (IPS) je každoroční program, který zajišťuje výzkumné stáže doktorandům AHRC a Rady pro ekonomický a společenský výzkum (ESRC), začínajícím výzkumným pracovníkům a výzkumným asistentům na doktorské úrovni.

⁴⁵ Advocacy je činnost jednotlivců nebo skupin, jejímž cílem je ovlivňovat rozhodnutí v rámci politických, ekonomických a sociálních systémů a institucí.

- Standardní výzkumné granty
- Výzkumné granty – podpora v počátcích kariéry
- Standardní podpora hostujících špičkových vědeckých pracovníků
- Podpora hostujících vědeckých pracovníků na počátku kariéry
- Podpora výzkumných sítí
- Podpora realizace výsledků výzkumu

2.5.3. Evaluace VaV v oblasti kultury

Zákon o vysokoškolském vzdělávání a výzkumu z roku 2017 ustavil Výzkum Anglie (Research England) jako jednu z Rad instituce UK Výzkum a inovace vedle stávajících 7 Rad a zařízení Inovativní UK. Vysokoškolské instituce mají jako autonomní a značně rozdílné organizace významné úlohy ve výzkumu a inovacích. Výzkum Anglie navazuje na některé úkoly dřívější HEFCE. Především na úkol hodnocení výzkumu na anglických vysokých školách v rámci Rámce pro excelentní výzkum (Research Excellence Framework –REF) jako podrobný návod na hodnocení výzkumu.

REF byl poprvé využit v roce 2014 a nahradil dosavadní Postupy hodnocení výzkumu (Research Assessment Exercise – REA). REF uplatňují čtyři instituce, které financují vysokoškolské vzdělávání v UK: Výzkum Anglie, Skotská rada pro financování (SFC), Rada pro financování vysokoškolského vzdělávání ve Walesu, Ministerstvo hospodářství Severního Irska.

Společným cílem finančních institucí UK (Anglie, Wales, Skotsko, Severní Irsko) podporujících vysoké školy je udržet a rozvíjet dynamickou výzkumnou základnu světové úrovně. Využívají k tomu REF, který má tři cíle:

- Zajistit odpovědnost za veřejné investice ve výzkumu a přinést důkazy o přínosech této investice.
- Poskytovat srovnávací informace a zavést měřítka reputace v sektoru vysokých škol a pro informování veřejnosti.
- Informovat o selektivním přidělování finanční prostředků na výzkum na základě soutěže.

REF je proces expertního posuzování (evaluací), které provádějí panely expertů (jednotky hodnocení) pro 34 konkrétně definovaných oborů výzkumu. Panely jsou uspořádány ve čtyřech skupinách A, B, C, D. Panely expertů jsou složeny ze špičkových národních i zahraničních výzkumných pracovníků a uživatelů výzkumu. Vede je ředitel instituce Výzkum a Inovace Anglie.

REF vede řídicí skupina složená z členů každého orgánu financování vysokých škol ve Spojeném království.

REF podrobně a konkrétně popisuje publikace „Kritéria a pracovní metody panelů (2019/2022). Dokument (Panel criteria and working metod – REF 2021) má 108 stran a stanovuje hodnotící kritéria a pracovní metody hlavních a dílčích panelů pro REF 2021. Dokument je společným dílem Ministerstva hospodářství severního Irska, Rady pro financování vysokých škol Welsu, instituce Výzkum Anglie, Rady pro financování ve Skotsku

Struktura hlavních a dílčích panelů⁴⁶:

⁴⁶ Ve struktuře jsou uvedeny názvy dílčích panelů, které více či méně souvisejí s výzkumem v oblasti kultury.

Panel A (6 hodnotících jednotek – útvarů)

Panel B (6 hodnotících jednotek – útvarů)

Panel C (12 hodnotících jednotek – útvarů), mezi nimi:

- 13 Architektura, prostředí staveb a plánování
- 15 Archeologie

Panel D (10 hodnotících jednotek – útvarů)

- 26 Moderní jazyky a lingvistika
- 27 Anglický jazyk a literatura
- 28 Historie
- 29 Klasika (Řecko, Řím)
- 30 Filozofie
- 31 Teologie a náboženská studia
- 32 Umění a design: historie, praxe a teorie
- 33 Hudba, divadlo, tanec, Performing Arts, film and Screen Studies
- 34 Komunikace, kulturní a mediální studia, management knihoven a informací

Panel D – Doplnující kritéria

204. Pojmy „vedoucí postavení na světě“, „mezinárodní“ a „národní“ budou považovány za měřítko kvality v rámci obecných definic úrovně kvality. Budou se týkat skutečného, pravděpodobného nebo zaslouženého vlivu práce, ať už ve Spojeném království, určité zemi nebo v regionu mimo Spojené království, nebo na širší mezinárodní úrovni. Nepředpokládá se žádná povinná mezinárodní angažovanost, ani jakýkoli povinný obsah výzkumu z hlediska tématu nebo přístupu. Neexistuje ani předpoklad, že práce zveřejněné v jiném jazyce než v angličtině nebo velštině jsou nutně (nezbytně) kvalitní.

205. Při posuzování výstupů budou dílčí panely hledat důkazy o originalitě, významu a rigoróznosti a budou používat obecné definice úrovně kvality označených počtem hvězdiček takto:

a. Při hodnocení práce jako **čtyřhvězdičkové** (kvalita, která je světově špičkovou z hledisek originality, významu a rigoróznosti) budou dílčí panely očekávat, že uvidí (najdou) důkazy nebo potenciál pro některý z typů následujících charakteristik:

- primární nebo základní referenční bod;
- hluboký vliv;
- nástroj pro rozvoj nového myšlení, postupů, paradigmat, politik nebo aplikací;
- významné rozšíření rozsahu a hloubky výzkumu a jeho aplikací;
- vynikající, inovativní a /nebo kreativní úroveň.

b. Při hodnocení práce jako **tříhvězdičkové** (kvalita, která je mezinárodně vynikající z hledisek originality, významu a rigoróznosti, která však nedosahuje nejvyšších standardů excelence), budou dílčí panely očekávat, že uvidí (najdou) důkazy nebo potenciál pro některý z typů následujících charakteristik:

- důležitý referenční bod;
- značný vliv

- katalyzátor nebo významný přínos pro nové myšlení, postupy, paradigmaty, politiku nebo aplikace;
- výrazné rozšíření rozsahu a hloubky výzkumu a jeho aplikací;
- výrazně nová inovativní a / nebo kreativní úroveň.

c. Při hodnocení práce jako **dvouhvězdičkové** (kvalita, která je mezinárodně uznávaná z hledisek originality, významu a rigoróznosti), budou dílčí panely očekávat, že uvidí (najdou) důkazy nebo potenciál pro některý z typů následujících charakteristik:

- uznávaný referenční bod;
- „nějaký“ vliv;
- dílčí a kumulativní pokrok v myšlení, praxi, paradigmatech, politikách nebo aplikacích;
- užitečný příspěvek k rozsahu nebo hloubce výzkumu a jeho aplikacím.

d. Při hodnocení práce jako **jednohvězdičkové** (kvalita, která je uznávaná na národní úrovni z hledisek originality, významu a rigoróznosti), budou dílčí panely očekávat, že uvidí (najdou) důkazy nebo potenciál pro některý z typů následujících charakteristik:

- identifikovatelný příspěvek k porozumění, aniž by však došlo k posílení stávajících paradigmat výzkumu nebo praxe;
- menší (malý) vliv.

e. Výstup výzkumu bude hodnocen neklasifikovaný („nezařazený“), pokud je buď:

- pod úrovní kvality pro přidělení jedné hvězdičky;
- nebo nesplňuje definici výzkumu používanou pro REF (viz příloha C).

Další informace o REF jsou k dispozici na adrese www.ref.ac.uk.

2.5.4. Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury

V dokumentech UK je málo informací o spolupráci ve výzkumu v oblasti kultury. Celkově je však UK v celkové mezinárodní spolupráci ve VaV velmi aktivní. Jak již bylo uvedeno, instituce UK Výzkum a inovace má kontaktní kanceláře v New Yorku, New Delhí, Pekingu a Bruselu. Tyto kanceláře jsou velice aktivní a úspěšné v navazování mezinárodní spolupráce ve výzkumu.

Tab. 39: Spojené království – počty projektů podpořených/hodnocených Evropskou radou pro výzkum (ERC)⁴⁷

	2012	2014	2016	2018
Startovací projekty celkem	143/865	65/566	66/483	66/470
Konsolidační projekty celkem	62/690 (2013)	83/467	60/438	55/407
Pokročilé projekty celkem	84/446	46/466	41/438	65/433

⁴⁷ ERC uděluje granty ve 3 oblastech věd: Fyzikální a technické vědy (10 dílčích oblastí); Vědy o živé přírodě (9 dílčích oblastí); Společenské a humanitní vědy (6 dílčích oblastí). Na výzkum v oblasti kultury je zaměřena dílčí oblast SH 5 Kultury a kulturní produkce. A do jisté míry i dílčí oblast SH6 Studia i lidské minulosti.

				(2017)
Startovací projekty společenské a humanitní vědy	35/26	17/151	28/189	22/163
Konsolidační projekty společenské a humanitní vědy	20/180 (2013)	17/114	17/125	25/137
Pokročilé projekty společenské a humanitní vědy	21/113	15/127	11/124	15/129 (2017)
Startovací projekty „Kultury a kulturní produkce“	3/32	1/21	5/29	1/22
Konsolidační projekty „Kultury a kulturní produkce“	2/27 (2013)	2/17	4/23	5/17
Pokročilé projekty „Kultury a kulturní produkce“	5/14	4/27	3/24	3/31 (2017)

Pramen: ERC; Projects & figures, Statistics

V počtu získaných grantů patří UK spolu se Švýcarskem k nejúspěšnějším zemím. Grantům získaným od ERC je v systému hodnocení výzkumu v UK přikládán velký význam. Projevují se i výrazná úsilí výzkumné obce UK o excelenci.

Tab. 40: Účast Spojeného království na projektech VaV kulturního dědictví řešených v programu Horizont 2020 v období 2014–2017

Skupina projektů	Počet projektů	Projekty koordinované UK	Účastníci projektů z UK
Excelentní věda – infrastruktury	6	-	5
LEIT Pokročilé materiály	4	-	1
Vlivy klimatu, životní prostředí, efektivnost zdrojů a surovin	4	-	5
Reflektující společnost: kulturní dědictví a evropské identity	21	5	14
CELKEM	35	5	25

Pramen: Horizon 2020 CULTURAL HERITAGE AND EUROPEAN IDENTITIES; List of projects 2014-2017

Účast UK ve „vlastním“⁴⁸ programu Horizont 2020 lze označit za průměrnou. UK se podílí i na Společných programových iniciativách EU JPI Kulturní dědictví a JPI Evropská města.

⁴⁸ I podpora poskytovaná ERC je součástí programu Horizont 2020.

2.6. Nizozemsko

V Nizozemsku jsou pojmy „kultura“ a pojmy „sektor kultury“ a „kreativní ekonomika“ mnohdy rozdílně interpretovány. Například existuje několik definic „kreativní ekonomiky“. V širším slova smyslu se tento pojem používá k označení sektoru kultury jako celku; úzká definice se vztahuje na komerční designové obory (užité umění), někdy i média a film, nebo i popmusic a tanec. Ve většině případů se pojem „sektor kultury“ používá k označení odvětví jako celku, včetně:

- **Umění a kulturního dědictví.** Vizuální umění, umělecká díla, amatérské umění, výtvarná výchova, muzea, historické budovy, krajiny a místa, archeologie, archivy, knihovny, literatura.
- **Médií a zábavy.** Rozhlas, vydávání tištěných nebo jiných médií, knihkupectví, obchody s CD a DVD, film a fotografie.
- **Kreativních oborů komerčního designu** (aplikované umění). Grafický a průmyslový design, architektura, rozvoj měst, utváření krajiny, móda, e-kultura, hry.

Tím se Nizozemsko poněkud liší od většiny členských zemí EU. VaV se v nich zabývá převážně jen problematikou kulturního dědictví, což občas vyvolává dojem, že kultura je jenom kulturní dědictví.

Umění a kultura byly převzaty do portfolia nizozemské vlády v roce 1918 vytvořením Ministerstva pro vzdělávání, umění a vědu (OKW). Od té doby existuje na OKW útvar pro umění, který patří přímo do působnosti ministra nebo státního tajemníka.

Pro porozumění nizozemskému systému kulturní politiky jsou důležité čtyři hlavní otázky:

- Vztahy mezi jednotlivými úrovněmi veřejné správy (stát, provincie, obce)
- Úlohy poradních výborů
- Úlohy finančních institucí v oblasti umění
- Právní předpisy pro plánování kulturní politiky

Vzájemné administrativní vztahy

Všechny tři úrovně veřejné správy plní relativně samostatné cíle kulturní politiky. Společná odpovědnost je formulována v dohodách ústřední vlády, provincií a obcí o spolufinancovaných činnostech. V Nizozemsku existuje orgán veřejné správy Meziprovinciální koordinační zařízení IPO (www.ipo.nl), který pečuje o zájmy provincií v Haagu a v Bruselu. Jedním z jeho osmi útvarů (odborů) je útvar pro kulturu.

Úlohy poradních výborů

Základním principem nizozemské vládní politiky je nevměšovat se (zůstat neutrální) do (při) hodnocení umění. Vláda ponechává rozhodování o umění na různé výbory nezávislých odborníků. Kulturní instituce a kulturní fondy, které jsou součástí základní kulturní infrastruktury, jsou financovány ústřední vládou. V období 2017–2020 se tato infrastruktura skládá z 88 institucí a 6 veřejných kulturních fondů. Rada pro kulturu (Raad voor Cultuur) je samostatný orgán, který radí vládě v otázkách zásad a provádění plánů kulturní politiky. Poradní orgány existují i na úrovni provincií a obcí.

Role subjektů (organizací) pro podporu umění

Existuje 6 státem dotovaných fondů pro kulturu. Ústřední vláda rozděluje finanční prostředky jednotlivým fondům a stanovuje podmínky pro činnost fondů. Veřejné kulturní fondy jsou každé čtyři roky hodnoceny. Kromě uvedených veřejných fondů existuje několik soukromých nadací pro podporu umění. Podrobnosti jsou uvedeny v kapitole o financování.

Vybrané právní předpisy pro oblast kultury

a) Zákonná úprava plánování kulturní politiky

V roce 1993 byl schválen zákon o kulturní politice.⁴⁹ Tento zákon určuje aspekty kulturní politiky, jako jsou umělecká kvalita, práce s veřejností a povinnosti vlády. Každé čtyři roky předkládá vláda parlamentu plán kulturní politiky. Tento čtyřletý plán poskytuje přiměřenou (udržitelnou) finanční podporu a uvádí hlavní charakteristiky kulturních aktivit v příslušném období a výsledky z předcházejícího čtyřletého období.

b) Zákon o kulturním dědictví

Nizozemsko má samostatný zákon o kulturním dědictví. Je jím zákon č. 519 z 9. prosince 2015, O sjednocení a změnách předpisů týkajících se kulturního dědictví (Heritage Act). Zákon má 58 stran. Obsah zákona je uveden v příloze č. 18 této Analýzy.

Velmi výstižně je nizozemský kulturní systém charakterizován v 16stránkovém dokumentu Ministerstva pro vzdělání, kulturu a vědu (OCW) ze 17. 6. 2013. Obsah tohoto dokumentu je uveden v příloze č. 19 této Analýzy.

V Kompendiu kulturních politik a trendů evropských států (www.culturalpolicies.net)⁵⁰ se v tabulkové části pro Nizozemsko uvádí základní informace o státní správě kultury, viz tabulka č. 41. Souhrnná zpráva o Nizozemsku má 63 stran.

Tab. 41: Nizozemsko – veřejné subjekty s působností pro kulturní politiku

ZEMĚ	Centralizovaný / decentralizovaný systém	Hlavní ministerstvo s působností pro kulturu	Rady pro umění nebo kulturu	Národní fond pro kulturu nebo nadace	Poradenská grémia / Výbory pro kulturu příslušného ministerstva s externími experty	Zařízení nebo dohody o centrální meziministerské spolupráci (IMC), včetně ministerstva pro kulturu	Zařízení nebo mechanismy pro kulturní spolupráci mezi ústředními jinými úrovněmi, odborná grémia (IGC)
NL	Centralizovaná struktura s tendencemi decentralizace	Ministerstvo pro vzdělávání, kulturu a vědu	Rada pro kulturu (Raad voor Cultuur)	Fond kultury a další subjekty (např. pro financování filmů)	Rada pro kulturu	Zřízeny výbory při IMC na ad hoc bázi	Obecný rámec pro mezi úrovně vztahy v oblasti kultury (provinční, místní a centrální úrovně)

Pramen: COMPENDIUM SHORT PROFILE: THE NETHERLANDS, October 2018

⁴⁹ [Cultural Policy Act Wet op het specifiek cultuurbeleid](#) [as amended 01.07.2016] znění z 11. 7. 2016

⁵⁰ Kompendium kulturních politik a trendů je na webu založený a trvale aktualizovaný informační systém národních kulturních politik a jejich změn (www.culturalpolicies.net). Vznikl z iniciativy Rady Evropy a jeho zakladateli jsou Mezinárodní federace Rad pro umění a Agentur pro kulturu (IFACCA – <https://ifacca.org>) a European Heritage Network: (www.herein-system.eu)

2.6.1. Governance VaV v oblastech kultury

Jak již bylo uvedeno, patří kultura a výzkum (věda) spolu se vzděláním od roku 1918 do působnosti **Ministerstva pro vzdělávání, kulturu a vědu** (OCW – <http://www.government.nl/ministries/ocw>). Propojení těchto oblastí bylo ve světě uplatňováno spíše v minulosti. V současné době se spíše zdůvodňuje a ve státní správě zavádí spojení vědy (výzkumu) s hospodářstvím – např. Austrálie, Rakousko, Spojené království, Švýcarsko aj.

V čele ministerstva působí ministr a státní tajemník⁵¹. Další úrovně jsou:

- Dva generální inspektori: Generální inspektor pro vzdělávání; Generální inspektor pro kulturní dědictví.
- Pět generálních ředitelství: Operativní management; Generální ředitel pro první a druhý stupeň vzdělávání; Generální ředitel pro kulturu a media; Generální ředitel pro vysokoškolské a jazykové vzdělávání, vědu a emancipaci; Generální ředitel pro implantační služby ve vzdělávání.
- Šest odborů (departmentů): Rada pro kulturu⁵²; Department pro kulturní dědictví a umění; Department pro média a kulturní průmysl. Department pro mezinárodní politiku; Nizozemská agentura pro kulturní dědictví; Národní archivy.

Generální inspektorát pro kulturní dědictví zabezpečuje dodržování zákonů a podporuje zlepšování ve správě a v péči o kulturní dědictví. Má tři podřízené útvary (odbornosti): Archeologie; Archivy; Sbírky. Inspektorát kulturního dědictví spolupracuje s celníky a policií, aby potlačil ilegální obchod s kulturními statky. V případech odcizených kulturních statků probíhá spolupráce v síti Interpolu, který vede databázi odcizených uměleckých děl.

Nizozemským specifickým je i skutečnost, že ministerstvo OCW, nikoli Nizozemský ústřední statistický úřad, zabezpečuje i statistiku vzdělávání, kultury a vědy (výzkumu). Statistiky vzdělávání a kultury jsou velmi kvalitní, statistiky vědy (výzkumu) nejsou příliš rozsáhlé a jsou vydávány s relativně velkým zpožděním.

Rada pro kulturu (www.cultuur.nl) je orgán zřízený zákonem, který radí nizozemské vládě a parlamentu v problematikách umění, kultury a médií a žádostí o dotace. Rada poskytuje doporučení na vyžádání nebo z vlastní iniciativy.

Rada obvykle dává doporučení na požadavek ministra pro vzdělávání kulturu a vědu (OCW). Každé čtyři roky Rada dává doporučení týkající se kulturních institucí institucionálně financovaných ze státního rozpočtu. Konečné rozhodnutí o financování však patří ministru OCW.

Rada má osm členů. Pocházejí ze sektoru kultury, médií a vědy. Členové jsou vybíráni na základě své odbornosti v záležitostech kulturní politiky. Jsou voleni na čtyři roky na základě doporučení nezávislé návrhové komise jmenované vládou.

Kancelář Rady je oficiálním odborem (departmentem) ministerstva pro administrativní podporu Rady a jejich komisí. Rada má tři komise: Komise pro označování evropského kulturního dědictví; Komise pro nematné kulturní dědictví UNESCO; Komise pro profesní organizace pro ochranu památek.

⁵¹ V organigramu ministerstva OCW jsou ministr i státní tajemník na stejné úrovni.

⁵² Odbor působí jak administrativní zázemí Rady pro kulturu.

Rada pro vědu, technologie a inovace (AWTI – www.awti.nl) je poradním orgánem vlády a parlamentu ve všech záležitostech politiky vědy, technologií a inovací. Rada má maximálně deset členů, kteří pocházejí z různých oblastí společnosti – výzkumu, průmyslu nebo obchodu. Členové rady nereprezentují zájmy svých mateřských organizací.

Rada poskytuje rady na vyžádání nebo z vlastní iniciativy. Rada má vůči ministrům a jejich útvarům nezávislé postavení. Rada na každý rok vypracovává a vládě a parlamentu předkládá roční plán práce. Rámcový zákon poradních grémiích ukládá, že strategické poradní orgány musí každé čtyři roky předkládat hodnotící zprávu. V této zprávě grémia, tedy i AWTI hodnotí, zda a jak splnila své úkoly.

2.6.2. Výzkum v oblasti kultury v koncepčně strategických dokumentech pro VaV

V současné době jsou nejdůležitějšími státními dokumenty pro oblast výzkumu, res. kultury:

Strategie vědy 2025: volby pro budoucnost (Science strategy 2025: Choices for the Future)

Dokument z 8. 12. 2014 bývá někdy označován jako Vládní plán vědy na období 2015–2025. Vláda pro uvedené období stanovila tři obecné cíle:

- Nizozemská věda musí být světová
- Nizozemská věda musí mít silnější (těsnější) vazby se společností a průmyslem a maximální přínosy (dopady)
- Nizozemská věda musí být líní talentů

Ve stostránkovém dokumentu nejsou uvedeny úkoly pro jednotlivé vědní obory nebo skupiny věd, tedy ani o výzkumu v oblasti kultury. Obsah dokumentu je uveden v příloze č. 20 této Analýzy.

Plán kulturní politiky 2017–2020

Dokument ministerstva OCW z října 2016, ve kterém jsou konkretizována klíčová témata: Rozvoj talentů; Vzdělávání o kultuře a práce s veřejností, zejména v regionech.

Kultura v otevřené společnosti 2018 (Cultuur in een open samenleving)

Dokument ministerstva OCW z 12. 3. 2018 charakterizuje kulturní agendu ministerstva. Dokument na 27 stranách uvádí priority: Podpora otevřenosti a zvědavosti již od mládí; Podpora rozvoje kultury a jejích tvůrců; Inspirující prostředí (kulturní dědictví a kreativní průmysl); Kultura bez hranic (mezinárodní kulturní politika); Silný sektor kultury).

V dokumentu jsou oproti nizozemským zvyklostem uvedeny i relativně podrobné údaje o financování. Data jsou uvedena v kapitole o finanční podpoře.

Národní strategie digitalizace kulturního dědictví (National Digital Heritage Strategy) National Digital Heritage - Government.nl

Dokument z 2. 7. 2015 (32 stran) stanovuje perspektivu pro rozvoj národních nadsektorových infrastruktur a zařízení pro digitalizaci kulturního dědictví. Dokument uvádí východiska, cíle a specifické programy práce pro společný, koordinovaný přístup. Strategie byla připravena v síti digitalizace kulturního dědictví. Do vytváření strategie přispěly desítky odborníků z různých odvětví, kteří se zapojili do pracovních skupin, pracovních seminářů a úprav textu strategie.

Shrnutí managementu dokumentu

1. Digitální výzvy
2. Hodnota a význam sítí
3. Zařízení pro konečné uživatele
4. Na cestě k národní strategii
5. Kdo a co dělá
6. Pracovní programy

Síť digitalizace kulturního dědictví

Síť digitalizace kulturního dědictví (Netwerk Digitaal Erfgoed – NDE) je partnerství, které se zaměřuje na vývoj národního systému zařízení a služeb s cílem zlepšit viditelnost, využitelnost a udržitelnost kulturního dědictví v digitální formě. Síť byla ustavena z iniciativy Ministerstva pro vzdělání, kulturu a vědu (OCW). Členy sítě jsou velké národní instituce, které se zabývají profesionálním uchováváním a správou digitálních dat: Národní knihovna; Nizozemský institut pro zvuk a obraz; Nizozemská agentura pro kulturní dědictví; Královská nizozemská akademie umění a vědy; Národní archiv; Nadace DEN; portál INNL. A dále rostoucí počet sdružení a jednotlivců jak uvnitř, tak i mimo sektor kulturního dědictví.

Shrnutí managementu, který dokument připravil, je uvedeno v příloze č. 21 této Analýzy.

2.6.3. Poskytovatelé podpory VaV v oblasti kultury

Nizozemské dokumenty o VaV a kultuře obsahují jen málo informací o výdajích finančních prostředků. V koncepčně strategických dokumentech uvedených v předcházející části jsou uvedeny ve velice omezeném rozsahu. Z rámcových informací vyplývá, že v Nizozemsku jsou veřejné finanční prostředky na kulturu poskytovány na třech úrovních: ústřední vládou, provinciemi a obcemi. Cca 60 % veřejných výdajů na umění a kulturu poskytují obce. Ústřední vláda poskytuje cca 30 % a provincie o něco méně než 10 % veřejných výdajů na umění a kulturu.

Celkový rozpočet ústřední vlády v roce 2017 činil 264,4 mld. €. Ministerstvo pro vzdělávání, kulturu a vědu ze státního rozpočtu získalo 33,8 mld. €, což je necelých 13 % celkového státního rozpočtu. Většina z těchto finančních prostředků směřovala do vzdělávání a vědy.

Tab. 42: Struktura státního rozpočtu Nizozemska na rok 2017

	Sociální zabezpečení a trh práce	Zdravotnictví	Vzdělávání, kultura a věda	Fond provincií a obcí, kompenzační fond	Bezpečnost a spravedlnost	Zahraníční záležitosti/ mezinárodní vztahy	Infrastruktury a životní prostředí	Úroky	Obrana	CELKEM
(mil. €)	78,5	75,4	33,8	23,4	10,5	10,8	8,0	6,4	7,9	264,4
podíl (%)	29,7	28,5	12,8	8,9	4,0	4,1	3,0	2,4	3,0	100

Pramen: Miljoenennota 2017, Tweede Kamer der Staten-Generaal

Třetí největší položkou nizozemského státního rozpočtu je vzdělávání, kultura a věda. Na ně je vydávána třetina celkového rozpočtu. V podstatě celou tuto položku spravuje Ministerstvo pro

vzdělávání, kulturu a vědu (OCW). Kultura i výzkum v oblasti kultury jsou financovány prostřednictvím fondů. Ústřední vláda rozděluje finanční prostředky jednotlivým fondům a stanovuje podmínky pro činnost fondů. Veřejné kulturní fondy jsou každé čtyři roky hodnoceny. Kromě uvedených veřejných fondů existuje několik soukromých nadací pro podporu umění.

Existuje 6 státem dotovaných fondů pro kulturu:

- Nizozemský fond pro múzická umění (hudba, divadlo, hudební divadlo, tanec), <https://fondspodiumkunsten.nl>;
- Nizozemská nadace pro literaturu, www.letterenfonds.nl;
- Mondriaanův⁵³ fond pro výtvarné umění a kulturní dědictví, www.mondriaanfonds.nl;
- Fond pro účast na kultuře (vzdělávání o kultuře, amatérské umění a populární kultura), www.cultuurparticipatie.nl;
- Nizozemský filmový fond, www.filmfonds.nl;
- Nizozemský fond pro kreativní průmysl, <https://stimuleringsfonds.nl>.

V podstatě jediným koncepčním dokumentem z oblasti kultury s údaji o finančních prostředcích je dokument Ministerstva pro vzdělávání, kulturu a vědu „Kultura v otevřené společnosti“ (Cultuur in een open sameenleving) z 12. 3. 2018. Dokument se zabývá 5 tématy: Kultura podněcuje zvědavost; Prostor pro novou kulturu a její tvůrce; Inspirující prostředí; Kultura bez hranic; Silný sektor kultury. V následující tabulce č. 43 je přehled výdajů na zajištění cílů dle dokumentu „Kultura v otevřené společnosti“:

Tab. 43: Shrnutí finančního rámce pro realizaci dokumentu „Kultura v otevřené společnosti (mil. €)

	2018	2019	2020	2021
Disponibilní zdroje				
Koaliční smlouva o kultuře	25,0	50,0	80,0	80,0
Koaliční smlouva o intenzifikaci péče o kulturní památky a dědictví	98,5	140,0	60,0	25,0
Disponibilní zdroje celkem	123,5	190,0	140,0	105,0
Výdaje na témata vyhlášená v dokumentu ministerstva				
Kultura podněcuje zvědavost	9,1	6,4	6,4	6,4
Prostor pro novou kulturu a její tvůrce	13,4	15,6	15,6	15,6
Inspirující prostředí	98,5	77,0	60,0	25,0
Kultura bez hranic	2,0	2,0	2,0	2,0
Celkové výdaje na témata vyhlášená v dokumentu	123,8	102,0	86,7	50,2
z toho krytí z kapitoly Kultura, tranše 2018	25,0	25,0	25,0	25,0
z toho krytí z položky posílení kulturního dědictví a památek	98,5	77,0	60,0	25,0

⁵³ Piet Mondriaan (7. 3. 1872–1. 2. 1944) – nizozemský malíř a teoretik, který je považován za jednoho z největších umělců 20. století. Bývá označován za průkopníka abstraktního umění.

z toho krytí z rozpočtu na kulturu	0,3	0,0	1,7	0,2
Zbývající prostředky z koaliční dohody	0,0	88,0	55,0	55,0
Z kapitoly kultura	0,0	25,0	55,0	55,0
z položky posílení kulturního dědictví a památek	0,0	63,0	0,0	0,0

Pramen: Ministry of Education, Culture and Science (OCW), Cultuur in een open samenleving) 2018

Vláda projedná použití zdrojů uvedených ve „Zbývajících prostředcích v koaliční smlouvě“ a bude usilovat o jejich zařazení do státních rozpočtů na roky 2019 a 2020. Největší položkou je téma Iniciující prostředí. Struktura výdajů na tuto položku je uvedena v následující tabulce č. 44.

Tab. 44: Finanční rámec pro iniciující prostředí s charakterem (mil. €)

	2018	2019	2020	2021
Kulturní nákupní fond	25,0	15,0	10,0	
Obnova památek, včetně kostelů	30,0	30,0	25,0	10,0
Obnova památek a přerozdělení Národního památkového fondu plus	30,0			
Archeologie	3,3	11,1	11,1	6,0
Obnova památek Groningen ⁵⁴	2,0	4,0	4,5	4,5
Obnova a digitalizace návrhových výkresů Het Nieuwe Instituut ⁵⁵	5,5	5,5		
Sociální změny v sektoru dědictví	1,4	0,8	0,8	0,8
Digitální zpřístupnění dědictví, archivů a sbírek	0,1	6,1	6,1	0,1
Lidová kultura	1,0	1,0	1,0	1,0
Celkové náklady	99,3	78,0	62,7	26,2

Pramen: Ministry of Education, Culture and Science – OCW, Cultuur in een open samenleving) 2018.

V Nizozemsku, obdobně jako ve Spojeném království je uplatněn model, ve kterém velké výzkumné instituce poskytují část svých finančních prostředků dalším výzkumným organizacím i jednotlivým výzkumným pracovníkům. V UK jsou to Rady pro výzkum, v Nizozemsku pak především:

⁵⁴ Groningen – hlavní město stejnojmenné provincie v severním Nizozemsku s četnými památkami

⁵⁵ Het Nieuwe Instituut – Muzeum architektury, designu a digitální kultury s rozsáhlým výzkumem a státním archivem architektury a plánování měst. Sídli v Rotterdamu.

- Nizozemská organizace pro vědecký výzkum (Netherlands Organization for Scientific Research – NWO), www.nwo.nl. NWO poskytuje přes 50 % svých finančních prostředků univerzitám formou nejrůznějších grantů.
- Nizozemská agentura pro kulturní dědictví (Cultural Heritage Agency of the Netherlands); <https://culturalheritageagency.nl>. Agentura poskytuje granty v rozsahu cca 20 % svého rozpočtu.
- Královská akademie umění a věd (Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, KNAW) www.knaw.nl. Akademie poskytuje granty v rozsahu cca 8 % svého rozpočtu.

Podrobnosti o těchto institucích jsou uvedeny v části Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury.

2.6.4. Institucionální a účelová podpora

O institucionálním a účelovém financování nejsou v nizozemských dokumentech v podstatě žádné informace. Lze však se značnou pravděpodobností předpokládat, že ústavy Nizozemské organizace pro vědecký výzkum (NWO) a Královské akademie umění a věd (KNAW) jsou plně financovány institucionálně. To samé platí pro Nizozemskou agenturu pro kulturní dědictví.

2.6.5. Priority, programy podpory VaV v oblasti kultury

Rovněž nelze podat informace o prioritách a programech podpory VaV v oblasti kultury na úrovni státu. V koncepčních a strategických dokumentech, pokud jsou nějaké priority uváděny, tak jde o priority systémové (podpora talentů, infrastruktur, digitalizace aj.). Důvodem by patrně měl být možná až trochu přehnaně zdůrazňovaný přístup k zaměřování VaV, označovaný jako bottom-up. Na úrovni výzkumných institucí se již programy a do jisté míry i priority objevují. Informace budou uvedeny v části „Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury“.

Názna programů se objevují ve velmi zajímavém dokumentu „Nizozemská národní agenda výzkumu (Dutch National Research Agenda)“. Nizozemskou národní agendu výzkumu vypracovala znalostní koalice složená z nejvýznamnějších nizozemských znalostních institucí: Královská nizozemská akademie umění a věd (KNAW); Nizozemská federace malých a středních podniků (MKB), Nizozemská federace univerzitních lékařských center (NFU); Nizozemská organizace pro vědecký výzkum (NWO); Federace ústavů aplikovaného výzkumu (TNO); Asociace univerzit aplikovaných věd; Konfederace nizozemského průmyslu a zaměstnavatelů (VNO-NCW); Asociace univerzit v Nizozemsku (VSNU).

V Nizozemsku v roce 2015 byla představena Nizozemská národní agenda výzkumu se 140 otázkami a 16 vzorovými (příkladnými) cestami (trasami) realizace. „Cesta (trasa)“ je výběr vzájemně souvisejících klastrových otázek, které se týkají komplexního tématu. Cesty (trasy) vybrala znalostní koalice na základě jejich významu pro společnost, hospodářství i pro samotnou vědu. Cesty (trasy) mají do jisté míry charakter programů.

V první polovině roku 2016 bylo ke stávajícím trasám přidáno 9 dalších. Uskutečnila se řada workshopů o trasách, na nichž se posuzovala interdisciplinární a mezisektorová spolupráce na komplexních tématech tras. Souhrn 25 tras byl prezentován v dokumentu „Portfolio výzkumu a inovací“. Z tohoto dokumentu odvodila znalostní koalice dokument s názvem „Investiční agenda“,

který je souhrnem výzkumné, vývojové a investiční politiky. Neobsahuje však žádné kvantitativní údaje. Oba dokumenty byly 15. září 2016 předány vládě.

Obsah dokumentu „Portfolio výzkumu a inovací“ je uveden v příloze č. 22 této Analýzy. V souboru 25 tras (cest), defacto quasi-programů, se dvě zabývají kulturou. Jsou to trasy (8) a (10). Dále jsou uvedeny jejich názvy a vnitřní struktury:

(8) Umění: výzkum a inovace v 21. století

- Umění jako hnací síla inovací a reflexe v pokročilé společnosti (ve společnosti high-tech)
- Umění jak alternativní forma tvorby znalostí (poznání)
- Umění jako zdroj inspirace pro vzdělávání a celoživotní učení
- Infrastruktury výzkumu

(10) Živá historie

- Kulturní hodnoty dědictví
- Udržitelnost a dočasnost
- Uchovávání znalostí
- Občané experti
- Ohrožená dědictví
- Propojování se současností

Zvláštní je, že vláda ani Ministerstvo pro vzdělávání, kulturu a vědu na Národní agendu výzkumu nijak výrazněji nereagovaly. Odvolávky na ni se však vyskytují ve strategických plánech velkých výzkumných institucí.

2.6.6. Další nástroje podpory VaV v oblasti kultury

Z dostupných podkladů se podařilo zjistit jen nástroje, které používá Nizozemská organizace pro vědecký výzkum (NWO). Nástroje podpory NWO:

1. Programy pro talenty – výzkum motivovaný zvědavostí, reagující na „módní“⁵⁶ výzkum pro talentované, především mladší výzkumné pracovníky.
2. Otevřená grantová soutěž – podpora výzkumu motivovaného zvědavostí.
3. Programy pro dosažení vědeckých nebo společenských průlomů – programy navazující na Nizozemskou národní výzkumnou agendu, na výzkumné a inovační programy a na agendy politik vybraných ministerstev.
4. PPP – partnerství veřejných a privátních výzkumných pracovníků, či výzkumných organizací.
5. Specifické programy – projekty nebo programy v souvislosti například s Merian fondem pro výzkumnou spolupráci s třetími zeměmi, Nizozemským polárním programem, podporou účastníků kosmického výzkumu, výzkumem Karibské oblasti,

---

⁵⁶ Slovo „módní“ nemá žádný dehonestující význam. Je skutečností, že v různých obdobích se výrazný podíl výzkumných pracovníků zabývá konkrétní užívanou problematikou, se kterou jsou spojovány značné naděje na dosažení významných vědeckých průlomů.

programem multidisciplinárního výzkumu a dlouhodobými strategickým programy NWO.

6. Infrastruktury – realizace velkých infrastruktur.

2.6.7. Evaluace VaV v oblasti kultury

Nizozemsko je zemí s velmi pokročilými a již dlouho dobu uplatňovanými systémy hodnocení, a to nejen ve výzkumu a vývoji, ale i v dalších oblastech, s výraznou podporou z veřejných (státních) finančních prostředků.

V Nizozemsku existuje pozoruhodný výzkumný ústav, který byl zřízen královským dekretem v roce 1973. **Nizozemský Ústav pro výzkum společnosti** (SCP – www.scp.nl) je vládní agentura, která zkoumá společenské (sociální) aspekty všech oblastí vládních politik. Ústav každoročně vydává několik hodnotících publikací. Nejvýznamnějšími zkoumanými oblastmi jsou zdraví, životní úroveň, sociální bezpečnost, trh práce a vzdělání. Prioritou jsou styčná místa uvedených oblastí.

V listopadu 2018 Ústav publikoval zprávu Kulturní život v Nizozemsku (152 stran). V angličtině je k dispozici jen zkrácený souhrn. Zpráva posuzuje deset oblastí kultury uspořádaných do tří skupin ze čtrnácti hledisek. Deset oblastí:

- múzická umění; výtvarné umění; literatura; film a video;
- architektura; design; digitální kultura;
- movité kulturní dědictví; kulturní dědictví nemovité.

Čtrnáct hledisek, z kterých je hodnoceno deset oblastí kultury. Hlediska jsou rozdělena do tří skupin:

- **Prezentace kultury:** Prezentace kultury (v užším slova smyslu); Prezentace prostřednictvím médií;
- **Infrastruktury kultury:** Organizace; Finanční toky (Financování; Trh práce; Profesní vzdělávání; Vzdělávání o kultuře; Možnosti „nezávislých aktivit“ (ve volném čase);
- **Kulturní angažovanost (zapojení do kultury):** Zájmy; Podpora; Dosažitelnost „přes“ média; Návštěvy na kulturních akcích; Kulturní aktivity ve volném čase; Finanční náročnost (výdaje).

Pro hodnocení výzkumu v Nizozemsku v současné době platí Standardní evaluační protokol 2015–2021 (Standard Evaluation Protocol – SEP) s podtitulem Protokol pro hodnocení výzkumu v Nizozemsku. Platná verze pochází z roku 2016. Protokol byl připraven ve spolupráci Asociace univerzit v Nizozemsku (VSNU), Nizozemské organizace pro vědecký výzkum (NWO) a Královské nizozemské akademie umění a věd (KNAW). Dokument je k dispozici na webu KNAW. Obsah tohoto dokumentu je uveden v příloze č. 23 této Analýzy.

Špičkovým světovým pracovištěm pro evaluaci VaV, především pak pro bibliometrii a scientometrii, je **Centrum pro studium vědy a technologií** (Centre for Science and Technology Studies – CWTS) www.cwts.nl. Centrum působí při nizozemské Univerzitě Leiden. Výzkumné, bibliometrické a scientometrické nástroje Centra a jeho know-how poskytují dobrou bázi pro hodnocení výzkumu a strategické rozhodování a přípravu vědních politik. Centrum zpracovalo a stále zpracovává pro řadu zemí analytické hodnotící zprávy, předcházející návrhům nových národních politik (strategií) VaVal.

Výzkum v CWTS je organizován do tří výzkumných skupin, tří kateder a jedné pracovní skupiny. Centrum se věnuje třem výzkumným tématům, které mají velký význam pro management výzkumu a politiku výzkumu. V současné době (leden 2019) má Centrum 70 pracovníků

Výzkumnými skupinami jsou: Kvantitativní studia vědy; Studia vědy a evaluace; Studia vědy, technologií a inovací. Centrum dále zajišťuje: Žebříčky vysokých škol (CWTS Leiden Ranking); Indikátory vědeckých časopisů (CWTS Journal Indicators)⁵⁷; Kursy pro profesionály (CWTS Course for Professionals).

Nejznámějšími kursy pro profesionály jsou: Měření výsledků výzkumu a vývoje; Bibliometrie a scientometrie pro evaluaci výzkumu; Věda a technologie ve společnosti⁵⁸.

CWTS vykazuje velkou publikační činnost. Publikace CWTS jsou uspořádány pro období 2011–2016 do 26 tematických skupin. Jednou z nich je Historie kultury a kulturní dědictví. V uvedeném období bylo v této skupině vydáno 40 publikací.

Další významnou instituci, která se zabývá hodnocením výzkumu a problematikou kultury, je **Nizozemská výzkumná graduační škola pro vědu, technologie a moderní kulturu** (Netherlands Graduate Research School of Science, Technology and modern Culture WTMC – www.wtmc.eu). Graduační škola je kolektivní aktivitou nizozemských vědeckých pracovníků. Aktivitou, v jejímž rámci se zkoumají vývoj vědy, technologií a moderní kultury. Studia vědy a technologií tvoří těžiště prací, ale řada prací se zabývá filozofií, vědami o kultuře a inovacemi. Škola má dvě hlavní oblasti: Škola pro absolventy vysokých škol koordinuje a stimuluje výzkum v oblastech vědy a technologií; Graduační škola zajišťuje pokročilé studium pro doktorandy. Studium pro doktorandy má formu tzv. „The Graduate Training Programme“.

Zakladateli jsou Maastricht University a University of Twente, spoluúčastníky 9 dalších univerzit a Královská nizozemská akademie umění a věd.

Výzkum WTMC je organizován do tří klastrů, které zároveň zabezpečují i „tréninkové“ programy pro účastníky studia doktorských programů:

- Diagnostika moderních systémů výzkumu. Klastř se zabývá historií a současnou dynamikou národních a mezinárodních systémů z hledisek organizace vysokých škol, financování výzkumu a průmyslového VaV.
- Technologický rozvoj a regulace společnosti. Klastř se zabývá rolí technologií ve společnosti. Soustřeďuje se na vznik a vývoj technologických systémů a artefaktů a tím, jak ovlivňují společnost v průběhu jejich uplatňování.
- Kulturní role vědy, technologií a racionality. Klastř se zabývá kulturními a normativními důsledky propojení vědy, technologií a moderní kultury. Soustřeďuje se na vytváření hranic mezi vědou, technologiemi a společností a tím, jak jsou v politice, filozofii a fikcích zastoupeny věda a technologie.

Hodnocením se samozřejmě zabývá i **Nizozemská královská akademie umění a věd** (KNAW) www.knaw.nl. Pro každou ze skupin věd, kterými se Akademie zabývá, působí koordinační a poradní

⁵⁷ CWTS Indikátory vědeckých časopisů poskytují bezplatný přístup k bibliometrickým indikátorům vědeckých časopisů. Jsou připravovány na základě bibliometrické databanky Scopus firmy Elsevier. Jsou k dispozici indikátory více než 20 tisíc vědeckých časopisů.

⁵⁸ Kurs Výzkum a vývoj ve společnosti se zabývá širšími kontexty VaV se společností s cílem pochopit jeho možnosti a meze.

rady a výbory. Tyto orgány vydávají i nejrůznější publikace včetně metodických. Výbor pro humanitní vědy Akademie vydal příručku „Kvalita a relevance v humanitních vědách“. Příručka má podtitul „Na cestě k potřebnému systému hodnocení základního výzkumu Královské nizozemské akademie umění a věd“. Byla vydána v roce 2012, má 52 stran a následující obsah.

1. Úvod
2. Kritická reflexe navrženého systému
3. Následná opatření
4. Doporučení pro vedení Akademie

Přílohy

1. Pilotní studie
2. Úkoly a složení výboru

Příručka je závěrečnou zprávou Výboru Akademie pro indikátory kvality v humanitních vědách. Předloženou zprávou končí práce výboru, nejde však o konec definitivní. Vydání zprávy je první krok. Po čase bude nutné systém vyhodnotit. Systém je tvořen čtyřmi prvky:

- (1) Dva aspekty hodnocení (vědecká kvalita a společenská relevance).
- (2) Tři hodnotící kritéria pro každý z aspektů (výstup/output, využití, zjištění/stanovení).
- (3) Řada indikátorů pro každé z kritérií dle předcházejícího prvku pro konkrétní obor humanitních věd.
- (4) Zpravodajský výbor, který vydává konečné rozhodnutí o hodnocení. Jeho činnost je více než standardní peer review postup.

Schéma indikátorů dle uvedené příručky je v příloze č. 24 této Analýzy.

2.6.8. Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury

V Nizozemsku provádí VaV v oblasti kultury tři významné instituce:

- Nizozemská agentura pro kulturní dědictví;
- Nizozemská královská akademie umění a věd (KNAW);
- Nizozemská organizace pro vědecký výzkum (NWO);
- Národní archiv.

Nizozemská agentura pro kulturní dědictví (Cultural Heritage Agency of the Netherlands); <https://culturalheritageagency.nl>

Agentura je součástí Ministerstva pro vzdělávání, kulturu a vědu. Má 315 pracovníků. Vydává četné publikace ve skupinách: O kulturním dědictví; Archeologie; Stavby (budovy); Sbírky; Mořská archeologie; Krajiny, areály; Prezentace kulturního dědictví; Digitální infrastruktury. Zajišťuje rozsáhlé poradenství. Poskytuje granty na památky a historické objekty, archeologii a kulturní krajinu.

Agentura pro kulturní dědictví provádí i ve značném rozsahu výzkum, který se soustřeďuje na praktickou aplikaci poznatků. Agentura reaguje na otázky, které se objevují v managementu kulturního dědictví. Agentura se zabývá aktuálními celospolečenskými problémy, jako jsou ztráta funkčnosti, regenerace (restaurace) a udržitelnost.

Výzkum agentura provádí sama nebo ve spolupráci s partnery z jiných center kompetence, která jsou členy rozsáhlé národní a mezinárodní výzkumné sítě. Ve výzkumu se řeší čtyři problematiky: Nemovité dědictví; Movité dědictví, Národní agenda archeologického výzkumu, Dendrochronologie⁵⁹.

Agentura každoročně vydává 5 až 10 publikací. K nejvýznamnější z poslední doby patří:

- Národní agenda výzkumu pro sektor muzeí ([National research agenda for the museum sector](#), 2015);
- Návrh zákona o kulturním dědictví ([Heritage Act 2016](#));
- Manuál pro vodu, kulturní dědictví a životní prostředí ([Manual Water, Heritage and Environment](#), 2018).

Královská nizozemská akademie umění a věd (the Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences – KNAW); www.knaw.nl

Nizozemská akademie má strukturu, která v 18. století, a ještě v první polovině 20. století byla v Evropě běžná. Několik stovek řádných členů, kolem stovky dopisujících členů a kolem stovky členů zahraničních. V současnosti má Akademie 9 ústavů ve skupině humanitních a společenských věd a 5 ústavů ve skupině věd o živé přírodě. Akademie nemá žádný ústav, který by se zabýval některou z věd o neživé přírodě. Ústavy jsou pravidelně evaluovány náročnými postupy. Hodnocení provádějí nezávislá grémia s převahou zahraničních výzkumných pracovníků. Hodnocení se provádí podle *Standard Evaluation Protocol 2015–2021* (viz předcházející kapitola).

Akademie je jednak učená společnost, jednak organizace národních výzkumných ústavů. Vrcholným orgánem Akademie je Akademická rada, složená z prezidenta, viceprezidenta, generálního tajemníka a tří dalších členů. Rada je volena členy Akademie.

Učená společnost má čtyři sekce:

- Behaviorální vědy, společenské vědy a oblast práva
- Humanitní vědy
- Lékařské, biomedicínské a zdravotnické vědy
- Přírodní a technické (inženýrské) vědy

Akademie v souladu se zákonem vypracovává čtyřleté strategické plány. Současný plán je pro období 2016–2020 a má 35 stran. V něm se kromě jiného Akademie zavazuje k účasti na realizaci Nizozemské národní agendy výzkumu.

Poradní rady a poradní výbory významně přispívají k plnění poradenských úkolů Akademie. Mají značný význam při přípravě a realizaci celkové poradenské agendy Akademie.

Rada pro humanitní vědy podporuje základní výzkum v humanitních vědách a pracuje na zlepšení postavení humanitních oborů obecně. Zajišťuje dialog a výměnu zkušeností mezi nizozemskými a zahraničními vědeckými pracovníky. Tato rada byla ustavena v roce 1987. Zaměřuje se na umění a kulturu, historii, filologické a historické aspekty výzkumu práv, jazyka, literatury, teologie a filozofie.

Akademie má 15 výzkumných ústavů, které mají celkem cca 1 300 zaměstnanců. Ústavy se zabývají humanitními a společenskými vědami a vědami o živé přírodě, včetně věd lékařských.

---

⁵⁹ Dendrochronologie – vědecká metoda založená na analyzování letokruhů dřeva.

Z 9 ústavů ve skupině humanitních a společenských věd se více či méně zabývá výzkumem v oblasti kultury 5 ústavů:

- Archivace dat a síťové služby (DANS). DANS je samosprávný ústav, který byl v roce 2005 založen Akademií a Organizací pro základní výzkum NWO. DANS poskytuje následující služby: DataverseNL pro krátkodobou správu dat; EASY pro dlouhodobou archivaci; NARCIS národní portál s informacemi o výzkumu v Nizozemsku. DNS má 51 pracovníků v přepočtu na plný pracovní úvazek (FTE).
- Fryske Academy (FA). FA je multidisciplinární ústav pro výzkum Fríska. Ústav se zabývá změnami ve fríském jazyku, frískou historií a jeho minulou a současnou identitou. Ústav má 44,6 FTE pracovníků.
- Huygens ING. Huygens⁶⁰ ING se zabývá historií vědy, nizozemskou historií a zabezpečuje přístup k primárním zdrojům. Ústav je hlavní (řídící) institucí nizozemské infrastruktury pro digitalizaci humanitních věd CLARIAH. Ústav má 67,3 FTE pracovníků.
- Meertens⁶¹ Institute (MI). Ústav se zabývá výzkumem a dokumentací holandského jazyka a holandské kultury. Výzkum je zaměřen především na změny jazyka, orální kulturu a na kulturní rozmanitost, identitu a jejich změny. Ústav má velmi rozsáhlou knihovnu, rozsáhlý dokumentační systém s velkými databázemi. Ústav má 31,6 FTE pracovníků.
- Nizozemský ústav pro pokročilá studia v humanitních a společenských vědách (NIAS). NIAS má dva hlavní směry – podporu špičkového výzkumu v humanitních a společenských vědách a podporu interdisciplinární vědecké spolupráce. Ústav každoročně poskytuje padesát pobytových stipendií nizozemským i zahraničním špičkovým výzkumným pracovníkům. Ústav je především organizátorem výzkumu. Ústav má 11,5 FTE pracovníků.

Královská akademie v roce 2014 založila Společnost pro umění. Společnost poskytuje umělcům platformu pro sdílení nápadů s odborníky z oblasti vědy a jiných (dalších) uměleckých oborů. Diskutována kromě jiného bude role umění ve společnosti a vztahy umění a vědy.

Nizozemská organizace pro základní (vědecký) výzkum (Netherlands Organization for Scientific Research – NWO, www.nwo.nl)

NWO je nezávislý řídicí orgán s posláním a úkoly stanovenými zákonem. NWO patří do působnosti Ministerstva pro vzdělávání, kulturu a výzkum. Hlavní odpovědnost má představenstvo (Výkonná rada). Útvary NWO jsou v mnoha místech Nizozemska. Vedení sídlí Haagu⁶². NWO má cca 5,5 tisíce zaměstnanců, z toho cca 1,4 tisíce pracuje ve výzkumných ústavech NWO. NWO financuje základní výzkum na nizozemských univerzitách a ve výzkumných ústavech. NWO používá řadu nástrojů financování. Uvedeny jsou v části o nástrojích podpory. NWO je rozdělena do několika oblastí (domén).

V současné době (konec roku 2018) existuje 11 následujících oblastí:

- Aplikované a technické vědy

---

⁶⁰ Huygens – vynikající nizozemský fyzik (1629–1695)

⁶¹ P. J. Mertens – první ředitel ústavu v první polovině minulého století.

⁶² Haag – třetí největší město Nizozemska. Sídlí v něm panovník, parlament a vláda.

- Vědy: 7 oborů – Astronomie, Chemie, Počítačové vědy, Vědy o Zemi, Vědy o živé přírodě, Matematika, Fyzika
- Společenské a humanitní vědy
- Zdravotnický výzkum a vývoj
- NWO ústavy
- WOTRO Věda pro globální rozvoj
- Mozek, poznávání, chování
- Nizozemská iniciativa pro vzdělávání o výzkumu, NRO⁶³
- Pracovní skupina pro aplikovaný výzkum
- Archivace dat a síťové služby (DANS),
- Nizozemské centrum eScience

Každou z oblastí řídí cca 10členná Rada s podporou administrativní kanceláře. Oblast společenských s humanitních věd má 9člennou Radu. Jako každá výzkumná instituce či organizace, tak i ona vypracovává čtyřleté strategie. Aktuální je „NWO Strategie 2019–2022 | Propojení vědy a společnosti“.

NWO má 9 výzkumných ústavů. Na společenské vědy je zaměřen pouze jeden – Nizozemský ústav pro studium kriminality a práva.

Tab. 45: Financování NWO (mil. €)

Finanční podpora	Ministerstvo pro vzdělávání, kulturu a vědu	Ministerstvo hospodářství a klimatické politiky	Ostatní ministerstva	Ostatní partneři	Podniky	CELKEM
2016 (mil. €)	769	34	61	17	33	914
2017 (mil. €)	746	34	77	11	35	903

Pramen: TNO, Annual Report 2016, 2017

Tab. 46: Počty výzkumných pracovníků podpořených NWO (v přepočtu FTE)

Počty výzkumných pracovníků (FTE)	Výzkumní pracovníci na univerzitách	Výzkumní pracovníci v ústavech NWO	Výzkumní pracovníci v Akademii umění a věd (KNAW)	CELKEM
2016	4 735	1 514	741	6 990
2017	4 581	1 466	727	6 774

Pramen: TNO, Annual Report 2016, 2017

⁶³ Iniciativa je zaměřena na základní a střední školy.

V roce 2017 došlo k mírnému snížení celkových finančních prostředků i počtů podpořených výzkumných pracovníků.

Výraznou zvláštností Nizozemska je mimořádně vysoký počet výzkumných programů. Programy nejsou schvalovány vládou ani ministerstvem OCW. Disponibilní informace o programech neuvádějí trvání programů, plánované finanční prostředky. K dispozici jsou jen názvy programů a v některých případech i jejich velmi stručné charakteristiky. V některých případech se objevují i názvy vybraných podpořených projektů.

Tab. 47: Počty výzkumných programů NWO (stav leden 2019)

	CELKEM	Společenské a humanitní vědy
Řešené minimálně třetím rokem	171	81
Ukončené v roce 2017 a 2018	37	20
Zahájené v roce 2017, 2018	11	5

Pramen: web NWO; www.nwo.nl

Pro informaci jsou v příloze č. 25 této Analýzy uvedeny názvy řešených výzkumných programů, které mají větší nebo menší souvislost s kulturou a odkazy ke krátkým charakteristikám těchto programů.

NWO připravilo program, který navazuje na dynamiku a proces samoorganizace, které se rozvinuly podél tras (cest) Nizozemské národní agendy výzkumu.

Jako doplněk k Nizozemské národní agendě výzkumu chce NWO vyhlašovat a realizovat programy k omezenému počtu témat, která jsou důležitá pro Nizozemsko a vytvářejí propojení mezi různými agendami: Nizozemskou národní agendou výzkumu, Poznatkovými a inovačními agendami top-sektorů a politickými agendami ministerstev.

NWO se podílí na realizaci rozvojové hospodářské politiky. V devíti top sektorech podporuje spolupráci podniků, výzkumu a vlády. Top sektory: Zemědělství a potraviny, Chemie, Kreativní průmysl, Udržitelná energetika, High Tech, Logistika, Vědy a živé přírodě a zdraví, Voda a klima, Materiálové vědy.

Národní archiv (National Archives, www.nationalarchief.nl)

Ve značném rozsahu se výzkumem zabývá i nizozemský národní archiv. Velký význam je přikládán národní i mezinárodní spolupráci. Spolupráce se realizuje formou výzkumných programů kulturního dědictví. Národní archiv zaměřil tyto programy na následující cíle:

- Rozvoj mezinárodní spolupráce Národního archivu s cílem podpořit interdisciplinární (historický) výzkum.
- Zlepšení a rozšíření přístupu k archivům společného kulturního dědictví digitalizací a on-line zveřejňováním relevantních sbírek z Nizozemí a partnerských zemí.

- Zvýšení „viditelnosti“ společného kulturního dědictví / společné historie digitalizací archivů kulturního dědictví. Bude podpořeno národními a mezinárodními programy Národního archivu.
- Poradenství a podpora nizozemských a zahraničních odborníků a organizací pro kulturní dědictví v oblastech restaurace, konzervace a digitalizace jejich archivů.

2.6.9. Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury

Nizozemsko provádí relativně rozsáhlou bilaterální i multilaterální výzkumnou spolupráci v oblasti kultury. Rámec mezinárodní spolupráce je formulován ve společném dokumentu ministra pro zahraniční záležitosti a ministra pro vzdělávání, kulturu a vědu „Politický rámec zahraniční kulturní politiky 2017–2020“. Dokument byl zveřejněn v květnu 2016. Společným cílem nizozemské zahraniční kulturní politiky je zastupování nizozemské kultury v zahraničí. Tři nejdůležitější politické cíle jsou:

- Silný sektor kultury, který mezinárodní výměnou a udržitelnou spoluprací získává na kvalitě a na viditelnosti v zahraničí;
- Větší prostor pro kulturu jako příspěvek k bezpečnějšímu, právnímu a perspektivnímu světu;
- Kultura by měla být efektivně využívána v moderní diplomacii.

V dokumentu je i kapitola o monitoringu a hodnocení (evaluaci) mezinárodní spolupráce. Na rozdíl od jiných strategických dokumentů jsou v tomto uvedeny náklady na realizaci. Nejsou příliš vysoké. Na cíl (1) 10,8 mil. €, cíl (2) 7 mil. €, cíl (3) 0,5 mil. €.

Nizozemsko nepatří k neaktivnějším členským zemím EU v řešení výzkumných projektů v oblasti kulturního dědictví, což potvrzuje následující tabulka č. 48.

Tab. 48: Účast Nizozemska na projektech VaV kulturního dědictví řešených v programu Horizont 2020 v období 2014–2017

Skupina projektů	Počet projektů	Projekty koordinované NL	Projekty s účastí NL	Počet dalších účastníků z NL
Excelentní věda – infrastruktury	6		4	
LEIT Pokročilé materiály	4		2	1
Vlivy klimatu, životní prostředí, efektivnost zdrojů a surovin	4		1	
Reflektující společnost: kulturní dědictví a evropské identity	21	1	7	1
CELKEM	35	1	14	2

Pramen: Horizon 2020 CULTURAL HERITAGE AND EUROPEAN IDENTITIES; List of projects 2014-2017

Naproti tomu v účasti na podpoře poskytované Evropskou radou pro výzkum (ERC) (v části Excelentní věda programu Horizont 2020) patří Nizozemsko k nejlepším zemím. Viz následující tabulka č. 49.

Tab. 49: Nizozemsko – počty projektů podpořených/hodnocených Evropskou radou pro výzkum (ERC)

	2012	2014	2016	2018
Startovací projekty celkem	43/338	38/212	38/204	45/246
Konsolidační projekty celkem	26/261 2013	32/150	28/145	19/163
Pokročilé projekty celkem	31/122	17/148	19/172	15/127 2017
Startovací projekty společenské a humanitní vědy	12/121	13/79	14/87	15/99
Konsolidační projekty společenské a humanitní vědy	7/86 2013	12/57	13/48	8/64
Pokročilé projekty společenské a humanitní vědy	7/40	5/53	8/45	5/42 2017
Startovací projekty „Kultury a kulturní produkce“	1/11	1/5	1/5	1/9
Konsolidační projekty „Kultury a kulturní produkce“	1/13 2013	2/3	4/9	5/5
Pokročilé projekty „Kultury a kulturní produkce“	0/1	1/7	1/4	2/7 2017

Pramen: ERC; Projects & figures, Statistics

Nizozemsko je od založení členem Společné programové iniciativy kulturní dědictví (JPI CH) a má zástupce ve všech řídicích orgánech této iniciativy.

V rámci programu EU Horizont 2020 JPI CH řeší soubor výzkumných projektů JHEP2. Nizozemsko je garantem aktivit pracovního balíčku WP2 „Implementace a další společné aktivity“, jehož cílem je posílit společné aktivity v oblasti kulturního dědictví.

Nizozemsko je členem sítě HERA (Humanitní vědy v evropském výzkumném prostoru, <http://heranet.info>). Síť má 26 národních organizací z 24 zemí. Členové sítě řeší projekty, které se zabývají kontakty kultur, transfery mezi kulturami a vzájemným ovlivňováním kultur. V současné době se dokončují projekty třetí série HERA 2016–2019 Využití minulosti. Připravuje se čtvrtá série HERA 2019–2022.

V třetí sérii jsou řešeny projekty 17 oborů humanitních věd. V oboru Kulturního dědictví jsou řešeny dva projekty. Nizozemsko je koordinátorem projektu „Přístup ke sběrným táborům: Inkluzivní strategie pro využití evropských konfliktních památek“, partneři DE, CZ, UK, NO, ES. V oboru Územní

(regionální) výzkum jsou řešeny také dva projekty. Nizozemsko se podílí na řešení projektu: Porozumění šariji: Past Perfect/Imperfect Present.

2.7. Finsko

Finsko je pozoruhodná země. Promyšleně a koordinovaně se dostala, respektive dostává, z vážných problémů, které je v posledních 25 letech postihly. Finští teoretičtí ekonomové mají velmi dobrou úroveň. Na počátku devadesátých let to byly dost významné ztráty odbytišť v rozpadajícím se Sovětském svazu. A na počátku druhého desetiletí (2012, 2013) bylo Finsko hodně postiženo globální ekonomickou krizí a problémy jejich průmyslové „jedničky“ Nokia.

Projevilo se to kromě jiného v podstatě stagnaci celkových vládních výdajů a poklesem vládních výdajů na VaV po roce 2010. Viz následující tabulka.

Tab. 50: Celkové vládní výdaje a vládní výdaje na VaV ve Finsku (mil. €)

	2010	2011	2012	2014	2016	2018	2019
Celkové vládní výdaje	49 880,0	50 382,0	53 446,0	54 234,0	54 419,0	55 675,0	55 347,0
Vládní výdaje na VaV	2 065,3	2 071,7	2 064,2	2 001,6	1 836,4	1 883,2	1 991,1
Podíl vládních výdajů na VaV na celkových výdajích vlády (%)	4,3	4,3	4,0	3,8	3,5	3,5	3,7

Pramen: Statistics Finland; Development of central government's total expenditure and funding of R&D activities in 2010 to 2019

Rozpočtové problémy vedly ke snižování vládních výdajů na VaV, což potvrzuje i následující tabulka č. 51. K mírnému zvýšení výdajů na VaV došlo až v roce 2019.

Tab. 51: Vládní výdaje na VaV podle socioekonomických cílů (NABS 2007)

	2015	2016	2017	2018	2019
Výdaje celkem (mil. €)	2 001,6	1 836,4	1 885,9	1 883,2	1 991,1
Podíly výdajů (%)					
Průmyslová výroba a technologie	16,6	16,1	16,1	16,1	18,6
Zdraví	3,6	2,8	3,2	2,7	2,7
Doprava, telekomunikace a další infrastruktury	1,6	3,0	2,0	2,6	1,7
Politické a sociální systémy, struktury a procesy	4,3	1,6	3,9	3,8	3,5
Kultura, rekreace, náboženství a masmédia	1,5	0,9	0,6	0,5	0,5

Pramen: Statistics Finland; Government R&D funding in the state budget 2019

Ve sledovaném období se udržel jen VaV zaměřený na průmyslovou výrobu a technologie. Podíly ostatních směrů poklesly, včetně kultury, rekreace a dalších.

V současné době (prosinec 2018) probíhá ve finské kulturní politice proces strategických změn. Dokument o strategii kulturní politiky charakterizuje žádoucí stav v roce 2025 následovně:

- Tvůrčí (kreativní) práce a produkce: Předpoklady a rámcové podmínky pro uměleckou a tvůrčí práci jsou příznivější. Formy produkce a distribuce jsou diverzifikovány.
- Účast na kultuře: Zvýšena celková účast na kultuře. Byly sníženy rozdíly v účasti různých skupin obyvatelstva.
- Základy a kontinuita kultury: Základy kultury i rámcové podmínky jsou stabilní, prospěšné a životně důležité.

Podrobnosti jsou uvedeny v části Priority, programy podpory VaV v oblasti kultury

Všechny finské úřady a instituce mají veškeré informace a dokumenty na webu ve finštině, švédštině a angličtině.⁶⁴

2.7.1. Governance výzkumu a vývoje a governance kultury

V Compendium cultural policies & trends; <https://culturalpolicies.net>, které uvádí relativně podrobné charakteristiky kulturních politik evropských zemí, se v tabulkové části pro Finsko uvádí základní informace o státní správě kultury. Viz následující tabulka.

Tab. 52: Veřejné orgány odpovědné za rozvoj národní kulturní politiky ve Francii

Země	Centralizovaný / decentralizovaný systém	Ústřední ministerstvo s působností pro kulturu	Rada pro umění nebo kulturu	Národní fond nebo nadace pro kulturu	Poradní orgány / výbory Ministerstva pro kulturu s externími odborníky	Ústřední orgány nebo dohody o meziresortní spolupráci včetně ministerstva s působností pro kulturu	Orgány nebo mechanismy pro kulturní spolupráci centrální (vládní) úrovně a úrovněmi nižšími
Finsko	Centralizovaná státní struktura s nezávislými komunálními politikami	Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu	Umělecké rady se sloučily do <i>Finského centra pro podporu umění</i>	Finská kulturní nadace (soukromé příspěvky; Cupore (výzkum kulturní politiky); Finská filmová nadace	<i>Finské centrum pro podporu umění</i> (odborná agentura v rámci MoC). Složeno z Centrální rady pro umění, rad národních a regionálních	Vláda a její výbory jako generální koordinátor meziministerské spolupráce, další meziodvětvové spolupráce prostřednictvím ad hoc vládních výborů a pracovních (řídících) skupin	Neformální mechanismy

Pramen: COMPENDIUM Tables, International Cultural Cooperation in Europe: Organisations and Trends

⁶⁴ Jsou i výjimky. Např. VTT Finský technický výzkumný ústav má své stránky navíc v čínštině a korejštině.

Určitou zvláštností, na však výjimečností Finska je, že záležitosti vzdělávání (veškerého), výzkumu, vývoje a kultury patří do působnosti jednoho ministerstva – Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu.

Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu www.minedu.fi

Ministerstvo má tak, jak to v některých skandinávských zemích, obvyklé dva ministry: ministr pro vzdělávání; ministr pro evropské záležitosti, kulturu a sport. Ministerstvo má 5 departmentů:

- Department pro vzdělávání v raném dětství a pro liberální vzdělávání dospělých (generální ředitel a 2 divize);
- Department odborné vzdělávání a praktická příprava (generální ředitel);
- Department pro vysokoškolské vzdělávání, vědní politiku a všeobecné vyšší sekundární vzdělávání (generální ředitel a 3 divize, jedna z nich Divize pro vědní politiku);
- Department pro umění a kulturní politiku (generální ředitel a 3 divize: Divize pro strategické řízení; Divize pro umění a kulturní dědictví; Divize pro politiku copyright a audiovizuální kulturu);
- Department pro mládež a politiku sportu (generální ředitel a tři divize).

Je pozoruhodné, že výdaje na umění a kulturu Ministerstva pro vzdělávání a kulturu v první části druhého desetiletí mírně rostly. Viz následující tabulka č. 53.

Tab. 53: Výdaje Ministerstva pro vzdělávání a kulturu na umění a kulturu, podíly na celkových výdajích ministerstva

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Výdaje na umění a kulturu (mil. €)	400,6	425,1	432,6	434,9	454,1	463,2
Podíl na celkových výdajích (%)	6,3	6,4	6,6	6,8	6,9	6,8

Pramen: Statistics Finland; Statistical Yearbook of Finland, State budget proposals and final accounts

Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu má působnost pro rozvoj Finské akademie, Finský národní archiv, Ústav jazyků Finska a Národní depozitní knihovnu.

Do působnosti Ministerstva pro vzdělávání a kulturu patří následující instituce působící v oblasti kultury:

- Finský národní archiv, www.arkisto.fi ⁶⁵
- Finská agentura pro kulturní dědictví, www.museovirasto.fi
- Finská národní galerie, www.fng.fi;
- Národní opera; www.operafin.fi
- Národní divadlo; www.nationaltheatre.fi
- Finská filmová nadace; www.ses.fi
- Národní audiovizuální ústav; www.kavi.fi
- Centrum pro mezinárodní mobilitu; www.cimo.fi

⁶⁵ Webové stránky má ve finštině, švédštině, sámštině, angličtině a ruštině.

- Finská akademie, www.ak.fi
- Ústav pro finské jazyky, www.kotus.fi
- Národní depozitní knihovna, www.varastokirjasto.fi

Do systému governance patří i **Rada pro výzkum a inovace**. Rada je poradním orgánem, který řídí předseda vlády. Rada projednává klíčové otázky politiky výzkumu a vývoje zaměřené na blahobyt (spokojenost života), růst a konkurenceschopnost.

Do systému governance VaV do jisté míry dále patří **Rada pro strategický výzkum**, společný orgán finské vlády a Finské akademie. Podrobnosti jsou uvedeny v části Poskytovatel (poskytovatelé) podpory VaV v oblasti kultury.

2.7.2. Poskytovatel (poskytovatelé) podpory VaV v oblasti kultury

Výzkum, vývoj a kultura jsou, jak již bylo uvedeno, v působnosti Ministerstva pro vzdělání a kulturu. Přesto je však účelné uvést strukturu hlavních poskytovatelů a hlavních příjemců podpory VaV. Viz následující tabulka č. 54.

Tab. 54: Poskytovatelé a příjemci státní (vládní) podpory VaV ve Finsku v roce 2019

	Výdaje (mil. €)	Podíl na celkových prostředcích (%)	Změna proti roku 2018 (%)
Vládní výdaje celkem	1 991,1	100,0	3,8
Hlavní poskytovatelé			
Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu	1 206,1	60,6	1,6
Ministerstvo práce a hospodářství	563,7	28,3	12,7
Ministerstvo sociálních věcí a zdravotnictví	68,3	3,4	-4,1
Příjemci			
Univerzity	630,5	31,7	0,5
Univerzity aplikovaných věd	67,6	3,4	0,0
Akademie věd Finsko	470,1	23,6	3,9
Podniky	451,2	22,7	13,2
Vládní (státní) výzkumné ústavy	183,5	8,4	1,5
Univerzitní nemocnice	21,0	1,1	37,4
Ostatní příjemci podpory VaV	167,3	8,4	1,5

Pramen: Statistics Finland; Government R&D funding in the state budget 2019

Jediným vládním poskytovatelem podpory VaV v oblasti kultury zřejmě bude jen Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu. Nějaká menší podpora by se zřejmě mohla objevit v podpoře poskytované Ministerstvem sociálních věcí a zdravotnictví.

Ve Finsko existuje jeden soukromý relativně významný poskytovatel podpory umění, kultury, ale i vědy. Je jím **Finská kulturní nadace**, www.skr.fi – The Finnish Cultural Foundation.

Finská kulturní nadace je soukromá nezisková nadace zaměřená na podporu umění, vědy a dalších oblastí intelektuálních a kulturních aktivit ve Finsku. Nadace poskytuje dotace centrálnímu fondu a 17 fondům regionálním. Byla založena v roce 1939. Je jednou z největších soukromých nadací v Evropě. Aktiva nadace činí v současnosti cca 1,1 mld. Euro. Ročně formou grantů poskytuje více než 30 mil. Euro.

Tab. 55: Balance podpory umění a vědě poskytnuté Finskou kulturní nadací z centrálního fondu

	2014–2015	2015–2016	2016–2017	2017–2018
Předložené návrhy projektů	9 500	9 100	9 260	8 895
Podpořené projekty	1 018	1 064	1 108	1 090
Úspěšnost (%)	10,7	11,7	12,0	12,3
Podíl uměleckých (kulturních grantů) (%)	47,0	40,7	48	54
Obor s největším podílem grantů (%)	Výtvarné umění (12,1 %)	Hudba (9,4)	Výtvarné umění (26 %)	Hudba (25 %)
Podíl vědeckých grantů (%)	50,2 ⁶⁶	56,5 ⁶⁷	52	46
Obor s největším podílem grantů (%)	Humanitní vědy (15,3 %)	Humanitní vědy (18,5 %)	Humanitní vědy (29 %)	Humanitní vědy ((25 %)

Pramen: The Finnish Cultural Foundation, Annual reports 2015. 2016, 2017, 2018

Finská kulturní nadace ročně podpoří přes 1000 návrhů. Projekty jsou zpravidla jednoroční a obvykle trvají od 1. 9. a končí 31. 8. následujícího roku. Úspěšnost podaných návrhů projektů se mírně zvyšuje až na 12,3 % v „podpůrném roce“ 2017–2018.

Za částečného poskytovatele podpory VaV lze považovat Finskou akademii. Akademie ročně dostává ze státního rozpočtu 450 až 500 mil. €, viz tabulka č. 53. Akademie kromě vlastního výzkumu prováděného jejími členy s cca polovinou prostředků zachází jako standartní grantová agentura. Vypisuje soutěže a kompetitivním způsobem vybírá projekty k podpoře.

2.7.3. Institucionální podpora, účelová podpora

V dokumentech finských institucí nelze najít přesnější údaje o institucionální a účelové podpoře VaV a kultury. Z logiky však vyplývá, že naprostá většina institucí v působnosti Ministerstva pro vzdělávání a kulturu, které se zabývají VaV a kulturou, je z převážné části financována institucionálně. Univerzity, univerzity technických věd, státní (vládní) výzkumné ústavy a univerzitní nemocnice si svůj hlavní zdroj doplňují v soutěžích o získání účelové podpory (grantů).

Finsko má 12 státních výzkumných ústavů. Žádný z nich se nezabývá humanitními vědami ani uměním a kulturou. Jsou v působnosti svých odvětvových ministerstev, která je také z podstatné části institucionálně financují. Některé z těchto ústavů kromě VaV zabezpečují nejruznější expertní,

⁶⁶ 2,8 % bylo vynaloženo na vzdělání.

⁶⁷ 2,8 % bylo vynaloženo na vysokoškolské studium.

kontrolní, školicí a jiné úkoly. Například Finská geologická služba, Ústav pro radiační a jadernou bezpečnost.

2.7.4. Priority, programy podpory VaV v oblasti kultury

Finsko má řadu strategických a koncepčních dokumentů zabývajících se budoucností Finska. Tento dokument se kromě úvodní celkové strategie zaměřuje na dokumenty více či méně související s kulturou.

Základním dokumentem je „Finsko, země řešení strategického programu vlády“ (Finland, a land of solutions Strategic Programme of Prime Minister Juha Sipilä's Government) z 29. května 2015. Dokument má 80 stran a jeho obsah je uveden v příloze č. 26 této Analýzy. V části 5. tohoto dokumentu je uvedena i problematika „Usnadnění přístupu k umění a kultuře“.

Uvedený dokument upřesňuje o něco pozdější vize a road map Finské rady pro výzkum a inovace „Finsko v roce 2030: nejatraktivnější a vysoce kompetentní prostředí pro experimentování a inovace“⁶⁸. Dokument má sice jen deset stran, ale je velmi výstižný. Má 3 hlavní části:

Zajištění kompetenční základny

- Zvýšené kompetence, které odpovídají potřebám
- Konsolidace a vyšší efektivnost zdrojů VaVal
- Mezisektorové aktivity ve VaVal a vzdělávání
- Znalosti, inkluze a smysluplnost jako přednosti (silné stránky) Finska

Rozvoj kompetenčních platform a prostředí (ekosystému) pro VaVal

- Veřejná správa jako ukazovatel (zprostředkovatel) směrů rozvoje VaVal
- Kompetenční platformy urychlují zavádění nových řešení
- Inovační partnerství a prostředí (ekosystém) udržují ekonomiku na vysoké úrovni
- Data a umělá inteligence jak motory platformy ekonomiky (hospodářství)

Internacionalizace jako předpoklad kvality a efektivnosti

- Zvýšení atraktivnosti Finska
- Přivýknutí a rozsáhlé využití mobility
- Finští aktéři udržují své vysoké postavení (uplatnění) v globálních sítích

Na tyto dva základní dokumenty navazují strategické dokumenty pro vybrané dílčí oblasti, také pro oblast kulturní politiky. Strategii pro kulturu předcházela velice důkladná, a i časově náročná SWOT analýza celé oblasti. Analýzu objednalo a financovalo Ministerstvo pro vzdělání a kulturu. Analýza podrobně a konkrétně charakterizuje silné stránky, příležitosti, slabiny a rizika (hrozby). Obsah analýzy SWOT je uveden v příloze č. 27 této Analýzy.

V návaznosti na uvedenou SWOT analýzu vydalo Ministerstvo vzdělání a kulturu v roce 2017 Strategii politiky kultury 2025. Strategie má 50 stran a její obsah je dále uveden.

Obsah strategie kulturní politiky 2025 (Strategy for Cultural Policy 2025)

---

⁶⁸ [Finland in 2030: the most attractive and competent environment for experimentation and innovation](#) (pdf).

OBSAH

Úvodní slovo ministra

Předmluva

1. Role státu v kulturní politice

2. Současný stav sektoru kultury

3. Změny v provozním prostředí sektoru kultury

Hodnoty, vkus a očekávání služeb se fragmentují

Digitalizace postupuje – kreativní ekonomika je v čele rozvoje

Rozvoj oblastí kultury a médií je vzájemně propojen

Globalizace znamená větší konkurenci a více příležitostí

Vládní finanční instituce stanoví limity

4. Vize sektoru kultury a cílových oblastí a cíle kulturní politiky pro rok 2025

5. Společenské dopady kulturní politiky

6. Realizace cílů stanovených ve strategii a cílů v příštích letech

Kreativní práce a produkce

Zapojení a účast na kultuře

Základy a kontinuita v kultuře

7. Monitoring strategie

Dále je uveden překlad části zajímavé kapitoly 4. Vize sektoru kultury a cílových oblastí a cíle kulturní politiky pro rok 2025.

„Kultura (kulturní život) je charakterizována rozmanitostí a širokou mezinárodní spoluprací. Tvůrčí práce a kulturní dědictví jsou vysoce ceněné a využívají se mnoha různými způsoby. Svoboda vyjadřování je zajištěna. Finská kulturní díla jsou vysoce kvalitní a úspěšná i na mezinárodní scéně. Jazyková a kulturní práva občanů jsou chráněna a kultura je součástí každodenního života. Výuka uměleckých a praktických předmětů má silné postavení v učebních osnovách a do základní výtvarné výchovy jsou zapojeny děti i mládež na všech úrovních. Vzdělávání a odborná příprava v oblasti kultury podporuje práci umělců. Používají se tradiční i nové (digitální) nástroje, platformy a přístupy. Sektor kultury se může spolehnout na širokou škálu zdrojů a způsobů financování. Umění a kultura mají značný dopad na každodenní život, společnost jako celek a ekonomiku. Ke všem oblastem politiky, tedy i ke kulturní politice, stát přistupuje stejně odpovědně. Existuje aktivní spolupráce kultury s ostatními sektory, správními úseky a garanty rozhodování (stakeholdry).“

V příloze č. 28 této Analýzy je uveden překlad tabulky 2 Strategie kulturní politiky „Společenské dopady kulturní politiky“.

Ve Finsku programy VaV neadministrují přímo ministerstva, ale vybrané instituce (organizace) patří do jejich působnosti. Především proto jsou programy uvedeny až v části o vybraných organizacích VaV.

2.7.5. Další nástroje podpory VaV v oblasti kultury

Ve Finsku jsou k podpoře VaV využívány jen dva klasické nástroje: institucionální a účelové financování. Další nástroje jsou využívány u průmyslového výzkumu, výrobních a technologických inovací. Jsou to především zvýhodněné úvěry, záruky za úvěry a inovační šeky.

2.7.6. Evaluace VaV v oblasti kultury

V podstatě všechny strategie uvedené v tomto dokumentu počítají s monitoringem postupu a výsledků. To samozřejmě obsahuje i hodnocení výstupů (output) výzkumných programů a projektů. Zatím pomalu se rozbíhají aktivity hodnocení přínosů (Outcomes, impaktů, dopadů VaV).

V příloze č. 28 této Analýzy jsou uvedeny společenské dopady kulturní politiky z dokumentu „Strategie kulturní politiky“. Společenské dopady jsou hodnoceny ve třech oblastech: Kreativní práce a produkty; Inkluze a účastníci kultury; Základy a kontinuita kultury.

Je celkem logické, že nejdále postoupily úvahy u strategického výzkumu, který je zabezpečován Radou pro strategický výzkum, společným orgánem Finské akademie a Finské vlády. Strategický výzkum má přispět k řešení vážných problémů společnosti a ekonomiky Finska: Otázka – Přispěl a jak? – je zcela na místě. Finská akademie koncem roku 2018 připravila dokument **Nový model pro evaluaci společenských dopadů (impaktů) strategických výzkumných programů ve Finsku**.

První programy financované Radou pro strategický výzkum (SRC) končí v srpnu 2019. Jejich hodnocení bude provedeno na jaře 2020 – rovněž poprvé. Specifika financování prostřednictvím SRC kladou nové požadavky na hodnocení. Hodnocení by se mělo vyjádřit k následujícím otázkám:

- Jak mohou být hodnoceny (měřeny) společenské dopady?
- Kdy je možné počítat se společenskými dopady?
- Jak budou hodnoceny interakce a účinky projektů strategického výzkumu?
- Kdo může být hodnotitelem, který bude provádět hodnocení, aby pokryl celou oblast strategického výzkumu, a to jak s ohledem na výzkumné aktivity, tak s ohledem na interakce?
- Kdo bude shromažďovat a podávat informace, jestliže, jak stakeholdři, tak partneři interakcí zaujmají z hlediska dopadů klíčová postavení?
- Jak by měly být hodnoceny aktivity ředitelů programů, jejichž úkolem je zajišťovat vazby mezi výzkumnými pracovníky a uživateli získaných poznatků a podporovat vazby projektů v rámci jednoho programu a vazby mezi různými programy?

Uvedené otázky jsou aktuálním tématem v oddělení pro strategický výzkum. Jeho pracovníci v současné době (1. čtvrtletí 2019) připravují koncepci hodnocení programů. Jsou shromažďovány názory a ideje ze zkušeností Finské akademie, projektů strategického výzkumu a stakeholderů strategického výzkumu. Kromě toho jsou využívány i zahraniční expertízy o hodnocení dopadů výzkumu srovnatelných problematik (témat). Počítá se i s vytvářením sítí pro hodnocení dopadů. Například vědečtí poradci z divize strategického výzkumu Akademie navštívili Společné výzkumné centrum (JRC) Evropské komise a diskutovali hodnocení dopadů výzkumných a interakčních aktivit na politiku a její výsledky.

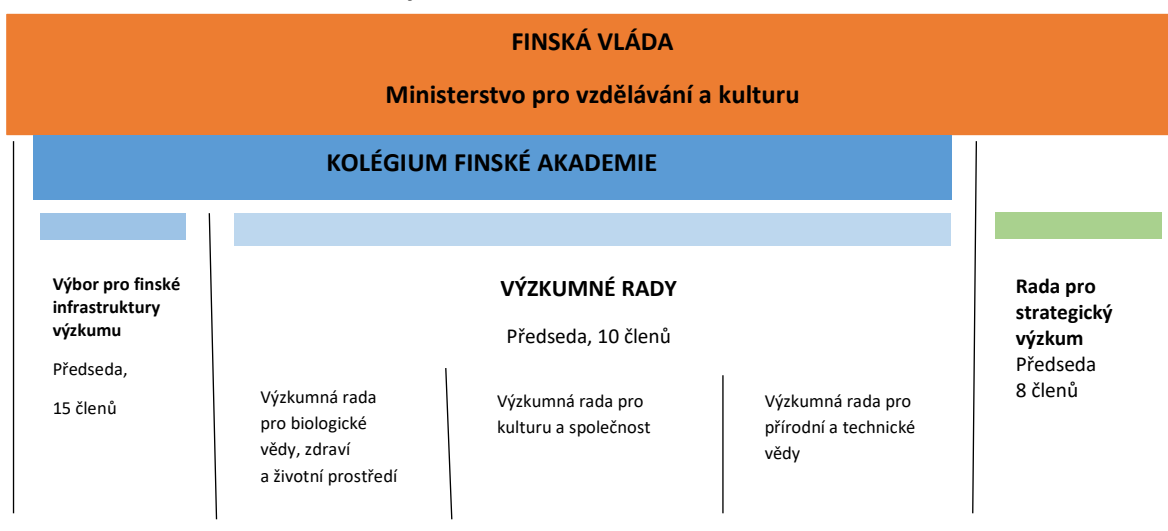

2.7.7. Nejvýznamnější organizace (institute) VaV a výzkumné programy v oblasti kultury

Finská akademie – www.aka.fi

Finská akademie je jednak sborem státem financovaných „akademiků“, jednak veřejnou agenturou pro financování vědeckého (základního) výzkumu. Tato část Akademie využívá téměř polovinu každoroční státní (veřejné) podpory výzkumu, tj. cca 250 mil. € ročně. Tyto prostředky Akademie vynakládá Rada kompetitivním způsobem na výzkumné projekty. Hlavním kritériem výběru je vysoká vědecká kvalita navrhovaného projektu. Akademie se sestává z Kolegia Finské akademie, tří výzkumných rad, Výboru pro finské infrastruktury výzkumu a Rady pro strategický výzkum. Rada pro strategický výzkum je společným orgánem Akademie a finské vlády.

Obr. 4: Schéma základní struktury Finské akademie

Pramen: www.aka.fi; Academy Board – Organisational Chart

Od 1. ledna 2019 má Finská akademie tři výzkumné rady⁶⁹:

- Výzkumná rada pro biologické vědy, zdraví a životní prostředí
- Výzkumná rada pro přírodní a technické vědy
- Výzkumná rada pro kulturu a společnost

Do působnosti Výzkumné rady pro kulturu a společnost patří 14 vědních oborů: Filozofie; Historie a archeologie; Pedagogika; Lingvistika; Právo; Psychologie; Společenské vědy; Výzkum umění; Ekonomie; Teologie; Politologie; Komunikační vědy; Sociologický výzkum v oblasti životního prostředí a human geografie⁷⁰; Ostatní výzkum v humanitních a společenských vědách, včetně multidisciplinárního výzkumu.

⁶⁹ Rady mají zpravidla 10 členů jmenovaných na tříletá období. Současné rady jsou jmenovány na období 1. 1. 2019 až 31. 12. 2021.

⁷⁰ Human geografie je obor geografie, který se zabývá výzkumem lidí a jejich společenství, kultury, ekonomie a interakcí s okolním světem. Přitom jsou zkoumány vztahy k místu a prostoru.

Akademie provozuje Centra excellence. V oblasti humanitních a společenských věd to v období 2014–2019 jsou:

- Výzkum myšlení a náboženství
- Výzkum relační a územní politiky hranic
- Identity a transnacionalizace

V období 2019–2025 v oblasti humanitních a společenských věd působí Centra excellence:

- Centrum excellence pro starověké říše Blízkého východu
- Centrum pro studium kultury her
- Centrum excellence pro historii zkušeností
- Centrum excellence pro právo, identity a evropské příběhy (narratives)

V současnosti je řešeno 14 standardních programů, 3 z oblasti humanitních a společenských věd:

- Digitalizace humanitních věd, DIGIHUM (2019–2022)
- Média a společnost, MediaSoc 2019–2022
- Budoucnost učení, znalostí a dovedností, TULOS (2014–2020)

Nejvýznamnější programy výzkumu označuje Akademie jako programy vlajkové. V období 2019–2026 je těchto vlajkových programů 6, z toho 2 jsou z oblasti humanitních a společenských věd:

- Bezdrátová komunikace, inteligentní společnost & ekosystém
- INVEST – Nerovnosti, intervence a nový sociální stát

Rada pro strategický výzkum (SRC)

SRC je volené grémium, které bylo zřízeno ve Finské akademii a které bylo pověřeno rozhodováním o financování strategického výzkumu. Jde o společný orgán finské vlády a Finské akademie. Rada má předsedu a 8 členů. Členy Rady jmenuje finská vláda na návrh Ministerstva pro vzdělávání a kulturu. SRC byla založena v roce 2014 v rámci strukturální reformy státních výzkumných institucí a financování výzkumu. Cílem této reformy bylo výraznější zaměření kompetitivního financování výzkumu na podporu zabezpečování potřeb společnosti a ekonomiky.

Rada pro strategický výzkum:

- Každoročně navrhuje vládě aktuální strategická témata výzkumu před zahájením výzkumných programů.
- Vybírá projekty k poskytnutí finanční podpory podle jejich společenské relevance, dopadů (impaktů) a vědecké kvality. Sleduje (monitoruje) podpořené projekty a hodnotí jejich účinky.

Strategická témata výzkumu jsou klíčovými výzvami pro budoucnost Finska, týkají se několika oblastí politiky a vyžadují multidisciplinární a dlouhodobý výzkum.

V současné době (březen 2019) je řešeno 13 programů strategického výzkumu, 5 z nich jsou z oblasti humanitních a společenských věd:

- Rovnost ve společnosti (2015–2021) – 6 projektů
- Urbanizace společnosti (2016–2019) – 3 projekty
- Změny společnosti a aktivní občanství (2017–2021) – 3 projekty
- Mění se role veřejné správy („veřejné ruky“) a potenciály pro řízení společnosti (2019–2025)

- Kultura ve společnosti stále více se technologicky orientující (2019–2025)

Výběr projektů pro dva poslední výše uvedené programy ještě nebyl dokončen (duben 2019). Rada ve svém posledním návrhu témat z prosince 2018 zároveň navrhuje posílení etické dimenze výzkumu jako průřezovou prioritu témat pro rok 2019.

Mezi významnými poskytovateli podpory výzkumu v oblasti kultury a dalších oblastech byla uvedena **Finská kulturní nadace**. Nadace v roce 2002 spolu s Univerzitou Jyväskylä a s podporou Ministerstva pro vzdělání a kulturu založily Nadaci pro výzkum kulturní politiky.

Nadace pro výzkum kulturní politiky byla založena v roce 2002 z iniciativy University Jyväskylä a Finské kulturní nadace. Ministerstvo pro vzdělání a kulturu bylo jedním z dalších iniciátorů založení nadace a odpovídá za financování výzkumných projektů nadace.

Úkolem nadace je možné sledovat vývoj finské a zahraniční politiky a kultury a podporovat výzkum v této oblasti. K realizaci svého mandátu (pověření) podporuje a provozuje **Centrum pro výzkum kulturní politiky** CUPORE. CUPORE získává a rozšiřuje spolehlivé informace, získané z vlastních výzkumných projektů, pro rozhodování o politice kultury. K rozšiřování informací využívá CUPORE semináře a workshopy.⁷¹

Centrum pro výzkum kulturní politiky (www.cupore.fi) je grémium expertů pro výzkum kulturní politiky ve Finsku. CUPORE provádí výzkumy a rozšiřuje informace o politice, umění a kultuře. CUPORE slouží jako fórum pro diskuse o tématech kulturní politiky jak ve Finsku, tak v zahraničí. Ve své práci CUPORE dodržuje etické principy výzkumu v humanitních a společenských vědách a dodržuje veškeré zásady pro práci s výzkumnými daty.

Aktuální projekty centra CUPORE

- **Tvůrčí a kulturní průmysly & produkty kultury**
  - Užití umění
  - Hodnocení finského systému autorských práv
  - Otázka autorských práv ve vzdělávání a výchově
  - Dopady digitalizace na kulturu a politiku kultury
  - Role kurátorů v tvorbě současného umění
  - Tvůrčí prostředí v (pro) umění
- **Financování a governance**
  - Kulturní aktivity ve městech a obcích
  - Tvůrčí prostředí v (pro) umění
  - Rozšíření pravidla jednoho procenta⁷²
  - Hodnocení provozních dotací Finského centra pro podporu umění
  - EspooCult⁷³
- **Kulturní práva a účast na kultuře**
  - ArtsEqual⁷⁴

⁷¹ CUPORE od roku 2017 řídí redakci časopisu Nordic Journal of Cultural Policy.

⁷² Jedno procento nákladů na výstavbu veřejných budov ve zdravotnictví a sociálních služeb musí být vynaloženo na umělecká díla.

⁷³ Organizace pro poskytování služeb, sociálních a zdravotnických služeb a ve výchově a kultuře.

⁷⁴ ArtsEqual je kolektivní, multidisciplinární výzkumný projekt, který zkoumá zavádění rovnosti ve stávajících uměleckých službách, výtvarném vzdělávání a kulturních koníčcích.

- Otevřenost. Zastupování v oblastech umění a kultury ve Finsku

Univerzita Jyväskylä, Department (Fakulta) sociálních věd a filozofie

<https://www.jyu.fi/ytk/laitokset/yfi/oppiaineet/kup/en/>

Department (fakulta) se ve značném rozsahu zabývá výzkumem. Fakulta má následující sekce: Historie a etnologie; Jazyky a komunikační studia; Hudba, umění a kulturní studia; Společenské vědy a filozofie; Centrum pro aplikovaný výzkum jazyků.

Na fakultě působí 12 výzkumných skupin, kulturou se zabývají 2: Kulturní politika; Politika a umění. Fakulta zabezpečuje 8 programů doktorského studia. Jedním z nich je doktorský program Kulturní politika.

2.7.8. Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury

Hlavní odpovědnost za mezinárodní spolupráci v oblasti kultury mají Ministerstvo pro zahraniční záležitosti, které zabezpečuje „diplomatickou stránku“ spolupráce, a Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu. Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu odpovídá za mezinárodní kooperační aktivity a výměny umění a kultury v rámci následujících organizací: UNESCO, Rada Evropy, Rada ministrů Skandinávie, Skandinávský kulturní fond, Rada pro Arktidu, Barentsova Euro-arktická rada a její útvary pro kulturu.

Ministerstvo pro zahraniční záležitosti zabezpečuje činnost 17 Finských kulturních akademických agentur – Atény, Bejrút, Berlín, Brusel, Buenos Aires, Budapešť, Hanasaari (Švédsko-finské kulturní centrum), Kodaň, Londýn, Madrid, New York, Paříž, Řím, Stockholm, Petrohrad, Talin, Tartu.

Všechny kulturní a umělecké instituce provádějí intenzivní mezinárodní spolupráci ve svých pracovních oblastech a jsou zapojeny do příslušných mezinárodních sítí.

Spolupráce se skandinávskými zeměmi má ve finské politice mezinárodní spolupráce zvláštní postavení. Spolupráce je založena na dohodě skandinávských zemí o kulturní spolupráci. Spolupráce je koordinována Radou skandinávských ministrů pro kulturu.

Finsko je zapojeno do jediného projektu ve skupině „Vlivy klimatu, životní prostředí, efektivnost zdrojů a surovin“ v oblasti kulturního dědictví řešených v programu Horizont 2020. Ze sledovaných zemí tohoto dokumentu je finská účast nejmenší.

Finsko není členem Společné programové iniciativy kulturní dědictví (JPI CH) Evropské unie.

Řadu let v Evropě působí síť HERA (Humanitní vědy v evropském prostoru, <http://heranet.info>). Členové sítě řeší projekty, které se zabývají kontakty kultur, transfery mezi kulturami a vzájemným ovlivňováním kultur. V současné době se dokončují projekty třetí série HERA 2016 – Využití minulosti. Finsko se podílelo na všech třech dosavadních sériích projektů. Připravuje se čtvrtá série HERA 2019–2022. Série má název Public Spaces: Kultura a integrace v Evropě. Finsko ve čtvrté sérii zastupuje Finská akademie. Řešení projektů bude zahájeno v květnu 2019.

Finská agentura pro kulturní dědictví se podílí na řešení projektu EuroLabs s podtitulem „Recepty pro společenské inovace“, zařazeného v programu Horizont 2020. Projekt je řešen v termínech 1. 4. 2018–31. 3. 2021 s náklady 2,5 mil. €. Na projektu se podílí 6 zemí (GR – 2 účastníci, UK – 2 účastníci, IT – 2 účastníci, DE, ES, FI). Projekt rozvíjí inovativní metody, digitální řešení a nástroje pro participativní kulturní dědictví. Cílem jsou nové formy spolupráce v oblasti zacházení s kulturním dědictvím.

Pokud jde účast Finska na aktivitách Evropské rady pro výzkum (ERC), zaměřené především na základní výzkum, a přihládneme-li k velikosti země, patří Finsko k zemím lehce nadprůměrným. V následující tabulce č. 56 jsou formou zlomku uvedeny počty podpořených a počty hodnocených finských výzkumných projektů. Jsou uvedeny počty pro tři druhy projektů (startovací, konsolidační, pokročilé) celkem, pro společenské a humanitní vědy jako celek a pro skupinu těchto věd „Kultury a kulturní produkce“.

Tab. 56: Finsko – počty projektů podpořených/hodnocených Evropskou radou pro výzkum (ERC)

	2012	2014	2016	2018
Startovací projekty celkem	8/170	9/107	7/109	10/101
Konsolidační projekty celkem	4/115 (2013)	4/83	7/78	4/67
Pokročilé projekty celkem	2/77	2/54	7/74	5/52 (2017)
Startovací projekty společenské a humanitní vědy	2/33	2/28	1/30	4/34
Konsolidační projekty společenské a humanitní vědy	1/23	0/15	1/22	1/18
Pokročilé projekty společenské a humanitní vědy	2/18	0/12	3/11 (2015)	3/14 (2017)
Startovací projekty „Kultury a kulturní produkce“	0/2	2/5	0/5	1/9
Konsolidační projekty „Kultury a kulturní produkce“	0/2 (2013)	0/3	1/5	0/2
Pokročilé projekty „Kultury a kulturní produkce“	0/1	0/4	2/3	0/2 (2017)

Pramen: ERC; Projects & figures, Statistics

ERC podporuje 6 skupin společenských a humanitních věd:

- SH1 jednotlivci, instituce a trhy
- SH2 Instituce, hodnoty, domněnky a chování
- SH3 Životní prostředí, prostor a populace
- SH4 Lidská mysl a její složitost
- SH5 Kultury a kulturní produkce
- SH6 Studium lidské minulosti

Finsko je členem 2 infrastruktur výzkumu EU pro podporu humanitních a společenských věd.

Infrastruktura EU CESSDA (www.cessda.eu) poskytuje rozsáhlé, integrované a udržitelné datové služby společenským vědám. Sdružuje archivy společenských věd v celé Evropě s cílem

podporovat výsledky výzkumu v oblasti společenských věd a podporovat národní i mezinárodních výzkum. Finsko je členem od založení infrastruktury.

Strategie infrastruktury CESSDA 2018–2022 má čtyři pilíře: (1) Stavět na důvěře; (2) Vytvářet podmínky pro výcvik (trénink); (3) Dobrá znalost technologií; (4) Uživatelsky přívětivé nástroje a služby. Na Infrastrukturu se podílí 17 zemí EU a Švýcarsko jako pozorovatel. Za Finsko je členem Finský archiv sociálních vědeckých dat.

Finsko je i členem **Infrastruktury EU CLARIN**, která poskytuje vědeckým a výzkumným pracovníkům a studentům zejména z humanitních a společenských věd dlouhodobá řešení a technologické služby pro nasazení, analýzu a udržování dat a nástrojů digitálních jazyků. Za Finsko je členem University of Helsinki.⁷⁵

2.8. Švýcarsko

Švýcarsko se v řadě aspektů liší od většiny evropských zemí. Je spolkovou (konfедераční) zemí s vysokým počtem relativně malých částí (kantonů), kterých je 26. Ve Švýcarsku je výrazněji uplatňován princip subsidiarity, tj. že záležitosti mají být řešeny na co nejnižší úrovni. Platí to například pro kulturu, kterou cca z 50 % podporují města a obce a jen cca z 10 % stát. Většina právních norem, včetně zákonů, podléhá fakultativnímu referendu.

Pro Švýcarsko je charakteristická velká rozmanitost na malém území. Švýcarská kultura je ovlivněna geografickou polohou, vícejazyčností (němčina, francouzština, italština a rétorománština) a pozoruhodnou rozmanitostí v oblastech architektury, designu, umění, literatury, filmu, hudby, tance, divadla a tradic.

Švýcarsko spolu s Japonskem a několika málo dalšími zeměmi patří ke státům s velmi nízkým podílem veřejných (státních) výdajů na výzkum a vývoj – kolem 25 %, s mírným nárůstem v posledních letech. V žebříčcích konkurenceschopnosti a v žebříčcích vysokých škol zaujímají Švýcarsko a švýcarské vysoké školy přední umístění.

Švýcarsko není členem EU, přesto se však na základě smluv o přidružení aktivně podílí na rámcových programech výzkumu EU. V počtu získaných grantů a finančních prostředků od Evropské rady pro výzkum (ERC) patří Švýcarsko k nejúspěšnějším zemím.

2.8.1. Governance výzkumu a vývoje a governance kultury

Švýcarsko má 8 vrcholných spolkových úřadů: Švýcarské spolkové kancléřství a 7 spolkových ministerstev.

Výzkum a vývoj patří do působnosti Spolkového ministerstva pro hospodářství, výzkum a inovace – WBF (www.wbf.admin.ch). Ministerstvo má dvě velké sekce (sekretariáty): Státní sekretariát pro hospodářství, Státní sekretariát pro vzdělávání, výzkum a inovace – SBFI (www.sbf.admin.ch). SBFI zabezpečuje i administrativní záležitost Švýcarské rady pro vědu a inovace

---

⁷⁵ Česko zastupuje Eva Hajičková z Karlovy univerzity

(SWIR – www.swir.ch), poradního orgánu vlády⁷⁶. Součástí ministerstva WBF jsou dále 3 spolkové úřady – Spolkový úřad pro zemědělství, Spolkový úřad pro hospodářské zásobování regionů, Spolkový úřad pro bydlení.

Na úrovni státu (konfederace) kompetence pro všechny záležitosti kultury patří Spolkovému úřadu pro kulturu, který je součástí Spolkového ministerstva vnitra (EDI – www.edi.admin.ch). Ministerstvo vnitra má 9 velkých sekcí: 2 pro oblast kultury: Spolkový úřad pro kulturu, Spolkový archiv. Spolkový úřad pro kulturu má tři sekce: Organizačně správní sekce; Sekce Kulturní dědictví a jeho zprostředkování; Sekce kulturní odvětví a kulturní rozmanitost. Spolkový úřad pro kulturu má cca 25 pracovníků.

Sekce kulturní dědictví a jeho zprostředkování; 3 odbory

- Muzea a sbírky (7 oddělení)
- Ochrana kulturního dědictví a péče o památky (7 oddělení)
- Švýcarská národní knihovna (1 oddělení)

Sekce kulturní odvětví a kulturní rozmanitost; 3 odbory

- Kulturní odvětví (6 oddělení)
- Film (4 oddělení)
- Kultura a společnost (4 oddělení)

Do působnosti ministerstva patří Švýcarské národní muzeum, Švýcarská kulturní nadace Pro Helvetia. Do působnosti Ministerstva vnitra patří i Spolkový úřad pro statistiku. To je zřejmě důvod vysoké úrovně statistik kultury. Bezpečnost a policie patří do působnosti Spolkového ministerstva spravedlnosti a policie.

Současný právní systém omezuje účast státu (konfederace) na kulturní politice na malý počet oblastí, jako jsou film (financování filmové produkce a distribuce, festivaly, odborná příprava), ochrana přírodního a kulturního dědictví, jazyky a vzdělávací a kulturní aktivity národního zájmu, včetně záležitostí zahraničních. Kantony, města a obce jsou hlavními aktéry podpory kultury. Stanovují si vlastní priority a působí často nezávisle na sobě. V následující tabulce č. 57, převzaté z portálu Compendium cultural policies & trends; <https://culturalpolicies.net>, jsou uvedeny hlavní parametry podpory kultury ve Švýcarsku.

Tab. 57: Orgány s působností pro národní kulturní politiku a její rozvoj

Země	Hlavní ministerstvo / ministerstva s působností pro spolupráci v oblasti kultury	Orgány / agentury pověřené podporou mezinárodních kulturních vztahů	Členství v orgánech pro regionální spolupráci v oblasti kultury	Aktuální priority a trendy
Švýcarsko	Spolkové ministerstvo pro zahraniční záležitosti, Spolkový úřad pro kulturu, kantonální útvary	Nadace Pro Helvetia, velvyslanectví (Centrum kompetence pro kulturu CCC)	Alps-Adria ¹⁾ , Francophonie ²⁾	Nadace Pro Helvetia podporuje dialogické programy (např. se zeměmi Balkánu). Kantony odpovídají za přeshraniční

⁷⁶ Od 1. 1. 2016 se Rada vrací ke svému původnímu názvu Švýcarská vědecká rada. Důvodem je, že spolkovým zákonem byla dřívější Komise pro technologie a inovace změněna na Innosuisse s vyšší samostatností a s většími kompetencemi. Při Innosuisse působí Inovační rada.

				spolupráci. Švýcarsko je od roku 2006 partnerem v programu EU MEDIA a v interregionálních programech.
--	--	--	--	---

Pramen: COMPENDIUM Tables, International Cultural Cooperation in Europe: Organisations and Trends

Pozn.: ¹⁾ Alps-Adria; Alpsko – jaderské pracovní společenství, ²⁾ Organisation internationale de la Francophonie

V roce 1970 byla ustavena Agentura pro kulturní a technickou spolupráci (ACCT), dnes nazývaná **Mezinárodní frankofonní⁷⁷ organizace (OIF)**. OIF zabezpečuje podporu francouzského jazyka a koordinuje kooperativní vztahy 88 členských států a několik států pozorovatelů.

Švýcarský systém kultury se vyznačuje velkou heterogenitou. Existují však relativně četné diskuse a pokusy o koordinovanější přístup především ve:

- formulaci programů kulturní politiky;
- podpoře institucí, organizací, programů a jednotlivců;
- udělování cen a vyznamenání.

Ve Švýcarsku existuje jen několik národních (státních) kulturních institucí. K nim patří Švýcarská národní knihovna, Švýcarské národní muzeum, Švýcarský literární archiv a Švýcarský národní zvukový archiv, založený v roce 1987. Uvedené instituce podle zákona o Švýcarské národní knihovně relativně úzce spolupracují. Úkolem archivů je shromažďovat, katalogizovat a zpřístupňovat veřejnosti obsahy spojené s historií a kulturou Švýcarska.

Švýcarské národní muzeum má hlavní budovu v Curychu a dvě pobočky ve francouzsky a italsky mluvící části země. Činnost Národního muzea a dalších muzeí je upravena spolkovým (konfederálním) zákonem o muzeích a sbírkách z 1. ledna 2010. Švýcarsko má největší koncentraci muzeí na světě. Od roku 1950 do roku 2014 se jejich počet ztrojnásobil na 1 107 muzeí.

2.8.2. Koncepčně strategické dokumenty pro VaV a kulturu

Hlavními dokumenty pro realizaci státních politik v oblastech, do kterých více či méně zasahuje stát, jsou čtyřletá Poselství spolkové rady (vlády) parlamentu. Období jejich platnosti jsou shodné s legislativními obdobími. Pro vzdělání, výzkum a inovace jsou to Poselství o podpoře vzdělání, výzkumu a inovacích. Jsou velmi podrobná a konkrétní. Poselství na období 2017–2020 má 296 stran. Jeho obsah je uveden v příloze č. 29 této Analýzy. Poselství jsou doprovázena rozhodnutími o poskytování finančních podpor a rozhodnutími o potřebných změnách právních předpisů. V poselstvích nejsou uváděny priority VaV.

K hlavním cílům kulturní politiky spolkové vlády patří posílení kulturní soudržnosti a rozmanitosti a usnadnění přístupu obyvatelstva ke kultuře. Od roku 2010 jsou cíle kulturní politiky formulovány v zákoně o podpoře kultury. Zákon také jasně stanovuje působnosti a odpovědnosti.

⁷⁷ Frankofonie, označení, které v roce 1880 poprvé použil francouzský geograf Reclus pro země a lidi hovořící francouzsky.

Financování kultury státem se zajišťuje formou čtyřletých platebních rámců (Poselství o kultuře). Poselství o kultuře definuje strategické cíle a priority pro příslušné čtyřleté období podpory. Poselství o kultuře lze považovat za určitý druh „jízdního řádu“ pro kulturní politiku státu.

První Poselství o kultuře platilo pro období 2012–2015. Celkový platební rámec pro toto období činil 669,5 mil. CHF.

Druhé poselství o kultuře - Poselství o kultuře 2016–2020 schválil parlament 19. června 2015. Na rozdíl od prvního poselství byla doba jeho platnosti rozšířena na pět let. Prodloužením byl zajištěno, že Poselství o kultuře na období od roku 2021 bude v souladu s legislativní periodou a parlament bude mít možnost posuzovat a schvalovat finanční nároky jednotlivých státních politik v jednom roce. Obsah druhého poselství o kultuře je uveden v příloze č. 30 této Analýzy.

Celkový platební rámec činil pro všechny úkoly Spolkového úřadu pro kulturu, Nadaci pro Helvetia a Švýcarské národní muzeum 1,125 mld. CHF. V porovnání s poselstvím pro období 2012–2015 byl roční rozpočet v průměru zvýšen o 3,4 %.

2.8.3. Poskytovatel (poskytovatelé) podpory VaV v oblasti kultury

Relativní složitost systému podpory VaV a kultury vyžaduje podat v této části i obecnější, širší informace o financování VaV a kultury ve Švýcarsku.

Ve Švýcarsku stát (jako celek) poskytuje cca 23 až 25 % celkové finanční podpory VaV. Z toho stát (konfederace) 14 až 16 % a kantony 7 až 10 %. Podíl výdajů ze soukromých (převážně podnikových) zdrojů činí 64 až 70 %.

Přes 50 % celkových státních výdajů na VaV poskytuje Spolkové ministerstvo pro hospodářství, vzdělání a výzkum (viz tabulka č. 58). Podíl výdajů Spolkového ministerstva vnitra, do jehož působnosti patří kultura, se v posledních letech pohybuje kolem 10 % celkového státního rozpočtu. Nic z těchto prostředků však nejde na VaV v oblasti kultury.

Tab. 58: Státní výdaje na výzkum a vývoj (mil. CH)

	2014		2015		2017	
	(mil. CHF)	(%)	(mil. CHF)	(%)	(mil. CHF)	(%)
Ministerstvo pro hospodářství, vzdělání a výzkum	1 768,8	89,9	1 838,3	90,2	1 991,9	91,0
Ministerstvo pro životní prostředí, dopravu, energii a komunikace	57,6	2,9	59,3	2,9	71,5	3,3
Ministerstvo obrany, ochrany obyvatelstva a sportu	33,1	1,7	30,8	1,5	27,3	1,2
Ministerstvo vnitra	28,6	1,5	32,6	1,6	35,3	1,6
Výdaje státu na VaV celkem	1 966,4	100,0	2 038,3	100,0	2 188,6	100,0

Pramen: Bundesamt für Statistik Forschung und Entwicklung (F+E) – Aufwendungen des Bundes, 14. 5. 2019, vlastní výpočty podílů.

Pozn: 1 Euro = 25,90 Kč; 1 CHF = 22,90 Kč; 1 CHF = 0,88 Euro

Kolem 90 % celkových státních výdajů na VaV poskytuje Spolkové ministerstvo pro hospodářství, vzdělání a výzkum (viz tabulka č. 52). Podíl výdajů Spolkového ministerstva vnitra, do jehož působnosti patří kultura, se v posledních letech pohybuje kolem 1,5 %. Nic z těchto prostředků však nejde na VaV v oblasti kultury.

Tab. 59: Veřejné výdaje na kulturu v letech 2014 a 2015 (mil. CHF)

	2013		2014		2015		2016	
	Výdaje (mil. CHF)	Podíl (%)	Výdaje (mil. CHF)	Podíl (%)	Výdaje (mil. CHF)	Podíl (%)	Výdaje (mil. CHF)	Podíl (%)
Stát (Konfederace)	299,2	11,0	299,9	10,6	302,6	10,5	319,7	10,5
Kantony	1 042,7	38,3	1 135,4	40,0	1 197,9	41,6	1 168,5	38,4
Města a obce	1,382,0	50,7	1 403,3	49,4	1 382,1	47,9	1 555,4	51,1
CELKEM	2 724,0	100,0	2 838,5	100,0	2 882,6	100,0	3 043,6	100,0

Pramen: Federal Office for Statistics, Taschenstatistik Kultur in der Schweiz 2016, 2018

Nejvíce na kulturu vydávají města a obce. Podíl jejich výdajů v roce 2014 činil téměř 50 %, v roce 2015 podíl mírně klesnul, načež v roce 2016 stoupl na 51,1 %. Velmi významnou roli v podpoře kultury má pět velkých měst (Curych, Ženeva, Basilej, Bern a Lausanne), která zajišťují více než 80 % finanční podpory kultury, poskytované městy a obcemi. Podíl výdajů státu (konfederace) mírně přesahuje 10 %.

Samotná ministerstva sama rozdělují na účelovou podporu VaV jen velmi málo finančních prostředků. K rozdělování využívají „meziposkytovatele“. Spolkové ministerstvo pro hospodářství, vzdělání a výzkum (WBF) má těchto poskytovatelů několik. K největším patří:

Oblast ETH⁷⁸ zahrnuje dvě Spolkové (Konfederální) technické vysoké školy v Curychu a Lausanne⁷⁹ a čtyři výzkumné ústavy: Ústav Paul Scherer(a) – PSI (jaderný výzkum); Spolkový výzkumný ústav pro lesy, sníh a krajinu (WSL); Spolkový výzkumný ústav pro výzkum a zkoušení materiálů (Empa); Spolkový výzkumný ústav pro vodu, vodní hospodářství a ochranu vody (Eawag).

Tab. 60: Dílčí poskytovatelé finanční podpory Spolkového ministerstva pro hospodářství, vzdělání a výzkum (WBF) v letech 2017–2020 (mil. CHF)

	(mil. CHF)	(%)
Oblast ETH	10 338	39,1
Univerzity, odborné vysoké školy (institucionální podpora a podpora investic)	5 498	20,8
Švýcarský národní fond pro podporu vědeckého výzkumu (SNF)	4 106	15,5
Innosuisse (agentura pro podporu inovací)	946	3,6
Výzkumná zařízení národního významu	422	1,6

⁷⁸ ETH – Eidgenössische (Konfederální) technische Hochschule

⁷⁹ Běžně se pro ně používají názvy Technická univerzita Curych a technická univerzita Lausanne.

Akademie věd	169	0,6
Ostatní	4 909	18,6
Celkem	26 388	100

Pramen: WBF

Oblast ETH poskytuje téměř 40 % celkové podpory vzdělání, výzkumu a vývoje Spolkového ministerstva pro hospodářství, vzdělání a výzkum.

Velmi významným dílčím poskytovatelem je **Švýcarský národní fond pro podporu vědeckého výzkumu (SNF)** – www.snf.ch. SNF je nadací dle veřejného práva. Byla založena v roce 1952, sídlí v Bernu. Orgány SNF:

- Vrcholným orgánem SNF je Nadační rada. Pečuje o plnění úkolů nadace, vyjadřuje pozici SNF k otázkám politiky výzkumu a schvaluje plánovací dokumenty. V nadační radě jsou zastoupeny nejdůležitější instituce švýcarského výzkumu (vysoké školy, odborné vysoké školy, Konference rektorů, akademie aj.). Ze svých členů volí Výbor nadační rady.
- Národní výzkumná rada má 4 sekce: Humanitní a společenské vědy; Matematika; Přírodní a technické vědy; Biologie a medicína.
- Paralelně k sekcím existují 3 odborné výbory pro průřezové otázky: Mezinárodní spolupráce; Vědecké kariéry; Interdisciplinární výzkum.
- Kancelář SNF podporuje a koordinuje činnosti Nadační rady, Národní výzkumné rady a Výzkumných komisí. Kromě toho zabezpečuje kontakty s institucemi politiky výzkumu doma a v zahraničí a dále zabezpečuje účinnou komunikaci s veřejností. Kancelář má 4 sekce. Sekce podpory výzkumu má 7 oddělení. Oddělení 1 se zabývá podporou humanitních a společenských věd.
- Zvláštním, v zahraničí neobvyklým orgánem jsou Výzkumné komise, které sídlí na vysokých školách a působí jako spojovací článek vysoké školy a SNF. Zajišťují:
  - výběr mobilitních stipendií pro doktorandy (Doc.Mobility) a pro postdoktorandy na počátku jejich kariéry;
  - výběr (v 1. fázi) kandidátů pro Doc.CH-příspěvky v humanitních a společenských vědách;
  - informace a poradenství o nástrojích podpory poskytované SNF.

Základní charakteristiky SNF jsou uvedeny v následujících tabulkách.

Tab. 61: Podíly výdajů SNF na jednotlivé oblasti věd v období 2012–2017

		2012	2014	2016	2017
Celkem	(mil. CHF)	755,2	848,5	937,3	1 037,0
Podíly					
Humanitní a společenské vědy	(%)	24,0	25,0	28,0	23,0
Matematika, informatika a technické vědy	(%)	35,0	38,0	36,0	38,0
Vědy o živé přírodě	(%)	41,0	37,0	36,0	39,0

Pramen: SNF, Jahresberichte 2008–2017

Podíly humanitních a společenských věd jsou v porovnání se zahraničím relativně vysoké a ve sledovaných letech se pohybují kolem 25 %. V následující tabulce č. 62 je uveden vývoj výdajů na nástroje podpory výzkumu poskytované v letech 2016 až 2020. Úspěšnost podaných návrhů projektů se v posledních letech pohybuje kolem 50 %.

Tab. 62: Víceletý program 2017–2020 Švýcarského národního fondu pro podporu vědeckého výzkumu (SNF)

Forma (nástroj) podpory	2016 ^{a)}		2017		2018		2019		2020	
	(mil. CHF)	Podíl (%)	(mil. CHF)	Podíl (%)	(mil. CHF)	Podíl (%)	(mil. CHF)	Podíl (%)	(mil. CHF)	Podíl (%)
Podpora projektů	436,9	43,0	444,7	41,9	456,0	41,1	487,7	41,6	499,8	40,7
Podpora vědeckých kariér	167,0	16,5	172,6	16,3	187,8	16,9	202,6	17,3	234,0	19,1
Národní výzkumné programy	28,0	2,8	28,0	2,6	28,0	2,5	28,0	2,4	28,0	2,3
Národní priority výzkumu	72,0	7,1	75,2	7,1	76,2	6,9	77,3	6,6	78,3	6,4
Zvláštní programy SNF ^{b)}	81,9	8,1	86,5	8,2	91,4	8,2	96,0	8,2	96,5	7,9
• Společenské inovace a digitalizace humanitních věd	-	-	2,7	0,3	4,5	0,4	6,8	0,6	6,8	0,6
CELKEM	1013,6	100,0	1 060,2	100,0	1 110,8	100,0	1 172,0	100,0	1 227,6	100,0

Pramen: SNF, Mehresjahresprogramm 2017–2020

Pozn.: a) Skutečnost; b) Zvláštní programy SNF:

Mezi „Zvláštní programy SNF“ patří:

- Společenské inovace - Mají být řešením společenských problémů. Řešeními, která nejsou založena na procesních (technologických) nebo produktových inovacích. Řešení jsou zaměřena na změnu chování společnosti a chování jednotlivců. Toto pojetí inovací nabývá ve výzkumu, politice a praxi celosvětově na významu. SNF chce zajistit, aby švýcarský výzkumu zůstal i v této oblasti napojen na zahraniční trendy.
- Digitalizace humanitních věd – Nástroje a metody digitalizace výrazně mění mnohé aspekty výzkumu v humanitních vědách. Jako i u jiných oborů přináší digitalizace nejen nové otázky pro výzkum, nýbrž i inovativní metodické přístupy. Digitalizace humanitních věd se rozvíjí velmi dynamicky. V posledních letech se prosadila jako samostatná vědecká disciplína v zahraničí i na švýcarských vysokých školách. V podněcujícím programu by SNF chtěla v letech 2017–2020 podpořit vytváření národních i mezinárodních sítí pro řešení digitalizace humanitních věd, stimulovat výzkum, posílit excelenci výzkumu a usnadnit mladým výzkumným pracovníkům vstup do nového oboru.

Dalším relativně významným dílčím poskytovatelem jsou Akademie věd Švýcarska. Švýcarsko má 4 akademie věd: Akademie technických věd (SATW); Akademie přírodních věd (SCNAT); Akademie lékařských věd (SAMW); Akademie humanitních a společenských věd (SAGW).

Švýcarská akademie humanitních a společenských věd (SAGW), www.sagw.ch

Švýcarská akademie humanitních a společenských věd byla založena v roce 1946 a je státem uznávanou institucí pro podporu výzkumu. SAGW sdružuje jako zastřešující organizace 61 vědeckých oborových společností a reprezentuje rozmanitost disciplín. Hlavními úkoly SAGW jsou podpora výzkumu, mezinárodní spolupráce a podpora vědeckého dorostu. SAGW má dále důležitou úlohu pro zprostředkování nových poznatků. Organizuje pravidelné semináře k celospolečenským tématům a podporuje dialog s politikou a hospodářstvím.

SAGW propojuje vědní obory ve své oblasti s cílem interdisciplinárního zpracovávání společensky relevantních témat. V současné době se SAGW soustřeďuje na tři priority:

- Jazyky a kultura – výzkumné práce se zabývají třemi aspekty: oficiální jazyky ve Švýcarsku; mnohojazyčnost; užití jazyka ve vědě. Pod velmi širokým pojmem „kultura“ se SAGW soustřeďuje na dvě témata: s jazykovou otázkou těsně propojené sebevnímání; udržitelností řídicího systému multikulturalismu v nábožensky a kulturně pluralizované společnosti.
- Udržitelný rozvoj – zde se SAGW při doplnění ekologické a ekonomické dimenze udržitelnosti soustřeďuje na sociální aspekty udržitelného rozvoje. Zabývá se lidskými zdroji, jako hlavním obnovitelným zdrojem. SAGW chce přispět k dynamizaci generační a sociální politiky. SAGW se dále zabývá vztahem mezi společenským řádem na straně jedné a využíváním přirozeně omezených zdrojů na straně druhé.
- Věda v procesech změn – měření kvality a výkonnosti, získávání prostředků z třetích zdrojů, velké výzkumné projekty, evidence-based politics, digitalizace znalostí, aktuální požadavky společnosti jako jsou zdraví a kvalita života značně mění požadavky na vědu a výzkumné pracovníky. V této prioritě jsou řešeny implikace těchto velmi rozsáhlých požadavků na humanitní a společenské vědy a jsou hledány cesty k jejich zvládnutí v těchto oblastech vědy.

Dokumentem Poselství o vzdělání, výzkum a inovace, schvalovaném švýcarským parlamentem jsou SAGW uloženy 3 skupiny konkrétních úkolů: A – Základní úkoly; B – Koordinované úkoly; C – Přídavné úkoly. Podrobnosti jsou uvedeny v kapitole Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury.

V období 2013–2016 získala SAGW z veřejných prostředků 69,710 mil.CH. Ve víceletém plánu 2017–2020 požadovala SAGW veřejnou podporu ve výši 68,925 mil. V dohodě o výkonech SBFI a SAGW je uvedena konečná veřejná podpora ve výši 64,708 mil.CHF.

Spolkové ministerstvo vnitra, respektive jeho Spolkový úřad pro kulturu sice zatím neposkytoval (do poloviny roku 2018) žádné finanční prostředky na VaV v oblasti kultury, přesto je však užitečné uvést základní charakteristiky rozdělování finančních prostředků na kulturu. Spolkový úřad pro kulturu neposkytuje tyto prostředky přímo, ale prostřednictvím instituce **Pro Helvetia**. Tato instituce má právní formu veřejné nadace – www.pro-helvetia.ch.

Nadace Pro Helvetia, někdy též nazývaná Švýcarská rada pro umění, je plně financována spolkovou vládou. Působí nezávisle v celé řadě odvětví kultury, včetně výtvarného umění, hudby, literatury, humanitních věd, divadla, tance a vztahů kultury a společnosti. Zákon 32 o podpoře kultury v článku 10 uvádí úkoly Pro Helvetia následovně: „Nadace Pro Helvetia“ podporuje rozmanitost umělecké a tvůrčí práce, zpřístupňuje švýcarské umění a kulturu, podporuje lidovou kulturu

a mezinárodní kulturní výměny.“ Pro Helvetia podporuje projekty čtyřmi způsoby: schválené žádosti (projekty) o podporu (cca 70 % celkových finančních prostředků nadace); v rámci vlastních programů (cca 10 % celkových finančních prostředků); prostřednictvím kulturních center a kontaktních kanceláří v zahraničí (Benátky, Johannesburg, Káhira, Kapské město, Moskva, New York, Nové Dillí, Paříž, Řím, San Francisco, Šanghaj). Nadace dále udržuje kulturní centrum v Paříži a ve spolupráci se Sekretariátem pro vzdělání, výzkum a inovace⁸⁰ poskytuje hlavní finanční podporu Institutu Svizzero di Roma (ISR) a Švýcarskému institutu v New Yorku (SINY) (cca 17 % celkových finančních prostředků nadace). Nadace poskytuje také informační a propagační materiály (cca 3 % celkových prostředků).

V čele Pro Helvetia je 9členná Rada nadace. Veškeré administrativní a koordinační záležitosti vyřizuje Kancelář nadace. Kancelář má 4 odbory:

- Komunikace (3 oddělení: Informace o kultuře; Práce s veřejností; Interní komunikace)
- Podpora (6 oddělení: Múzická umění; Hudba; Literatura a společnost; Divadlo; Tanec)
- Programy (4 oddělení: Koordinační kancelář; Kulturní centra; Impulsní programy; Programy výměn)
- Zdroje (4 oddělení: Finance a controlling; Lidské zdroje; Informatika; správa objektu a technika)

Poradním orgánem je 13členná odborná komise a relativně početná skupina nezávislých expertů. Nadace měla v roce 2015 69,3 pracovníků v přepočtu na FTE, v roce 2016 72,6 pracovníků a v roce 2017 76,6 pracovníků.

Pro Helvetia ověřuje nové modely podpory v oblasti designu a interaktivních médií. Pilotním projektem „Nové modely spolupráce – Kultura & Hospodářství“ nadace ve spolupráci s partnery podporujícími inovace, kulturu a hospodářství iniciuje nové nástroje, které mají pomoci talentovaným kreativcům. Tyto nástroje se soustřeďují na standardní průběhy (etapy) projektů – od koncepce, přes prototypy, výrobu až po uplatnění na trhu. Podpora je na základě hodnocení expertů poskytována umělecky a technologicky inovativním projektům s ekonomickým potenciálem.

Tab. 63: Náklady nadace Pro Helvetia

	2016		2017	
	(mil. CHF)	podíl (%)	(mil. CHF)	podíl (%)
Přímé náklady projektů	29,751	81,3	31,940	82,1
Doprovodné náklady projektů	2,308	6,3	2,332	6,0
Celkové náklady projektů	32,059	87,6	34,272	88,1
Administrativní náklady	4,541	12,4	4,611	11,9
Celkové náklady	36,600	100,0	38,883	100,0

Pramen: Pro Helvetia; Jahresbericht 2017

Doprovodné náklady projektů jsou náklady na administrativní činnosti těsně spojené s externími i interními kulturními projekty (např. náklady na koncepce, poradenství apod.). Administrativní náklady zahrnují všechny náklady, které bezprostředně nesouvisí s projekty, ale jsou nezbytné pro plnění zákonem uložených úkolů Pro Helvetia.

⁸⁰ Jedna ze dvou hlavních sekcí Spolkového ministerstva pro hospodářství, vzdělání a výzkum.

Tab. 64: Počty podaných a podpořených návrhů projektů

	2014	2015	2016	2017
počet podaných návrhů	cca 3 800	cca 3 500	cca 4 500	cca 4 900
počet podpořených projektů	cca 1 800	cca 1 900	cca 2 500	cca 2 700
Úspěšnost (%)	48,4	52,3	52,2	48,5

Pramen: Pro Helvetia; Jahresbericht 2017, 2015

Pozn: V grafu ročenky Pro Helvetia 2017 nejsou přesné počty projektů uvedeny.

Úspěšnost podaných návrhů je v porovnání například s praxí v Česku relativně nízká. V poslední době se pohybuje kolem 50 %.

Poskytovaná podpora respektuje švýcarskou kulturně-jazykovou rozmanitost. Viz následující tabulka č. 65.

Tab. 65: Podíly počtu obyvatel a podíly podpory poskytnuté nadací Pro Helvetia na kulturní projekty v roce 2017

	Podíly (%)	
	počtu obyvatel	poskytnuté podpory
Německá jazyková oblast	70,6	62,0
Francouzská jazyková oblast	24,7	29,0
Italská jazyková oblast	4,4	8,00
Rétorománská jazyková oblast	0,3	1,00

Pramen: Pro Helvetia; Jahresbericht 2017

V rámci Poselství⁸¹ o kultuře schválil parlament rámcové dotace pro Pro Helvetia ve výši 210,9 mil. CHF pro období 2016–2020. Pro rok 2016 – po krácení 38,8 mil. CHF; 2017 – po krácení 40,1 mil. CHF; 2018 – po krácení 40,3 mil. CHF; 2019 – 43,2 mil. CHF.

V roce 2017 bylo z částky 40,1 mil. CHF 88,1 % vynaloženo na kulturní aktivity, z nich 37 % na aktivity ve Švýcarsku a 63 % na aktivity v zahraničí.

2.8.4. Institucionální podpora, účelová podpora

Jak již bylo uvedeno, švýcarské Ministerstvo pro hospodářství, vzdělání a výzkum a švýcarské Ministerstvo vnitra poskytují finanční prostředky na vzdělání, výzkum, inovace a kulturu z podstatné části institucionálně. Účelovou podporu zabezpečují dílčí poskytovatelé. Systém je dlouhodobě stabilní. Neexistují žádné náznaky, že tento systém by byl v nejbližší době měněn.

⁸¹ Poselství jsou základními koncepčně strategickými dokumenty, které připravují gesční spolková ministerstva. Jsou opakovaně připravována pro čtyřletá období, odpovídající obdobím legislativním. Po projednání ve spolkové vládě jsou předkládána ke schválení Švýcarskému parlamentu. Aktuální Poselství o kultuře je formálních důvodů na pětileté období 2016–2020.

Systém státní veřejné podpory ve VaV i kultuře je založen na opakované tvorbě a schvalování následujících dokumentů na čtyřletá období shodná s legislativními obdobími. V současnosti jde o období 2017–2020:

- (1) Návrh aktivit a požadavků na financování institucionálně podporovaných organizací. Návrhy jsou předkládány příslušným ministerstvům.
- (2) Poselství pro příslušnou oblast státní (spolkové) politiky. Např.: Vzdělání, výzkum a inovace; Kultura. Poselství předkládá spolková vláda spolkovému parlamentu. Poselství jsou relativně rozsáhlá a konkrétní. Příklad obsahu Poselství o kultuře je uveden příloze č. 29 této Analýzy.
- (3) Na základě Poselství schválených parlamentem vypracovávají institucionálně podporované organizace Víceleté programy práce.
- (4) V návaznosti na víceleté programy práce uzavírají gesční ministerstva a příslušné organizace Dohody o výkonech⁸².

2.8.5. Priority, programy podpory VaV v oblasti kultury

Ve Švýcarsku mají programy VaV a priority VaV výrazně menší význam než ve většině členských zemí OECD. Na programy a priority je vynakládáno výrazně méně finančních prostředků. Z tabulky č. 60 vyplývá, že na Národní programy výzkumu a Národní priority výzkumu vydává největší švýcarská agentura pro podporu výzkum (Švýcarský národní fond – SNF) v posledních letech kolem 9 % svých veškerých finančních prostředků. Do jisté míry to souvisí s tím, že ve Švýcarsku je výrazně uplatňován přístup bottom-up, kdy témata, cíle a použité metody si volí sami výzkumní pracovníci.

Národní programy výzkumu (NFP)

Cílem NFP je připravovat významné příspěvky pro řešení problémů současnosti na styčných místech vědy a politiky. Národní programy výzkumu zadává (formuluje) spolková rada (spolková vláda). Obvyklé trvání je 6 až 7 let s náklady kolem 20 mil. CHF na program. V letech 2017–2020 plánuje SNF pět až šest nových NFP s celkovou podporou 15 až 20 mil. CHF. SNF má v úmyslu klást zvýšený důraz na monitoring programů a jejich výsledků.

V současné době je řešeno 13 výzkumných programů, z toho 3 z oblasti humanitních a společenských věd.

- NFP 76 „Sociální péče a potřeby – Historie, současnost, budoucnost“. Trvání 5 let, finanční rámec 20 mil. CHF. Program chce připravit vědecké poznatky k historickému a současnému vývoji, ke společenským dopadům a účinkům sociální péče a sociálních potřeb ve Švýcarsku. Výzkumný program je zaměřen na specifika, mechanismy a způsoby fungování švýcarské politiky a praxe sociální péče.
- NFP 73 „Udržitelná ekonomika“, trvání 5 let, finanční rámec 20 mil. CHF. Program sleduje následující cíle: rozšířit stávající poznání; ukázat na příležitosti a rizika; analyzovat opatření, nástroje a jejich efekty; transformovat všeobecné poznatky do konkrétních aplikací.
- NFP 67 „Konec života“, trvání 5 let, finanční rámec 15 mil. CHF. Program připravuje pro garanty rozhodování ve zdravotnictví a v politice a pro dotčené (zainteresované)

---

⁸² Dohody o výkonech jsou obvyklou formou zabezpečování podpory VaV a jejich výkonů v Německu, Rakousku a ve většině skandinávských států. Od roku 2011 jsou zavedeny ve Francii.

skupiny konkrétní poznatky a doporučení pro vhodné a potřebné aktivity v posledních fázích života obyvatel.

Švýcarský národní fond (SNF) podporuje ještě dva zvláštní programy (viz tabulka č. 60) Jeden z nich „Digitalizace humanitních věd“ nesporně patří mezi programy podporující výzkum v oblasti kultury.

Národní priority výzkumu (NFS)

Cílem NFS je udržitelné posílení infrastruktur výzkumu a výzkumných sítí v tematických oblastech strategického významu pro budoucnost švýcarské vědy, ekonomiky a společnosti. Finanční rámce pro jednotlivé priority výzkumu stanovuje parlament. Řešitelé kromě veřejné (státní) podpory vynakládají i vlastní prostředky.

Národní priority výzkumu jsou státním nástrojem podpory. Na základě pověření státem je financuje, sleduje a kontroluje Švýcarský národní fond (SNF). Národní priority výzkumu jsou institucionálně podpořené výzkumné záměry (projekty) celošvýcarského významu. Podporovány jsou projekty nejvyšší kvality, s důrazem na interdisciplinaritu, ale i na nové, inovativní přístupy v rámci jednotlivých oborů. Kromě toho mají být v jejich rámci podporovány kvalifikace výzkumného dorostu, transfer poznatků a rovné postavení žen a mužů.

V současné době je řešeno 21 priorit výzkumu, z toho 6 z oblasti humanitních a společenských věd:

- NFS Afektivní vědy – emoce v individuálním chování a ve společenských procesech, Univerzita Ženeva; 2005–2019.
- NFS Kritika obrazů – moc a význam obrazů, Univerzita Bazilej; 2005–2017. Společnost stále více a více v období digitalizace využívá obrazy a je jimi ovlivňována. Priorita se zabývá celou šíří problematiky.
- NFS Demokracie – požadavky na demokracii v 21. století, Univerzita Curych; 2005–2018.
- NFS Mediality – proměny médií – poznatky o médiích: historie médií, Univerzita Curych; 2005–2017.
- NFS Trade Regulation – rámcové podmínky mezinárodního obchodu: od fragmentované ke koherentní regulaci, Univerzita Bern; 2005–2017.
- NFS On the Move – mezi migrací a mobilitou, Univerzita Neuenburg; 2014–2017.

Stručné charakteristiky dvou priorit souvisejících s kulturou „Kritika obrazů“ a „Mediality“ jsou uvedeny v příloze č. 31 této Analýzy.

Švýcarský národní fond (SNF) vyhlásil soutěž na přípravu 5. série Národních priorit výzkumu. Výzkum v rámci této série priorit bude zahájen na počátku roku 2020. Předpokládá se, že v rámci nové série priorit bude řešena problematika základního výzkumu v oblasti digitalizace a potenciály jejího využití v různých aplikačních oblastech.

2.8.6. Další nástroje podpory VaV v oblasti kultury

Charakteristickým rysem systému podpory VaV je masivní podpora vědeckého dorostu a podpora rozběhu vědeckých kariér. U Švýcarského národního fondu (SNF) tvoří výdaje na tyto

záležitosti druhou největší položku výdajů. V letech 2016 až 2020 se podíl těchto výdajů zvyšuje z 16 % na 19 %. SNF má zavedeno několik opatření v této oblasti:

- **Doc.CH** v humanitních a společenských vědách poskytuje podporu vypracování doktorských prací v humanitních a společenských vědách. Téma si volí doktorand. Podpora je poskytována po dobu dvou až čtyřech let. Výzvy k podávání návrhů jsou vyhlašovány dvakrát ročně.
- **Doc.Mobility** podpora studijních pobytů mladých švýcarských doktorandů, kteří si chtějí zlepšit vzdělání na vybraném pracovišti v zahraničí. Podpora je poskytována po dobu 6 až 18 měsíců.
- **Early Postdoc.Mobility** podpora postdoktorandů na počátku jejich kariér, kteří si chtějí zlepšit svůj vědecký profil na vybraném pracovišti v zahraničí. Podpora je poskytována především po dobu 18 měsíců.
- **Postdoc.Mobility** podpora těsně po získání doktorátu je poskytována těm, kteří chtějí působit ve švýcarském systému výzkumu a pobytem na vybraném zahraničním pracovišti si chtějí zlepšit svůj vědecký profil. Podpora je poskytována zpravidla 24 měsíců a může na ní navazovat podpora po návratu do Švýcarska po dobu 3 až 12 měsíců.
- **Eccellenza** podpora vysoce kvalifikovaných mladých výzkumných pracovníků, kteří chtějí získat stálou profesuru. Podpora jim umožňuje řešení většího výzkumného projektu s vlastním výzkumným týmem. Podpora může být poskytnuta až na dobu 5 let a může činit až 1,5 mil. CHF.
- **PROMYS** (Promotion of Young Scientists in Eastern Europe). Podpora je určena pro mladé výzkumné pracovníky ze zemí východní Evropy, kteří chtějí minimálně 2 roky studovat nebo pracovat ve Švýcarsku.

Úspěšnost podaných návrhů se v posledních letech u všech kariérních opatření pohybuje kolem 50 %.

Poselství o vzdělání výzkumu a inovací některým státem podporovaným výzkumným organizacím ukládají konkrétní, jmenovité úkoly. Platí to především pro Švýcarskou akademii humanitních a společenských věd. Podrobnosti viz níže „Výzkumná zařízení národního významu“.

2.8.7. Evaluace v oblasti kultury

Podstatná část podpory výzkumu v oblasti kultury je poskytována především formou podpory výzkumných projektů navrhovaných výzkumnými pracovníky a projektů podpory vědeckého dorostu. Hodnocení návrhů těchto projektů a jejich výsledků probíhá podle standardů Švýcarského národního fondu (SNF).

Švýcarsko patří k zemím s vysoce rozvinutou úrovní hodnocení aktivit státní a veřejné správy. V roce 2015 vydaly Švýcarská kulturní nadace Pro Helvetia a MIGROS-KULTURPROZENT příručku pro evaluaci kulturních projektů, programů, strategií a institucí. Příručka „Evaluace v kultuře. Proč, co, kdy a jak?“ je k dispozici v němčině, angličtině a francouzštině ve formátu pdf na adrese www.kulturfoerderung.ch. V tištěné formě ji lze bezplatně získat mailem na adrese admin_kult@mgb.ch. Obsah příručky je uveden v příloze č. 32 této Analýzy.

2.8.8. Nejvýznamnější organizace (institute) VaV v oblasti kultury

Dále jsou uvedeny základní charakteristiky 3 nejvýznamnějších institucí VaV v oblasti kultury.

Švýcarská akademie humanitních a společenských věd (SAGW)

SAGW je garantem několika dlouhodobých projektů. Jde o významné infrastruktury pro humanitní a společenské vědy. Tyto infrastruktury přispívají k uchovávání, odkrývání a zprostředkování kolektivní paměti Švýcarska.

SAGW plní podle Poselství o vzdělání, výzkumu a inovacích, schvalovaném švýcarským parlamentem, 3 skupiny úkolů: A – Základní úkoly; B – Koordinované úkoly; C – Přídavné úkoly. S výzkumem v oblasti kultury více či méně souvisí následující konkrétní úkoly:

- Skupina A (6 úkolů celkem)
  - Vytváření národních a mezinárodních sítí pracovišť s podobným zaměřením (A1, A2);
- Skupina B (6 úkolů celkem)
  - Kultura vědy (B4)
  - Digitalizace (B5)
- Skupina C (8 úkolů celkem)
  - Národní slovníky (C1) [NWB](#)
  - Ročenky švýcarské politiky (C2) [APS](#)
  - Diplomatické dokumenty Švýcarska (C3) [DODIS](#)
  - Švýcarský historický lexikon (C4) [HLS](#)
  - Datové a servisní centrum pro humanitní vědy (C5) [DaSCH](#)
  - Inventář mincovních nálezů ve Švýcarsku (C6) [IFS](#)
  - Infoclio.ch (C7)

Infoclio.ch – www.infoclio.ch je oborový portál pro historické vědy. Portál je výsledkem iniciativy Švýcarské společnosti pro historii (SGG) a Švýcarské akademie humanitních a společenských věd (SAGW). Jejím cílem je rozvíjet digitální infrastrukturu pro švýcarské historické vědy, která koordinuje relevantní aktéry, zvyšuje viditelnost švýcarských historických věd v digitálním kontextu a usnadňuje přístup výzkumných pracovníků k digitálním mezinárodním iniciativám.

SAGW provozuje čtyři oborové portály humanitních a společenských věd, které poskytují informace o výzkumných projektech, seminářích, konferencích, publikacích, výstavách, studijních programech aj. Informují o vědách o starověku (www.ch-antiquitas.ch); umění, architektuře, hudbě a divadle (www.science-arts.ch); vědách o jazycích a literatuře (www.lang-lit.ch); kultuře a společnosti (www.cult-soc.ch)

Výzkumná zařízení národního významu

Předpoklady pro podporu výzkumných zařízení národního významu jsou upraveny rozsáhle revidovaným zákonem o podpoře výzkumu a inovací (FIFG) 142 v článku 15. Podle definice jsou tato výzkumná zařízení buď mimo vysoké školy, nebo jsou s nimi asociována. Kromě toho musí být tato zařízení těsně propojena v sítích s vysokými školami a své výzkumné aktivity s nimi musí projednávat.

Podle zákona (čl. 15, odst. 3 FIFG) se rozlišují následující kategorie:

- Infrastruktury výzkumu, které zajišťují důležitý přínos pro rozvoj výzkumných aktivit v konkrétní oblasti vědy, především vědecké služby v oblasti vědeckých a technických informací a dokumentace („Kategorie a“);
- Výzkumné ústavy, které jsou zpravidla vysoce specializované nebo těsně navazují na kantonální strategie vzdělání, výzkumu a inovací („Kategorie b“);
- Centra technologické kompetence, která zajišťují propojení výzkumu na vysokých školách a soukromých podniků v kontextu transferu poznatků a technologií a pracují na nekomerční bázi („Kategorie c“).

Všechny tři kategorie musí plnit kritéria právnické samostatné organizace (veřejná korporace nebo soukromá organizace), národního významu a otevřeného přístupu pro zainteresovaná výzkumná společenství.

Podporovaná výzkumná zařízení plní úkoly, které nemohou být zabezpečeny stávajícími vysokými školami nebo jinými institucemi oblasti vysokých škol. Svoji činností musí vytvářet prokazatelnou vědeckou nadhodnotu. Podpora státu má doplňkový charakter. Rozhodující část podpory poskytují příslušné kantony a jiná veřejná zařízení.

Výzkumné infrastruktury z oblasti společenských a humanitních věd: Společnost a nadace pro švýcarské dějiny umění a Švýcarský ústav médií pro děti a mládež byly již v roce 2013 převedeny do působnosti a financování Spolkového úřadu pro kulturu. Jsou zahrnuty do finančního rámce Poselství o podpoře kultury v letech 2016–2020.

Z oblasti společenských a humanitních věd patří do kategorie a (infrastruktury výzkumu):

- Fondation Jean Monnet pour l'Europe, Lausanne (FJME), <https://jeanmonnet.ch>;
- Švýcarská nadace pro výzkum ve společenských vědách, Lausanne (FORS), www.forscenter.ch;
- Švýcarský ústav pro vědy o umění, Zürich (SIK), <https://sik-isea.ch>;
- Švýcarský společenský (sociální) archiv, Zürich (SSA), www.sozialarchiv.ch;
- Švýcarská nadace pro divadelní sbírky, Bern (STS), www.tuugo.ch.

Z oblasti společenských a humanitních věd patří do kategorie b (výzkumné ústavy):

- Švýcarská mírová nadace, Bern (swisspeace), www.swisspeace.ch;
- Vitrocentre Romont – Švýcarské výzkumné centrum pro malby na skle a sklářské umění; www.fundraiso.ch.

Curyšská univerzita umění (Zurich University of Art, www.zhdk.ch)

Univerzita, obdobně jako některé další švýcarské vysoké školy, není členěna na fakulty, ale na departmenty. ZHdK má 5 sekcí (departmentů):

- Sekce Múzická umění a film
- Sekce Design
- Sekce Analýzy kultury a zprostředkování (prezentace)
- Sekce Umění & Média
- Sekce Hudba

Na ZHdK lze studovat magisterské studijní programy v následujících oborech:

- Umění (teorie kultury, analýzy kultury, zprostředkování kultury)
- Design
- Film
- Výtvarné umění
- Hudba
- Tanec
- Divadlo
- Transdisciplinarita (Formy poznatků/znalostí a myšlenková praxe v umění a jinde; Další prostory/místa, veřejnost; Zprostředkovatelé a hybridy)

Na ZHdK působí 9 výzkumných ústavů:

- Ústav umění
- Ústav pro počítačovou hudbu a technologie zvuku
- Ústav pro výzkum současného umění
- Kulturní studia v (o) umění
- Ústav pro výzkum designu
- Ústav pro hudební výzkum
- Ústav pro múzická umění a film
- Ústav pro teorii
- Priorita – Transdisciplinarita

Ústav pro teorii se zabývá výzkumem v oblasti estetiky. Výzkum zahrnuje filozofii umění a dále i otázky poznání a politiky umění a výzkumu umění. Těžištěm jsou konkrétní priority „Epistemologie estetiky“, „Jazyky estetiky/estetika jazyků“ a „Výzkum v uměních“.

Výzkumnou prioritu Transdisciplinarita zajišťuje malý tým výzkumných pracovníků. Priorita poskytuje prostor pro uměleckou a vědeckou tvorbu a jejich reflexe. V jejím rámci jsou jako rovnocenné porovnávány rozdílné postoje, postupy a metody umění a vědy.

Na ZHdK lze studovat doktorské studijní programy v následujících oborech:

- PhD in Fine Arts / Teorii kultury – ve spolupráci s Univerzitou Linec
- PhD ve vzdělávání o umění
- PhD v hudbě – ve spolupráci s Univerzitou umění ve Štýrském Hradci
- PhD v kurátorství výstav – ve spolupráci s University of Reading, UK
- PhD v oblasti kulturních analýz v uměních
- PhD v oborové didaktice v umění a designu
- PhD v epistemologii estetických praktik (postupů) – ve spolupráci se dvěma dalšími švýcarskými univerzitami

Velmi zajímavé jsou zprávy o výzkumu ústavů a samostatných prioritách výzkumu. Každoroční zprávy poskytují přehled o celkovém výzkumu na ZHdK. Jednotlivé kapitoly se zabývají jednotlivými ústavy a jednotlivými samostatnými prioritami. Podávají informace o nejdůležitějších výsledcích podle čtyřech indikátorů: vědecký, umělecký a společenský output a impakt; podpora dorostu a vědeckých kariér; kooperace a internacionalizace; finanční prostředky z třetích zdrojů.

2.8.9. Mezinárodní spolupráce

Na počátku července 2017 Spolková rada (vláda) aktualizovala Mezinárodní strategii Švýcarska v oblastech vzdělání, výzkumu a inovací. Původní dokument byl z roku 2010. V nové strategii jsou lépe charakterizována vybraná témata spolupráce. Patří k nim například profesní vzdělávání nebo politika podpory inovací a digitalizace. Nová strategie má čtyři cíle:

1. Přístup k zahraničním infrastrukturám, programům a službám v zahraničí pro švýcarské aktéry vzdělání, výzkumu a inovací.
2. Podporovat profesní a vědecký dorost a mezinárodní mobilitu.
3. Udržet pohled na Švýcarsko jako excelentní lokalitu pro vzdělání a výzkum a inovace.
4. Udržet (zachovat) atraktivitu Švýcarska pro usídlování výzkumných institucí a inovativních podniků.

Stejně jako pro jiné oblasti je i mezinárodní spolupráce ve vzdělání, výzkumu a inovacích zadána Poselstvím BFI 2017–2020. Podle Poselství bude pokračovat podpora Center excellence v Republice pobřeží slonoviny a v Tanzanii, Švýcarského institutu v Římě (Istituto Svizzero di Roma–ISR), švýcarských archeologických nalezišť v zahraničí a Evropského univerzitního institutu (EUI). ISR a jeho pobočka v Milánu mají přispět ke zvyšování renomé Švýcarska v oblasti vědy a kultury. Dále mají poskytovat mladým, nadaným umělcům a výzkumným pracovníkům pracovní místa.

Dále budou ze státního rozpočtu podpořeny: Nadace švýcarské archeologické školy v Řecku; Švýcarsko-lichtenštejnské nadace pro archeologické výzkumy v zahraničí; Hardtova nadace pro studium klasického starověku, Archeologická mise v Kerma (Sudan).

Evropský univerzitní institut (EUI) byl založen v roce 1972 šesti členskými státy EU. Sídlí ve Florencii (Itálie). Institut je špičkovým pracovištěm pro problematiku evropské integrace. Má 6 departmentů. Problematikou kultury se částečně zabývá department Historie a civilizace. Institut zabezpečuje doktorské a postdoktorské studijní programy (celkem 6), z oblasti kultury je to program PhD v oboru historie a civilizace. Na činnosti se podílí 24 evropských států, Česko ne.

S EUI již několik let spolupracují švýcarské vysoké školy, které se zabývají evropskými studiemi. Každoročně v EUI pobývá řada švýcarských doktorandů. Spolkový stát Švýcarsko uzavřel s EUI kooperační dohodu o spolupráci. Spolupráci stát podporuje doktorandskými a postdoktorandskými stipendii.

Mezinárodní spolupráce s EU, byť je Švýcarskou přidruženou zemí k rámcovým programům, není příliš rozsáhlá. Pokud jde o granty poskytované Evropskou radou pro výzkum (ERC) patří Švýcarsko v oblasti humanitních a společenských věd spíše k zemím průměrným.

Švýcarsko není členem Společné programové iniciativy kulturní dědictví (JPI CH) EU ani sítě HERA (Humanitní vědy v evropském výzkumném prostoru, <http://heranet.info>). Síť má 26 národních organizací ze 24 zemí. V současné době se dokončují projekty třetí série HERA 2016 – Využití minulosti. Připravuje se čtvrtá série HERA 2019–2022. HERA Public Spaces: Culture and Integration in Europe. Na třetí a přípravě čtvrté série se již Švýcarsko podílí.

Tab. 66: Účast Švýcarska na projektech VaV kulturního dědictví řešených v programu Horizont 2020 v období 2014–2017

Skupina projektů	Počet projektů	Projekty koordinované CH	Projekty s účastí CH
Excelentní věda – infrastruktury	0	0	0
LEIT Pokročilé materiály	4	0	4
Vlivy klimatu, životní prostředí, efektivnost zdrojů a surovin	1	0	1
Reflektující společnost: kulturní dědictví a evropské identity	4	0	4
CELKEM	9	0	9

Pramen: Horizon 2020 CULTURAL HERITAGE AND EUROPEAN IDENTITIES;

List of projects 2014-2017

Švýcarsko se stalo řádným členem síťové iniciativy EU „**Digitální výzkumná infrastruktura pro umění a humanitní vědy**“ (DARIAH – www.dariah.eu). DARIAH je nejvýznamnější evropskou sítí pro infrastruktury výzkumu v oblasti humanitních věd. DARIAH se podle střednědobého výhledu má stát největší evropskou platformou pro infrastrukturní projekty v oblasti humanitních věd. Řádnými členy je 17 evropských zemí, přidruženými členy dalších 6 evropských zemí. Česko není řádným ani přidruženým členem.

K mezinárodní spolupráci v oblasti kultury přispívají i kontaktní kanceláře nadace Pro Helvetia (Moskva, New Delhi, Shanghai, Kahira, Johannesburg) a Kulturní centra Pro Helvetia (Paříž, Řím / Miláno, New York, San Francisco).

V kapitole o mezinárodní spolupráci je vhodné zmínit Journal for Artistic Research (JAR – <http://jar-online.net>) je mezinárodní, online časopis s Open Acces. Jde o peer-reviewed časopis, který se zabývá výzkumem v oblasti umění, ve všech oborech umění. Časopis vydává Society for Artistic Research (SAR). SAR byla založena v březnu 2010 jako nezávislá, nezisková organizace pro publikování uvedeného časopisu. Společnost podporuje, propojuje a rozšiřuje výzkum v oblasti umění a jeho specifické postupy tvorby poznatků. SAR organizuje setkávání uměleckých odborníků s cílem podpořit jejich úsilí o ovlivnění kultury výzkumu a výuky a v neposlední řadě v úsilí o zapojování umění do politických společenských procesů.

JAR je mezinárodní organizace se sídlem v Curychu, Švýcarsko. Je složena z individuálních a kolektivních (institucionálních) členů z celého světa. Členové podporují společnost placením členských příspěvků, sponzoringem a poskytováním svého času a svých znalostí. JAR má 49 institucionálních členů, z toho dva z Česka: Akademie múzických umění v Praze, Divadelní fakulta; Janáčkova akademie múzických umění, Brno.

2.8.10. Další významné charakteristiky VaV ve Švýcarsku v oblasti kultury

Kreativní průmysl

Přístup k problematice kreativního průmyslu má silně pragmatický charakter. Státní správa se nezabývá koncepčními úvahami o potenciálu kreativního průmyslu a jeho rozvoje. Disponibilní texty jsou velmi konkrétní.

Kulturní a kreativní ekonomikou se ve Švýcarsku rozumí v první řadě ty kulturní a kreativní podniky, které jsou orientovány převážně ziskově a které se zabývají produkcí, rozdělováním a mediálním rozšiřováním kulturních a kreativních statků a služeb.

Spolkový úřad pro kulturu vydal v roce 2018 vysoce aktuální publikaci „Kapesní statistika kultury ve Švýcarsku“. Publikace má 43 stran a 4 hlavní části: Financování kultury; Kulturní aktivity; Kulturní nabídky a využití kultury; Kulturní ekonomika. Čtvrtá část Kulturní ekonomika má 3 kapitoly: Švýcarská kulturní a kreativní ekonomika; Crowdfunding v kulturní a kreativní ekonomice; Švýcarský průmysl her (Games – Industry). Překlad části této kapitoly je uveden v příloze č. 33 této Analýzy. Dále jsou uvedeny dvě tabulky (tab. č. 67 a č. 68) charakterizující kulturní a kreativní ekonomiku ve Švýcarsku v roce 2015.

Tab. 67: Hlavní ukazatelé kreativního průmyslu ve Švýcarsku v roce 2015

počet podniků	75 071
podíl z celé ekonomiky (%)	11,1 %
počet zaměstnanců (plné a částečné úvazky)	283 660
podíl z celé ekonomiky (%)	5,6 %
počet zaměstnanců (v přepočtu na FTE)	202 442
podíl z celé ekonomiky (%)	5,1 %
celkový obrát¹⁾ (mil. CHF)	59 886
podíl z celé ekonomiky (%)	2,0 %
přidaná hodnota²⁾ (mil. CHF)	23 271
podíl z celé ekonomiky (%)	3,7 %

Pramen: FSO (Spolkový statistický úřad), STATENT (Statistika podnikatelské struktury), NA; FTA, VAT

Pozn.: 1) Stanoveno na základě Národních účtů (National Accounts – NA); 2) Odhad na základě národní DPH.

Tab. 68: Ukazatele jednotlivých oborů kreativního průmyslu v roce 2015

	Počet podniků	Počet zaměstnanců (plné a zkrácené úvazky)	Počet zaměstnanců (FTE)	Hrubá přidaná hodnota (mil. CHF)	Obrát (mil. CHF)
Hudební průmysl	10 682	31 849	16 493	1 056	1 698
Knižní trh	4 965	13 468	8 802	726	1 710
Trh s uměním	6 091	13 850	7 065	358	1 694
Filmový průmysl	2 976	10 302	6 238	711	2 381
Rozhlasový trh	171	9 990	7 706	966	4 002
Trh s hudebním uměním	3 089	15 962	8 445	418	699

Průmysl designu	10 897	25 468	17 921	1 335	4 557
Architektonický trh	15 701	56 128	45 684	5 998	11 145
Reklamní trh	3 251	19 308	13 401	1 039	5 964
Průmysl software a hry	8 739	48 503	41 447	7 223	15 192
Umělecká řemesla	1 194	4 387	3 750	538	1 915
Tiskařský trh	5 996	26 640	18 598	2 170	6 679
Trh audio-vizuálních technologií	1 319	7 806	6 816	734	2 249

Pramen: FSO (Spolkový statistický úřad), STATENT (Statistika podnikatelské struktury), NA; FTA, VAT

Podpora výzkumu v oblasti umění

Podporou výzkumu v oblasti umění, a především výchovou dostatečného počtu výzkumných pracovníků s absolvováním doktorských studijních programů se velmi podrobně zabývala i Švýcarská rada pro vědu a inovace (SWIR), poradní orgán spolkové vlády a vlád kantonů.

V březnu 2012 vydala Rada pro vědu a inovace dokument „Podpora výzkumu v oblasti umění“. Dokument je k dispozici na webu Rady www.swir.ch. Na zakázku Švýcarské rady pro vědu a inovace ji vypracovali: Marc-Antoine Camp a Blanka Šiška⁸³. Ve zprávě je na začátku uveden několikastránkový dokument „Syntéza a doporučení Švýcarské rady pro vědu a technologie“. Za zprávy vycházejí všechno dosavadní Poselství o vzdělání, výzkumu a inovacích a Poselství o kultuře. Obsah zprávy a Doporučení SWIR jsou uvedeny v příloze č. 34 této Analýzy.

2.9. Evropská Unie

Evropská unie v oblasti kultury usiluje o ochranu společného kulturního dědictví a podporuje umění a kreativní ekonomiku. Iniciativy, jako naposledy Evropský rok kulturního dědictví 2018, mají zpřístupnit bohatou a rozmanitou kulturu Evropy všem.

Četné oblasti politiky EU, například vzdělání, výzkum, regionální rozvoj a mezinárodní vztahy, mají kulturní složky. EU podporuje spolupráci vlád členských zemí a mezinárodních organizací. Značný důraz je kladen na rozvoj kreativního ekonomického sektoru. Zatím se zdá, že členské země věnují sektoru kreativní ekonomiky výrazně méně pozornosti než orgány EU. Programem „Kreativní Evropa“ EU podporuje evropský film, umění a kreativní obory. Cílem je vytvořit a využít nové příležitosti, otevřít nové, i mezinárodní trhy a přispět tím k vytváření nových pracovních míst a k rozvoji Evropy.

V oblasti kultury má EU 4 priority:

- Financování kultury
- Realizace iniciativy – Evropské město kultury
- Digitalizace kultury
- Kulturní dědictví

⁸³ Blanka Šiška – University of Applied Sciences and Art, Luzern.

- Evropský diplom (název) „Evropské kulturní dědictví“

2.9.1. Governance výzkumu a vývoje, governance kultury

Nejvyšším koordinačním orgánem pro dílčí politiky EU je Rada Evropské unie (dále jen Rada). Rada působí v 10 konfiguracích. Členy jsou ministři členských zemí s příslušnou působností. Pro účely tohoto dokumentu mají význam dvě složení Rady Evropské unie:

- Konkurenceschopnost;
- Vzdělání, mládež, kultura a sport.

Rada kromě jiného založila Evropskou informační síť kulturního dědictví HEREIN (www.herein-system.eu). Síť kromě jiného provozuje relativně značně rozsáhlý slovník pojmů z oblasti kulturního dědictví v 15 jazycích (v češtině ne).

Rada pro konkurenceschopnost má působnosti pro vnitřní trh, průmysl, výzkum, inovace a kosmonautiku. Působnosti „druhé“ Rady jsou zřejmé z jejího názvu.

Hlavním výkonným orgánem EU je Evropská komise. Komise stanovuje strategie pro jednotlivé politiky EU a zpravuje rozpočet EU. Evropskou komisi tvoří 28 členů – komisařů. Většina komisařů řídí Generální ředitelství pro dílčí politiky EU. Pro účely tohoto dokumentu mají význam dva komisaři, dvě generální ředitelství (GD) Evropské unie:

- Komisař pro vzdělání, kulturu, mládež a sport, který řídí stejnojmenné GD. Toto GD má 5 ředitelství: EAC.D Kultura a kreativita: D.1 Kulturní politika, D.2 Kreativní Evropa, D.3 Knihovny a e-zdroje, B.1 Kreativní Evropa: kultura, vedoucím ředitelství B.1 je Karel Barták). GD kromě jiného podporuje program Kreativní Evropa (Creative Europe).
- Komisař pro výzkum, vědu a inovace, který řídí GD Výzkum a inovace. Toto GD nemá žádný útvar pro kulturu nebo humanitní vědy. Snad by tam do jisté míry mohlo patřit oddělení B.5 Inkluzivní společnosti v Ředitelství B.

Vlastní výkony aktivit jednotlivých politik zabezpečují exekutivní agentury. Pro účely tohoto dokumentu mají význam následující:

Exekutivní agentura pro vzdělání, audiovizuální aktivity a kulturu (EACEA)

Spravuje ve spolupráci s jinými útvary Evropské komise finanční prostředky 6 programů. Kulturu podporuje jen program Kreativní kultura. Agentura má 7 oddělení A, vesměs pro program Erasmus+, 2 oddělení B (B1 Kreativní Evropa – kultura, B2 Kreativní Evropa – média) a oddělení C1 Evropa pro občany. Kromě toho má 3 oddělení R pro správní a administrativní činnosti.

Exekutivní agentura Evropské rady pro výzkum

Spravuje část programu Horizont 2020 pro základní výzkum, uzavírá a spravuje dohody o finanční podpoře. Podporuje Vědeckou radu Evropské rady pro výzkum (ERC). Má 3 sekce (departmenty):

- B s 5 odděleními B1 až B5. Oddělení B5 má působnost pro humanitní a společenské vědy;
- C s 5 odděleními C0 až C4
- D se 4 odděleními D0 až D3

Exekutivní agentura pro výzkum (REA)

Spravuje podstatnou část programu Horizont 2020. Agentura má 3 sekce (departmenty):

- (A) Excelentní věda s 5 odděleními většinou pro aktivity Marie Skłodowská-Curie
- (B) Špičkové postavení v průmyslu a společenské výzvy s 5 odděleními
- (C) Administrace, finance a podpůrné služby s 5 odděleními

Exekutivní agentura pro inovace a síť (INEA)

Spravuje programy EU v oblastech dopravy, energie a telekomunikací.

2.9.2. Výzkum v oblasti kultury v koncepčně strategických dokumentech pro VaV

Charakter strategického dokumentu vždy mají úvodní části rámcových programů výzkumu a inovací. Tento charakter má i dokument vyhlašující program Horizont 2020⁸⁴. Program má tři hlavní priority: Vynikající věda; Vedoucí postavení v průmyslu; Společenské výzvy. Každá z těchto tří priorit má několik specifických cílů.

V dokumentu se uvádí, že do každého ze specifických cílů programu Horizont 2020 bude plně začleněn výzkum v oblasti společenských a humanitních věd. To bude zahrnovat četné příležitosti pro podporu tohoto výzkumu prostřednictvím specifických cílů „Evropské rady pro výzkum“, aktivit „Marie Curie-Skłodowska“ nebo specifického cíle „Výzkumné infrastruktury“. Společenské a humanitní vědy proto budou začleňovány jakožto jeden ze základních prvků činností, které jsou zapotřebí k posílení vedoucího postavení v průmyslu a vyřešení každé ze společenských výzev.

Pro výzkum v oblasti kultury je důležitý specifický cíl „Evropa v měnícím se světě: inovativní a přemýšlivé společnosti podporující začlenění“ v prioritě „Společenské výzvy“. V dokumentu jsou relativně podrobně charakterizovány aktivity v dílčích oblastech:

- Kulturní dědictví
  - Určení úrovně odolnosti prostřednictvím sledování, monitoringu a modelování;
  - Lepší pochopení toho, jak společenství vnímají změnu klimatu a nebezpečí seismických otřesů a vulkanické činnosti a jak na ně reagují;
- Přemýšlivé společnosti – kulturní dědictví a evropská identita
  - Mechanismy na podporu inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění;
  - Studium dědictví, paměti, identity a integrace Evropy a vzájemného působení evropských kultur a jejich prolínání, včetně toho, jak jsou zastoupeny v kulturních a vědeckých sbírkách, archivech a muzeích, s cílem lépe informovat současnost bohatším výkladem minulosti a zajistit její lepší pochopení;
  - Výzkum v oblasti historie, literatury, umění, filozofie a náboženství evropských zemí a regionů a jejich příspěvku k formování současné evropské rozmanitosti;
  - Výzkum úlohy, kterou Evropa sehrává ve světě, vzájemných vlivů a vztahů mezi jednotlivými regiony světa a vnějšího pohledu na evropské kultury.

---

⁸⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020).

2.9.3. Poskytovatel (poskytovatelé) podpory VaV v oblasti kultury

Poskytovateli podpory VaV jsou zprostředkovatelé mezi Evropskou komisí, jako správcem rozpočtu EU, a příjemci podpory. Těmito zprostředkovateli jsou:

- Exekutivní agentura Evropské rady pro výzkum, která podporuje především základní výzkum. Podporuje ho i v humanitních a společenských vědách v 6 oborech. Pátým oborem je SH5 Kultura a kulturní produkce. Do výzkumu v oblasti kultury částečně patří i SH6 Studia o lidské minulosti.
- Exekutivní agentura pro výzkum (REA), která podporuje projekty VaV v oblasti kultury v rámci jedné z hlavních částí programu Horizont 2020 „Společenské výzvy“.
- Do jisté míry k poskytovatelům podpory, především pro inovace, lze zařadit i Exekutivní agentura pro vzdělání, audiovizuální aktivity a kulturu (EACEA).

2.9.4. Institucionální podpora, účelová podpora

Přesně vzato je veškerá podpora VaV poskytovaná v EU účelovou podporou. Formálně by bylo možné považovat podporu, kterou poskytuje komise exekutivním agenturám za podporu institucionální.

I podpora Evropského institutu pro inovace a technologie (EIT) a Společného výzkumného centra (JRC) je podporou účelovou zařazenou v programu Horizont 2020. EIT ani JRC se nezabývají VaV v oblasti kultury.

2.9.5. Priority, programy podpory VaV v oblasti kultury

Dílí priority a cíle ve VaV v oblasti kultury jsou obecnou formou charakterizovány v části o koncepčně strategických dokumentech.

V pracovním plánu EU 2018–2020 programu Horizont 2020 není výzkum v oblasti kultury explicitně zmíněn. Problematika kultury, respektive kulturního dědictví je podrobně charakterizována v pracovním dokumentu Komise „Evropský rámec pro aktivity v oblasti kulturního dědictví“.⁸⁵

Pracovní dokument Evropské komise těsně navazuje na 10 iniciativ realizovaných v roce 2018 v rámci Evropského roku kulturního dědictví:

- (1) Společné kulturní dědictví
- (2) Kulturní dědictví ve školách (ve výuce)
- (3) Mládež pro kulturní dědictví
- (4) Kulturní dědictví v pohybu (ve změnách)
- (5) Turismus a kulturní dědictví
- (6) Ochrana kulturního dědictví
- (7) Kulturní dědictví a rizika ohrožení

---

⁸⁵ Brussels, 5. 12. 2018 SWD(2018) 491 final, European Framework for Action on Cultural Heritage (29 stran).

(8) Dovednosti (schopnosti – skills) pro kulturní dědictví

(9) Vše pro kulturní dědictví

(10) Věda pro kulturní dědictví

K iniciativám lze zařadit i akci „Rok kulturního dědictví 2018“.

Evropský rámec pro kulturní dědictví vyjadřuje společné zaměření aktivit v oblasti kulturního dědictví na evropské úrovni, především v politických oblastech programů EU. Rámec uvádí, že Evropská komise v letech 2019–2020 uskuteční cca 60 aktivit. Těmito aktivitami má být evropské kulturní dědictví chráněno a podpořeno. Fórum pro kulturní dědictví zahrnuje evropské instituce, členské státy EU, evropské sítě kulturního dědictví a mezinárodní organizace. Od roku 2019 se bude scházet jednou ročně. V příloze č. 36 je pro informaci uvedeno obsah publikace Evropské komise Inovace ve výzkumu kulturního dědictví.

V evropském rámci jsou stanoveny 4 zásady a 5 hlavních oblastí pro evropské kulturní dědictví. Zásady: (1) Holistický (celostní) přístup; (2) Mainstreaming a integrovaný přístup; (3) Tvorba politiky založená na evidenci; (4) Kooperace většího počtu stakeholderů (Cultural Heritage Forum).

Pět hlavních oblastí (pilířů) Rámce:

- Kulturní dědictví pro inklusivní (integrující se) Evropu: účast a přístup pro všechny;
- Kulturní dědictví pro udržitelnou Evropu: inteligentní (smart) řešení pro koherentní a udržitelnou budoucnost;
- Kulturní dědictví pro odolnou (stabilní) Evropu: ochrana ohroženého dědictví;
- Kulturní dědictví pro inovativní Evropu: mobilizace znalostí a výzkumu;
- Kulturní dědictví pro silnější globální partnerství: posílení mezinárodní spolupráce

Vytvořené fórum pro kulturní dědictví bude sloužit jako platforma pro konzultace a výměnu osvědčených postupů pro politiku udržitelného a participativního kulturního dědictví v Evropě.

Od roku 2018 se ve výzkumu a inovacích výrazněji projevuje orientace „Kulturní dědictví žije“, která podporuje udržitelný růst v městských a venkovských oblastech. V návaznosti na tuto orientaci bude v roce 2019 vynaloženo 25 mil. € na projekty, jejichž cílem je přeměnit historické části měst nebo kulturní krajiny na centra podnikání a podpořit sociální a kulturní integraci. Jde především o projekty: ROCK, CLIC, RURITAGE, OpenHeritage:

- **ROCK** (Regeneration and Optimisation of Cultural Heritage in creative and Knowledge cities)
1. 5. 2017–30. 4. 2020
ID: 730280
Zařazeno v programu H2020-EU.3.5.6.
Podpora 9,874 mil. €, koordinátor Itálie, Česko se neúčastní
- **CLIC** (Circular models Leveraging Investments in Cultural Heritage adaptive reuse)
1. 12. 2017–30. 11. 2020
ID: 776758
Zařazeno v programu H2020-EU.3.5.6.
Podpora EU 4,957 mil. €, koordinátor Itálie, Česko se neúčastní.
- **OpenHeritage** (Organizing, Promoting and ENabling HEritage Re-use through Inclusion, Technology, Access, Governance and Empowerment)
1. 6. 2018–31. 5. 2022

ID: 776766

Zařazeno v programu H2020-EU.3.5.6.

Podpora EU 4,993 mil. €, koordinátor Maďarsko, Česko se neúčastní

- **RURITAGE** (Rural regeneration through systemic heritage-led strategies)

1. 6. 2018– 31. 5. 2022

ID: 776465

Zařazeno v programu H2020-EU.3.5.6.

Podpora EU 9,976 mil. €, koordinátor Itálie, Česko se neúčastní

Program Kreativní Evropa (2014–2020) sice není programem VaV, ale pro účely tohoto dokumentu je účelné uvést alespoň základní informace o tomto programu. Program podporuje obory evropského filmu, umění a dalších kreativních oborů s cílem otevřít pro ně nové příležitosti na trzích, vytvořit nová pracovní místa a přispět k hospodářskému růstu.

Program Kreativní Evropa (2014–2020) byl vyhlášen nařízením Evropského parlamentu a Rady z 11. prosince 2013. Program má dva dílčí programy a jednu meziodvětvovou složku:

- Dílčí program MEDIA má 3 priority v oblasti posílení kapacity evropského audiovizuálního odvětví za účelem nadnárodního fungování a 4 priority v oblasti podpory nadnárodního pohybu.
- Dílčí program KULTURA má 3 priority oblasti posílení kapacity kulturních a kreativních odvětví za účelem jejich nadnárodního fungování a 3 priority v oblasti podpory nadnárodního pohybu a mobility.
- Meziodvětvová složka „Záruční nástroj pro kulturní a kreativní odvětví“

Prioritami záručního nástroje jsou:

- Usnadňovat přístup k financování MSP, mikroorganizací, malým a středním organizacím napříč kulturními a kreativními odvětvími.
- Zlepšovat schopnost zúčastněných finančních zprostředkovatelů posuzovat rizika spojená s MSP, mikroorganizacemi a malými a středními organizacemi v kulturních a kreativních odvětvích a s jejich projekty, mimo jiné prostřednictvím technické pomoci, rozvoje znalostí a opatřeními pro vytváření sítí.

2.9.6. Evaluace VaV v oblasti kultury

V každé strategickém i programovém dokumentu EU je věnována značná pozornost, značná část textu sledování a hodnocení realizace dokumentu. U nařízení Evropského parlamentu a Rady o vyhlášení a realizaci rámcového programu Horizont 2020 (2014–2020) má část o monitoringu a evaluaci 98 stran. V EU nejsou zavedeny zvláštní, samostatné postupy pro evaluaci VaV v oblasti kultury.

V roce 2016 a v první části roku 2017 byla provedena průběžná evaluace programu Horizont 2020. Evaluace byla založena na:

- interním hodnocení útvary komise;
- zprávách externích expertních skupin;
- horizontálních a tematických hodnotících studiích;
- výsledcích ex-post hodnocení 7. RP;

- na posudku Evropského inovačního a technologického institutu (EIT).

Výsledky byly zveřejněny dvěma způsoby. Jednak jako pracovní dokument Komise⁸⁶, jednak jako knižní publikace Komise 16. 8. 2017⁸⁷. Publikace má 245 stran, její obsah je uveden v příloze č. 35 této Analýzy.

Z hodnocení také vyplynuly náklady na řešení 3 priorit programu Horizont 2020 a počty projektů v jednotlivých prioritách. Údaje jsou uvedeny v následující tabulce č. 69.

Tab. 69: Alokace finančních prostředků programu Horizont 2020 v letech 2014–2016

	Podpora (mil. €)	Podíl (%)	Počet projektů
Priorita 1: Excelentní věda	7 500	37	5 964
Priorita 2: Špičkový průmysl	4 500	22	1 933
Priorita 3: Společenské výzvy	7 400	36	2 941
Doplňkové (přídavné priority)	994,1	5	270
CELKEM	20 394,1	100	11 108

Pramen: European Commission, Key findings from the HORIZON 2020

VaV v oblasti kultury je prováděn v rámci Priority 3: Společenské výzvy, na kterou je vynaloženo téměř stejně finančních prostředků jako na Prioritu 1: Excelentní věda.

2.9.7. Účast na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury

Základem EU je spolupráce členských zemí. Ve VaV je spolupráce realizována Rámcovými programy výzkumu a technologií.

Je účelné se zvláště zmínit o jednom specifickém nástroji spolupráce ve VaV, kterým jsou Společné programové iniciativy (Joint programming Initiative – JPI).

JPI jsou iniciativy s cílem propojit národní programové aktivity pro lepší využití zdrojů a kapacit VaV v Evropě a účinnější přístup k řešení společných evropských výzev (požadavků). Společenské výzvy jsou příliš náročné, než aby je mohla sama zvládnout jedna země. JPI mají překonat fragmentaci národních výzkumných programů a přispět k řešení globálních výzev.

V současné době existuje 10 JPI. S oblastí kultury souvisí JPI Kulturní dědictví a globální rizika (www.jpi-culturalheritage.eu). Na iniciativě se podílí 17 zemí a 8 zemí jako pozorovatelé. Česko zastupuje MŠMT.

Od svého vzniku realizuje iniciativa víceleté projekty v rámci programu práce Evropské komise. Doposud existují tři fáze společných projektů: JHEP FP7 (v rámci 7. rámcového programu); Heritage Plus; JHEP2 (v rámci programu Horizont 2020).

⁸⁶ „Podrobná průběžná evaluace programu Horizont 2020“, [SWD(2017 221 final)], verze z 13. 6. 2017; 193 stran.

⁸⁷ ISBN 978-92-79-69546-9

JHEP byla koordinační a podpůrná akce 7. RP, zaměřená na téma „Potraviny, zemědělství, rybářství a biotechnologie – životní prostředí“. V rámci tématu byla uskutečněna první pilotní výzva k výzkumnému tématu kulturního dědictví.

Heritage Plus je skupina projektů v rámci ERA-Net Plus, který je zaměřen na dílčí program 7. Rámcového programu 6.5 Životní prostředí – výzvy. Dokončované projekty se převážně soustřeďují na podporu výzkumných pracovníků při získávání excelentních poznatků v oblasti kulturního dědictví.

JHEP2 je nejnovější skupina projektů v rámci třetího pilíře programu Horizont 2020 pro téma „Společenské výzvy“. Zahrnuje řadu úkolů pro realizaci účinné governance a účinnější kontroly národních programů pro výzkum kulturního dědictví na základě vybraných indikátorů.

Schéma uvedených tří fází je na následujícím obrázku č. 5.

Obr. 5: Tři fáze společných projektů VaV v oblasti kulturního dědictví

Pramen: web www.jpi-kulturalheritage.eu

Česko se nepodílelo na žádném z projektů tří výše uvedených fází. Česko má 2 zástupce ve správní radě iniciativy (Daniel Hanspach, MŠMT; Miloš Drdák AV ČR, Ústav teoretické a aplikované mechaniky) a 1 zástupce v představenstvu iniciativy (Miloš Drdák).

S oblastí kultury souvisí částečně i JPI Evropa a její města (www.jpi-urbaneurope.eu). Česko se na této iniciativě nepodílí.

Dalšími dvěma nástroji mezinárodní spolupráce v oblasti společenských a humanitních věd jsou:

- Platforma EU–Indie pro společenské a humanitní vědy (EqUIP), která sdružuje 20 organizací z 15 evropských zemí a Indie. Za Česko je členem AV ČR. <http://equiproject.eu>
- Trans-atlantická platforma sdružuje instituce a agentury pro financování výzkumu z Jižní a Severní Ameriky a Evropy, které podporují kromě jiného i společenské a humanitní vědy. Česko není účastníkem. www.transatlanticplatform.com

3. SHRNUÍ STAVU VÝZKUMU NAKI V ZAHRANIČÍ

3.1. Francie

Státní správu (governance) v oblasti výzkumu a kultury zabezpečují:

- Ministerstvo pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace (MESRI);

- Ministerstvo kultury.

Ministerstvo MESRI má 3 hlavní sekce: Generální sekretariát; Generální ředitelství pro vysokoškolské vzdělávání a profesní integraci; Generální ředitelství pro výzkum a inovace. Výzkumem v oblasti kultury se částečně zabývá útvar (oddělení) „Vědy o člověku a společnosti“ v odboru „Strategie výzkumu a inovací“.

V rozpočtu 2012 vydávalo MESRI 43 % celkových výdajů na VaV na multidisciplinární základní a aplikovaný výzkum a 14 % na výzkum na vysokých školách. Pokud jde o výdaje na VaV dle socioekonomických odvětví MESRI nejvíce vydávalo na biovědy (24 % celkových výdajů na VaV). Na humanitní a společenské vědy to bylo 14 %, což je vyšší podíl než v řadě členských zemí EU.

Ministerstvo kultury má 4 hlavní sekce: Sekce pro kulturní dědictví; Sekce umělecké tvorby; Sekce médií a kulturního průmyslu; Sekce záležitostí francouzského jazyka.

Pozoruhodností Ministerstva kultury je jen několik desítek poskytovaných subvencí v 11 skupinách. Podpora výzkumu v nich není explicitně uvedena.

Do působnosti ministerstva patří několik desítek kulturních a výzkumných institucí zabývajících se kulturou. Výzkumné aktivity v oblasti kultury jsou v letech 2017–2020 rozděleny do tří směrů (oblastí):

- Výzkum kulturního dědictví
- Výzkum umělecké tvorby
- Průřezový výzkum

Uvedený výzkum je z převážné míry financován z jiných zdrojů než zdrojů Ministerstva kultury. Výdaje Ministerstva kultury na výzkum jsou velmi nízké. Viz následující tabulka č. 70.

Tab. 70: Výdaje na vybrané programy francouzského Ministerstva kultury

	2016		2018	
	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)
Program 175 Kulturní dědictví	869,8	8,6	897,0	9,2
Program 131 Kreativita	747,4	7,4	779,0	8,0
Program 224 Transfer znalostí a demokratizace kultury	1 133,0	11,3	529,0	5,4
Program 186 Vědecký výzkum a výzkum kultury	122,4	1,2	112,0	1,2
CELKEM výdaje ministerstva	10 068,00	100,0	9 725,0	100,0

Pramen: Ministère de la Culture; Project de loi de finances 2019, 2017; vlastní výběr z tabulky T 2 části o Francii

Programy 175, 131, 224 nejsou výzkumnými programy. Na výzkum Ministerstvo kultury vynakládá jen o něco málo více než jedno procento svých celkových výdajů.

Francie nemá celkovou koncepci nebo strategii výzkumu v oblasti kultury. Ve strategickém dokumentu „France Europe 2020 – A Strategic Agenda for Research, technology transfer and Innovation“ není kultura explicitně uvedena v hlavních ani doplňkových aktivitách.

Kromě řady strategií má Francie, respektive francouzské Ministerstvo pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace relativně podrobné a konkrétní dokumenty pro rozvoj vybraných oblastí věd. V souladu se zaměřením předkládaného dokumentu jsou v následujícím podány základní informace o Plánu pro humanitní a společenské vědy. Plán obsahuje 15 opatření (10 opatření bylo vyhlášeno v červenci 2016, 5 v listopadu 2016). Ministerstvo každoročně kontroluje jejich plnění. Kultura ani v tomto plánu není explicitně uvedena.

Realizaci plánu sleduje a hodnotí Rada (výbor) pro rozvoj humanitních a společenských věd. Rada je poradním orgánem ministra pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace. Rada má 27 členů, kteří jsou rozděleni do dvou kolegií.

Při Ministerstvu pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace působí **Vysoká rada pro evaluaci výzkumu a vysokoškolského vzdělávání (Hcéres)**. Rada je dobře personálně i finančně zabezpečena. Rada má 8 odborů (departmentů) a sekretariát s 8 odděleními. Má téměř 250 stálých pracovníků, roční rozpočty kolem 18 mil. € a několik tisíc externistů. Rada je vysoce aktivní, ročně provádí 10 až 20 evaluací, zabývá se i metodickými záležitostmi. Podstatná část informací o Radě je na internetu dostupná i v angličtině (www.hceres.fr).

Francie patří spíše k aktivnější zemi z hodnocených zemí, pokud jde o **kulturní a kreativní průmysl**. Ministerstvo kultury má sekci Média a kulturní průmysl. Ministerstvo kultury financuje Program 131 Kreativita. Je však nutné poznamenat, že uvedený program není programem VaV.

Francie vykazuje četné aktivity v **mezinárodní spolupráci ve VaV**. Jejich rozsah a úroveň lze označit za lehce nadprůměrnou. Jedinou výjimkou je účast Francie na podpoře poskytované Evropskou radou pro výzkum (ERC) v rámci „dílčího“ programu Excelence vědy rámcového programu EU Horizont 2020. V tomto případě patří Francie k nejlepším členským zemím EU.

V dostupných dokumentech je kladen důraz na tři problematiky VaV v oblasti kultury⁸⁸:

- Výzkum kulturního dědictví
- Tvorba a kreativita v kultuře
- Kultura vědy a technologií

Ve Francii patří výzkum historie vědy a techniky do výzkumu v oblasti kultury.

3.2. Itálie

Pro Itálii je charakteristický několik století trvající trend propojování kultury a kulturního dědictví. Itálie je zemí s ohromným rozsahem hmotného i nehmotného dědictví a dlouhou tradicí jeho evidence a ochrany.

Statní správu (governance) v oblasti VaV a kultury zabezpečují:

- Ministerstvo pro vzdělávání, univerzity a výzkum (MIUR);
- Ministerstvo pro kulturní dědictví, kulturní aktivity a turismus (MIBAC).

Obě ministerstva jsou relativně velká. Ministerstvo MIUR má tři velké sekce, každá z nich několik generálních ředitelství. Jediným útvarem, z jehož názvu vyplývá i zaměření na kulturu, je oddělení Nábor a kariéra zaměstnanců orgánů Uměleckých vysokých škol v jednom z generálních ředitelství sekce 2.

---

⁸⁸ Zajímavostí je, že Francie vůbec neužívá dvojici pojmů věda a výzkum ani pojem vědecký výzkum.

Ministerstvo MIUR také působí jako kontrolor řady 14 národních výzkumných organizací, včetně Národní rady pro výzkum (CNR), jedné z nejvýznamnějších organizací, která se zasazuje i o uchování kulturního dědictví.

Ministerstvo MIBAC má Generální sekretariát, 11 generálních ředitelství, 2 poradní orgány a 7 výborů pro záležitosti vědy a techniky. Turismus přibyl do působnosti ministerstva v roce 2013. Do působnosti ministerstva patří i více než dvě desítky institucionálně financovaných ústavů.

Z dokumentů, které jsou k dispozici na webových stránkách hlavních italských ministerstev nelze ani v italštině získat podrobnější informace o strukturách financování VaVal, o podílech institucionálního a účelového financování, ani o podílech jednotlivých ministerstev. Důvodem je patrně skutečnost, že v Itálii převládá fondové financování VaV. Ministerstvo MIUR poskytuje finanční prostředky 5 z celkového počtu 6 fondů pro financování Národních programů výzkumu.

Významným poskytovatelem finanční podpory VaV je Italská národní rada pro výzkum (CNR), která patří do působnosti ministerstva MIUR. Rada je velkou agenturou pro podporu výzkumu. Do působnosti Rady patří několik desítek výzkumných ústavů. Rada má 7 sekcí (departmentů). Jednou z nich je Sekce pro společenské a humanitní vědy a kulturní dědictví. Do působnosti této sekce patří 20 výzkumných ústavů, z toho 10 se alespoň částečně zabývá problematikou kultury.

Koncepce, strategie a programy realizace jsou v Itálii zabezpečeny 3 dokumenty:

- Strategické plány 2013–2022;
- Strategie inteligentních národních specializací z roku 2016 Ministerstva pro hospodářský rozvoj. Jednou ze specializací je „Kulturní dědictví“ se třemi dílčími zaměřenými.
- Národní programy výzkumu 2015–2020 (NRP). Programy připravilo ministerstvo MIUR a byly schváleny Meziministerským výborem pro programování ekonomiky (CIPE), který řídí předseda vlády.

Národní programy výzkumu (NRP) stanovují 12 tematických oblastí s prioritní podporou aplikovaného výzkumu. Souvislost s kulturou mají 3: (3) Kulturní dědictví; (6) Design a kreativita; (11) Inteligentní, bezpečné a inkluzivní komunity.

Evaluací výzkumu je v Itálii věnována značná pozornost. Evaluací výzkumu se zabývají i 3 výše uvedené koncepční, strategické a realizační dokumenty. V dokumentu „Strategické plány 2014–2022“ je poměrně rozsáhlá kapitola 11 Měření a hodnocení výkonnosti. V dokumentu „Národní strategie inteligentní specializace“ je problematice evaluací věnována kapitola 8 Matice pro sledování samohodnocení. V Národních programech výzkumu je jedním ze šesti intervenčních programů program „Efektivnost a kvalita výzkumu“.

V Itálii je ustaven 7členný Národní výbor garantů (CNGR). CNGR vykonává dozorčí a garanční funkce u výzkumných programů financovaných MIUR. Stanovuje kritéria pro hodnocení a výběr projektů. Jmenuje výbory pro výběr projektů a koordinuje jejich aktivity. Dohlíží na registr expertů REPRISE.

V Itálii při ministerstvu MIUR existuje zvláštní instituce, právnická osoba ANVUR „Národní agentura pro hodnocení systému vysokých škol a výzkumu“. Agentura má tři velké sekce s celkem 8 odbory. Agentura se v současné době zabývá 11 hodnotícími aktivitami. Jednou z nich je AFAM – Vysokoškolské umělecké a hudební vzdělávání.

Ministerstva MIUR a ani MIBAC nemají ve svých organizačních strukturách samostatné útvary pro záležitosti kulturního a kreativního průmyslu.

V hlavním dokumentu Strategie inteligentních národních specializací je problematika kulturního a kreativního průmyslu obsažena v několika částech. V části technologie pro kulturní dědictví jsou kromě jiného vymezeny pojmy:

- Kulturní průmysl: činnosti v souvislosti s produkcí zboží, které jsou těsně spojeny s uměleckými aktivitami a vykazují značný kreativní obsah. Patří k nim kinematografie, televize, vydavatelství, hudební průmysl.
- Kreativní průmysl: činnosti se značným kreativním obsahem, které plní další funkce spojené s kulturou jako takovou. Hlavními obory tohoto odvětví jsou architektura, komunikace a branding⁸⁹ a dále typické aktivity Made in Italy (od řemeslné výroby až po vinařství).

Itálie se samozřejmě významně podílí na mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kulturního dědictví, a to jak na dvoustranných spolupracích, tak na spolupracích mnohostranných, především v rámci EU.

V dubnu 2018 EK uveřejnila dokument „Horizont 2020 – Dědictví a evropské identity; seznam projektů 2014–2017“. Z 35 projektů Itálie koordinuje 11. Na těchto projektech se podílí 87 organizací z Itálie.

Pokud jde o účast Itálie na podpoře poskytované Evropskou radou pro výzkum (ERC) není zemí vyloženě špičkovou. U konsolidačních a pokročilých grantů Itálie zaostává za Německem, Francií a Spojeným královstvím. U startovacích grantů i za Izraelem, který je přidruženou zemí k řešení programu EU Horizont 2020.

Na závěr kapitoly o mezinárodní spolupráci je vhodné doplnit, že v Římě sídlí Mezinárodní centrum pro studium uchování a restaurování kulturních statků (ICCROM; www.iccrom.org). V centru je zapojeno několik desítek států z celého světa. Česko je členem od roku 1996.

V Itálii je silně zdůrazněna problematika kulturního dědictví, včetně přípravy odborníků pro jeho uchovávání a prezentaci.

3.3. Německo

Německo je spolkový stát. Působnosti spolkových zemí v Německu jsou výrazně větší než v jiných spolkových zemích, např. ve Švýcarsku, Belgii aj. Podíl výdajů státu federace) na VaV je cca 56 %, podíl spolkových zemí cca 43 %. Kultura patří především do působnosti spolkových zemí a obcí. Podíl státu na výdajích na kulturu se pohybuje kolem 13 %. Spolkové země a obce vydávají mírně přes 40 %, obce o trochu více než spolkové země.

Governance VaV, ale i inovací patří do společné působnosti státu a spolkových zemí. Vrcholovým orgánem na úrovni státu je Spolkové ministerstvo pro vzdělání vědu a kulturu (BMBF). Ministerstvo má 7 velkých sekcí. Sekce 4 „Systém vědy“ má dvě podsekcce. V podsekcce „Výzkumné organizace působí odbor „Humanitní a společenské vědy, vědy o kultuře, akademie a výzkumná muzea“.

---

⁸⁹ Branding – budování značky (brand – značka)

Všechny spolkové země mají ministerstva s působností pro VaV, která termíny „věda“ nebo „výzkum“ mají v názvu.

Německým vrcholovým orgánem pro záležitosti VaV a vysokoškolského vzdělávání v Německu je Společná vědecká konference GWK – www.gwk-bonn.de. V rámci GWK se projednávají a schvalují společné programy pro podporu výzkumu. Konference sleduje a hodnotí plnění těchto programů. Členy GWK jsou ministři pro výzkum a finance státu a spolkových zemí. GWK má stálou kancelář se sedmi odděleními a cca 70 pracovníky.

Do systému governance VaV patří i Vědecká rada, která kromě standardních poradních funkcí pro spolkovou vládu a vlády spolkových zemí, plní i rozsáhlé úkoly v hodnocení výzkumu, a to jednak metodické a jednak i konkrétní hodnotící.

Governance kultury – spolková vláda nemá ministerstvo pro kulturu. Ve spolkové vládě má odpovědnost za podporu kultury zmocněnec pro kulturu a média, státní ministryně v Úřadu spolkového kancléřství. Státní ministryně je přímo podřízena spolkové kancléřce a řídí spolkový úřad s cca 290 zaměstnanci. Úřad má 5 odborů, žádný z nich nemá v názvu výzkum.

Koordinační úlohu v podpoře kultury na úrovni spolkových zemí plní Konference ministrů spolkových zemí pro školství a kulturu.

Financování VaV – nejvíce státních (federálních) prostředků vydává Spolkové ministerstvo pro vzdělání a výzkum. Jeho podíl se v posledních letech pohybuje kolem 60 %. Druhým největším poskytovatelem je Spolkové ministerstvo pro hospodářství a energii. Jeho podíl se pohybuje kolem 17 %. Úřad spolkového kancléře se na celkových výdajích podílí méně než 2 %. Viz tabulka na následující straně T 13.

Kolik se v Německu vydává na VaV v oblasti kultury nelze ani z velmi podrobných statistik zjistit. Velmi rámcovou představu si lze udělat z výdajů státu (federace) na humanitní a společenské vědy.

Výdaje na humanitní a společenské vědy mírně přesahují 5 % celkových státních výdajů na VaV. Je to o něco málo více než ve většině členských zemí EU. Viz tabulka č. 71.

Tab. 71: Výdaje státu na VaV^{a)}

	2016		2017		2018 ^{b)}	
	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)
Spolkové ministerstvo pro vzdělání a výzkum (BMBF)	13 110	62,8	14 028,4	60,7	13 970,1	59,7
Spolkové ministerstvo pro hospodářství a energii (BMWi)	3 5678	17,1	3 795,6	16,4	4 311,4	18,4
Úřad spolkového kancléře	368	1,8	424	1,8	351	1,5
CELKEM na VaV	20 864	100,0	23 076	100,0	23 410	100,0

Pramen: BMBF, Bundesbericht Forschung und Innovation 2018

Poznámka: a) Bez spolkových zemí, b) Schválený návrh rozpočtu.

Tab. 72: Výdaje státu na humanitní společenské vědy^{a)}

	2016		2017		2018 ^{b)}	
	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)	(mil. €)	podíl (%)
Výdaje na humanitní vědy	875,0	4,2	984,9	4,3	916,2	3,9
Výdaje na společenské vědy	265,4	1,3	308,2	1,3	320,2	1,4
CELKEM na VaV	20 863,9	100,0	23 075,9	100,0	23 409,6	100,0

Pramen: BMBF, Bundesbericht Forschung und Innovation 2018

Poznámka: a) Bez spolkových zemí, b) Schválený návrh rozpočtu.

Velmi významným „sekundárním“ poskytovatelem finanční podpory VaV, především základnímu výzkumu a výzkumu na vysokých školách je Německé výzkumné společenství (DFG). DFG je největší evropskou grantovou agenturou. Ročně 9 nástroji rozděluje přes 3 mld. €. Z toho cca 15 % je poskytováno humanitním a společenským vědám, cca 35 % vědám o živé přírodě, včetně lékařských věd.

Institucionálně jsou v Německu státem a spolkovými zeměmi podporovány především 4 velká sdružení výzkumných ústavů: Společnost Maxe Plancka (základní výzkum), Fraunhoferova společnost (aplikovaný výzkum) Helmholtzovo sdružení velkých výzkumných ústavů (výzkum na nákladných zařízeních) a Leibnizovo společenství (především výzkum v oblasti společenských, humanitních věd a věd o životním prostředí). Podpora je poskytována na základě smluv Společné vědecké konference státu a spolkových zemí. Nejvyšší podíl institucionální podpory má Společnost Maxe Plancka (téměř 100 % – cca 1,7 mld. €/rok), nejnižší Fraunhoferova společnost (kolem 45 % – skoro 0,8 mld. €/rok). Výzkumem a vývojem v oblasti kultury se zabývají jen některé ústavy Společnosti Maxe Plancka a Leibnizova společenství.

Nejvýznamnějšími koncepčně strategickými dokumenty pro VaV v Německu jsou Pakt o výzkumu a inovacích a do jisté míry i Pakt o vysokých školách.

Za koncepčně strategický dokument v oblasti kultury lze považovat program „Humanitní, kulturní a společenské vědy (2012–2017)“. Jeho hlavními cíli byly: Internacionalizace humanitních, kulturních a společenských věd; Tvorba struktur pro tyto vědy; Podpora dorostu. BMBF připravuje návrh navazujícího programu.

Evaluace VaV v oblasti kultury – za nejvýznamnější a pro budoucnost inspirující lze považovat evaluaci programu „Humanitní a společenské vědy a vědy o kultuře“. Evaluaci tohoto programu zadalo BMBF dvěma organizacím: německé společnosti EVACONSULT (Evaluace, výzkum a poradenství) a rakouské výzkumné organizaci Joanneum Research, divizi Politika. Evaluace rámcového programu začala v červenci 2016 a skončila v červnu 2017.

Četné evaluace zajišťuje i Německé výzkumné společenství (DFG). Do evaluací lze bezpochyby zařadit i každoroční Monitorovací zprávy o realizaci Paktu pro výzkum, a inovace, které zpracovává a publikuje Společná vědecká konference (GWK).

V Německu patří mezinárodní spolupráce k velmi významným prioritám celého VaV. Internacionalizace VaV je zdůrazňována ve všech koncepčních a strategických dokumentech pro VaV a

vysokoškolské vzdělávání. Všechny kulturní a umělecké instituce provádějí intenzivní mezinárodní spolupráci ve svých pracovních oblastech a jsou zapojeny do příslušných mezinárodních sítí.

Spolková vláda v únoru 2017 schválila novou strategii spolkové vlády v internacionalizaci vzdělávání, vědy a výzkumu. Ve strategii nejsou žádné podrobnosti o VaV v oblasti kultury, nejsou tam ani o žádné z jiných oblastí věd. Dokumenty jsou zaměřeny na systémové záležitosti.

3.4. Rakousko

Rakousko je zemí, která dlouhodobě a relativně úspěšně usiluje o přiblížení se špičkovým zemím v oblasti výzkumu a inovací. Governance v oblasti VaV zabezpečují 2 ministerstva:

- Spolkové ministerstvo pro vzdělání, vědu a výzkum (BMBWF), které podporuje především základní výzkum a výzkum na vysokých školách;
- Spolkové ministerstvo pro dopravu, technologie a inovace (BMVIT), které podporuje aplikovaný výzkum a inovace.

BMBWF má 7 sekcí a tři velké skupiny. Problematikou věd společenských, humanitních a věd o kultuře se zabývá odbor 10 v sekci V, který má 7 pracovníků. BMVIT VaV v oblasti kultury nepodporuje.

Rakousko nemá samostatné ministerstvo kultury. Působnosti v oblasti kultury zabezpečuje Úřad spolkového kancléře. Úřad má 5 sekcí. V čele sekce 2 Umění a kultura je spolkový ministr pro EU, umění, kulturu a média. Sekce má útvar Vedení sekce a 10 oddělení. Celá sekce má 87 pracovníků.

Rakousko je spolkovou zemí. Na financování VaV se podílí federace (stát) a spolkové země. Podíl výdajů spolkových zemí je výrazně nižší. Podpora VaV je soustředěna do dvou ministerstev, Ministerstva pro vzdělání vědu a výzkum (BMBWF) a Ministerstva pro dopravu technologie a inovace (BMVIT). Podíl výdajů BMBWF ne celkových výdajích federace (státu na VaV je cca 75 %. Podíl výdajů BMVIT cca 17 %. Podíl výdajů Úřadu spolkového kancléře, včetně sekce 2 Umění a kultura nečiní ani 2 %.

Institucionální podporu VaV poskytují spolková ministerstva svému značně omezenému počtu „svých“ výzkumných pracovišť a exekutivním agenturám. Spolkové ministerstvo pro vzdělání, vědu, a výzkum poskytuje institucionální podporu vysokým školám. Institucionální podpora je poskytována na základě smluv (dohod) o výkonech (Leistungsvereinbarung), obdobně jako v řadě jiných zemích.

Účelovou podporu poskytují „exekutivní agentury“: Fond na podporu vědeckého výzkumu (FWF), Společnost pro podporu výzkumu (FFG) a Hospodářské služby Austria. Výzkum v oblasti kultury podporuje jen Fond na podporu vědeckého výzkumu.

FWF používá 23 nástrojů podpory uspořádaných do 3 skupin:

- Objevovat nové – Podporovat špičkový výzkum (9 nástrojů, z toho 6 použitelných pro výzkum v oblasti kultury);
- Podporovat talenty – Rozvoj lidských zdrojů (6 nástrojů, všechny jsou použitelné i pro výzkum v oblasti kultury);
- Realizovat ideje – Podporovat vzájemné vztahy vědy a společnosti (8 nástrojů, jeden výlučně pro výzkum v oblasti kultury – program PEEK, 4 nástroje použitelné i pro výzkum v oblasti kultury).

Na financování kultury jako celku se podílejí spolkové země, stát (federace) a obce. Podíl spolkových zemí je o něco vyšší než podíl státu a ten mírně vyšší než podíl obcí.

Rakousko má málo koncepčních a strategických dokumentů pro VaV a pro kulturu. Pro VaV existuje jedna nepříliš rozsáhlá Strategie Spolkové vlády pro výzkum, technologie a inovace s podtitulem „Využít potenciály, zvýšit dynamiku, utvářet budoucnost – Cesta ke špičkové inovativní zemi“ z března 2011. Strategie je na období do roku 2020. V současné době se připravuje Strategie pro výzkum, technologie a inovace 2030.

Rakousko nemá stanoveny priority pro výzkum v oblasti kultury. V podstatě jediným programem výzkumu v oblasti kultury je „Program pro rozvoj a zprostředkování umění (PEEK)“. Program PEEK je jedním z nástrojů podpory poskytované Fondem pro podporu vědeckého výzkumu (FWF).

Jedním z rakouských specifíků systému VaV je, že zainteresovaná federální ministerstva a významné instituce VaV (celkem 23 členů) si založily stálou Rakouskou platformu pro evaluaci politiky výzkumu a inovací. Platforma pravidelně aktualizuje a vydává standardy evaluací ve VaV. Poslední jsou z dubna 2019. Rakousko nemá pokyny pro evaluaci VaV v oblasti kultury.

Významným evaluačním dokumentem z oblasti kultury je zprávu Vědecké rady Rakouska „Reflexe k dalšímu rozvoji uměleckých univerzit“.

Pokud jde o kulturní průmysl, nejsou v dokumentech BMBWF ani Úřadu spolkového kancléře žádné konkrétnější údaje. Je vhodně poznamenat, že Rakouský statistický úřad (Statistik Austria) sleduje „Kulturní ekonomiku (hospodářství)“ 8 ukazateli, včetně podílu sektoru kultury na tvorbě HDP a dovozu a vývozu kulturních statků.

Rakousko považuje mezinárodní spolupráci ve VaV za jeden z důležitých předpokladů pro úspěch cesty k excelenci VaV. Standardní nástroje, jako mezinárodní smlouvy a dohody, účast na evropských internacionalizačních aktivitách, kooperace s mezinárodními organizacemi a výzkumnými institucemi a zahraniční kontaktní kanceláře pro spolupráci ve výzkumu (Washington, Peking) neobsahují konkrétní údaje o VaV v oblasti kultury.

Rakousko není řádným členem Společné programové iniciativy EU, JPI – Cultural Heritage, je pouze pozorovatelem.

V počtech projektů podpořených Evropskou radou pro výzkum (ERC) patří Rakousko k nadprůměrným členským zemím EU. Naopak účast Rakouska na projektech VaV kulturního dědictví řešených v programu Horizont 2020 je spíše podprůměrná.

V rakouských dokumentech je výrazně zdůrazněna problematika podpory vzdělávání a kariér výzkumných pracovníků všech úrovní a ve všech obdobích jejich kariérního růstu.

3.5. Spojené království

V části o Spojeném království nebylo možné plně dodržet dohodnutou osnovu. Jedním z důvodů je, že doposud sdružené kompetence pro výzkum a vzdělávání byly novým zákonem o vysokoškolském vzdělávání z roku 2017 znovu rozděleny do dvou ministerstev: Ministerstva pro podnikání, energii & strategii průmyslu; Ministerstva vzdělávání. Druhým pravděpodobným důvodem určité nedostatečnosti dokumentů UK je příprava realizace brexitu.

Zákon provedl významné změny v systému VaV Spojeného království, zřídil několik nových institucí a změnil působnosti institucí jiných. Dokumenty těchto institucí jsou většinou velmi dobře zpracovány.

Governance ve VaV zabezpečuje Ministerstvo pro podnikání, energii & strategii průmyslu – BEIS. V UK, obdobně jako ve skandinávských státech neřídí velká ministerstvo jeden člověk, ale 4 až 5. BEIS řídí 5 „ministrů“: 2 státní ministři; 1 státní tajemník; 2 parlamentní tajemníci. V druhé úrovni řízení je 7 generálních ředitelů a Hlavní vědecký poradce BEIS. Ministerstvo BEIS nemá žádný útvar pro podporu VaV v oblasti kultury.

Governance v oblasti kultury zabezpečuje Ministerstvo pro digitalizaci, kulturu, media & sport (DCMS). Ministerstvo řídí 1 ministryně, 1 státní sekretář (odpovědnost za digitalizaci, kulturu, media a sport) a 2 parlamentní sekretáři. Jeden z parlamentních sekretářů je odpovědný za umění, muzea, digitální kulturu, kulturní dědictví, kulturní „statky“, veřejné knihovny a turismus. V druhé úrovni řízení jsou 2 generální ředitelé, 1 ředitel a hlavní vědecký poradce. Do působnosti ministerstva patří 45 agentur a veřejných institucí.

Částečnou představu o velikosti uvedených ministerstev si lze udělat z upravené tabulky č. 73, části o UK.

Tab. 73: Rozpočty vybraných ministerstev UK

	2018–19		2019–20	
	(mld. £)	(podíl %)	(mld. £)	(podíl %)
Ministerstvo pro podnikání, energii a strategii průmyslu	12,1	3,2	13,1	3,3
Ministerstvo pro digitalizaci, kulturu, media a sport	2,1	0,6	2,1	0,5
Ministerstvo pro vzdělávání	67,6	18,1	68,4	17,0
CELKEM MINISTERSTVA	374,5	100,0	403,1	100,0

Pramen: HM Treasury; Policy paper Budget 2018; 29. 10. 2018

Rozpočet Ministerstva pro kulturu, media a sport se na celkovém rozpočtu ministerstev UK podílí méně než 1 %, což je podíl nižší než ve většině zemí OECD.

Významnou úlohu mělo ve VaV 7 Rad pro výzkum ve skupinách vědních oborů. Rady financovaly účelově především VaV na vysokých školách, a to především výzkum základní. Většina Rad institucionálně financovala i „své“ výzkumné ústavy nebo centra.

Zákonem o vysokoškolském vzdělávání a výzkumu z roku 2017 došlo k podstatným změnám i v této oblasti. Byly zřízeny instituce pro tzv. „mezigovernance“ VaV:

- UK Výzkum a inovace (UK Research and innovation – UKRI)
- Inovativní UK
- Výzkum Anglie

Do působnosti UKRI patří 7 dřívějších Rad pro výzkum a dvě nové instituce – Inovace UK a Výzkum Anglie. UKRI je exekutivní nevládní instituce, financovaná Ministerstvem pro podnikání, energii

& strategii průmyslu (BEIS). UKRI poskytuje finanční podporu 7 Radám (agenturám) výzkumu a veřejným institucím.

Inovativní UK je inovační agenturou Spojeného království. Usiluje o zvyšování produktivity a ekonomický růst podporou realizace nových technologií a rozvíjením inovačních nápadů v podnicích.

Výzkum Anglie je nová „Rada“ v rámci instituce UK Výzkum a inovace. Zabezpečuje účelovou podporu, dohled a kontrolu výzkumu a sdílení poznatků na anglických univerzitách.

Jak již bylo uvedeno, na webech ministerstev BEIS a DCMS nejsou k dispozici celkové strategické nebo koncepční dokumenty. Zákon o vysokoškolském vzdělávání a výzkumu ukládá vybraným institucím VaV vypracovávat strategické plány a plány realizace strategií. Platí to také pro Radu pro výzkum umění a humanitní vědy – AHRC.

Strategie Rady pro výzkum umění a humanitní vědy 2013–2018 obsahuje 22 dílčích priorit v 6 skupinách: Výzkum; Lidé; Partnerství a výměna poznatků; Mezinárodní vztahy; Advocacy⁹⁰ a vedení; Úspory a eficeience. V plánech AHRC na realizaci strategie 2013–2018 jsou uvedena 4 témata výzkumu, 7 témat vývoje a 7 témat inovací a mezi nimi i Výzkum kreativní ekonomiky a výzkum designu. Realizační plán AHRC 2016/2017–2019/2020 je podstatně stručnější a uvádí následující priority: Design; Heritage; Modern languages.

Základní představu o financování VaV včetně VaV v oblasti kultury si lze udělat z opravené tabulky č. 74, části o UK.

Tab. 74: Plán rozdělení finančních prostředků na VaV

	2017–18		2018–19		2019–20	
	(mil. £)	(%)	(mil. £)	(%)	(mil. £)	(%)
Rada pro výzkum umění a humanitní vědy (AHRC)	119	1,5	136	1,6	179	1,9
Rada pro výzkum ekonomických a společenských věd (ESRC)	232	2,9	261	3,1	244	2,6
UKRI celkem	6 635	83,7	7 189	84,5	7 312	79,2
VaV celkem	7 910	100,0	8 477	100,0	9 228	100,0

Pramen: Vlastní sestava z dílčích tabulek BEIS; Research and innovation funding allocation: 2017–2021, 2. 8. 2017

Výzkum v oblasti kultury je kromě Rady výzkum umění a humanitní vědy významně podporován institucí Výzkum Anglie, která podporuje výzkum na anglických vysokých školách.

Zákon o vysokoškolském vzdělávání a výzkumu z roku 2017 ustavil Výzkum Anglie (Research England) jako jednu z Rad instituce UK Výzkum a inovace vedle stávajících 7 Rad a zařízení Inovativní UK. Výzkum Anglie zabezpečuje hodnocení výzkumu (evaluaci) na anglických vysokých školách podle Rámce pro excelentní výzkum. REF byl poprvé využit v roce 2014 a nahradil dosavadní Postupy hodnocení výzkumu (Research Assessment Exercise – REA). REF uplatňují čtyři instituce, které financují

⁹⁰ Advocacy je činnost jednotlivců nebo skupin, jejímž cílem je ovlivňovat rozhodnutí v rámci politických, ekonomických a sociálních systémů a institucí.

vysokoškolské vzdělávání v UK: Výzkum Anglie, Skotská rada pro financování (SFC), Rada pro financování vysokoškolského vzdělávání ve Walesu, Ministerstvo hospodářství Severního Irska.

REF je dostatečně podrobně charakterizován v předcházející kapitole o UK.

V dokumentech UK je málo informací o mezinárodní spolupráci ve výzkumu v oblasti kultury. Celkově je však UK v celkové mezinárodní spolupráci ve VaV velmi aktivní. V počtu získaných grantů od Evropské rady pro výzkum (ERC) patří UK spolu se Švýcarskem k nejúspěšnějším zemím.

Účast UK na „vlastním“ programu Horizont 2020 lze označit za průměrnou. UK se podílí i na Společných programových iniciativách EU JPI Kulturní dědictví a JPI Evropská města.

V dokumentech UK není zvlášť zdůrazněna žádná z problematik VaV.

3.6. Nizozemsko

Nizozemsko se do značné míry liší od ostatních zemí uvedených v této analýze. Odlišnosti jsou v terminologii, spolupráci jednotlivých úrovní státní a veřejné správy, úloze poradních výborů, financování VaV a kultury a právních předpisech pro kulturu. Problematika podpory VaV je, možná jen zdánlivě, jednodušší než problematika kultury.

Nizozemsko má dva zákony pro oblast kultury:

- Zákon o kulturní politice ve znění z roku 2016. Tento zákon určuje aspekty kulturní politiky, jako jsou umělecká kvalita, práce s veřejností a povinnosti vlády. Každé čtyři roky předkládá vláda parlamentu plán kulturní politiky. Tento čtyřletý plán poskytuje přiměřenou (udržitelnou) finanční podporu a uvádí hlavní charakteristiky kulturních aktivit v příslušném období a výsledky z předcházejícího čtyřletého období.
- Zákon o kulturním dědictví z roku 2015, který mění a sjednocuje předpisy o kulturním dědictví.

Nizozemským specifikem je i skutečnost, že Ministerstvo pro vzdělávání, kulturu a vědu, nikoli Nizozemský ústřední statistický úřad, zabezpečuje i statistiku vzdělávání, kultury a vědy (výzkumu). Statistiky vzdělávání a kultury jsou velmi kvalitní, statistiky vědy (výzkumu) nejsou příliš rozsáhlé a jsou vydávány s relativně velkým zpožděním.

Governance VaV a kultury. Od roku 1918 patří vzdělávání, kultura a věda do působnosti Ministerstva pro vzdělávání, kulturu a vědu (OCW). V čele ministerstva je ministr a státní tajemník. Další úrovně tvoří:

- 2 generální inspektoři: Generální inspektor pro vzdělávání; Generální inspektor pro kulturní dědictví;
- 5 generálních ředitelství;
- 6 odborů (departmentů): Rada pro kulturu⁹¹; Department pro kulturní dědictví a umění; Department pro média a kulturní průmysl. Department pro mezinárodní politiku; Nizozemská agentura pro kulturní dědictví; Národní archivy.

Součástí governmentu jsou i:

---

⁹¹ Odbor působí jak administrativní zázemí Rady pro kulturu.

- Rada pro kulturu, která radí nizozemské vládě a parlamentu v problematikách umění, kultury a médií a žádostí o dotace. Rada poskytuje doporučení na vyžádání nebo z vlastní iniciativy.
- Rada pro vědu, technologie a inovace, která je poradním orgánem vlády a parlamentu ve všech záležitostech politiky vědy, technologií a inovací. Rada má maximálně deset členů, kteří pocházejí z různých oblastí společnosti – výzkumu, průmyslu nebo obchodu.

Nizozemské dokumenty o VaV a kultuře obsahují jen málo informací o výdajích finančních prostředků. V koncepčně strategických dokumentech uvedených v předcházející části jsou uvedeny ve velice omezeném rozsahu.

Ministerstvo pro vzdělávání, kulturu a vědu v roce 2017 získalo 33,8 mld. €, což je necelých 13 % celkového státního rozpočtu. Většina z těchto finančních prostředků směřovala do vzdělávání a vědy.

Kultura i výzkum v oblasti kultury jsou financovány prostřednictvím fondů. Ústřední vláda rozděluje finanční prostředky jednotlivým fondům a stanovuje podmínky pro činnost fondů. Veřejné kulturní fondy jsou každé čtyři roky hodnoceny. Kromě uvedených veřejných fondů existuje několik soukromých nadací pro podporu umění.

V Nizozemsku, obdobně jako ve Spojeném království je uplatněn model, v kterém velké výzkumné instituce poskytují část svých finančních prostředků dalším výzkumným organizacím i jednotlivým výzkumným pracovníkům. V Nizozemsku to jsou:

- Nizozemská organizace pro vědecký výzkum (NWO) poskytuje přes 50 % svých finančních prostředků univerzitám formou nejrůznějších grantů;
- Nizozemská agentura pro kulturní dědictví poskytuje granty v rozsahu cca 20 % svého rozpočtu;
- Královská akademie umění a věd poskytuje granty v rozsahu cca 8 % svého rozpočtu.
- Za nejvýznamnější strategické dokumenty pro VaV a kulturu lze považovat:
- Strategie vědy 2025: volby pro budoucnost. Dokument roku 2014 bývá někdy označován jako Vládní plán vědy na období 2015–2025;
- Plán kulturní politiky 2017–2020 – Dokument ministerstva OCW z roku 2016 konkretizuje klíčová témata: Rozvoj talentů; Vzdělávání o kultuře a práce s veřejností, zejména v regionech.
- Kultura v otevřené společnosti 2018 – Dokument ministerstva OCW z roku 2018 charakterizuje kulturní agendu ministerstva. Dokument stanovuje 5 priorit: Podpora otevřenosti a zvědavosti již od mládí; Podpora rozvoje kultury a jejích tvůrců; Inspirující prostředí (kulturní dědictví a kreativní průmysl); Kultura bez hranic (mezinárodní kulturní politika); Silný sektor kultury).
- Národní strategie digitalizace kulturního dědictví – Dokument z roku 2015 stanovuje perspektivu pro rozvoj národních nadsektorových infrastruktur a zařízení pro digitalizaci kulturního dědictví. Dokument uvádí východiska, cíle a specifické programy práce pro společný, koordinovaný přístup.

Nizozemsko je zemí s velmi pokročilými a již dlouho dobu uplatňovanými systémy hodnocení (evaluace), a to nejen ve výzkumu a vývoji, ale i v dalších oblastech, s výraznou podporou z veřejných (státních) finančních prostředků.

V Nizozemsku existuje pozoruhodné pracoviště Nizozemský Ústav pro výzkum společnosti (SCP), který je vládní agenturou, která zkoumá společenské (sociální) aspekty všech oblastí vládních politik. V listopadu 2018 ústav publikoval zprávu Kulturní život v Nizozemsku.

Špičkovým světovým pracovištěm pro evaluaci VaV, především pak pro bibliometrii a scientometrii je Centrum pro studium vědy a technologií (CWTS). Centrum působí při nizozemské Univerzitě Leiden.

Hodnocením se zabývá i Nizozemská královská akademie umění a věd (KNAW). Pro každou ze skupin věd, kterými se Akademie zabývá, působí koordinační a poradní rady a výbory. Výbor pro humanitní vědy Akademie vydal příručku „Kvalita a relevance v humanitních vědách“.

Nizozemsko provádí relativně rozsáhlou bilaterální i multilaterální výzkumnou spolupráci v oblasti kultury. Rámec mezinárodní spolupráce je formulován ve společném dokumentu ministra pro zahraniční záležitosti a ministra pro vzdělávání, kulturu a vědu „Politický rámec zahraniční kulturní politiky 2017–2020“.

Nizozemsko nepatří k nejaktivnějším členským zemím EU v řešení výzkumných projektů v oblasti kulturního dědictví v programu Horizont 2020. Naproti tomu v účasti na podpoře poskytované Evropskou radou pro výzkum (ERC) (v části Excelentní věda programu Horizont 2020) patří Nizozemsko k nejlepším zemím.

V nizozemských dokumentech je kladen zvýšený důraz na problematiku kulturního dědictví.

3.7. Finsko

Finsko díky úspěšným strategiím dobře zvládlo problémy z počátku devadesátých let po rozpadu odbytišť v bývalém Sovětské svazu i globální ekonomické krize z let 2012 a 2013. Příkladná je značná otevřenost jejich informačních zdrojů. Všechny pro předkládanou analýzu relevantní webové stránky jsou ve finštině, švédštině a angličtině.⁹²

Governance – ve Finsku působnost pro veškeré vzdělávání, výzkum, vývoj a kulturu patří do působnosti jednoho ministerstva, Ministerstva pro vzdělávání a kulturu. Ministerstvo má v čele 2 ministry, ministra pro vzdělávání a ministra pro evropské záležitosti, kulturu a sport. Ministerstvo má 5 departmentů, z hlediska předkládané analýzy mají význam především dva:

- Department pro vysokoškolské vzdělávání, vědní politiku a všeobecné vyšší sekundární vzdělávání (generální ředitel a 3 divize, jedna z nich Divize pro vědní politiku);
- Department pro umění a kulturní politiku (generální ředitel a 3 divize: Divize pro strategické řízení; Divize pro umění a kulturní dědictví; Divize pro politiku copyright a audiovizuální kulturu).

Do působnosti Ministerstva pro vzdělávání a kulturu patří 11 institucí působících v oblasti kultury.

Do systému governance dále patří:

- Rada pro výzkum a inovace – Rada je poradním orgánem, který řídí předseda vlády. Rada projednává klíčové otázky politiky výzkumu a vývoje zaměřené na blahobyt (spokojenost života), růst a konkurenceschopnost.

---

⁹² Web Finského národního archivu má navíc stránky v sámštině a ruštině.

- Rada pro strategický výzkum, společný orgán finské vlády a Finské akademie.

Financování – globální ekonomická krize vedla ke snižování státních výdajů na VaV a ke změnám podílů na jednotlivá zaměření VaV. Svůj podíl (mírně nad 16 %) si udržel jen VaV pro průmyslovou výrobu a technologie. Podíl kultury, rekreace, sportu a dalších klesl z 1,5 % na 0,5 %.

Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu poskytuje přes 60 % celkové státní podpory VaV ve Finsku. Druhým největším poskytovatelem je Ministerstvo hospodářství (podíl cca 28 %). Největšími příjemci státní podpory VaV jsou univerzity, Akademie věd a podniky.

Poněkud překvapující je, že celkové výdaje na umění a kulturu Ministerstva pro vzdělávání a kulturu v období do roku 2015 i v období krize mírně rostly a jejich podíl na celkových výdajích ministerstva se zvýšil na téměř 7 %.

Finsko má větší počet koncepčních a strategických dokumentů zabývajících se budoucností Finska. Z hlediska předkládané analýzy mají význam především:

- Vládní dokument „Finsko, země řešení strategického programu vlády“ z května 2015. V jedné z částí je uvedeno i téma „Usnadnění přístupu k umění a kultuře“;
- Dokument Finské rady pro výzkum a inovace „Finsko v roce 2030: nejatraktivnější a vysoce kompetentní prostředí pro experimentování a inovace“;

Na tyto dva základní dokumenty navazují strategické dokumenty pro vybrané dílčí oblasti, také pro oblast kulturní politiky „Strategie politiky kultury 2025“ z roku 2017. Strategii pro kulturu předcházela velice důkladná, a i časově náročná SWOT analýza celé oblasti. Analýzu objednalo a financovalo Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu. Analýza podrobně a konkrétně charakterizuje silné stránky, příležitosti, slabiny a rizika (hrozby).

Ve Finsku by snad bylo možno ke strategickým dokumentům přiřadit i Strategické programy výzkumu koordinované Akademií věd. V současné době (jaro 2019) je řešeno 14 programů, z toho 3 z oblasti humanitních a společenských věd. Jedním z této skupiny je program „Kultura ve společnosti stále více se technologicky orientující (2019–2025)“.

Evaluace – V podstatě všechny strategie uvedené v tomto dokumentu počítají s monitoringem postupů realizace a dosažených výsledků. To samozřejmě obsahuje i hodnocení výstupů (output) výzkumných programů a projektů. Zatím pomalu se rozbíhají aktivity hodnocení přínosů (Outcomes, impaktů, dopadů VaV).

Finská akademie koncem roku 2018 vypracovala „Nový model pro evaluaci společenských dopadů (impaktů) strategických výzkumných programů ve Finsku“.

Hlavní působnost pro mezinárodní spolupráci ve VaV i v kultuře má Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu. Ve spolupráci v kultuře těsně spolupracuje s Ministerstvem pro zahraniční záležitosti. Toto ministerstvo zabezpečuje činnost 17 Finských kulturních akademických agentur ve velkých městech Evropy, Severní a jižní Ameriky.

Spolupráci ve VaV v EU je při přihlédnutí k velikosti Finska možné označit za lehce nadprůměrnou.

Důraz je ve Finsku, především ve strategických dokumentech kladen na zcela nutné „příští“ hodnocení dopadů a přínosů VaV. Zdůrazňována je rovněž potřeba a účelnost digitalizace humanitních věd.

3.8. Švýcarsko

Švýcarsko se v řadě aspektů liší od většiny evropských zemí. Je spolkovou (konfederací) zemí s vysokým počtem relativně malých částí (kantonů), kterých je 26. Ve Švýcarsku je výrazněji uplatňován princip subsidiarity. Platí to například pro kulturu, kterou cca z 50 % podporují města a obce a jen cca z 10 % stát.

Pro Švýcarsko je charakteristická velká rozmanitost na malém území. Švýcarská kultura je ovlivněna geografickou polohou, vícejazyčností (němčina, francouzština, italština a rétorománština) a pozoruhodnou rozmanitostí ve všech oblastech kultury.

Systémy veřejné podpory vzdělávání, výzkumu a inovací ale i kultury jsou velmi racionální a úspěšné. Pozoruhodné je také to, že stát (vláda a parlament) relativně rychle reagují na doporučení Vědecké rady. V posledních letech to bylo vytvoření společného ministerstva pro hospodářství, vzdělání a výzkum a zvýšení samostatnosti a odpovědnosti agentury pro podporu inovací.

Governance VaV – Výzkum a vývoj patří do působnosti Spolkového ministerstva pro hospodářství, výzkum a inovace (WBF). Ministerstvo má dvě velké sekce (sekretariáty): Státní sekretariát pro hospodářství, Státní sekretariát pro vzdělávání, výzkum a inovace (SBFI). SBFI zabezpečuje i administrativní záležitost Švýcarské rady pro vědu a inovace (SWIR), poradního orgánu vlády.

Governance kultury – Na úrovni státu (konfederace) kompetence pro všechny záležitosti kultury patří Spolkovému úřadu pro kulturu, který je součástí Spolkového ministerstva vnitra (EDI). Ministerstvo vnitra má 9 velkých sekcí, 2 pro oblast kultury: Spolkový úřad pro kulturu, Spolkový archiv. Spolkový úřad pro kulturu má tři sekce: Organizačně správní sekce; Sekce Kulturní dědictví a jeho zprostředkování; Sekce kulturní odvětví a kulturní rozmanitost. Spolkový úřad pro kulturu má cca 25 pracovníků.

Financování – Ve Švýcarsku stát (jako celek) poskytuje cca 23 až 25 % celkové finanční podpory VaV. Stát (konfederace) o něco více než kantony. Podíl výdajů ze soukromých (převážně podnikových) zdrojů činí 64 až 70 %.

Přes 50 % celkových státních výdajů na VaV poskytuje Spolkové ministerstvo pro hospodářství, vzdělání a výzkum. Podíl výdajů Spolkového ministerstva vnitra, do jehož působnosti patří kultura, se v posledních letech pohybuje kolem 10 % celkového státního rozpočtu. Nic z těchto prostředků však nejde na VaV v oblasti kultury.

Nejvíce na kulturu vydávají města a obce. Podíl jejich výdajů v roce 2014 činil téměř 50 %, v roce 2015 podíl mírně klesnul, načež v roce 2016 stoupl na 51,1 %. Podíl výdajů státu (konfederace) mírně přesahuje 10 %.

Samotná ministerstva sama rozdělují na účelovou podporu VaV jen velmi málo finančních prostředků. K rozdělování využívají „meziposkytovatele“. Spolkové ministerstvo pro hospodářství, vzdělání a výzkum (WBF) má těchto poskytovatelů několik. K největším patří:

- Oblast ETH⁹³ zahrnuje dvě Spolkové (Konfederální) technické vysoké školy v Curychu a Lausanne a 4 výzkumné ústavy. Oblast ETH poskytuje téměř 40 % celkové podpory

---

⁹³ ETH – Eidgenössische (Konfederální) technische Hochschule.

vzdělání, výzkumu a vývoje Spolkového ministerstva pro hospodářství, vzdělání a výzkum (WBF).

- Švýcarský národní fond pro podporu vědeckého výzkumu (SNF). SNF je agenturou pro podporu základního výzkumu, má formu nadace dle veřejného práva. SNF poskytuje přes 15 % celkových výdajů na VaV ministerstva WBF. Fond kolem 25 % finančních prostředků vynakládá na humanitní a společenské vědy.

Strategické dokumenty – hlavními dokumenty pro realizaci státních politik v oblastech, do kterých více či méně zasahuje stát, jsou čtyřletá Poselství spolkové rady (vlády) parlamentu. Období jejich platnosti jsou shodné s legislativními obdobími.

Pro vzdělání, výzkum a inovace jsou to Poselství o podpoře vzdělání, výzkumu a inovacích. Jsou velmi podrobná a konkrétní. V poselstvích nejsou uváděny priority VaVa.

Poselství o kultuře definují strategické cíle a priority pro příslušné čtyřleté období podpory. Poselství o kultuře lze považovat za určitý druh „jízdního řádu“ pro kulturní politiku státu. První Poselství o kultuře platilo pro období 2012–2015. Druhé poselství na období 2016–2020 bylo schváleno v roce 2015.

Na počátku července 2017 Spolková rada (vláda) aktualizovala Mezinárodní strategii Švýcarska v oblastech vzdělání, výzkumu a inovací. Původní dokument byl z roku 2010.

Zřejmě je možné mezi strategické dokumenty zařadit programy VaV. Švýcarský národní fond v současné době podporuje 15 Národních programů výzkumu (NPV). Žádný z programů NPV se nezabývá VaV v oblasti kultury a má 2 programy zvláštní. Jedním ze zvláštních programů je „Digitalizace humanitních věd“.

Evaluace – Švýcarsko patří k zemím s vysoce rozvinutou úrovní hodnocení aktivit státní a veřejné správy. V roce 2015 vydaly Švýcarská kulturní nadace Pro Helvetia a MIGROS-KULTURPROZENT příručku pro evaluaci kulturních projektů, programů, strategií a institucí. Příručka „Evaluace v kultuře. Proč, co, kdy a jak?“

Stejně jako pro jiné oblasti je i mezinárodní spolupráce ve vzdělání, výzkumu a inovacích zadána Poselstvím BFI⁹⁴ 2017–2020. V Poselství je uvedeno několik konkrétních opatření z oblasti BFI v kultuře.

Mezinárodní spolupráce s EU⁹⁵ není příliš rozsáhlá. Jedinou výjimkou je účast na podpoře poskytovaná Evropskou radou pro výzkum. Platí to však jen pro celkovou podporu, podpora v oblasti humanitních a společenských věd je spíše jen průměrná.

Ve Švýcarsku je kladen značný důraz na digitalizaci humanitních věd. Připomenout lze i upřednostňování volby témat VaV „výzkumem“ před stanovováním priorit z úrovně státu.

3.9. Evropská Unie

Evropská unie v oblasti kultury usiluje o ochranu společného kulturního dědictví a podporuje umění a kreativní ekonomiku. Iniciativy, jako naposledy Evropský rok kulturního dědictví 2018, mají

---

⁹⁴ BFI – Vzdělání výzkum, inovace.

⁹⁵ Švýcarsko je přidruženou zemí k rámcovému programu EU Horizont 2020.

zpřístupnit bohatou a rozmanitou kulturu Evropy všem. Značný důraz, větší než ve většině členských zemí, je kladen na rozvoj kreativního ekonomického sektoru.

Nejvyšším koordinačním orgánem pro dílčí politiky EU je Rada Evropské unie (dále jen Rada). Rada působí v 10 konfiguracích. Členy jsou ministři členských zemí s příslušnou působností. Pro účely tohoto dokumentu mají význam dvě složení Rady Evropské unie:

- Konkurenceschopnost;
- Vzdělání, mládež, kultura a sport.

Hlavním výkonným orgánem EU je Evropská komise. Evropskou komisi tvoří 28 členů – komisařů.

Governance ve VaV a kultuře zabezpečují:

- Generální ředitelství výzkum a inovace;
- Generální ředitelství pro vzdělání, kulturu, mládež a sport.

Vlastní výkony aktivit jednotlivých politik zabezpečují exekutivní agentury. Pro účely tohoto dokumentu mají význam následující:

- Exekutivní agentura pro vzdělání, audiovizuální aktivity a kulturu (EACEA). Spravuje ve spolupráci s jinými útvary Evropské komise finanční prostředky 6 programů. Kulturu podporuje jen program Kreativní kultura;
- Exekutivní agentura Evropské rady pro výzkum (ERC) spravuje část programu Horizont 2020 pro základní výzkum;
- Exekutivní agentura pro výzkum (REA) spravuje podstatnou část programu Horizont 2020.

Aktuální údaje o financování programu Horizont 2020, jeho části „Excelentní věda“ ani o financování kultury nejsou dostupné.

Charakter strategického dokumentu vždy mají úvodní části rámcových programů výzkumu a inovací. Tento charakter má i dokument vyhlašující program Horizont 2020. Program má tři hlavní priority: Vynikající věda; Vedoucí postavení v průmyslu; Společenské výzvy. Každá z těchto tří priorit má několik specifických cílů. V dokumentu se uvádí, že do každého ze specifických cílů programu Horizont 2020 bude plně začleněn výzkum v oblasti společenských a humanitních věd.

Pro výzkum v oblasti kultury je důležitý specifický cíl „Evropa v měnícím se světě: inovativní a přemýšlivé společnosti podporující začlenění“ v prioritě „Společenské výzvy“. V dokumentu jsou relativně podrobně charakterizovány aktivity v dílčích oblastech: Kulturní dědictví; Přemýšlivé společnosti.

Problematika kultury, respektive kulturního dědictví je podrobně charakterizována v pracovním dokumentu Komise „Evropský rámec pro aktivity v oblasti kulturního dědictví“. Evropský rámec pro kulturní dědictví vyjadřuje společné zaměření aktivit v oblasti kulturního dědictví na evropské úrovni, především v politických oblastech programů EU.

Ve strategických a programových dokumentech EU je značná pozornost věnována sledování a hodnocení realizace dokumentů. U nařízení Evropského parlamentu a Rady o vyhlášení a realizaci rámcového programu Horizont 2020 (2014–2020) nejsou zavedeny zvláštní, samostatné postupy pro evaluaci VaV v oblasti kultury.

Mezinárodní spolupráce je podstatou činnosti EU. Konkrétní informace o mezinárodní spolupráci ve VaV a v kultuře jsou uvedeny v příslušných částech Analýzy jednotlivých zemí.

Výrazně zdůrazněnými problematikami v oblasti VaV v kultuře jsou kulturní dědictví. Nařízením Evropského parlamentu a Rady EU z 11. 12. 2013 byl vyhlášen program Kreativní Evropa (2014–2020). Tento program není programem VaV, má dva dílčí programy: MEDIA se 7 prioritami; KULTURA se 6 prioritami.

4. SROVNÁNÍ SE STAVEM V ČR a DOPORUČENÍ PRO NOVOU KONCEPCI

4.1. Vymezení oblasti NAKI v ČR

Pojem „Národní a kulturní identita“ (NAKI) byl poprvé použit v Reformě systému výzkumu, vývoje a inovací v České republice schválené usnesením vlády ze dne 26. března 2008 č. 287. Vzhledem k tomu, že na základě stejného dokumentu vznikla TA ČR, bylo třeba vymezit jak obsah pojmu, tak kompetence MK a TA ČR v aplikovaném VaV. Působnost MK a vymezení pojmu NAKI bylo provedeno na základě tzv. Národního referenčního rámce excelence – NRRE zahrnujícího obory dle tehdejšího číselníku IS VaVal (RIV) a to obory filosofie a náboženství; dějiny; archeologie, antropologie, etnologie; politologie; řízení a státní správa; jazykověda; písemnictví; umění, architektura, kulturní dědictví. Ostatní obory (ekonomie, sociologie atd.) byly a jsou v působnosti TA ČR.

Rada pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) v METODICE 2017+ změnila strukturu oborů a současně obdobně jako v jiných zemích (viz kap. 1.1) zveřejnila převodník mezi starou a novou strukturou oborů. Následující tabulka uvádí převodník pro humanitní vědy a umění mezi systémy OECD, Web of Science (WOS) a českým systémem výsledků VaVal RIV.

Tab. 75: Převodník M17+ pro obory humanitních věd a umění

Struktura oborů OECD (Frascati manuál) – převodník M17+							
č. 1	Vědní oblast	č. 2	FIELDS OF RESEARCH AND DEVELOPMENT (FORD)	č. 3	DETAILED FORD	WOS Category	RIV (dominující vazba)
60000	6. Humanities and the Arts	60100	6.1 History and Archeology	60101	History (history of science and technology to be 6.3 history of specific sciences to be under the respective headings)	HISTORY	AB – Dějiny
		60200	6.2 Languages and Literature	60201	General language studies	MEDIEVAL & RENAISSANCE STUDIES LANGUAGE & LINGUISTICS	

				60202	Specific languages	CLASSICS	
				60203	Linguistics	LINGUISTICS	
				60204	General literature studies	LITERATURE	AJ – Písemnictví, masmédia, audiovize
				60205	Literary theory	LITERARY & CRITICISM	
						LITERARY REVIEWS	
				60206	Specific literatures	LITERATURE, AFRICAN, AUSTRALIAN, CANADIAN	
						LITERATURE, AMERICAN	
						LITERATURE, BRITISH ISLES	
						LITERATURE, GERMAN, DUTCH, SCANDINAVIAN	
						LITERATURE, ROMANCE	
						LITERATURE, SLAVIC	
						POETRY	
		60300	6.3 Philosophy, Ethics and Religion	60301	Philosophy, History and Philosophy of science and technology	HISTORY & PHILOSOPHY OF SCIENCES	AA – Filozofie a náboženství
						PHILOSOPHY	
						HISTORY OF SOCIAL SCIENCES	
				60302	Ethics (except ethics related to specific subfields)	ETHICS	
				60303	Theology	RELIGION	
		60400	6.4 Arts (arts, history of arts, performing arts, music)	60401	Arts, Art history	ART	AL – Umění, architektura, kulturní dědictví
				60402	Architectural design	ARCHITECTURE	
				60403	Performing arts studies	THEATRE	
						DANCE	

				(Musicology, Theater science, Dramaturgy)	MUZIC	
				60404	Folklore studies	FOLKLORE
				60405	Studies on Film, Radio and Television	FILM, RADIO, TELEVISION
		60500	6.5 Other Humanities and the Arts			HUMANITIES, MULTIDISCIPLINARY
Pozn: Obecně platí, že není-li nalezen odpovídající kód na úrovni DETAILED FORD, použijte kód o stupeň vyšší, tj. FORD (typicky se týká všech „others“).						

Pramen: RVVI, Převodník oborů FORD/WoS (Aktualizovaný ke dni 21. 8. 2018)

Pro vymezení pojmu NAKI je ale mnohem podstatnější než struktura oborů OECD (resp. dříve číselníky RIV) „Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022“, která realizuje „Aktualizovanou Národní politiku výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009 až 2015 s výhledem do roku 2020“, schválenou usnesením vlády České republiky ze dne 24. dubna 2013 č. 294 (dále jen „Aktualizovaná NP VaVal“), „Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací“, schválené usnesením vlády České republiky ze dne 19. července 2012 č. 552 (dále jen „Priority VaVal“) a vychází z „Implementace Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací“, schválené usnesením vlády České republiky ze dne 31. července 2013 č. 569 (dále jen „Implementace Priorit“). Tematicky a věcně je oblast národní a kulturní identity vymezena zejména oblastí 3 „**Kultura, hodnoty, identita a tradice**“ priority č. 4 Priorit VaVal, a to následujícím způsobem:

Každé společenství vytvářející komunitu konkrétního státu je existenciálně spjato s kategoriemi vlastní stability, funkční provázanosti a kooperativnosti. Přítomnost těchto kvalit ve společnosti je potvrzena vědomím sounáležitosti, schopnosti pozitivní komunikace a dlouhodobé součinnosti jako základních podmínek vnitřní akceschopnosti a vnější úspěšnosti. Základním jmenovatelem těchto vlastností a schopností je společná kultura národního horizontu definovaná kromě jazyka a historicky proměnlivého teritoria souborem obecně akceptovaných a tradovaných kulturních znaků. V současné multikulturní společnosti je ovšem existenčně žádoucí, aby příslušná komunita našla dostatek prvků, které jí dávají jednotící smysl i v případě, že sestává ze společenství značně kulturně odlišných. Společný jmenovatel v tomto případě souvisí především s historickým rozměrem konkrétní společnosti, který přináší nejvíce podnětů k hledání a nacházení společných vazeb a který navíc přináší logické vysvětlení příčin současného stavu společnosti.

Pozornost, kterou stát věnuje vlastní historii a péči o kulturní dědictví jako základnímu zdroji informací o historickém rozměru jeho existence, je dokladem jeho vyspělosti a dosvědčuje jeho vědomou snahu o dosahování vnitřní stability. Je zároveň také dokladem vědomí jeho suverenity, protože reflektuje soubor vlastních kulturních identit činících z něj unikátní jednotku v globalizujícím

se mezinárodním společenství. Proto jsou součástí kulturního dědictví jazyk, literatura, hudba, divadlo, architektura, výtvarné umění, lidové tradice i historická, filozofická a estetická reflexe. Jejich případný úpadek nebo zánik není formálním jevem, ale konkrétním pádem systému vnitřní kooperativnosti a vnější konkurenceschopnosti.

Součástí kulturního vědomí je schopnost hodnotového vážení jevů souvisejících s existencí a funkcí společnosti, tedy schopnost vytváření etického a morálního hodnotového systému a dodržování jeho principů. I to je nezbytným předpokladem pro dobrou funkci společnosti. Z historického rozměru kultury i v této oblasti vyplývá řada důležitých podnětů, příkladů a srovnání směřujících k žádoucí reflexi současnosti i očekávané budoucnosti, neboť dlouhodobá kontinuita existence posiluje naději na její pokračování.

Nebezpečí poklesu vzdělanosti a široce pojímané gramotnosti implikuje možnost přerušení kontaktu společnosti s vlastní historií a kulturním dědictvím, a tím ztrátu schopnosti vnímat současnou společnost a stát jako kulturně zakořeněný fenomén. Ztráta této dimenze podstatně ochuzuje kvalitu života, lidskou kreativitu i tradiční hodnoty, které společnost dlouhodobě vnímá jako základní. Proces evropské integrace, v němž se zdůrazňuje zachování identity státních subjektů vytvářejících evropské společenství, je zdánlivě paradoxně velkou příležitostí, jak poznání historické a kulturní identity, jedinečnosti, příbuznosti a komunikace významně rozšiřovat a prohlubovat.

Oblast je rozdělena do čtyř podoblastí: (1) Proměny hodnotových struktur a etika; (2) Národní, regionální a lokální identita a tradice; (3) Hmotné a nehmotné kulturní dědictví; a (4) Religiozita.“ Navazující hlavní a dílčí tematické priority (resp. globální a specifické cíle) Koncepce jsou uvedeny v části 8 „Hlavní tematické priority (specifické cíle) a dílčí tematické priority aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity“.

Doporučení pro novou koncepci

Pro přípravu nové koncepce bude klíčové vymezení oblastí a zejména jednotlivých tematických priorit tak, aby reflektovaly nejen dlouhodobé trendy péče o kulturní dědictví, ale i nové progresivní směry jako jsou např. kulturní a kreativní průmysly.

4.2. Podpora VaV v oblasti NAKI v ČR

Podporu výzkumu a vývoje v oblasti NAKI z výdajů státního rozpočtu na VaVaI, která je identická s podporou VaV MK, ukazuje následující tabulka č. 76.

Tab. 76: Výdaje MK na VaV v letech 2010 – 2019 a výhled do r. 2022 a podíl na SR VaVaI (v tis. Kč a v %)

rok	VaV MK	inst. podpora	úcelová podpora	MK výdaje celkem	SR VaVaI celkem	podíl VaV na MK	podíl VaV MK na SR VaVaI	meziroční nárůst VaV MK
	(mil Kč/r)					(%)		

2010	98,6	75,4	23,2	8 248,4	25 392,0	1,20	0,39	-
2011	211,6	70,4	141,2	7 295,0	25 917,8	2,90	0,82	114,6
2012	381,6	69,0	312,5	8 422,1	26 619,7	4,53	1,43	80,3
2013	471,0	72,3	389,8	8 889,7	26 117,8	5,30	1,80	23,4
2014	481,0	74,9	406,1	10 415,8	26 785,3	4,62	1,80	2,1
2015	499,9	125,6	374,3	10 889,5	26 905,4	4,59	1,86	3,9
2016	512,2	87,2	425,0	11 707,1	29 092,2	4,38	1,76	2,5
2017	518,0	93,0	425,0	12 725,9	32 661,4	4,07	1,59	1,1
2018	521,4	96,4	425,0	13 024,3	34 796,9	4,00	1,50	0,7
2019	487,3	99,7	387,6	14 783,4	35 964,6	3,30	1,35	-6,5

Pramen: Zákony o státním rozpočtu ČR na roky 2010 až 2019

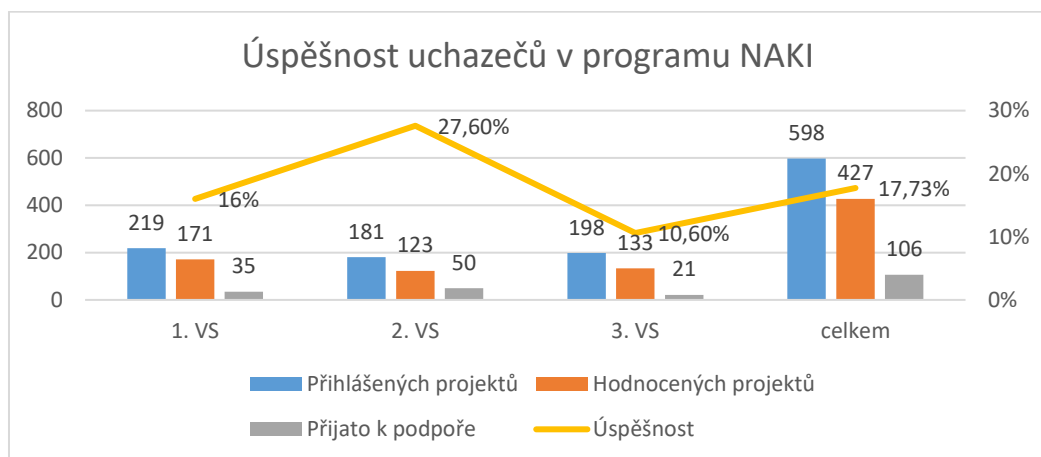
U uvedené tabulky vyplývá, že po počátečním výrazném nárůstu v letech 2010 – 2013 (daném Reformou systému výzkumu, vývoje a inovací a transferem výdajů z jiných rozpočtových kapitol) podíl výdajů na VaV na celkových výdajích státního rozpočtu na VaVal (SR VaVal) v letech 2013 – 2015 mírně vzrostl, ale od r. 2016 tento podíl klesá. Obdobně od r. 2013 klesá podíl výdajů na VaV na celkových výdajích MK. Je to dáno zejména tím, že výdaje na VaV MK mají jen velmi malý meziroční nárůst (v r. 2019 se jedná o pokles), zatímco výdaje SR VaVal i výdaje MK rostou mnohem výraznějším tempem.

Účelová podpora

V oblasti účelové podpory byla problematika výzkumu národní a kulturní identity podpořena dvěma programy. Program NAKI byl řešen v letech 2011 – 2017, program NAKI II je řešen v letech 2016 – 2022. Závěrečné vyhodnocení programu NAKI bylo zpracováno MK v květnu 2018 a RVVI schváleno na jejím 339. zasedání dne 26. 10. 2018. Z obsáhlého vyhodnocení programu je pro přípravu nové koncepce ve srovnání s ostatními programy podstatné:

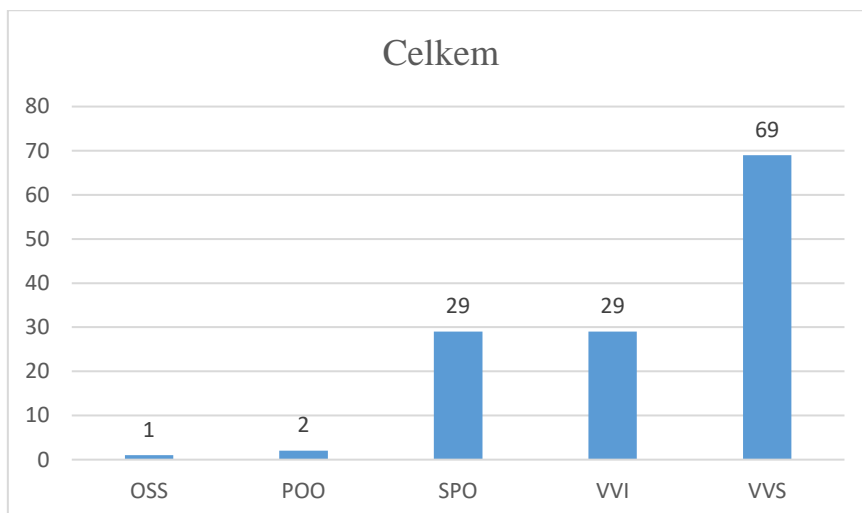
- a) Nízká úspěšnost uchazečů 17,7 % (podrobněji uvedená v následujícím grafu), daná objemem prostředků vyčleněných v SR VaVal na tento program – viz graf č. 1.
- b) Výrazné snížení schválených výdajů na program (o 381,2 mil. Kč ze 2 125,0 mil. Kč, tj. o 18 %) na straně jedné a překročení ostatních indikátorů úspěšnosti programu na straně druhé.
- c) Struktura příjemců, kde se na řešení programu podílí a často v projektech spolupracují zejména vysoké školy, ústavy AV ČR a resortní výzkumné organizace MK (SPO)- viz graf č. 2.
- d) Struktura výsledků programu – viz graf č. 3.
- e) RVVI požádala při závěrečném hodnocení programu o provedení podrobné analýzy využití výsledků programu NAKI v praxi na základě dotazníkového šetření. Tato analýza bude společně s analýzou využití dosažených výsledků programu NAKI II, která bude provedena v příštím roce, využita k formulování konkrétních podmínek programu NAKI III.

Graf 1: Úspěšnost uchazečů v programu NAKI v letech 2011 až 2017

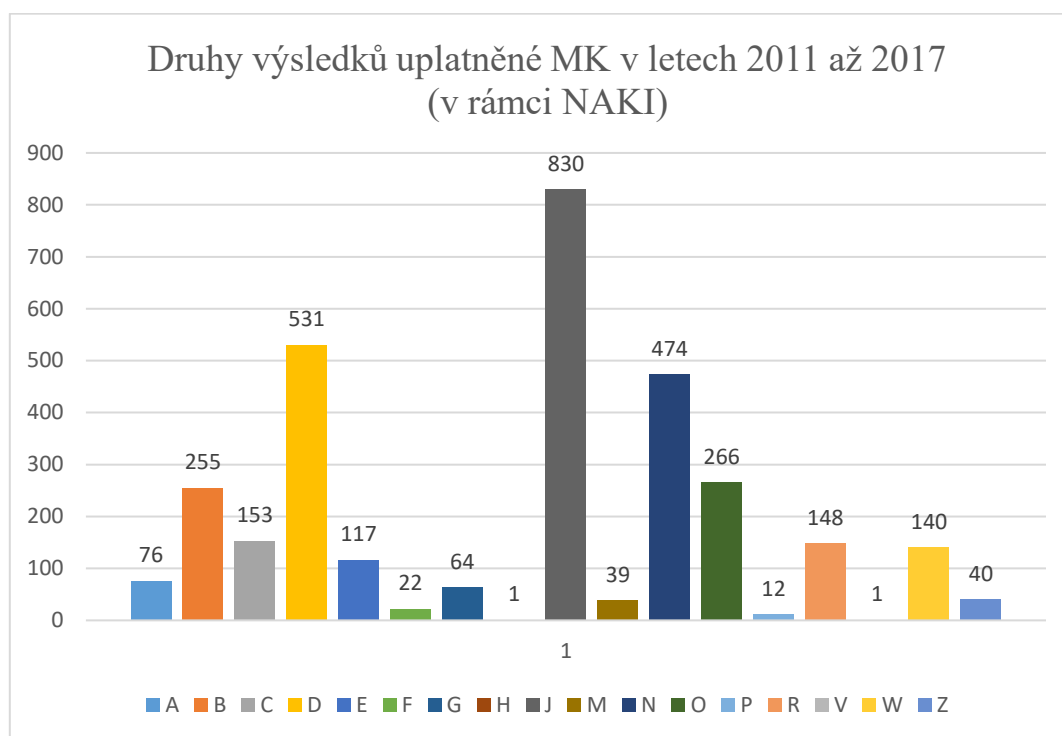
Pramen: IS VaVal - VES, duben 2018

Graf 2: Struktura příjemců podpory v programu NAKI v letech 2011 až 2017 dle právní formy

Pramen: IS VaVal, duben 2018

Graf 3: Jednotlivé druhy výsledků uplatněné MK v letech 2011 až 2017

Pramen: RIV, duben 2018

Poznámka: A - audiovizuální tvorba, B - odborná kniha, C - kapitola v odborné knize, D - článek ve sborníku, E – uspořádání výstavy, F - užitný vzor, průmyslový vzor, G - prototyp, funkční vzorek, H - výsledky promítnuté do právních předpisů a norem, výsledky promítnuté do směrnic a předpisů nelegislativní povahy, výsledky promítnuté do schválených strategických a koncepčních dokumentů VaVal orgánů státní nebo veřejné správy, J- recenzovaný odborný článek, M - uspořádání konference, N - certifikovaná metodika, památkový postup, specializovaná mapa s odborným obsahem, O - ostatní výsledky, P- patent, R - software, V- výzkumná zpráva, souhrnná výzkumná zpráva, W- uspořádání workshopu, Z - poloprovoz, ověřená technologie, odrůda, plemeno

Institucionální podpora

Ministerstvo kultury (MK) provedlo hodnocení 20 výzkumných organizací spadajících do jeho působnosti a jeho výsledky zveřejňuje. Hodnocení peer review proběhlo podle Příkazu ministra kultury č. 11/2018, kterým se stanovuje Metodika hodnocení výzkumných organizací pro poskytování institucionální podpory ze státního rozpočtu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací v působnosti Ministerstva kultury na léta 2019 – 2023 („Metodika hodnocení VO MK“), která v souladu s usnesením vlády ze dne 7. února 2017 č. 107 specifikovala pro podmínky výzkumu a vývoje v působnosti MK Metodiku hodnocení výzkumných organizací a programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací („M17+“).

Hodnocení peer review prováděl odborný poradní orgán poskytovatele – Rada ministra kultury pro výzkum („RMKPV“), který má dlouholeté zkušenosti z hodnocení projektů programů NAKI a NAKI II a podrobné informace o výzkumu a vývoji prováděném výzkumnými organizacemi v působnosti MK. RMKPV pro každou VO jmenovala tři hodnotitele, kteří ji na základě stanovených kritérií hodnotili, a společně po řadě diskuzí a jednání zpracovali společný konsensuální posudek. Případné rozdílné názory

hodnotitelů pak byly řešeny na zasedání RMKPV. Všechny VO a jejich konsensuální posudky pak společně hodnotila RMKPV na svém zasedání ve dnech 8. - 9. října 2018. Výsledky hodnocení byly dne 23. října 2018 v souladu s M17+ projednány se zástupci Rady pro výzkum, vývoj a inovace a zástupci odborného hodnotícího panelu. Výsledkem tohoto komplexního hodnocení je zařazení zhodnocených VO do čtyřstupňové škály A-D, návrh poskytovatele byl na tomto jednání posouzen jak z hlediska zvolené metodiky, tak po jednotlivých hodnocených výzkumných organizacích, a byl v plném rozsahu potvrzen a konsensuálně odsouhlasen k uveřejnění.

Hodnocení bylo, vzhledem k rozdílnému rozsahu výzkumu v jednotlivých výzkumných organizacích (rozsah se liší o více než dva řády) relativní, tj. výzkumná organizace s jednou kvalitně zpracovanou výzkumnou oblastí byla hodnocena lépe než organizace s více průměrně zpracovanými oblastmi. Souhrnně jsou výsledky hodnocení uvedeny v souhrnném protokolu, pro jednotlivé výzkumné organizace v protokolech pro každou z nich včetně odůvodnění hodnocení. V souladu s Metodikou hodnocení VO MK jsou zveřejněny i hodnocené Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumných organizací na léta 2019 – 2023, jejichž plnění bude každoročně průběžně hodnoceno, a Analytické rozvahy hospodářských a nehopodářských činností výzkumných organizací.

Výsledky hodnocení 20 VO MK jsou uvedeny v následující tabulce č. 77.

Tab. 77: Souhrn hodnocení koncepcí VO MK ve třetí etapě hodnocení (per review hodnocení)

VO / kritérium	1a)	1b)	1c)	1d)	1 celk.	2a)	2b)	2 celk.	3a)	3b)	3 celk.	4a)	4b)	4c)	4d)	4 celk.	5a)	5b)	5c)	5 celk.	Celkem
HMT	D	D	B	D	D	D	D	D	C	B	C	C	D	D	D	D	D	C	D	D	D
IDU	C	C	B	C	C	C	B	C	B	B	B	B	B	C	C	B	C	B	C	C	C
MGB	C	D	A	C	C	C	B	C	B	A	B	B	C	D	B	C	C	C	C	C	C
MSB	B	A	A	C	B	C	B	C	B	A	B	B	C	B	B	B	A	B	B	B	B
MUO	B	C	B	B	B	C	C	C	B	A	B	B	B	C	C	B	B	B	B	B	B
MZK	B	C	B	B	B	C	C	C	C	A	B	A	B	B	A	A	B	A	C	B	B
MZM	A	C	B	B	B	C	B	C	A	A	A	A	B	B	A	A	A	A	B	A	B
NFA	D	A	A	C	B	A	B	A	C	A	B	B	C	A	B	B	A	C	B	B	B
NGP	B	C	C	C	C	B	C	B	A	A	A	C	B	A	C	B	A	B	A	A	B
NIPOS	D	D	B	D	D	D	D	D	D	C	D	D	D	D	D	D	C	D	D	D	D
NK	B	C	A	C	B	C	A	B	C	B	C	C	C	A	B	B	B	C	D	C	B
NM	A	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A
NPÚ	A	B	A	B	A	C	A	B	A	A	A	C	B	A	B	B	A	A	B	A	A
NMT	C	C	C	B	C	D	B	C	B	B	B	C	C	C	C	C	C	C	B	C	C
NÚLK	B	D	C	C	C	D	D	D	C	B	C	D	C	C	D	D	C	D	D	D	D
PNP	B	C	A	C	B	B	C	B	C	B	C	A	C	B	B	B	A	C	B	B	B
SZM	A	B	B	C	B	B	B	B	A	B	A	A	A	B	B	A	B	A	B	B	B
TMB	C	D	C	C	C	C	B	C	C	B	C	B	D	B	D	C	D	C	C	C	C
UPM	B	A	A	C	B	A	A	A	C	A	B	C	B	A	C	B	A	B	B	B	B
VMP	C	B	A	C	B	C	C	C	B	A	B	A	B	B	B	B	A	A	B	A	B

Pramen: Souhrnný protokol hodnocení VO MK (web MK)

Doporučení pro novou koncepci

- Usilovat o navýšení výdajů na oblast NAKI a to jak u účelové podpory (tak, aby průměrná úspěšnost byla cca 25 %), tak u institucionální podpory tak, aby se její podíl u VO MK zvýšil na úroveň obdobnou u vysokých škol a ústavů AV ČR (přes 50 % výdajů na VaV),
- Zachovat, resp. ještě více podpořit spolupráci vysokých škol, ústavů AV ČR a resortních výzkumných organizací při řešení projektů.
- Výrazně posílit při hodnocení návrhů projektů aspekty zohledňující jejich využití v praxi od využití specifických výsledků programu (obdobně jako byla Ekrit do r. 2017, tj. výsledků se specifickými

kritérii pro jejich uznání definovanými poskytovatelem) až po smluvní zakotvení povinnosti příjemce sledovat využití výsledků po ukončení řešení projektů (navázat na podmínky 3. veřejné soutěže programu NAKI II).

- d) V dalším období institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací MK (2024 – 2028) rovněž posílit aspekty zohledňující využití výsledků v praxi a promítnout do ní výsledky průběžných hodnocení VO za r. 2019 – 2023.
- e) Po ukončení a vyhodnocení programu NAKI II v r. 2023 využít získaných poznatků pro specifikaci podmínek druhé a třetí veřejné soutěže programu NAKI III.

Strategie rozvoje a podpory kulturních a kreativních průmyslů (Analytická část)

Pro přípravu nové koncepce bude podstatný dokument Strategie rozvoje a podpory kulturních a kreativních průmyslů (Analytická část), který mapuje část oblasti NAKI z úplně jiného pohledu a současně poskytuje velmi zajímavé poznatky i z hlediska vazeb KKP na projekty VaV jiných poskytovatelů. Tento dokument byl zpracován MK jako jedna z priorit Státní kulturní politiky na léta 2015-2020, metodicky vychází z projektu NAKI projekt Mapování kulturních a kreativních průmyslů příspěvkovou organizací Ministerstva kultury Institut umění – Divadelní ustav v letech 2011–2015 a uceleným způsobem popisuje celou problematiku kulturních a kreativních průmyslů (KKP). Z provedených analýz vyplývá, že vazby projektů VaV na KKP má v r. 2019 :

- 58,5 % projektů programu NAKI (MK) s celkovou podporou v objemu cca 772 mil. Kč,
- 8,1 % projektů programu ÉTA (TA ČR) s celkovou podporou v objemu cca 36 mil. Kč,
- 3,8 % grantových projektů GA ČR s celkovou podporou v objemu cca 81 mil. Kč,
- 2,1 % projektů OP VVV (MŠMT) s celkovou podporou v objemu cca 529 mil. Kč,
- 0,9 % projektů OP PIK (MPO) s celkovou podporou v objemu cca 40 mil. Kč.

Doporučení pro novou koncepci

Využít Strategii rozvoje a podpory kulturních a kreativních průmyslů (Analytickou část) jako jeden ze vstupů pro novou koncepci, zvážit možnost uvést KKP jako její horizontální prioritu.

4.3. Doporučení pro novou koncepci podle stavu ve vyspělých zemích

Vzhledem ke značné různorodosti podpory této oblasti v jednotlivých zemích a v EU je pro novou koncepci velmi nesnadné dát jednoznačná a konkrétní doporučení. Z podstaty věci vyplývá, že oblast národní a kulturní identity je výrazněji než jiné ovlivněna historicky a to už v samotném vymezení této oblasti. K tomu přistupuje značně různorodé uspořádání státní správy výrazně zde ovlivňující podporu VaV (např. ve Francii je řada výzkumných aktivit realizována jako integrální součást jiných programů), rozdílná struktura a zaměření organizací věnujících se VaV (v převážné většině případů společně s dalšími aktivitami, jako je péče k národní a kulturní dědictví). Dalším faktorem je celkově se zhoršující dostupnost a konkrétnost informací o výzkumných programech, ať už je ovlivněna specifickou situací jednotlivých zemí (Spojené království) nebo postmoderním přístupem.

Přes výše uvedené problémy bylo možné identifikovat v jednotlivých zemích zaměření výzkumu, kterému daná země věnuje zvýšenou pozornost a které může být inspirativní i pro Českou republiku. V následující části jsou tyto směry výzkumu přehledně shrnuty.

Francie

Kompetenční orgán pro VaV: Ministerstvo pro vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace

Kompetenční orgán pro kulturu: Ministerstvo kultury

Výzkumné aktivity v oblasti kultury jsou v letech 2017–2020 mají tři hlavní směry:

- Výzkum kulturního dědictví
- Výzkum umělecké tvorby
- Průřezový výzkum

Výzkum kulturního dědictví zahrnuje archeologický výzkum, výzkum etnologického dědictví, movitého a nemovitého dědictví, muzea, archivy a dále konzervační a restaurátorský výzkum. Výzkum zpřesňuje kvalitu poznatků, přináší efektivní prostředky pro datování, analýzy, zachovávání a obnovu kulturního dědictví. Výzkum dále zajišťuje vývoj nástrojů a metod pro výzkum sbírek, modernizaci nástrojů pro ukládání, zpracování, vyhledávání a distribuci digitalizovaných zdrojů.

Ministerstvo kultury klade značný nárok na transfer poznatků výzkumu v oblasti kultury na výstavách, v muzeích a výuce.

Ve Francii je výrazně podporováno vzdělávání pracovníků pro správu, provoz, a údržbu kultury a kulturního dědictví, ale i pro výzkum v oblasti kultury. Ministerstvo kultury má odbor vědeckého a technického vzdělání.

Zvláštností Francie je relativně masivní podpora oboru (disciplíny, oblasti) „kultura⁹⁶ vědy, technologií a průmyslu“. Formulovaná strategie vychází z předpokladu, že získané poznatky mohou podstatně přispět i k rozvoji vědy, technologií a průmyslu.

Francie je velice aktivní v mezinárodní spolupráci ve VaV v oblasti kultury

Itálie

Kompetenční orgán pro VaV: Ministerstvo pro vzdělávání, univerzity a výzkum

Kompetenční orgán pro kulturu: Ministerstvo pro kulturní dědictví, kulturní aktivity a turismus

Itálie je zemí, ve které sblížení (ztotožnění) kultury a kulturního dědictví je ze všech analyzovaných zemí nejtěsnější.

Velký důraz klade italské Ministerstvo pro kulturní dědictví, kulturní aktivity a turismus na poradenské orgány. Ministerstvo má dvě velké poradní Rady, 7 výborů pro záležitosti vybraných oblastí vědy a techniky a 2 zvláštní poradní výbory.

Kulturní dědictví je součástí každé ze tří strategií inteligentních národních specializací, a to jsou: Regionální specializace; Národní tematické oblasti; Národní trasy (směry) technického rozvoje. Explicitně je kladen důraz na: Technologie pro kulturní dědictví; Kulturní dědictví, kreativitu a turismus.

---

⁹⁶ Zase je zde problém širší interpretace pojmu „kultura“.

Podpora kreativity je i součástí Národních programů výzkumu 2015–2020. Programy se zabývají aplikovaným výzkumem ve 12 tematických oblastech. Jednou z nich je oblast 6. Design, kreativita, Made in Italy.

Itálie má relativně vysoký počet organizací a ústavů zabývajících se kulturním dědictvím. Ty mají značnou potřebu vysoce vzdělaných odborníků. Na 10 italských vysokých školách organizují doktorské studijní programy zaměřené na ochranu stavebního kulturního dědictví.

Itálie je vysoce aktivní ve dvoustranných i mnohostranných výzkumných spolupracích zaměřených na ochranu kulturního dědictví.

Německo

Kompetenční orgán pro VaV: Ministerstvo pro vzdělávání a výzkum

Kompetenční orgán pro kulturu: Úřad spolkového kancléře

V roce 2017 skončil 5letý výzkumný program „Humanitní, kulturní a společenské vědy“. Hlavními cíli programu byly: Internacionalizace humanitních, kulturních a společenských věd; Tvorba struktur pro tyto vědy; Podpora dorostu. V současné době je dokončována příprava navazujícího programu.

Německo v souladu se současnou společensko-politickou situací věnuje i ve výzkumu v oblasti kultury zvýšenou pozornost kulturní problematice v současné německé, skutečně multikulturní společnosti. K prioritám výzkumu v oblasti kultury patří i migrace a s ní související změny ve společnosti.

Intenzivně je podporováno objevování kulturního dědictví v muzeích, archivech a univerzitních sbírkách a lepší prezentace výsledků veřejnosti. Značná podpora je věnována i digitalizaci humanitních společenských věd v iniciativě eHeritage. Cílem iniciativy je posílit a rozvíjet potenciál subjektů zabývajících se digitalizací kulturního dědictví, digitalizace podstatného části kulturního dědictví a zpřístupnění výsledků mezinárodní vědě.

Rakousko

Kompetenční orgán pro VaV: Ministerstvo pro vzdělávání, vědu a výzkum; Ministerstvo pro dopravu, technologie a inovace

Kompetenční orgán pro kulturu: Úřad spolkového kancléře

Rakousko nemá aktuální strategické nebo koncepční dokumenty, ve kterých by byly stanoveny priority (upřednostňované problematiky) vybraných oblastí věd, či vědních oborů.

Jediným výzkumným programem v oblasti kultury je „Program pro rozvoj a zprostředkování umění (PEEK)“. Vyjádřit, že výrazněji podporovanou výzkumnou problematikou v oblasti kultury je výzkum umění, by však patrně nebylo zcela objektivní.

Značná pozornost je v Rakousku věnována podpoře vědeckých kariér. Fond pro podporu vědeckého výzkumu (agentura pro podporu základního výzkumu a výzkumu na vysokých školách – FWF) používá 7 nástrojů pro podporu vědeckých kariér, z toho 6 je použitelných pro kariéry ve výzkumu kultury.

Zvýšený důraz je kladen na digitalizaci humanitní věd. Zvláštní centrum Akademie věd rozvíjí jednak digitální infrastruktury a metody k propojování humanitních a společenských věd a věd o kultuře, jednak získané poznatky bezprostředně rozšiřuje.

Spojené království

Kompetenční orgán pro VaV: Ministerstvo pro podnikání, energii a strategii průmyslu

Kompetenční orgán pro kulturu: Ministerstvo pro digitalizaci, kulturu, media a sport

Rada pro výzkum umění a humanitní vědy, jedna z 8 britských agentur pro podporu výzkumu, povinně sestavuje podrobné pracovní plány. Plány jsou značně tematické široké a nelze z nich odvodit žádná zdůraznění (priority). Velmi zajímavé a zřejmě i dobře promyšlené je, že Rada pro výzkum umění a humanitní vědy mezi 7 tématy aplikovaného výzkumu bezprostředně směřujícího k inovacím uvádí i: Výzkum kreativní ekonomiky; výzkum designu.

Značný důraz je v UK již řadu let kladen na hodnocení výzkumu. Metodu REF (Research Excellence Framework) pro období 2019–2020 realizují panely pro 4 skupiny výzkumných oborů podle jednotné a velmi konkrétně formulované metodiky. Každý z panelů má několik hodnotících jednotek (útvary). Výzkum v oblasti kultury v širším pojetí hodnotí 2 skupiny v panelu C: (13) Architektura, prostředí staveb a plánování; (15) Archeologie. A dále hodnocení v oblasti kultury provádí 9 skupin v panelu D, v běžné struktuře výzkumu v kultuře.

Důraz je kladen na mezinárodní spolupráci dvoustrannou i mnohostrannou. UK má kontaktní kanceláře pro spolupráci ve VaV v New Yorku, New Delhi, Pekingu a Bruselu. V počtu získaných grantů od Evropské rady pro výzkum patří UK spolu se Švýcarském a Izraelem⁹⁷ k nejúspěšnějším zemím.

Nizozemsko

Kompetenční orgán pro VaV: Ministerstvo pro vzdělávání, kulturu a vědu

Kompetenční orgán pro kulturu: Ministerstvo pro kulturu, vzdělávání a vědu

Nizozemsko spolu s Finskem jsou výjimečnými zeměmi z 8 zemí sledovaných v předkládané analýze, která má pro záležitosti výzkumu a kultury společný orgán, Ministerstvo pro vzdělávání kulturu a vědu, a to již od roku 1918.

V Nizozemsku není, až na jednu výjimkou, kladen zvýšený důraz na výzkum v některé oblasti kultury. Základní koncepční dokument pro podporu kultury „Kultura v otevřené společnosti“ z roku 2018 uvádí 5 priorit, z nichž každá má být podporována výzkumem: Podpora otevřenosti a zvědavosti již od mládí; Podpora rozvoje kultury a jejich tvůrců; Inspirující prostředí (Kulturní dědictví a kreativní průmysl); Kultura bez hranic; Silný sektor kultury.

Výše zmíněnou jedinou výjimkou zvýšeného důrazu je digitalizace kulturního dědictví (National Digital Heritage Strategy) z roku 2015. Strategie stanovuje perspektivu pro rozvoj národních nadsektorových infrastruktur a zařízení pro digitalizaci kulturního dědictví. Strategie formuluje východiska, cíle a specifické programy práce pro společný, koordinovaný přístup.

Nizozemsko je velmi aktivní a úspěšné v mezinárodní dvoustranné i mnohostranné spolupráci ve výzkumu, včetně výzkumu v oblasti kultury.

Finsko

Kompetenční orgán pro VaV: Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu

Kompetenční orgán pro kulturu: Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu

---

⁹⁷ Švýcarsko a Izrael jsou smluvně přidružené země k rámcovému programu EU Horizont 2020.

Finsko spolu Nizozemskem jsou výjimečnými zeměmi z 8 zemí sledovaných v předkládané analýze, která má pro záležitosti výzkumu a kultury společný orgán, Ministerstvo pro vzdělávání a kulturu.

Finské strategické a koncepční dokumenty mají velmi dobrou úroveň. Jsou vzájemně provázány a obsahují konkrétní zásady financování, monitorování a hodnocení.

V roce 2017 vydalo Ministerstvo pro vzdělání a kulturu „Strategii politiky kultury 2025“. Strategie je velmi zajímavá, mohla by být vzorem pro Česko. Nelze z ní však odvodit žádné zvlášť zdůrazněné oblasti kultury ani výzkumu v kultuře.

Za mírně zdůrazněné oblasti lze považovat 3 v současné době řešené výzkumné programy z oblasti kultury, z celkového počtu 14 výzkumných programů:

- Digitalizace humanitních věd, DIGIHUM (2019–2022)
- Média a společnost, MediaSoc 2019–2022
- Budoucnost učení, znalostí a dovedností, TULOS (2014–2020)

Do kategorie zvýšeného důrazu lze zřejmě zařadit i jeden ze 13 programů strategického výzkumu: Kultura ve společnosti stále více se technologicky orientující (2019–2025).

Švýcarsko

Kompetenční orgán pro VaV: Ministerstvo pro hospodářství, výzkum a inovace

Kompetenční orgán pro kulturu: Ministerstvo vnitra – Spolkový úřad pro kulturu

Základními strategickými dokumenty jsou velmi podrobná a konkrétní čtyřletá Poselství spolkové vlády předkládaná ke schválení spolkovému parlamentu. Pro VaV je to Poselství o podpoře vzdělání, výzkumu a inovací a pro kulturu Poselství o kultuře. Současná Poselství mají platnost do roku 2020.

V Poselstvích i při jejich podrobnosti nejsou uváděny tematické priority nebo zdůrazněné oblasti. Poselství jsou zaměřena systémově.

K největším poskytovatelům finanční podpory výzkumu patří Švýcarský národní fond pro podporu vědeckého výzkumu (SNF). SNF agenturním, kompetitivním způsobem poskytuje podporu 7 nástrojů. Jedním z nich jsou i „zvláštní programy“. Jedním ze zvláštních programů řešených v současné době je program „Digitalizace humanitních věd 2017–2020“. Cílem programu je posílit excelenci výzkumu, podpořit vytváření národních i mezinárodních sítí pro digitalizaci humanitních věd a několik dalších.

Švýcarský národní fond pro podporu vědeckého výzkumu (SNF) podporuje 6 specifickými nástroji rozvoj vědeckého dorostu a vědeckých kariér. Prostředky vynakládané na rozvoj kariér se zvyšují. V současné době tvoří téměř 20 % celkové podpory poskytované SNF. Jeden z nástrojů je výlučně zaměřen na humanitní a společenské vědy:

- **Doc.CH** poskytuje podporu vypracování doktorských prací v humanitních a společenských vědách. Téma si volí doktorand. Podpora je poskytována po dobu dvou až čtyřech let. Výzvy k podávání návrhů jsou vyhlašovány dvakrát ročně.

Mezinárodní spolupráce ve VaV je již tradičně ve Švýcarsku považována všemi aktéry za významný nástroj rozvoje excelence národního výzkumu. Spolupráce je rozsáhlá a úspěšná.

Přístup k problematice kreativního průmyslu má silně pragmatický charakter. Kulturní a kreativní ekonomikou se ve Švýcarsku rozumí v první řadě ty kulturní a kreativní podniky, které jsou orientovány převážně ziskově a které se zabývají produkcí, rozdělováním a mediálním rozšiřováním kulturních a kreativních statků a služeb. Státní správa se nezabývá koncepčními úvahami o potenciálu kreativního průmyslu a jeho rozvoje. Disponibilní texty jsou velmi konkrétní.

Evropská unie

Governance v oblasti výzkumu, vývoje a inovací zabezpečují: Rada pro konkurenceschopnost; Komisař a jím vedené generální ředitelství (DG) pro výzkum, vědu a inovace.

Governance v oblasti kultury zabezpečují: Rada pro vzdělání, mládež, kulturu a sport; Komisař a jím vedené DG pro vzdělání, mládež, kulturu a sport.

Základními strategickými dokumenty EU pro VaV jsou Rámcové programy. Stávající rámcový program Horizont 2020 má tři hlavní priority: Vynikající věda; Vedoucí postavení v průmyslu; Společenské výzvy. Každá z těchto tří priorit má několik specifických cílů. V současném programu má být do každého ze specifických cílů zapojen výzkum v oblasti humanitních a společenských věd.

Rámcový program Horizont 2020 je tematicky velmi značně široký. Z disponibilních dokumentů nelze odvodit, že by na nějaké problematiku, a to ani v oblasti kultury, byl kladen zvýšený důraz.

Za určité, nepříliš výrazné, ale ani výstižné zdůraznění by mohly být považovány aktivity v prioritě „Společenské výzvy“ pro realizaci cíle „Evropa v měnícím se světě: inovativní a přemýšlivé společnost podporující začlenění“. Těmito výzkumnými aktivitami jsou: Kulturní dědictví; Přemýšlivé společnosti – kulturní dědictví a evropská identita.

Skutečnost, že EU je zaměřena na mezinárodní spolupráci není nutné nijak rozvádět.

**Analýza výzkumu a vývoje v oblasti národní
a kulturní identity ve vybraných zemích
a v Evropské unii a jejich srovnání s ČR**

Přílohy

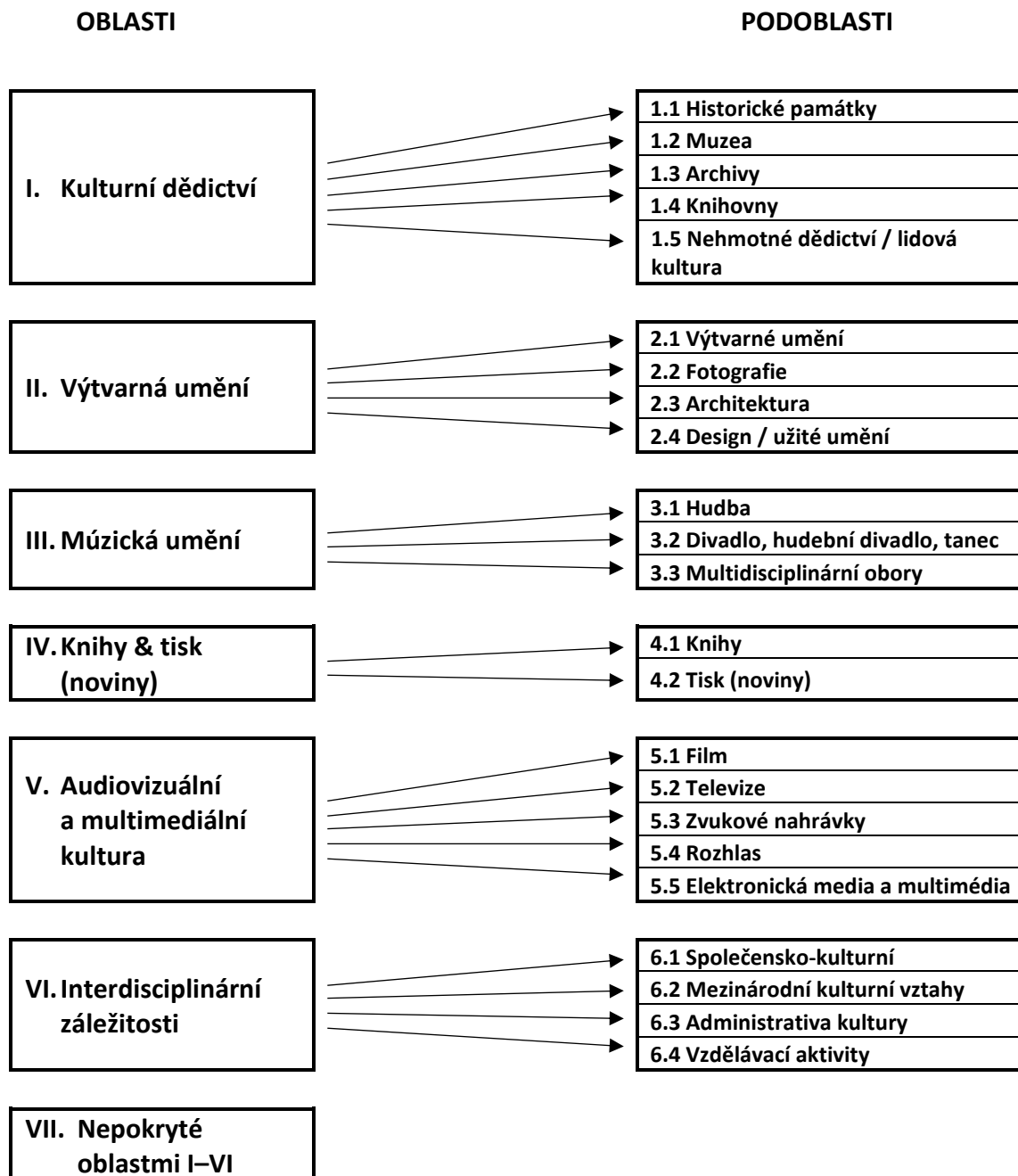
Obsah

Příloha č. 1: Obecný – Klasifikace oblastí a podoblastí kultury dle COMPENDIUM	4
Příloha č. 2: Francie – Obsah publikace Klíčové údaje, statistika kultury a komunikací 2018	5
Příloha č. 3: Francie - Struktura Národní strategie kultury vědy, technologií a průmyslu	7
Příloha č. 4: Francie – Obsah „Strategického plánu HCÉRES 2016–2020“	10
Příloha č. 5: Itálie – Obsah dokumentu „Strategické plány 2013–2022“	11
Příloha č. 6: Itálie – Obsah dokumentu „Národní programy výzkumu 2015–2020“	12
Příloha č. 7: Itálie – Obsah dokumentu „Národní strategie inteligentní specializace“	13
Příloha č. 8: Německo – Obsah závěrečné zprávy „Hodnocení Rámcového programu BMBF humanitní vědy, vědy o kultuře a vědy společenské“	15
Příloha č. 9: Německo – Překlad Kapitoly 5.6 Závěrečná zprávy „Hodnocení Rámcového programu BMBF humanitní vědy, vědy o kultuře a vědy společenské“	16
Příloha č. 10: Německo – Schéma: Governance rámcového programu BMBF „Humanitní vědy, vědy o kultuře a společenské vědy“	18
Příloha č. 11: Německo – Plán prací Evaluačního výboru Vědecké rady na období 01až07 2019	19
Příloha č. 12: Německo – Obsahy významných dokumentů spolkové vlády Německa o mezinárodní spolupráci	20
Příloha č. 13: Rakousko – Výdaje na podporu umění a kultury podle kategorií LIKUS	22
Příloha č. 14: Rakousko – Obsah zprávy Vědecké rady Rakouska Reflexe k dalšímu rozvoji uměleckých univerzit“	23
Příloha č. 15: Rakousko – Obsah „Standardů evaluace v politice výzkumu vývoje a inovací“	24
Příloha č. 16: Spojené království – Obsah „Zákona o vysokoškolském vzdělávání a výzkumu“	25
Příloha č. 17: Spojené království – Tematická struktura projektů VaV řešených Radou pro výzkum umění a humanitní vědy (AHRC)	27
Příloha č. 18: Nizozemsko – Obsah Zákona č. 519 z 9. prosince 2015, O sjednocení a změnách předpisů týkajících se kulturního dědictví.....	28
Příloha č. 19: Nizozemsko – Obsah dokumentu Nizozemský systém kultury v působnosti Ministerstva pro vzdělání, kulturu a vědu.....	30
Příloha č. 20: Nizozemsko – Obsah Strategie vědy 2025: volby pro budoucnost	31
Příloha č. 21: Nizozemsko – Shrnutí managementu dokumentu Národní strategie digitalizace kulturního dědictví	32
Příloha č. 22: Nizozemsko – Obsah dokumentu „Portfolio výzkumu a inovací (25 tras)“	34
Příloha č. 23: Nizozemsko – Obsah Standardního evaluačního protokolu 2015–2021	35
Příloha č. 24: Nizozemsko – Schéma systému indikátorů kvality pro humanitní vědy	37

Příloha č. 25: Nizozemsko – Seznam 14 řešených výzkumných programů zaměřených na kulturu z oblasti společenských a humanitních věd	38
Příloha č. 26: Finsko – Obsah strategického dokumentu „Finsko, země řešení strategického programu vlády“	39
Příloha č. 27: Finsko – Obsah Analýzy SWOT pro přípravu politiky kultury	41
Příloha č. 28: Finsko – Překlad Tabulky 2 Společenské dopady kulturní politiky	43
Příloha č. 29: Švýcarsko – Obsah dokumentu „Poselství o podpoře vzdělání, výzkumu a inovací v letech 2017–2020“	45
Příloha č. 30: Švýcarsko – Obsah dokumentu „Poselství o podpoře kultury v letech 2016–2020“ ..	47
Příloha č. 31: Švýcarsko – Stručné charakteristiky Národních priorit výzkumu z oblasti výzkumu kultury ukončených v roce 2017	49
Příloha č. 32: Švýcarsko – Obsah příručky „Evaluace v kultuře. Proč, co, kdy a jak?“	50
Příloha č. 33: Švýcarsko – Překlad Části poslední kapitoly publikace Spolkového úřadu pro kulturu „Kapesní statistika kultury ve Švýcarsku 2018“	52
Příloha č. 34: Švýcarsko – Překlad obsahu zprávy Švýcarské rady pro vědu a inovace (SWIR) „Podpora výzkumu v oblasti umění“ a závěrečného doporučení SWIR	53
Příloha č. 35: Evropská Unie – Obsah knižní verze Podrobné průběžné evaluace programu Horizont 2020	57
Příloha č. 32: Evropská Unie – Obsah publikace Evropské komise Inovace ve výzkumu kulturního dědictví	59

Klasifikace oblastí a podoblastí kultury dle COMPENDIUM

Obr. 1 Klasifikace oblastí a podoblastí kultury dle COMPENDIUM

Pramen: COMPENDIUM; Classification of cultural Domains and Subdomains – Part 1, 2014

www.culturalpolicies.net

OBSAH

publikace Ministerstva kultury

„Klíčové údaje, statistika kultury a komunikací 2018“

(Ciffres Clés, Statistiques de la culture et de la communication)

OBSAH (276 stran)

- Předmluva
- **Hlavní charakteristiky (Benchmarks)**
- Populace a společnost
- Francouzština a jazyky Francie
- **Morfologie a ekonomie oblasti kultury**
- Přímý ekonomický význam kultury
- Kulturní podniky
- Kulturní asociace (sdružení)
- Zaměstnanost v kultuře
- Kulturní zařízení
- Vysokoškolské vzdělávání v kultuře
- Rovnost žen a mužů v kultuře
- Umělecká a kulturní prezentace v zahraničí
- **Financování kultury**
- Financování kultury
- Kulturní spotřeba domácností
- Autorská a přízněná práva
- Zahraniční obchod
- **Kulturní praktiky (postupy) a jejich využití**
- Časové plány, kulturní praktiky (postupy) a jejich využití
- Prezentace kultury
- Turismus a kultura
- Francouzština a jazyky ve Francii
- **Kulturní dědictví**
- Archeologie
- Architektura
- Archivy
- Muzea
- Kulturní dědictví
- **Tvorba a rozšiřování (difuze) výsledků**
- Vizuální umění
- Tanec
- Hudební představení

- Divadelní představení
- **Média a kulturní průmysl**
- Film
- Internet
- Videohry
- Knihy a veřejná čtení
- Nahraná hudba (nosiče hudby)
- Tisk
- Rádio
- Televize
- Video
- Přílohy
- Legislativní a regulační kalendář
- Prameny (zdroje) a definice
- Seznam map, tabulek a grafů

Struktura Národní strategie kultury vědy, technologií a průmyslu

OBSAH

Předmluva Dominique Gillot

Shrnutí

ÚVOD

Historické pozoruhodnosti (1.)

Věda a občané: pár vysvětlení (a)

Vývoj modelu: od šíření ke sdílení znalostí

Francouzi a věda

Instituce vědecké (vědní) kultury a iniciativy vášnivých vědců

Koordinace rozmanitosti aktérů: potřeby

Renomovaný legislativní rámec (2.)

Zákon o vysokých školách a výzkumu z 22. července 2013

Zákon o novém zakládání škol z 8 července 2013

Dekret z 2 července 2014 o obnově Národní rady pro kulturu vědy, techniky a průmyslu⁹⁸ (CNCSTI – Poradní orgán Ministerstva kultury)

Strategické přístupy související s legislativním rámcem (3.)

Rámcový program Horizont 2020: koncepce „ří“ a 3 „o“

Strategická agenda pro výzkum a inovace „France Europe 2020“

Národní strategie výzkumu (SNR) a Národní strategie vysokoškolského vzdělávání (StraNES)

Poslání „výzkumu a vývoje pro vzdělávání“

Metodika přípravy Národní strategie kultury vědy, techniky a průmyslu (4.)

Nepříliš změněná metodika

Iterativní a participativní zpracování

NÁRODNÍ STRATEGIE KULTURY VĚDY, TECHNIKY A PRŮMYSLU

Zásady a ambice

---

⁹⁸ Národní rada pro vědeckou, technickou a průmyslovou kulturu (CNCSTI) je pověřena vypracováním a monitorováním národní strategie vědecké, technické a průmyslové kultury v souvislosti s národní strategií výzkumu.

Část I. Současné francouzské prostředí (krajina) kultury vědy, techniky a průmyslu

Kartografie aktérů

Analýza silných a slabých stránek a příležitostí

Část II Kultura vědy, techniky a průmyslu (CSTI) jako odpověď na požadavky společnosti

Kulturní požadavky: posílit společnou kulturu a zlepšit k ní přístup

Demokratické požadavky: osvětlit politické debaty a politické volby

Požadavek vzdělávání: vzdělávání občanů a občanek

Požadavek sociální: Podpora faktorů začleňování

Část III Orientace Národní strategie kultury vědy, techniky a průmyslu

Prioritní cíle

Konečné cíle cstí

Doprovodní aktéři

Tvůrčí osoby

Čtyři prioritní průřezová témata

Rovnost žen / mužů

Změna klimatu a udržitelný vývoj

Evropa

Pojetí prostřednictvím paměti: historie vědy a techniky

Pět strategických směrů

Orientace 1: Znalosti a uznání aktérů cstí ve Francii

Orientace 2: Digitalizace: znalosti, účinky a využití

Orientace 3: Demokratická debata a podpora veřejné politiky

Orientace 4: Vědecký přístup sdílený společností

Orientace 5: Kultura techniky, průmyslu a inovací

1. Maticová operace

Část IV: Implementace, monitoring a evaluace snvstí

1. Provádění strategie

- a) Národní úroveň a úkol státu
- b) Úloha regionů při provádění národní strategie

2. Finanční zdroje

- a) Aktuální financování
- b) Mobilizace dalších zdrojů (fondů)

3. Evaluace strategie

- a) Zásady provádění
- b) Podstata metod evaluace

Seznam zkratk

Složení rady

Seznam literatury

OBSAH

„Strategického plánu HCÉRES 2016–2020“

Schváleno 6. června 2016

Obsah (24 stran)

Část 1 Posílit angažovanost HCERES ve službách pro hodnocené subjekty

Část 2 – Podporovat etické a vysoce kvalitní hodnocení a konsolidovat systém vzájemného hodnocení

Část 3 – Zajistit nezávislost HCERES a jeho postavení mezi ostatními stakeholdry hodnocení

Část 4 – Provádět integrované hodnocení politik webu

Část 5 – Zavést validaci hodnotících postupů

Část 6 – Zjednodušit procesy hodnocení

Část 7 – Zlepšit evropské a mezinárodní renomé (profil) HCERE

Část 8 – Plně využívat schopností a znalostí Vědeckého řídicího výboru (OST)

Část 9 – Zavést vnitřní organizační strukturu přizpůsobenou integrovanému hodnocení

OBSAH

dokumentu „Strategické plány 2013–2022“

- (1) Úvod
- (2) Systémové okolí
- (3) Status a poslání
- (4) Prvky analýzy SWOT
- (5) Strategické poslání: Posílit a podpořit vědecký výzkum (základní výzkum)
- (6) Strategické poslání: Rozvoj a rozšíření našeho společenství výzkumných pracovníků
- (7) Strategické poslání: Účast na vytváření italského systému výzkumu
- (8) Strategické poslání: Podílet se na vývoji a růstu státu
- (9) Organizační struktury a zdroje
- (10) Prioritní výzkumné oblasti
- (11) Měření a hodnocení výkonnosti

OBSAH

dokumentu „Národní programy výzkumu 2015–2020“

(Programma Nazionale per la ricerca 2015–2020)

(96 stran)

1. Výzkum a inovace v Itálii a oblasti specializace aplikovaného výzkumu
  - 1.1. Mezinárodní pozice italského výzkumu. Úspěchy a nedostatky
  - 1.2. Přístup k evropským finančním zdrojům
  - 1.3. Dvanáct oblastí specializace aplikovaného výzkumu
2. Čím jsou NPV: Programy
  - 2.1. Horizont 2020 a mezinárodní výzkum
  - 2.2. Lidský kapitál
  - 2.3. Infrastruktury výzkumu
  - 2.4. Spolupráce veřejného a soukromého sektoru a průmyslový výzkum
  - 2.5. Současnost
  - 2.6. Efektivnost a kvalita výdajů
3. Zdroje a governance
  - 3.1. Rámec pro disponibilitu stávajících zdrojů
  - 3.2. Systém (matice) nástrojů fondů
  - 3.3. Governance programů

OBSAH

dokumentu „Národní strategie inteligentní specializace (SNSI)“

(Strategia Nazionale di Specializzazione Intelligente – SNSI)

(140 stran)

1. Souhrn
2. Dlouhodobá vize
3. Úroveň konkurenceschopnosti na mezinárodních trzích
4. Analýza kontextů
  - 4.1. Systém výzkumu a inovací v Itálii
  - 4.2. Struktura a dynamika italského výrobního systému
  - 4.3. Zvláštní priorita – jižní Itálie
    - 4.3.1. Systém výzkumu v jižní Itálii
    - 4.3.2. Výrobní struktury v jižní Itálii
  - 4.4. Poučení z minulosti
  - 4.5. Zlepšení přístupu k intervencím poskytovaným na základě kompetencí MIUR
  - 4.6. Zlepšení přístupu k intervencím poskytovaným na základě kompetencí MISE
  - 4.7. Směrnice pro nový programový cyklus 2014–2020
  - 4.8. SWOT analýza cílů SNSI
  - 4.9. Cíle a obecné charakteristiky SNSI
5. Metodika pro identifikaci národních tematických oblastí
  - 5.1. Obecná kritéria metodiky
  - 5.2. Procesy podnikových objevů
  - 5.3. Regionální specializace
    - 5.3.1. Proces definování
    - 5.3.2. Letectví a kosmonautika
    - 5.3.3. Zemědělství a potraviny
    - 5.3.4. Blue Growth⁹⁹
    - 5.3.5. Chimice verde¹⁰⁰
    - 5.3.6. Design a kreativita Made in Italy
    - 5.3.7. Energie
    - 5.3.8. Inteligentní (smart) továrny
    - 5.3.9. Udržitelná mobilita
    - 5.3.10. Zdraví
    - 5.3.11. Inteligentní, bezpečná a integrující společnost
    - 5.3.12. Technologie pro životní prostředí
    - 5.3.13. Technologie pro kulturní dědictví
  - 5.4. Národní tematické oblasti: rozvoj nových trhů
    - 5.4.1. Proces definování
    - 5.4.2. Inteligentní a udržitelný průmysl, energie a životní prostředí
    - 5.4.3. Zdraví, výživa, kvalita života
    - 5.4.4. Digitální agenda, inteligentní (smart) společnost, inteligentní (smart) systémy mobility

⁹⁹ Blue Growth – Dlouhodobá strategie pro podporu udržitelného rozvoje mořské a námořní ekonomiky.

¹⁰⁰ Green Chemistry – Chemie a chemické inženýrství, které se zaměřují na minimalizaci škodlivých látek při výrobě a využití chemických produktů. Zatímco se chemie životního prostředí zaměřuje na dopady (účinky) škodlivých chemikálií na přírodu, zelená chemie na dopady (účinky) chemických látek na životní prostředí a na snížení spotřeby neobnovitelných zdrojů.

- 5.4.5. Turismus, kulturní dědictví a kreativita
- 5.4.6. Kosmonautika, letectví a obrana
- 5.5. Národní trasy (směry) technologického rozvoje
  - 5.5.1. Proces definování
  - 5.5.2. Kosmonautika, letectví a obrana: Národní trasy (směry) technologického rozvoje
  - 5.5.3. Zdraví, výživa, kvalita života: Národní trasy (směry) technologického rozvoje
  - 5.5.4. Inteligentní a udržitelný průmysl, energie a životní prostředí: Národní trasy (směry) technologického rozvoje
  - 5.5.5. Turismus, kulturní dědictví a kreativní hospodářství: Národní trasy (směry) technologického rozvoje
  - 5.5.6. Digitální agenda, inteligentní (smart) společnost, inteligentní (smart) systémy mobility: Národní trasy (směry) technologického rozvoje
- 6. Logika intervencí: politika a nástroje
  - 6.1. Politika strategických plánů realizace
  - 6.2. Nástroje
    - 6.2.1. Selektivní podpora podnikového výzkumu, vývoje a inovací
    - 6.2.2. Veřejná poptávka iniciující inovace
    - 6.2.3. Finanční platformy pro sdílení rizik inovací
    - 6.2.4. Mini bonds
    - 6.2.5. Start-up a sociální inovace
    - 6.2.6. Požadavky na crowdsourcing a ceny
    - 6.2.7. Podpora lidského kapitálu
    - 6.2.8. Veřejno-soukromá partnerství
    - 6.2.9. Automatické nástroje ex-post
    - 6.2.10. SNSI jako podpora rozvoje malých a středních podniků (MSP)
- 7. Governance a realizace strategie
  - 7.1. Cesta (způsoby) implementace
  - 7.2. Monitorování
  - 7.3. Přehled dostupných zdrojů pro implementaci SNSI
- 8. Matice pro sledování samohodnocení (self assessment)
  - 8.1. Shrnutí analýzy Trade Performance Index (TPI)

OBSAH

Závěrečné zprávy „Hodnocení Rámcového programu BMBF humanitní vědy, vědy o kultuře a vědy společenské“

OBSAH 97 (stran)

1. Zadání evaluace
2. Koncepce evaluace a metodický postup
3. O profilu Rámcového programu „Humanitní vědy, vědy o kultuře a vědy společenské“
4. Priority rámcového programu – východiska, hodnocení a doporučení
  - 4.1. Priorita 1: Volnost v systému vědy
  - 4.2. Priorita 2: Regionální studie
  - 4.3. Priorita 3: Nové přístupy a nové oblasti výzkumu – informační infrastruktury v humanitních a společenských vědách
  - 4.4. Priorita 4: Investovat do talentů – vědecký dorost
  - 4.5. Priorita 5: Kulturní dědictví – od výzkumu k předvádění (prezentaci)
  - 4.6. Priorita 6: Kulturní rozmanitost a občanská společnost
5. Cíle rámcového programu – hodnocení a doporučení
  - 5.1. Vytváření struktury
  - 5.2. Internacionalizace
  - 5.3. Podpora dorostu
  - 5.4. Excellence
  - 5.5. Transfer poznatků
- 5.6. Governance
6. Souhrnné hodnocení
7. Doporučení pro přípravu příštího rámcového programu
8. Přehled literatury
9. Přílohy
  - 9.1. Vybrané výsledky šetření on-line
  - 9.2. Seznam tabulek
  - 9.3. Seznam podpořených projektů
  - 9.4. Seznam zkratk

PŘEKLAD

Kapitoly 5.6 Závěrečná zpráva „Hodnocení Rámcového programu BMBF humanitní vědy, vědy o kultuře a vědy společenské“

5.6 Governance

Pojmem governance se rozumí regulační struktury, které jsou zřizovány jako mechanismy pro zvládání vztahů mezi aktéry v rozdílných společenských oblastech, a to i v systému vědy. Při návrhu rámcového programu humanitních věd, věd o kultuře a společenských věd jde především o regulační struktury poskytovatelů podpory a příjemců podpory. BMBF jako poskytovatel podpory sleduje rámcovým programem explicitní cíle obsahového a strukturálního uspořádání. Governance tohoto programu by měla zajistit produktivní souhru (spolupráci) všech aktérů (stran). Pro návrh a koncepci nového rámcového programu, druh a způsob jeho obsahového a strukturálního uspořádání a pro zabezpečení a hodnocení kvality dává řídicí skupina následující doporučení:

- Rámcový program by měl být podporován radou programu, v které budou adekvátně zastoupeny, humanitní vědy, vědy o kultuře a společenské vědy. Rada programu by měla doprovázet program od návrhu koncepce až po zabezpečení kvality projektů.
- Při hledání (výběru) témat a přípravě formátů podpory by měla být vhodným způsobem (např. formou Hearings) zapojena scientific community (např. zástupci odborných společností, oborových kolegií¹⁰¹ Německého výzkumného společenství – DFG a akademií). Návrh témat by měl probíhat v úzké spolupráci BMBF a rady programu.
- BMBF vědomě pojalo vyhlašování soutěží široce s cílem vytvořit svobodný (volný) prostor a podpořit tematickou rozmanitost. I když takto široce stanovená vyhlašování soutěží přinášejí vysokou administrativní náročnost u BMBF a garanta projektů (PT–Projekträger), doporučujeme tuto šíři zachovat. Cílem je podpořit inovační procesy a vytvořit prostor pro rozmanité a také riskantní projekty. Rovněž do procesu vyhlašování soutěží by měla být těsně zapojena rada programu.
- Oznámení o opatřeních podpory byla často vydávána příliš pozdě a částečně i málo srozumitelně. Cíle vyhlašování a možní kooperační partneři měli být jasněji vymezeny. Počítá-li se s kooperacemi (zejména s novými kooperačními partnery, jako jsou muzea nebo knihovny) musí být termíny podávání návrhů dostatečně dlouhé, aby tyto kooperace bylo možné nastartovat. Doba trvání hodnotících postupů by měla být dostatečně vysvětlena při vyhlašování soutěží; to platí také pro očekávaná vyhlášení podpořených projektů.

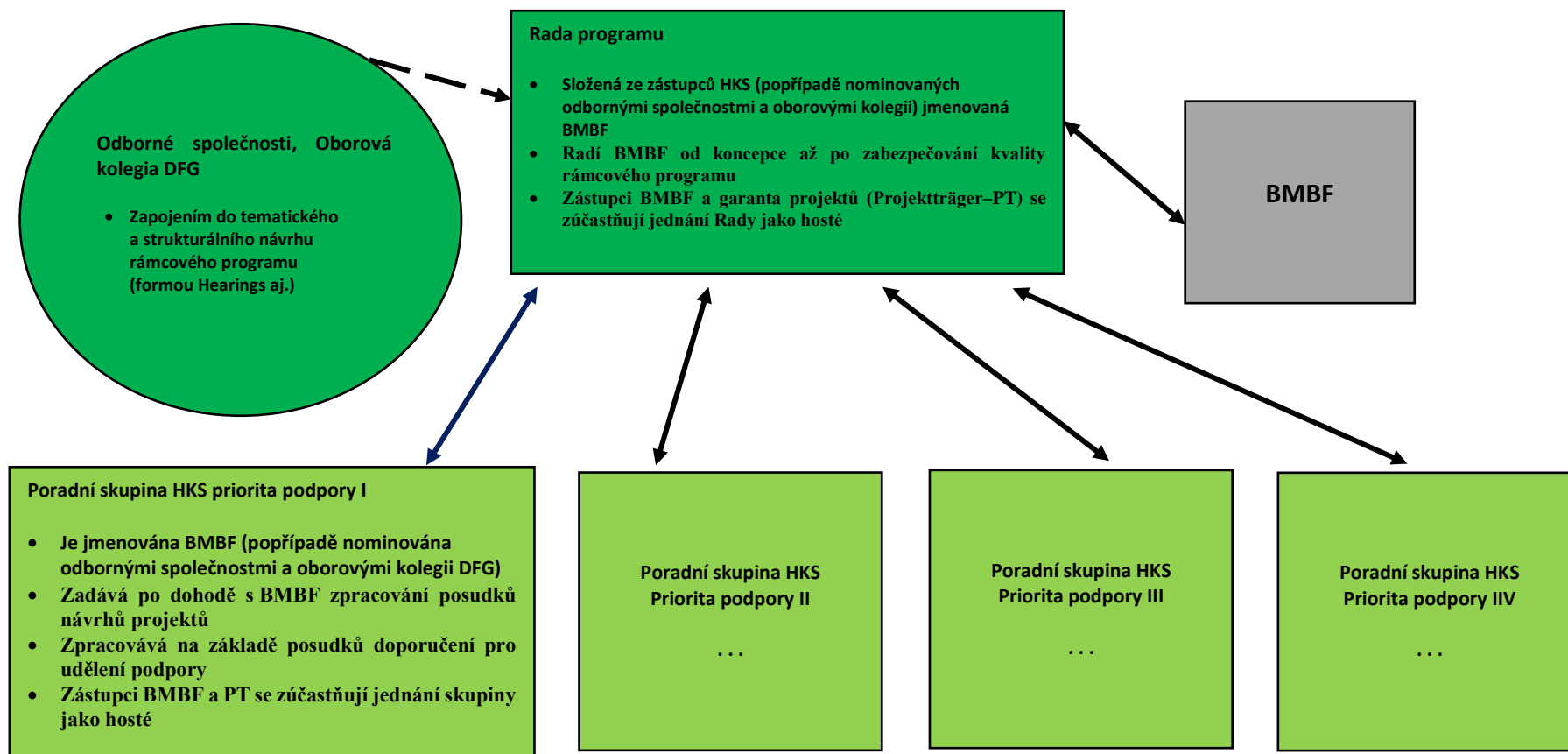
---

¹⁰¹ Oborová kolegia jsou jedním z tradičních nástrojů podpory poskytované Německým výzkumným společenstvím (DFG). Jde projekty cca 15členných týmů složených z několika málo profesorů a většího počtu studentů různé úrovně studia. Podpora je těmto týmům (kolegiím) poskytována na dobu sedmi let, popřípadě i více.

- Pro zvýšení transparentnosti hodnotících postupů doporučujeme etablovat pro jednotlivé priority podpory poradní skupiny (v mezinárodním složení a dobou činnosti pěti roků). Tyto poradní skupiny sjednávají hodnotitele pro jednotlivé návrhy a na základě posudků (především při větším množství návrhů vhodných pro podporu) vydávají společná doporučení pro poskytnutí podpory. Část členů poradních skupin by měla být navržena odbornými společnostmi (sdruženími) a oborovými kolegií.
- Posuzování návrhů projektů by měli provádět národní a zahraniční experti. To předpokládá, že návrhy projektů budou v němčině a zároveň i v angličtině.
- Governance různých nástrojů podpory by měla být zásadně flexibilní, vědecky prováděná a transparentní. Governance by také měla u projektů, které vyžadují zvláštní administrativní struktury, reagovat dostatečně flexibilně. Cílem vědecky prováděné (řízené) governance by dále mělo být zabránit „přeřízenosti“ (overdrive) projektů. To lze například uskutečnit snížením povinnosti podávání zpráv. Osvědčené modely governance z dřívějších projektů by měly být využity jako příklady Good-Practice a jako takové prezentovány navrhovatelům projektů (prostřednictvím FAQs – Frequently asked questions nebo v oznámeních). Rada programu může být přizvána ke konzultacím.
- I když v četných oblastech již mohly být etablovány „nadprojektové“ struktury vytváření sítí (například „nadprojektové“ semináře, tematické roční konference, zakládání oborových společností, jako Cross Area e.V a Německá společnost pro islámská teologická studia), měly by být tyto struktury dále rozšiřovány. Cílem by měla být podpora vzájemné komunikace, výměny metod, reflexe a rozvoj metod. Toto interní síťování v rámci jednotlivých priorit podpory může být doprovázeno příslušnými poradními skupinami jednotlivých priorit. Rada programu a poradní skupiny pro jednotlivé priority podpory by měly podporovat zabezpečování kvality. K tomu by měly dostávat dílčí zprávy o projektech a svá hodnocení postupovat BMBF (k tomu viz schéma v příloze).

Schéma: Governance rámcového programu BMBF „Humanitní vědy, vědy o kultuře a společenské vědy“

HKS – Humanitní vědy, vědy o kultuře a společenské vědy; **Oborová kolegia DFG** – jedna z forem podpory poskytované Německým společenstvím pro výzkum DFG

PT – Projektträger, garant projektů; nezávislý útvar některého z velkých a renomovaných ústavů, který BMBF pověřilo administrativou hodnocení návrhů projektů. Pro rámcový program HKS jejím útvar Ústavu pro výzkum letectví a kosmonautiku (DHL)

PLÁN PRACÍ

Evaluačního výboru Vědecké rady na období leden – červenec 2019

1. Evaluace zařízení (organizací pro úkoly rezortního výzkumu Spolkového ministerstva obrany (BMVg)
2. Evaluace Německého židovského ústavu (DJI), Mnichov
3. Evaluace ústavu Sigmunda Freuda (SFI), Frankfurt n/M
4. Evaluace ústavu Hannah Arendtové pro výzkum totalitarismu na Technické univerzitě Drážďany
5. Evaluace iniciativy spolkové země Bádensko-Württembersko „Malé obory“
6. Doporučení k dalšímu rozvoji výzkumu míru a konfliktů v Německu
7. Perspektivy rozvoje výzkumných kolegií / ústavů pro Advanced Studies v Německu
8. Strukturální evaluace nadace Pruského kulturního dědictví (SPK), Berlín
9. Evaluace Centra Marc Blocha
10. Evaluace Institute for Advanced Sustainability studies (IASS), Postupim
11. Zařazování zařízení (organizací) do společné podpory státu a spolkových zemí a strategické rozšiřování Leibnizova společenství

OBSAHY

Významných dokumentů spolkové vlády Německa o mezinárodní spolupráci

(A) Strategie spolkové vlády v internacionalizaci vzdělávání, vědy a výzkumu

1. 2. 2017, 114 stran

Předmluva

1. Nejdůležitější ve zkratce
2. Dosažené, trendy a požadavky
  - 2.1. Dosažené
  - 2.2. Trendy a požadavky
3. Motto „Mezinárodní spolupráce: v sítích a inovativně
4. Cíle a opatření
  - 4.1. Posílit excelenci celosvětovými kooperacemi
  - 4.2. Německou inovační výkonnost rozvíjet internacionalizací
  - 4.3. Vzdělání a kvalifikace rozvíjet internacionálně
  - 4.4. Globální znalostní společnost formovat společně s rychle rostoucími a rozvojovými zeměmi
  - 4.5. Globální výzvy (požadavky) zvládat společně
5. Zahraniční politika výzkumu a mezinárodní sítě
  - 5.1. Zahraniční politika výzkumu
  - 5.2. Marketing německých lokalit
  - 5.3. Prezentace v zahraničí
  - 5.4. Nové formy mezinárodní spolupráce
6. Monitoring

Přílohy

Seznam obrázků

Seznam tabulek

Seznam zkratk

(B) Zpráva o mezinárodní spolupráci ve vzdělávání, vědě a výzkumu 2014–2016

28. 6. 2017, 100 stran

1. Shrnutí
2. Strategie a opatření
  - 2.1. Cíle internacionalizační strategie
  - 2.2. Mezinárodní výzkumná politika a mezinárodní sítě
3. Priorita Evropa
  - 3.1. Evropský výzkumný prostor (ERA) a šest priorit ERA
    - Priorita ERA 1: Efektivnější národní systémy výzkumu
    - Priorita ERA 2.1: Optimální mezinárodní spolupráce a odpovídající soutěže – plánování a realizace mezinárodní spolupráce

Priorita ERA 2.2 Optimální mezinárodní spolupráce a odpovídající soutěže – infrastruktury výzkumu

Priorita ERA 3: Otevřený trh práce pro výzkumné pracovníky

Priorita ERA 4: Rovné postavení žen a mužů a respektování aspektů rovného postavení ve výzkumu

Priorita ERA 5: Optimální výměna vědeckých poznatků, přístupů k nim a jejich transferu

Priorita ERA 6: Mezinárodní dimenze Evropského výzkumného prostoru

3.2. Horizont 2020: Rámcový program EU pro výzkum a inovace

3.3. Výzkumné kooperace v Evropě

3.4. Rozvíjet vzdělávání a kvalifikace v Evropě

3.5. Evropský vysokoškolský prostor

3.6. Erasmus +: EU-Program pro vzdělávání, mládež a sport

4. Mimoevropské regiony

4.1. Průmyslové státy

USA

Kanada

Izrael

Japonsko Jižní Korea

4.2. Státy BRICS

Brasílie

Rusko

Indie

Čína

Jižní Afrika

4.3. Rychle rostoucí a rozvojové země

Afrika a Blízký východ

Asie

Země východního partnerství a Centrální Asie

Latinská Amerika

5. Přílohy

5.1. Mezinárodně zaměřená podpůrná opatření BMBF 2014–2016

5.2. Rozšiřující literatura a internetovské stránky

5.3. Zkratky

Výdaje na podporu umění a kultury podle kategorií LIKUS

Tab. 1: Výdaje Spolkového kancléřství na podporu umění a kultury podle kategorií LIKUS¹⁰² (mil. €)

	2015	2016	2017
Muzea, archivy, věda	112,627	107,317	111,151
Stavební kulturní dědictví, ochrana památek	28,323	29,808	31,475
Péče o vlast (domovinu) a tradice	500,000	499,730	500,000
Literatura	9,506	9,928	10,591
Knihovnictví	25,128	25,425	30,307
Tisk	0,868	0,845	0,908
Hudba	8,109	8,246	8,670
Múzická umění	167,220	180,985	181,912
Výtvarné umění, foto	8,986	9,801	9,772
Film, kino, video- a mediální umění	25,767	26,377	26,660
Kulturní iniciativy	4,495	5,147	5,109
Mezinárodní kulturní výměny	2,037	2,249	1,950
Festivaly, velké kulturní akce	15,151	14,137	14,545
Sociální služby (péče)	1,576	1,574	1,72
CELKEM	410, 292	422, 336	435, 121

Pramen: Úřad spolkového kancléřství; Kunst- a Kulturbericht 2017; 2016

Pozn.: Výdaje jsou v dokumentech Spolkového kancléřství uváděny s přesností na setiny €.

¹⁰² LIKUS kategorie – rakouské kategorie výdajů na umění a kulturu, které silně navazují na kategorie výdajů dle UNESCO.

OBSAH
zprávy Vědecké rady Rakouska
„Reflexe k dalšímu rozvoji uměleckých univerzit“

(Reflexionen zur Weiterentwicklung der Kunstuniversitäten)

září 2018

(146 stran)

Předmluva

1. Úvod
2. Dosavadní vývoj
3. Perspektivy
  - 3.1. Doporučení pro instance politického rozhodování
  - 3.2. Perspektivy uměleckých univerzit
4. Reflexe rámcových podmínek v mezinárodním kontextu
  - 4.1. Technologické změny a globální požadavky na kvalifikaci
  - 4.2. Globalizace ekonomiky znalostí a vysokoškolského vzdělávání
  - 4.3. Digitalizace vysokoškolského vzdělávání
  - 4.4. Konkrétní trendy v oblasti kultury
  - 4.5. Kulturní, kreativní a digitální ekonomika
  - 4.6. Kreativita a umění v období společenských změn
  - 4.7. Umělecké (vysoké) školy a konzervatoře v 21. století
  - 4.8. Výzkum: Průzkum, vývoj a objevování umění
5. Rakouské umělecké univerzity v národním kontextu
  - 5.1. Konsolidace institucionálních profilů a další diferenciac
  - 5.2. Důležité oblasti vývoje a příležitosti

Přílohy

1. Příklady excelence uměleckých univerzit
2. Data
3. Mezinárodní skupina expertů – 6 členů
4. Prameny

OBSAH

Standardů evaluace v politice výzkumu vývoje a inovací

(Rakouska platforma pro evaluaci politiky výzkumu a inovací)

březen 2019

OBSAH (48 stran)

1. Úvod
2. Definice – Co je evaluace?
3. Význam evaluací politik výzkumu, technologií a inovací
4. Předmět, typy a funkce evaluací
5. Obecné principy evaluací VaVal
  - 5.1. Dohody o provedení evaluací
  - 5.2. Závaznost
  - 5.3. Participace
  - 5.4. Užitky / přínosy
  - 5.5. Proveditelnost
  - 5.6. Nestrannost
  - 5.7. Nezávislost
  - 5.8. Kompetence / profesionalita
  - 5.9. Gender dimenze
  - 5.10. Transparentnost
  - 5.11. Etika
  - 5.12. Důvěryhodnost
6. Příprava / plánování a provádění evaluací VaVal, přípravné ev. plánovací fáze
  - 6.1. Evaluační management / doprovodná skupina
  - 6.2. Terms of Reference (Zadávací podmínky) / popis (charakteristika) aktivit
  - 6.3. Postupy zadání, ev. vyhlášení soutěže na evaluátora
  - 6.4. Kombinace metod
  - 6.5. Zabezpečení kvality
  - 6.6. Dílčí a konečné výsledky
7. Využití výsledků evaluace a realizace doporučení z evaluací VaVal
  - 7.1. Otevřenost
  - 7.2. Poskytování výsledků
  - 7.3. Odpovědnost a kontrola (Management Response)

Příloha 1: Terms of Reference (Zadávací podmínky)

Příloha 2: Otázky pro předávání zpráv

Příloha 3: Slovník

Příloha 4: Kontrolní seznamy, standardy, směrnice a další slovníky

Příloha 5: Seznam literatury

OBSAH

Zákona o vysokoškolském vzdělávání a výzkumu

z 27. dubna 2017

Část výzkum

ČÁST 3 VÝZKUM

Ustavení instituce „Spojené království výzkum a vývoj“ (UK výzkum a inovace, UK Research and Innovation – UKRI; ve velštině Ymchwil ac Arloesedd y Deyrnas Unedig.

91 UK Výzkum a inovace

92 Rady UKRI

Funkce UK Výzkum a inovace a role (úlohy) Rad

93 Funkce UK Výzkum a inovace

94 Finanční podpora: doplňující ustanovení

95 Výkon jednotlivých Rad

96 Výkon funkcí instituce Inovativní Anglie

97 Výkon funkcí instituce Výzkum Anglie

98 Výkon funkcí Rad: doplňky

Strategie a plány realizace strategií

99 Strategie výzkumu a inovací UKRI

100 Plány realizace strategií Rad

Financování a pokyny

101 Granty pro UKRI uděluje státní sekretář

102 Státní sekretář má pravomoc vydávat pokyny UKRI

103 Haldanův princip¹⁰³ vyváženého financování a poradenství, které zajišťuje UKRI

Obecné funkce

104 Obecné povinnosti

105 Působnost (pravomoc) požadovat informace a rady od UKRI

106 Studie ke zlepšení hospodárnosti, eficiency a efektivity

107 Poskytování služeb výzkumu

108 Reprezentace (zastupování) Spojeného království

Doplňky

---

¹⁰³ „Princip Haldane“ je zásada, že rozhodnutí o jednotlivých návrzích výzkumu se mají provádět na základě hodnocení kvality a pravděpodobných dopadů postupem peer review.

John Burdon Sanderson Haldane (1892–1964), britsko-indický vědec, který se zabýval fyziologií, genetikou, evoluční biologii, matematikou a řízením výzkumu.

109 Předchůdci (předcházející instituce) a zachování symbolického vlastnictví

110 Změny pravomocí na podporu výzkumu

Interpretace

111 Definice

Tematická struktura projektů VaV řešených Radou pro výzkum umění a humanitní vědy (AHRC)

Seznamy řešených projektů¹⁰⁴:

- Archeologie
- Klasika (Řecko, Řím)
- Studia o kultuře a muzeích
- Tanec
- Drama a studia o divadle
- Design¹⁰⁵
  - Boj proti trestné činnosti prostřednictvím lepšího (odolnějšího) designu
  - Využití 5,9 mil. £ na snížení izolace u starších lidí
  - Mobilní aplikace vybavující fyzické objekty pamětí
  - Uchování a prezentace architektonického dědictví
  - Znovuobjevení Liverpoolu prostřednictvím filmů a map
- Historie
- Jazyky a literatura
- Mezinárodní rozvoj
- Právo a studia legislativy
- Knihovny & informační studia
- Lingvistika
- Media
- Moderní jazyky
- Hudba
- Filozofie
- Studenti
- Teologie, božství a náboženství
- Výtvarná umění

---

¹⁰⁴ Pořadí je dáno abecedním uspořádáním v angličtině.

¹⁰⁵ Design je dost neobvyklý obor výzkumu, proto jsou řešené projekty uvedeny.

OBSAH

Zákona č. 519 z 9. prosince 2015, O sjednocení a změnách předpisů týkajících se kulturního dědictví (Heritage Act)

a vysvětlivek k zákonu

Zákon

1. Obecná ustanovení
2. Správa sbírek
3. Stanovení (výběr) chráněného kulturního dědictví
4. Ochrana kulturního dědictví
5. Uchovávání archeologických památek
6. Mezinárodní return
7. Finanční ustanovení
8. Prosazování a monitorování
9. Přejícné právo
10. Zrušení a změny jiných zákonů
11. Závěrečná ustanovení

Obecná část – vysvětlení vybraných částí zákona

1. Úvod
  - 1.1. Význam kulturního dědictví
  - 1.2. Důvody samostatného zákona o kulturním dědictví
  - 1.3. Obecné zásady legislativního návrhu
  - 1.4. Hlavní body legislativního návrhu
  - 1.5. Vztah k jiným právním předpisům
  - 1.6. Úkoly ostatních orgánů a Rady pro kulturu
  - 1.7. Mezinárodní závazky
  - 1.8. Nizozemská karibská oblast
  - 1.9. Struktura legislativního návrhu
    - 2.2.4 Monitoring správy národních sbírek
2. Ochrana kulturního dědictví¹⁰⁶
  - 4.1. Úvod
  - 4.2. Soukromé kulturní objekty
  - 4.3. Kulturní statky ve vlastnictví orgánů veřejné správy
  - 4.4. Vývoz kulturních statků
6. Mezinárodní vracení kulturních statků
  - 6.1. Úvod
  - 6.2. Význam mezinárodního vracení kulturních statků
  - 6.3. Možnosti dle zákona o kulturním dědictví
  - 6.4. Různé postupy
8. Prosazování zákona a monitoring

---

¹⁰⁶ Číslování navazuje na příslušné části zákona

- 8.1. Úvod
- 8.2. Management národních sbírek
- 8.3. Ochrana archeologických památek
- 8.4. Nelegální obchod s kulturními statky

OBSAH

Nizozemský systém kultury

v působnosti Ministerstva pro vzdělání, kulturu a vědu

The Dutch Cultural System by The Ministry of Education, Culture and Science, 17. 6. 2013)

Úvod

Souhrn

Sekce 1: Nizozemský systém kultury

2.1 Úvod do nizozemské kulturní politiky

2.2 Systém čtyřletých plánů podpory (dotací)

2.3 Dosavadní vývoj

Sekce 2: Cíle politiky 2013–2016

2.1 Kulturní výchova (vzdělávání) a účast na kultuře

2.2 Inovace a rozvoj talentů

2.3 Podnikání a filantropie v sektoru kultury

Sekce 3 Mezinárodní spolupráce a její priority

3.1 Internacionalizace

3.2 Priority

Sekce 4: Integrace kultury do politiky udržitelného rozvoje

4.1 Podpora dostupnosti kultury

4.2 Politika LGBT¹⁰⁷

4.3 Kodex kulturní rozmanitosti

Sekce 5:

5.1 Společné kulturní dědictví

5.2 Ochrana nemotného dědictví

5.3 Fríský jazyk a kultura

---

¹⁰⁷ LGBT – Lesby, gayové, bisexuálové a transgender.

OBSAH

Strategie vědy 2025: volby pro budoucnost

(Science strategy 2025: Choices for the Future)

ÚVOD

1. Nizozemská věda celosvětového významu
  - 1.1. Prostor pro kreativitu a inovativní ideje
  - 1.2. Na cestě k národní agendě vědy, k sjednocující agendě výzkumu v Nizozemsku
    - 1.2.1. Spolupráce na špičkovém (převratném) výzkumu
    - 1.2.2. Rámcová smlouva s univerzitami
    - 1.2.3. Nová role pro NWO (Nizozemská organizace pro vědecký výzkum)
    - 1.2.4. Strategičtější přístup k velkým infrastrukturám
    - 1.2.5. Citlivější a dynamičtější systém ústavů
2. Věda s maximálními účinky (impakty)
  - 2.1. Otevřený přístup jako katalyzátor sdílení poznatků
  - 2.2. Účast veřejnosti: otevřený dialog
  - 2.3. Partneři ve společnosti: inspirace a odpovědnost
  - 2.4. Soukromý sektor: pracovat na řešení problémů společnosti
  - 2.5. Univerzity aplikovaných věd: nedílná součást znalostního systému
  - 2.6. Studenti, žáci a učitelé: vzdělávání založené na nejnovějších vědeckých poznatcích
  - 2.7. Užší spolupráce vlády a vědy
3. Nizozemská věda jako líheň talentů
  - 3.1. Příležitosti pro různé formy talentu
  - 3.2. Zapojení do výzkumu, vzdělávání a evaluace
  - 3.3. Nizozemsko jako „preferované, atraktivní“ místo pro vědecké talenty
  - 3.4. Dobré vstupy, dobré procházení a dobré výstupy z pracovního trhu
  - 3.5. Více příležitosti pro ženy ve vědě
  - 3.6. Výzkumný pracovník těžištěm politiky: menší tlak na publikování a získávání finančních prostředků

Závěrečné poznámky

Přílohy

A 1 Seznam zkratk

A 2 Strategické možnosti ze Zpravodaje IBO (Review pro meziministerskou politiku) pro vizi vědy 2025

A 3 Závazky vědy pro rok 2025

Shrnutí managementu dokumentu

Národní strategie digitalizace kulturního dědictví

1. Digitální prostředí poskytuje manažerům sbírek, kulturním pracovníkům, uživatelům informací, výzkumným zařízením, dodavatelům software a vládám možnost zvýšit hodnotu sbírek, archivů, knihoven, muzeí a dalších institucí. V těchto souvislostech je nutné konstatovat, že nejsou dostatečně využívány možnosti propojování zařízení, snižování nákladů, výměny poznatků a zvýšení účinků (dopadů) na společnost.
2. To znamená, že musí být vyvinuto větší úsilí pro vytvoření zařízení překračujících hranice sektorů. Tato národní strategie bude tvořit základ pro celostátní vývoj a zlepšování těchto zařízení. Strategie obsahuje východiska, cíle a specifické pracovní programy pro společný postup. Strategie by měla vést k tomu, že v nadcházejících letech bude připojováno více zařízení, že budou společně vyvíjena, standardizována a spravována.
3. S cílem zvýšit viditelnost, využitelnost a udržitelnost digitálního kulturního dědictví bylo stanoveno několik principů sítě:
  - využívat otevřené standardy a zařízení;
  - posilovat rozbočovače;
  - používat „nejvhodnější strany pro job“
  - zajišťovat transparentnost všech činností a záměrů.
4. Vzhledem k tomu, že veřejná hodnota sbírek kulturního dědictví je nakonec určena jejich využíváním, musí být uživatelé v centru pozornosti. Z tohoto hlediska je možné rozlišovat konečné uživatele a uživatele z jednotlivých zařízení sítě. Existuje několik cílových skupin (např. vzdělávací zařízení, kreativní podniky, instituce pro kulturní dědictví, výzkum) a skupiny dané druhem poptávky (rychlé vyhledávání, rozsáhlé kontexty, big data).
5. Infrastruktura národních zařízení bude založena na tříúrovňovém modelu s funkčním oddělením managementu sbírání dat, zařízení pro propojování těchto dat a aplikacemi pro prezentaci a používání.
6. Musí být učiněno několik strategických rozhodnutí k tomu, aby byla vytvořena infrastruktura, která bude spolehlivá, nákladově efektivní a která bude zahrnovat různé oblasti a splňovat potřeby uživatelů.
  - Podstatně vyšší nároky na politiku, kompatibilitu a otevřenost.
  - Důraz na používání a dodržování norem. Vývoj a implementace referenční architektury.
  - Strukturální posílení spolupráce mezi odvětvími a posílení interakcí mezi institucemi kulturního dědictví, uživateli a dodavateli.
7. Výzkumná agenda a harmonogram aktivit budou zveřejněny nejpozději v roce 2015. Tento dokument poskytne informace o dostupnosti znalostí pracovišť. NDE¹⁰⁸ vypracuje stanoviska s cílem zajistit společné postupy u otázek, jako jsou agregace disponibilních dat, autorská práva a institucionální informační politika.

---

¹⁰⁸ NDE – Síť digitalizace kulturního dědictví.

8. Implementace navržené strategie vyžaduje úsilí na nejrůznějších úrovních. Jednotlivé instituce budou rozvíjet informační politiku a propojovat své sbírky, znalosti a svá zařízení do větší sítě. Spolupráce v rámci sektorů (odvětví) bude posílena tím, že sektorovým (odvětvovým) rozdělovačům (hub¹⁰⁹) bude přidělena aktivní role. NDE se bude i nadále vyvíjet jako nadsektorové (mezisektorové) partnerství. Spolupráce s průmyslovými organizacemi, skupinami uživatelů, vládou a mezinárodními sítěmi bude posílena.
9. Partnerství zahrnuje tři programy práce na období 2015–2016:
  - (WP 1) Zviditelněné kulturní dědictví zvýší informovanost o sbírkách, posoudí poptávku uživatelů a podpoří využívání digitálních sbírek.
  - (WP 2) Využitelné digitalizované kulturní dědictví zlepší možnosti využívání sbírek tím, že bude přístupné online, propojí data se seznamy a definicemi pojmů a tematickým managementem a bude rozvíjet cílené služby.
  - (WP 3) Udržitelné digitalizované kulturní dědictví zajistí nadsektorové společné využívání, rozvoj zařízení. Značná pozornost bude věnována řízení nákladů a dělbu povinností (odpovědností).

WP 1 Zviditelněné digitalizované kulturní dědictví

Cíl: Zvýšení veřejné hodnoty digitalizovaného kulturního dědictví zlepšením „viditelnosti“ sbírek, průzkumem poptávky a zjednodušením používání (a opětovného používání).

Digitalizované sbírky budou „viditelnější“ a budou lidmi více využívány:

- Posílením artikulací poptávky a zlepšením dialogu mezi poskytovateli a uživateli digitalizovaného kulturního dědictví (1.1).
- Tím, že sbírky a síť budou „viditelné“ online (1.2)
- Podporou institucionálních správců sbírek při zveřejňování nizozemských sbírek k opakovanému využívání (1.3).
- Lepším využíváním špičkové znalostní infrastruktury Nizozemska na mezinárodní úrovni (1.4).

WP 2 Využitelné digitalizované kulturní dědictví

Cíle: Společné on-line nabízení sbírek je obohacuje a prezentuje v kontextech. Postupy budou následující:

- Zvýšení dostupnosti nizozemských sbírek (2.1)
- Propojení dat s terminologickým seznamy (přehledy) – zpřístupnění těchto dat zprostředkovatelům a ostatním uživatelům pokročilými službami (2.2)
- Podpora výzkumu orientovaného na praxi a zvyšování znalostní úrovně společnosti

WP 3 Udržitelné digitalizované kulturní dědictví

Cíle: Prostřednictvím spolupráce domén vytvořit sdílenou infrastrukturu, která zaručí udržitelný přístup k digitálním informacím. Předpokladem je, aby spolupráce vedla ke zvýšení efektivnosti, k vyšší eficienci a ke snížení nákladů.

---

¹⁰⁹ Hub – Aktivní prvek počítačové sítě, který umožňuje její větvení a je základem sítí s hvězdicovou topologií

Nizozemská národní agenda výzkumu

Obsah dokumentu „Portfolio výzkumu a inovací (25 tras)“

Dokument má 106 stran

Úvod – Od otázek k příležitostem (možnostem)

- (1) Modrá trasa: voda jako cesta k inovacím a udržitelnému růstu
  - (2) Stavební hmoty a základy prostoru a času
  - (3) Cirkulační ekonomika a eficiency zdrojů: udržitelné uzavřené oběhy
  - (4) Udržitelná produkce bezpečných a zdravých potravin
  - (5) Energetická transformace
  - (6) Výzkum ve zdravotnictví, prevence nemocí a léčba
  - (7) Rozvoj dětí a mládeže, výchova a vzdělávání
  - (8) Umění: výzkum a inovace v 21. století
  - (9) Kvalita životního prostředí
  - (10) Živá historie
  - (11) Logistika a doprava v energeticky rozumné, inovativní a udržitelné společnosti
  - (12) Materiály – Made in Holland
  - (13) Měření a zjišťování: všeho, vždy a všude
  - (14) NeuroLabNL: velká laboratoř života pro výzkum mozku, poznávání a behaviorální činnosti
  - (15) Původ života – na zemi a ve vesmíru
  - (16) Na cestě k odolným společnostem
  - (17) Personalizovaná medicína: jednotlivec v centru pozornosti
  - (18) Kvantová / nano-revoluce
  - (19) Regenerativní medicína: od her k široké aplikační oblasti
  - (20) Inteligentní (smart) průmysl
  - (21) Inteligentní, životná města
  - (22) Sport a cvičení (pohyb)
  - (23) Udržitelné cíle rozvoje pro inkluzivní globální vývoj
  - (24) Mezi konflikty a kooperacemi
  - (25) Vytváření hodnot odpovědnějším přístupem k velkým zdrojům dat (big data) a jejich využitím
- Závěr

Obsah

Standardního evaluačního protokolu 2015–2021

(Standard Evaluation Protocol SEP)

Protokol pro hodnocení výzkumu v Nizozemsku

Platná verze z roku 2016

OBSAH (32 stran)

Úvod

1. SEP 2015–2021
  - 1.1. Cíle a cílové skupiny
  - 1.2. SEP: základní principy
  - 1.3. SEP v kostce
2. Kritéria a kategorie hodnocení
  - 2.1. Těžiště (zaměření)
  - 2.2. Kritéria hodnocení
  - 2.3. Kategorie hodnocení
  - 2.4. Programy PhD, integrita výzkumu a jeho rozmanitost
3. Výzkumné jednotky (útvary)
  - 3.1. Společná úroveň hodnocení v rámci konkrétní instituce
  - 3.2. Národní hodnocení výzkumných oblastí
4. Plánování a řízení hodnocení
  - 4.1. Plánování hodnocení
  - 4.2. Charakteristika výkonnosti, Term of Reference (ToR)¹¹⁰
  - 4.3. Složení hodnotící komise
5. Samohodnocení a doplňující dokumentace
  - 5.1. Dokumenty poskytnuté hodnocenou výzkumnou jednotkou
  - 5.2. Obsah samohodnocení
6. Návštěvy na místě hodnocení
  - 6.1. Před návštěvou
  - 6.2. V průběhu návštěvy
7. Hodnotící zpráva
  - 7.1. Postupy
  - 7.2. Časový rámec
  - 7.3. Obsah hodnotící zprávy
8. Veřejná odpovědnost a následná opatření
  - 8.1. Veřejná odpovědnost
  - 8.2. Následná opatření

Příloha A Přehled úkolů a odpovědností

Příloha B Formát Term of Reference

---

¹¹⁰ Referenční podmínky (ToR) definují účel a struktury projektu, výboru, mítinku jednání nebo nějakého jiného setkání osob, které se dohodli, že budou usilovat o dosažení společného cíle.

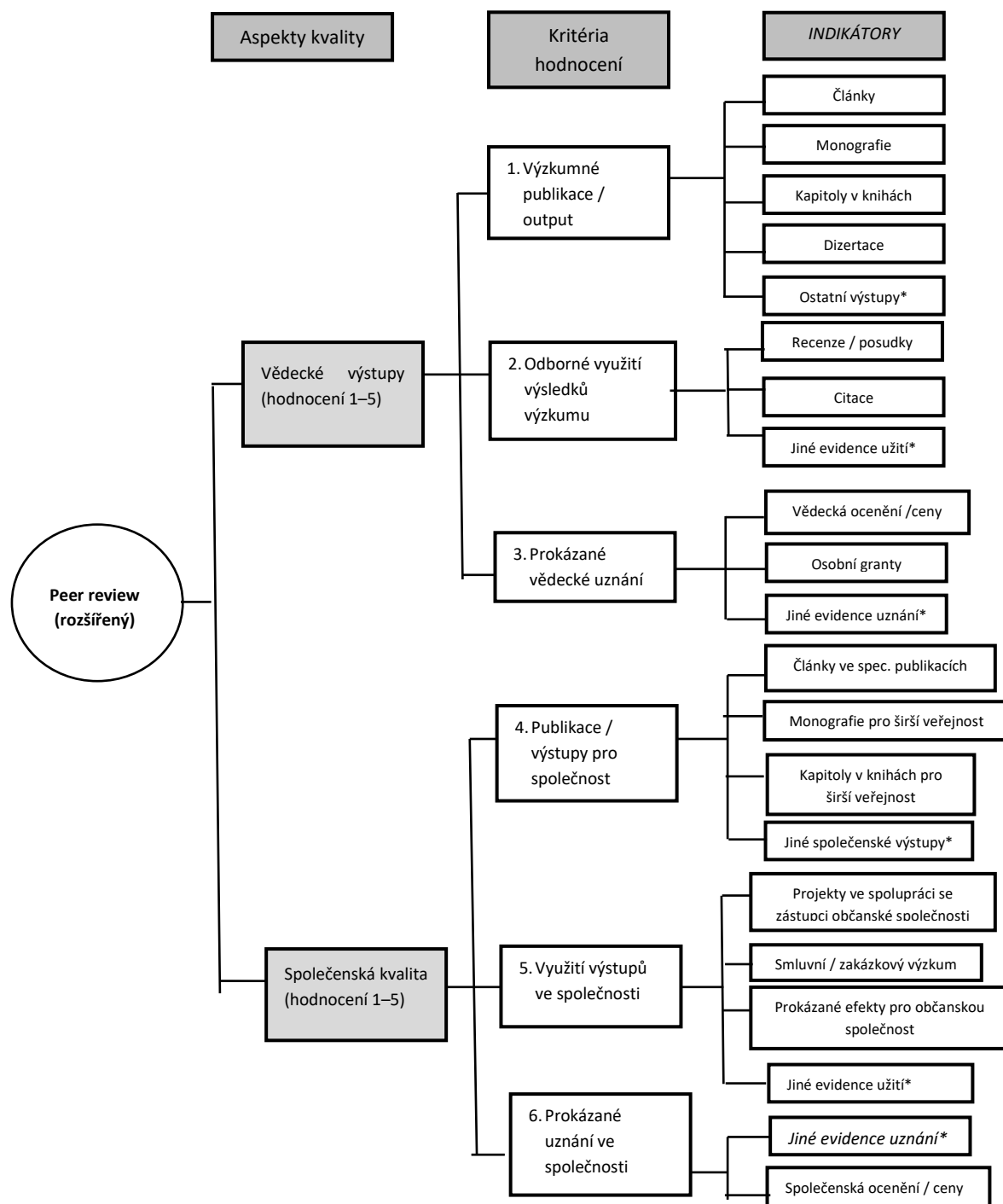
Příloha C Prohlášení o nestrannosti a důvěrnosti

Příloha D Formát samohodnotící zprávy

Příloha E Formát zprávy hodnotící komise

Schéma systému indikátorů kvality pro humanitní vědy

Obr. 2: Schéma systému indikátorů kvality pro humanitní vědy

Pramen: Quality indicators for research in the Humanities, May 2011; Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences

Příloha č. 25: Nizozemsko – Seznam 14 řešených výzkumných programů zaměřených na kulturu z oblasti společenských a humanitních věd

Seznam

14 řešených výzkumných programů zaměřených na kulturu z oblasti společenských a humanitních věd

V oblasti společenských a humanitních věd je třetím rokem řešeno celkem 81 výzkumných programů, 14 programů z této oblasti je zaměřených na kulturu.

1. Archeologické nálezy (mezi)národního významu (Archaeological finds of (inter)national importance)
2. Kontinuální přístup ke kulturnímu dědictví (Continuous Access To Cultural Heritage (CATCH))
3. Kreativní průmysl (Creative Industry)
4. Dynamika kultury (Cultural Dynamics)
5. HERA: Mezinárodní spolupráce v humanitních vědách (HERA: international humanities collaboration); návaznost na iniciativu EU
6. JPI¹¹¹ Kulturní dědictví a globální změny (JPI Cultural Heritage and Global Change); návaznost na iniciativu EU
7. Granty pro muzea (Museum Grants)
8. Odyssea (Odyssee) – archeologie
9. PhD výzkum v umění (PhD Research in the Arts)
10. Náboženství v moderní společnosti (Religion in modern society)
11. Věda4Umění (Science4Arts)¹¹²
12. Inteligentní kultura (Smart Culture)
13. Budoucnost náboženské minulosti (The Future of the Religious Past)
14. Urbanizace a kultura měst (Urbanisation and Urban Culture)

---

¹¹¹ JPI – Joint Programming Initiative, nástroj EU na podporu VaV.

¹¹² V programu kurátoři, muzea, restaurátoři, vědci z humanitních a přírodních věd řeší nové postupy restaurování a uchovávání umění.

Obsah strategického dokumentu

„Finsko, země řešení strategického programu vlády“

(Finland, a land of solutions Strategic Programme of Prime Minister Juha Sipilä's Government)

29. května 2015

80 stran

OBSAH

1. Finská vize budoucnosti: Finsko 2025 – zajišťovat společně

2. Aktuální stav

Finské přednosti, slabiny, možnosti a hrozby pro Finsko

3. Udržitelný růst a veřejné finance

Směry hospodářské politiky

Posílení podniků, podnikání a vlastní odpovědnosti

Daňová politika k podpoře podnikání, práce a zaměstnanosti a jejich financování

Investice do strategických priorit a snížení zadluženosti

Úspory výdajů a strukturální reformy za účelem posílení veřejných financí

4. Zaměstnanost a konkurenceschopnost

Cíle a jejich vysvětlení

Dohoda o společenské smlouvě

Posílení konkurenceschopnosti zlepšením podmínek pro podniky a podnikání

Odstranění motivačních pastí zabraňujících nástupu do zaměstnání a snížení strukturální nezaměstnanosti

Podpora dohod v jednotlivých lokalitách a odstranění překážek zaměstnanosti

Reforma aktivit ve službách na podporu zaměstnanosti

Zvýšení výstavby bytů

5. Znalosti a vzdělávání

Cíle a jejich vysvětlení

Klíčové projekty a jejich termíny

Nové prostředí pro vzdělávání a digitální prostředky do základních škol

Reforma profesního vzdělávání II. stupně

Urychlení přechodu do pracovního života

Usnadnění přístupu k umění a kultuře

Posílení spolupráce vysokých škol a světa podnikání s cílem zlepšit inovační výkonnost

Garance pro mládež

6. Spokojenost a zdraví

Cíle a jejich vysvětlení

Klíčové projekty a jejich termíny

Služby založené na potřebách zákazníků

Podpora zdraví a životní spokojenosti, odstraňování nerovností

Zavedení programu služeb pro děti a rodiny

Domácí péče pro starší lidi a zlepšení neformální spolupráce ve všech věkových skupinách

Kariérní možnosti pro lidi se sníženou pracovní schopností

7. Bioekonomie a čistá řešení

Cíle a jejich vysvětlení

Klíčové projekty a jejich termíny

Na cestě k bezuhlíkovým, čistým a obnovitelným zdrojům energie, nákladově efektivním

Dřevo v pohybu a nové produkty z lesů

Přelom oběhové ekonomiky, dostat vodu do dobrého stavu

Finská výroba potravin bude výnosná, obchodní bilanci dostat do vzestupné fáze

Politika zacházení s přírodou bude založena na důvěře a férových prostředcích

8. Digitalizace, experimentování a deregulace

Cíle a jejich vysvětlení

Klíčové projekty a jejich termíny

Veřejné služby budou digitalizovány

Vytvoří se prostředí pro rozvoj digitálních obchodních operací

Zlepší se právní podmínky

Bude zavedena kultura experimentování

Řízení a procesy realizace budou zlepšeny

9. Strukturální reforma

10. Politika EU

11. Zahraniční, bezpečnostní a obranná politika

12. Spravedlnost (justice), vnitřní záležitosti a migrační politika

Vnitřní bezpečnost

Spravedlnost (justice)

Migrační politika

Politika uprchlíků

Záležitosti EU

Migrující osoby, které nejsou z EU ani z Evropského hospodářského prostoru

Přílohy 1–7

Obsah

Analýzy SWOT pro přípravu politiky kultury

Kulturní politika – Analýza SWOT

Silné stránky

- Kultura převzala důležitější roli.
- Existuje shoda názorů na financování z veřejných zdrojů; financování z nadací je užitečným doplňkovým zdrojem.
- Silné národní instituce.
- Rozsáhlá regionální síť uměleckých a kulturních zařízení.
- Bohaté a narůstající kulturní dědictví, které může být efektivně využíváno.
- Umělecké vzdělávání má významnou úlohu v základním vzdělávání; všeobecné vzdělávání o kultuře a umění je podporováno základním uměleckým vzděláváním a liberálním vzděláváním dospělých.
- Ve Finsku existuje velká poptávka po kulturních službách a jsou také aktivně využívány.
- Digitální kulturní informační materiály jsou stále dostupnější.
- Lidé pracující v tomto odvětví jsou vysoce vzdělaní a kompetentní.
- Nové formy vyjadřování a prezentace.

Příležitosti

- Formy veřejného financování mohou být aktualizovány a kontrolovány. Může být k dispozici i více prostředků z dalších zdrojů.
- Mohou vzniknout nové cesty organizace, rozšiřování a financování služeb (i přes hranice oborů a správních odvětví).
- Poptávka po zkušenostech a dobrých životních podmínkách se zaměří i na umělecké a kulturní služby.
- Veřejnost zájímající se o kulturu a umění se bude rozšiřovat, protože úsilí o začleňování (o inkluzi) přináší výsledky (imigranti a další doposud nezačleněné skupiny).
- Struktury, které pomáhají dětem a mladým lidem získávat rovné příležitosti k uměleckým a kulturním rekreačním aktivitám značně posílí.
- Rostoucí diverzifikace poptávky a vyšší očekávání veřejnosti od služeb, budou sloužit jako podněty (motivace) k rozvoji aktivit.
- Bude možné zavést nové inovace produktů a služeb.
- Bude možné zavést lepší (rozsáhlejší) spolupráci kulturních institucí a nezávislých skupin. Kulturní zařízení bude možné využívat k většímu počtu účelů.
- Potenciál kreativních oborů bude využíván k rozvoji celé oblasti kultury.
- Koncentrace obyvatelstva napomůže ke zřizování kreativních center.
- Budou zavedeny nové digitální produkty, služby a podnikatelské aktivity.

- Budou nalezena nová řešení problémů materiálního a sociálního zabezpečení života umělců.
- Budou posíleny předpoklady pro internacionalizaci a pro rozvoj podpůrných struktur.
- Odborné znalosti expertů budou sdíleny uvnitř sektoru a využívány i v dalších sektorech.

Slabiny

- Sektor vzhledem ke své fragmentaci nemluví společným (jedním) hlasem.
- Struktury podpory a financování se doposud nepřizpůsobily změnám podmínek činnosti (agenti, internacionalizace, různorodá oblast aktérů).
- Problémy s materiálním a sociálním zabezpečením života umělců.
- V odvětví existuje jen málo rentabilních podniků.
- Omezený přístup ke kulturním službám a kultuře jako volnočasovým aktivitám.
- Ne všechny skupiny obyvatel jsou aktivními uživateli kulturních služeb.
- Existují problémy s rovným postavením žen a mužů a bezbariérovými přístupy (ke službám, vzdělávání a k povoláním v kultuře).
- Imigranti nejsou v kulturním životě dostatečně zastoupeni.
- Regionální struktury kulturních aktérů jsou fragmentovány.

Rizika (hrozby)

- Rostoucí polarizací přístupů jsou zpochybňovány základní kulturně politické hodnoty, jako demokracie, rozmanitost a důvody financování veřejného sektoru.
- Existuje malé porozumění pro roli kultury.
- Financování sektoru se snížilo na kritickou úroveň; sázkové společnosti opouštějí svůj monopol.
- Aktéři z malé jazykové a kulturní oblasti jsou v globální konkurenci opomíjeni (přehlíženi).
- Status (postavení) umělců zůstává nízký.
- Koncentrace populace v některých oblastech zvýší nerovnoměrnosti přístupu ke kulturním službám.
- Dojde k výraznému zvýšení rozdílů mezi aktivními a pasivními uživateli služeb,
- Děti a mladí lidé budou méně aktivními uživateli (konzumenty) umění a kultury a zvýší se nerovnoměrnost jejich využívání.
- Podnikatelské struktury a systémy podpory nepodporují rozvoj kreativních sektorů.
- Licenční poplatky končí mimo Finsko, protože nadnárodní distribuční platformy se stanou převažujícími.
- V probíhající transformaci médií budou mít komerční zájmy přednost před kritérii kvality.
- Rozdělení kompetencí mezi ústředními, regionálními a lokálními orgány správy zůstane nejasné.
- Spolupráce mezi jednotlivými správními oblastmi bude stagnovat.

Překlad

Tabulky 2 Společenské dopady kulturní politiky z dokumentu „Strategie kulturní politiky 2025“

Společenské dopady kulturní politiky řízené Ministerstvem pro vzdělávání a kulturu mohou být hodnoceny v návaznosti na strategické cíle kulturní politiky

1. Kreativní práce a produkce

- Zajištění svobody uměleckého projevu a svobody umělců, jakož i zajištění kulturní rozmanitosti;
- postavení umělců a tvůrčích pracovníků v oblastech příjmů, sociálního zabezpečení, daní a dalších systémů;
- rozvoj předpokladů pro umělecké a jiné tvůrčí aktivity jednotlivců na volné noze nebo podniků, sdružení či jiných subjektů;
- objemy a kvalita kulturní produkce;
- trendy v rozvoji produkce, trendy v produkci, distribuci podnikatelských a jiných aktivitách v sektoru kultury;
- objemy a kvalita mezinárodních výměn / exportu;
- zajištění dodržování autorských práv;
- trendy podílů kultury; tvůrčích odvětví a copyrights na hrubém domácím produktu (HDP), trendy rozvoje podnikání, další dopady sektoru kultury na národní hospodářství a jeho mezinárodní konkurenceschopnost.

2. Inkluze a účast na kultuře

- Úroveň zapojení občanské společnosti do kulturních aktivit, podpory kultury a zajišťování demokracie;
- příležitosti různých skupin udržovat a rozvíjet své vlastní jazyky a kulturu;
- zajištění plného přístupu a rovnosti v uměleckých a kulturních činnostech a ve službách s nimi spojenými;
- přístup ke kulturním službám na regionální a místní úrovni;
- rozsah a úroveň angažovanosti občanů na kulturních aktivitách a spontánní účast;
- využívání kulturních nabídek a služeb;
- uživatelsky orientovaný a na cílové skupiny orientovaný rozvoj umění a kultury v obsahu (např. kvalita), nabídky (např. rozmanitost) a využití jimi poskytovaných služeb;
- dopady (impacts) umění a kultury na zdraví a spokojenost lidí.

3. Základy a kontinuita v kultuře

- Růst, udržování, zprostředkování a využívání kulturního dědictví a ochrana vícevýznamového charakteru kulturního prostředí;
- účast místních obyvatel na ochraně kulturního dědictví, kulturního prostředí a architektonického dědictví;

- přiměřenost a vhodnost infrastruktury potřebné pro kulturní aktivity (kulturní zařízení, správní opatření podporující kulturní aktivity, finanční zdroje aj.);
- posílení kulturního povědomí a odborných znalostí (umělecké a kulturní vzdělávání, výuka a odborná příprava, kulturní gramotnost, výzkum kulturní politiky a znalostní základna);
- zapojení do mezinárodních struktur, úmluv, smluv a vztahů zahrnujících kulturní aktivity a jejich ovlivňování;
- vliv (impakty) kultury a kulturního dědictví na vzdělávací a intelektuální základy společnosti.

Obsah

Poselství o podpoře vzdělání, výzkumu a inovací v letech 2017–2020

(Botschaft zur Förderung von Bildung, Forschung und Innovation v letech 2017–2020)

Shrnutí

Seznam zkratk

1. Státní (spolková) podpora v systéme vzdělání, výzkum a inovace (BFI) Švýcarska
  - 1.1. Švýcarský systém BFI
    - 1.1.1. Významnost oblasti BFI
    - 1.1.2. Aktéři a jejich působnosti
    - 1.1.3. Partnerské financování systému BFI
  - 1.2. Výsledky podpory politiky BFI
    - 1.2.1. Mezinárodní porovnání výkonnosti
    - 1.2.2. Bilance podpůrného období 2013–2016
  - 1.3. Politika státní politiky podpory BFI 2017–2020
    - 1.3.1. Národní a mezinárodní kontext
    - 1.3.2. Zásady podpory BFI
    - 1.3.3. Cíle
    - 1.3.4. Priority podpory
2. Financování jednotlivých oblastí podpory státem – zdůvodnění navrhovaných příspěvků
  - 2.1. Profesní vzdělávání
  - 2.2. Pokročilé (další) vzdělávání
  - 2.3. Příspěvky na učně
  - 2.4. Oblast ETH¹¹³
  - 2.5. Podpora dle zákona o podpoře a koordinaci vysokých škol
  - 2.6. Mezinárodní spolupráce ve vzdělávání
    - 2.6.1. Přeshraniční spolupráce ve vzdělávání
    - 2.6.2. Stipendia pro zahraniční studenty
  - 2.7. Instituce pro podporu výzkumu
    - 2.7.1. Švýcarský národní fond (SNF)
    - 2.7.2. Akademie
  - 2.8. Komise pro technologie a inovace
  - 2.9. Výzkumná zařízení národního významu
  - 2.10. Mezinárodní spolupráce ve výzkumu a inovacích
    - 2.10.1. Účast na multilaterálních infrastrukturách výzkumu
    - 2.10.2. Nástroje pro spolupráci ve výzkumu a inovacích
    - 2.10.3. Kosmonautika
  - 2.11. Oblasti podpory bez návrhů na příspěvky
    - 2.11.1. Koordinace a spolupráce v oblasti vzdělávání
    - 2.11.2. Mezinárodní sítě pro BFI
    - 2.11.3. EU programy vzdělávání, profesního vzdělávání a programy pro mládež
    - 2.11.4. EU Rámcové programy výzkumu
    - 2.11.5. Resortní výzkum

---

¹¹³ Oblast ETH: 2 Technické vysoké školy (Curych, Lausanne) a 4 výzkumné ústavy.

3. Vysvětlivky ke změnám zákonů (6 vysvětlivek)
4. Vyřízení parlamentních interpelací
5. Nároky (dopady)
  - 5.1. Finanční a personální nároky na stát
  - 5.2. Nároky na kantony a obce
  - 5.3. Nároky na národní hospodářství
  - 5.4. Nároky na společnost
  - 5.5. Nároky na životní prostředí
6. Vztah k plánu legislativy
7. Právní aspekty
  - 7.1. Ústavní a zákonná přiměřenost
  - 7.2. Slučitelnost s mezinárodními závazky Švýcarska
  - 7.3. Vyhlášení
  - 7.4. Podrobení se výdajovým omezením
  - 7.5. Dodržení principu subsidiarity a principu rozpočtové ekvivalence
  - 7.6. Dodržení zásad zákona o subvencích

Přílohy

1. Monitoring a ověřování účinnosti
2. Příspěvek oblast BFI k udržitelnému rozvoji
3. Příspěvek oblast BFI k rovnosti příležitostí
4. Cíle státu pro oblast BFI v letech 2017–2020
5. Zpráva o nákladech kantonů na profesní vzdělávání – Informace o realizaci doporučení
6. Zpráva o růstu zaměstnanosti v oblasti vzdělávání
7. Typy švýcarských vysokých škol
8. Návrh strategických cílů spolkové rady (vlády) pro oblast ETH 2017–2020
9. Projektově vázané příspěvky Konferenci vysokých škol
10. Porovnání výdajů kantonů a státu ve třech oblastech vzdělávání
11. Mezinárodní spolupráce ve vzdělávání obecně – Přehled
12. Evropská spolupráce v oblasti vědeckého a technického výzkumu (COST)
13. Přehled výzkumných zařízení národního významu podle článku 15 zákona o podpoře výzkumu a inovací
14. Resortní výzkum

Obsah

dokumentu „Poselství o podpoře kultury v letech 2016–2020“

(Poselství o kultuře 2016–2020)

Průběžná zpráva z konce dubna 2018

Obsah (30 stran)

1. Shrnutí
2. Úvod
  - 2.1. Výchozí stav
  - 2.2. Cíle průběžné zprávy
3. Kulturní politika státu 2016–2020
  - 3.1. Poselství o kultuře 2016–2020 (hlavní rysy)
  - 3.2. Novinky v Poselství o kultuře 2016–2020
  - 3.3. Rámcové podmínky
4. Průběžná zpráva k novinkám v Poselství o kultuře
  - 4.1. Účast na kultuře
    - 4.1.1. Státní sbírky umění
    - 4.1.2. Posílení účasti na kultuře v užším slova smyslu
    - 4.1.3. Hudební vzdělávání
    - 4.1.4. Propagace (podpora) čtení
  - 4.2. Společenská soudržnost
    - 4.2.1. Podpora překládání
    - 4.2.2. Kulturní výměna v tuzemsku
    - 4.2.3. Podpora menšinových jazyků italštiny a retorománštiny
    - 4.2.4. Výměna žáků, učňů a učitelů
    - 4.2.5. Stavební kultura
    - 4.2.6. Podpora Jenischů a Sintí¹¹⁴
    - 4.2.7. Rozšíření švýcarského národního muzea v Curychu a spojení depotů Sbírkového centra v Affoltern na Albisu
  - 4.3. Kreativita a inovace
    - 4.3.1. Podpora vydavatelství
    - 4.3.2. Propagace (podpora) míst, kde byly natáčeny filmy
    - 4.3.3. Podpora dorostu
    - 4.3.4. Podpora děl výtvarného umění

---

¹¹⁴114 Jenisch a Sinti dílčí podskupiny evropských Romů.

4.3.5. „Kultura a ekonomika“

4.3.6. Rozšiřování kultury do zahraničí

5. Výhled

STRUČNÉ CHARAKTERISTIKY

Národních priorit výzkumu z oblasti výzkumu kultury ukončených v roce 2017

NFS „Kritika obrazů“ – Univerzita Basilej

Digitální revoluce vedla k novému chápání společnosti, která se stále více zaměřuje na obrazy, ale má jen omezené chápání jejich zvláštností, funkcí, síly a působení.

Priorita „Kritika obrazů – síla a význam obrazů“ spojila deset oborů humanitních a společenských věd a zkoumala fenomény obrazů z různých oborů, jako jsou umění, věda, ekonomie, plánování měst, filozofie nebo historie jazyka a písma. Výrazné interdisciplinární zaměření bylo úspěšné. Z priority vzniklo interdisciplinární Centrum teorie a historie obrazů na univerzitě Basilej. Graduační škola na Švýcarské technické vysoké škole ETH Curych, která se na prioritě podílela, bude ve své činnosti (zabezpečení doktorských studijních programů) pokračovat.

NFS „Mediality“ – Univerzita Curych

NFS „Změna médií – Střídání médií – Znalosti médií. Historické perspektivy“ zkoumala historii médií a mediality, jakož i formy komunikace před věkem hromadných sdělovacích prostředků a rozsáhlé diskuse o nových technologických médiích. Na základě textů, obrazů, map, plastik, architektur, materiálů, zvuků a filmů byly provedeny analýzy, jak se měnily komunikativní praktiky a jak byly zvažovány (promýšleny) podmínky komunikací: Co funguje jako médium, co umožňuje zprostředkování? Na výzkumu se podíleli odborníci z literárních věd, lingvistiky, historie, dějin umění, věd o filmu a věd právních.

Výzkumy zahájené NFS budou pokračovat na Univerzitě Curych v Centru pro historickou mediologii. Jde o disciplinárně otevřenou, mezinárodně působící výzkumnou platformu. Pokračovat bude také doktorský studijní program mediologie.

OBSAH PŘÍRUČKY

„Evaluace v kultuře. Proč, co, kdy a jak?“

Vydavatelé: Švýcarská kulturní nadace Pro Helvetia a MIGROS-KULTUR

OBSAH (126 stran)

Předmluva

Úvod

Teorie

Základní poznatky pro profesionální evaluaci

1 Evaluace? Definice

2 Proč evaluovat? Účel evaluací

3 Co evaluovat? Obsahové aspekty evaluace

4 Kdy evaluovat? Požadovaná kritéria na evaluace

5 Jak evaluovat? Typy evaluací

5.1 Evaluovat externě nebo interně

5.2 Časový termín evaluace

Plánování projektu jako předpoklad pro úspěšné evaluace

6 Smysl plánování

7 Analýza účinků (dopadů) a její použití v evaluaci

7.1 Hlavní cíle (Impakt)

7.2 Cíle projektu (Outcome)

7.3 Operační cíle (Output)

8 Formulovat cíle

9 Stanovit směrné hodnoty a indikátory

9.1 Kvantitativní a kvalitativní indikátory

10 Kvalita evaluací v kulturní práci

Praxe

Fáze evaluace

11 Fáze 1: Příprava

Příprava, etapa 1: vysvětlit účel evaluace

Příprava, etapa 2: formulovat klíčové otázky

12 Fáze 2: Organizace a výběr týmu

Organizace, etapa 1: definovat typ evaluace

Organizace, etapa 2: výběr metody

Organizace, etapa 3: vyjasnit zdroje

Organizace, etapa 4: určit evaluační tým

Organizace, etapa 5: formulovat zakázku a shromáždit (získat) nabídky

Organizace, etapa 6: stanovit referenční podmínky (Terms of reference)

13 Fáze 3: Provedení evaluace

Provedení, etapa 1: Stanovit plán práce a konkrétněji charakterizovat metody

Provedení, etapa 2: Získat informace a analyzovat data

14 Fáze 4: Vypracování zprávy a závěrů managementu (Management Response)

15 Fáze 5: Realizace výsledků evaluace

Přílohy

Slovník (hlavní pojmy)

Seznam literatury

PŘEKLAD

Části poslední kapitoly publikace Spolkového úřadu pro kulturu „Kapesní statistika kultury ve Švýcarsku 2018“

Švýcarský průmysl her

Hry jsou jako kulturní média nosiči zkušeností, které podněcují debaty a diskuse. Existuje u nich podobná rozmanitost obsahů jako u filmů nebo v literatuře. Kulturní obsahy her se dají rozdělit do různých úrovní: například do narativní úrovně s vyprávěním historie; formální úrovně dle grafiky; úrovně interaktivity a aktivní účasti. Hry jsou prvním, per definition plně digitálním kulturním statkem.

Mají pro švýcarské kulturní hospodářství velkou relevanci z hledisek počtu zaměstnanců, obratu, objemu finančních prostředků generovaných crowdfundingem. Oblast her vykazuje velký růst. Podle nejnovějších šetření Swiss Game Developers Association (SGDA a pro Helvetia) existuje rychle rostoucí počet studií. V současné době (květen 2018) existuje ve Švýcarsku dvanáct středních podniků a 100 malých struktur (mezi nimi četné start-ups), jejichž činnost je plně nebo částečně zaměřena na produkci her. V roce 2016 zaměstnávaly tyto struktury přes 500 pracovníků a vytvářely celkový roční obrát 50 mil. CHF. Spádovými centry pro vývoj her jsou kanton Curych Arc Lémanique, zejména města Lausanne a Ženeva. Náklady na vývoj ve Švýcarsku produkovaných her jsou rozdílné: činí u jednoduchých her méně než 100 tis. CHF, u komplexnějších projektů mohou dosáhnout přes 1 mil. CHF. Hry jsou považovány za urychlovače (motor) inovací a technologií a vyvolávají nové formy digitálních médií a interaktivity.

Švýcarští vývojáři ¹¹⁵ jsou mezinárodně špičkovými v kombinacích interaktivních zážitků s technologickými inovacemi. Platí to zejména pro oblasti Virtual Reality, Augmented Reality und Mixed Reality (virtuální realita, rozšířená realita, smíšená realita). Swiss Interactive Entertainment Association (SIEA) odhaduje počet aktivních hráčů ve Švýcarsku na 1,5 mil. Typickým hráčem je v průměru 30 let a hraje pět až šest hodin týdně. Podle čísel z roku 2016 (sledovaný rok 2014) Spolkového úřadu pro statistiku hraje 55 % obyvatel příležitostně a 30 % minimálně jednou týdně. Výnos z prodeje her byl ve Švýcarsku podle údajů zjišťovaných Pricewaterhouse Coopers v roce 2013 434 mil. CHF a do roku 2018 by měl stoupnout na 635 mil. CHF.

Doposud nejúspěšnější švýcarskou hrou je zemědělský simulátor farming-simulator.com firmy Giants Software. Hra je v čele mezinárodního seznamu hitů. Firma byla založena absolventy Spolkové (konfедераční) technické vysoké školy ETH Curych a studijního program Game-Designu Curyšské vysoké školy pro umění (ZHdK). Dalšími švýcarskými úspěšnými produkty jsou Plug&Play (Playables) se dvěma miliony stažení a The Firm (Sunnysidegames) s jedním milionem stažení.

---

¹¹⁵ V originálu samozřejmě je „vývojářky a vývojáři“.

PŘEKLAD

obsahu zprávy Švýcarské rady pro vědu a inovace (SWIR) „Podpora výzkumu v oblasti umění“ a závěrečného doporučení SWIR

OBSAH

Seznam zkratk

Shrnutí

Resumé

Summary

1. Úvod

- 1.1. Cíle zprávy
- 1.2. Základy zprávy
- 1.3. Obsah a struktura zprávy
  - 1.3.1.Charakteristika 1: Institucionální kontexty VaV
  - 1.3.2.Charakteristika 2: Strategická poziční funkce VaV
  - 1.3.3.Charakteristika 3: Kategorie osob provádějících VaV
  - 1.3.4.Charakteristika 4: Funkce VaV v životě provádějících osob
  - 1.3.5.Charakteristika 5: Postavení dle paradigmat VaV
  - 1.3.6.Charakteristika 6: Přístup ke zdrojům pro aktivity VaV

2. Struktury, personál, postavení VaV v oblasti umění ve Švýcarsku

- 2.1. Výchozí stav
- 2.2. Oborové a organizační struktury
- 2.3. Instituce pedagogiky umění a zprostředkování umění
  - 2.3.1.Vzdělávání
  - 2.3.2.Výzkum a vývoj
- 2.4. Strategické postavení uměleckých vysokých škol ve VaV
- 2.5. Personál a integrace VaV a výuka
- 2.6. Závěr charakteristiky 1: Institucionální kontexty VaV
- 2.7. Závěr charakteristiky 2: Strategická poziční funkce VaV
  - 2.7.1.VaV v rámci institucionálního cíle postavení (umístění)
  - 2.7.2.VaV jako strategický prvek v profesionalizaci
- 2.8. Závěr charakteristiky 3: Kategorie osob provádějících VaV
  - 2.8.1.Kategorie osob podle druhu zařazení
  - 2.8.2.Kategorie osob podle profesionálních identit

3. Vzdelání výzkumem a pro výzkum. Postavení VaV v oblasti umění ve Švýcarsku

- 3.1. Ustanovení pro přijetí ke studiu
- 3.2. Trvání studia a struktury studia
- 3.3. Uzavření studia a výkony pro uzavření studia
- 3.4. Ověřování a zkoušky
- 3.5. Studijní poplatky a přístup k možnostem podpory
- 3.6. Absolventky /absolventi

- 3.7. Závěr charakteristiky 4: Funkce VaV v životě osob provádějících VaV
  - 3.7.1. Cíle uzávěrek studia
  - 3.7.2. Kvalifikační cíle
4. Praktiky a pojetí VaV v oblasti umění
  - 4.1. Výzkumná praxe akademicky-vědeckého druhu (typu)
  - 4.2. Výzkumná praxe technického druhu (typu) ve prospěch potřeb umění
  - 4.3. Výzkumná praxe uměleckého druhu (typu)
  - 4.4. Závěr charakteristiky 5: Pozice (umístění) dle paradigmát VaV
    - 4.4.1. Odkazy na konkrétní paradigmata
    - 4.4.2. Komunikace o aktivitách VaV
    - 4.4.3. Míra autonomie-heteronomie
5. Podpora výzkumu v oblasti umění
  - 5.1. Zdroje a agentury podpory ve Švýcarsku
  - 5.2. Podpora výzkumu a kultury ve Švýcarsku
  - 5.3. Pohled do zahraničí
    - 5.3.1. Rakousko: Fond pro podporu vědeckého výzkumu
    - 5.3.2. Švédsko: Vetenskapsrådet
    - 5.3.3. Kanada: Fonds de recherche du Québec, Société et culture
    - 5.3.4. Další evropské programy podpory
  - 5.4. Závěr charakteristiky 6: Výzkum a přístup ke zdrojům
    - 5.4.1. Interní a externí zdroje
    - 5.4.2. Zdroje autonomního a heteronomního původu
6. Výsledky
  - 6.1. Charakteristika 1: Institucionální kontexty VaV
  - 6.2. Charakteristika 2: Strategická poziční funkce VaV
  - 6.3. Charakteristika 3: Kategorie osob, které provádějí výzkum
  - 6.4. Charakteristika 4: Funkce VaV v životě osob provádějících VaV
  - 6.5. Charakteristika 5: Postavení dle paradigmát VaV
  - 6.6. Charakteristika 6: Přístup ke zdrojům na aktivity VaV
7. Reference
8. Přílohy
  - 8.1. Monodisciplinární školské diplomy uznávané Švýcarskou konferencí kantonálních ředitelů pro vzdělávání (EDK) – hudební /malířská tvorba
  - 8.2. Personál VaV, asistující vědecký personál na švýcarských odborných vysokých školách
  - 8.3. Hodnocené třetí cykly podle institucí, oborových oblastí a uzávěrek studia
  - 8.4. Stanovisko Henk Borgdorff(a)¹¹⁶ k výzkumu v oblasti umění
  - 8.5. Informační partneři při přípravě zprávy

Tabulky a grafy

Doporučení SWIR

I. Úvod

Následující doporučení jsou založena na poznatcích, které vyplynuly z předkládané zprávy SWTR o podpoře výzkumu v umělecké oblasti. V mnoha aspektech je možné doporučení přenést na odborné oblasti zdravotnictví, sociální práce a umění (GSK) a na odborné vysoké školy jako celek. Doporučení je nutné chápat v souvislosti s dosavadním vývojem výzkumu na uměleckých vysokých

---

¹¹⁶ Henk Borgdorff, University of the Arts, The Hague University of Gothenburg

školách¹¹⁷. Pro pokračování výzkumu na těchto školách vychází Švýcarská rada pro vědu a technologie (SWTR) z následujících tvrzení:

1. Umělecké vysoké školy vyvíjejí vlastní pojmy a strategie výzkumu v souvislosti s aktuální uměleckou praxí jako prvky tvorby svých profilů. Přitom respektují zahraniční standardy a spojení výzkumu s výukou. Zejména berou do úvahy potřeby podpory dorostu, změn profesí umělců a reflexi společenské dimenze umělecké práce. Komunikují své pojmy (pojetí) výzkumu s výzkumnými pracovníky a podporovateli výzkumu z neuměleckých oblastí.
2. Umělecké vysoké školy v rámci svých strategií výzkumu koncipují třetí studijní cykly. Přitom respektují rozmanitost oborů a zaměřují cykly tak, aby sloužili k získávání vlastního dorostu. Kooperace (a) mezi uměleckými obory, (b) mezi uměleckými vysokými školami, jinými oblastmi odborných vysokých a pedagogických vysokých škol¹¹⁸ a (c) s univerzitními vysokými školami jsou navrhovány a pilotně ověřovány. Ukončení studií (absolutoria) přicházející v úvahu pro třetí cykly se orientují podle praxe v zahraničí a berou do úvahy rozmanitost absolventů. Pro doktorát vstupují umělecké vysoké školy a odborné vysoké školy do spoluprací s univerzitními vysokými školami. A dále ve smyslu rovnocennosti všech typů vysokých škol připravují a zkouší i autonomní řešení v oblasti uměleckých a odborných vysokých škol. Připuštění autonomního profilu doktorátu pro umělecké vysoké školy bude diskutováno ve vztahu na celou oblast odborných vysokých škol se zapojením pedagogických vysokých škol. Univerzitní vysoké školy většinou připouštějí doktoráty orientované na praxi v kooperaci s odbornými vysokými školami a ověřují možnost dohod odborných vysokých škol a vysokých univerzitních škol. Usnadňují přístup k těmto doktorátům. Přitom však budou důsledně uplatňovány přiměřená kritéria selekce.

II. Doporučení

1. Zdroje

SWIR doporučuje státu a vedením odborných vysokých škol, které působí v oblasti umění, aby trvale zajišťovaly dostatečné finanční prostředky pro podporu výzkumu s cílem financovat přípravu dorostu na uměleckých vysokých školách a vytvářely a rozvíjely udržitelné výzkumné kompetence:

- a) Základní (institucionální) financování: Základní financování odborných vysokých škol musí být upraveno tak, aby bylo možno na uměleckých vysokých školách vytvářet vedle profesorských míst pro výuku i vhodný počet profesorských míst pro výzkum. Tato profesorská místa by mohla sloužit jako kotvící body pro výzkumnou kompetenci (příprava a řešení projektů například projektů od Švýcarského národního fondu – SNF). Jen s místy střední úrovně (docenti, asistenti) není tento cíl dosažitelný.
- b) Kompetitivní (účelová) podpora: Institucím pro podporu výzkumu musí být dány k dispozici dostatečné prostředky k tomu, aby mohly být podpořeny narůstající počty návrhů projektů z uměleckých vysokých škol speciálně a z odborných vysokých škol obecně. Kromě jiného i s cílem podpory dorostu těchto vysokých škol.

2. Kooperace

SWIR doporučuje státu a Univerzitní konferenci finančními podněty podpořit kooperace univerzitních a odborných vysokých škol, umožňovat doktoráty pro absolventy všech typů vysokých

---

¹¹⁷ Ve Švýcarsku se pod pojmem „umělecké vysoké školy“ myslí umělecké oblasti odborných vysokých škol.

¹¹⁸ Ve švýcarských odborných dokumentech se obvykle rozlišují tři typy vysokých škol: univerzitní vysoké školy, odborné vysoké školy a pedagogické vysoké školy.

škol. Potřebná opatření by mohla být na straně univerzitních vysokých škol podpořena „příspěvky na projekty“ („účelovými prostředky“).

3. Doprovod a evaluace podpory

SWTR doporučuje státu, aby poté, co podpora výzkumných projektů v oblastech umění se bude uskutečňovat běžnými nástroji Švýcarského národního fondu (SNF), stát sledoval účinky tohoto rozhodnutí a po uběhnutí smysluplné lhůty nechal provést evaluaci. Potřebná opatření by mohla být zavedena v dohodě o výkonech se SNF.

Přitom by měly být respektovány následující zásady:

- c) Pochopení pro projekty z oblasti umění musí být prohlubováno pravidelnou výměnou informací a zkušeností výzkumných pracovníků z oblasti umění a výzkumných pracovníků standardních vědních oblastí. Přitom by měly být dohodnuty a uplatňovány podobnosti různých pojmů a pojetí výzkumu.
- d) Návrhy z oblasti umění musí být posuzovány podle kritérií, která vyhodnotí požadavek návaznosti na praxi, rozvoj příslušné oblasti výzkumu a přípravu dorostu na uměleckých vysokých školách. Do posuzování návrhů projektů je nutné zařazovat osobnosti z umělecké praxe.
- e) Doporučená evaluace má kromě jiného posoudit kompetence SNF při posuzování návrhů projektů z oblasti umění a tyto kompetence v diskusi s uměleckými vysokými školami dále rozvíjet.
- f) Zavedení zvláštních nástrojů pro podporu výzkumu a dorostu na uměleckých vysokých školách v rámci aktivit SNF a Komise pro technologie a inovace (KTI) je volbou (opcí, rozhodnutím), které musí být objektivně posuzováno.

Obsah knižní verze

Podrobné průběžné evaluace programu Horizont 2020

Předmluva

1. Souhrn
2. Klíčové definice, akronymy a slovník
3. Úvod
  - 3.1. Účel hodnocení
  - 3.2. Rozsah hodnocení
4. Souvislosti iniciativy
  - 4.1. Popis iniciativy a jejich cílů
  - 4.2. Základní linie
  - 4.3. Evaluační otázky
  - 4.4. Metody
5. Realizace. Současný stav
  - 5.1. Přehled implementačních postupů, vstupy (inputs) a aktivity
  - 5.2. Přehled implementace po třech letech
6. Jakou relevanci má Horizont 2020 doposud?
  - 6.1. Řeší Horizont 2020 správné otázky?
    - 6.1.1. Je Horizont 2020 relevantní pro výzvy, které je třeba řešit?
    - 6.1.2. Má Horizont 2020 význam pro řešení evropských cílů?
  - 6.2. Umožňuje (je schopen) Horizont 2020 přizpůsobit se novému vědeckému a socio-ekonomickému rozvoji?
  - 6.3. Reaguje Horizont 2020 na potřeby zúčastněných stran (stakeholderů)
    - 6.3.1. Podíleli se stakeholdři na návrhu programu?
    - 6.3.2. Atraktivnost a využití programu
    - 6.3.3. Názory stakeholderů na nabízenou podporu
  - 6.4. Hlavní závěry o významu (relevantnosti) programu Horizont 2020
7. Jak eficientní¹¹⁹ je Horizont 2020?
  - 7.1. Přehled přidělených (poskytnutých) finančních prostředků
  - 7.2. Jak eficientní jsou struktury řízení programu?
    - 7.2.1. Nové postupy managementu
    - 7.2.2. Dopady (účinky) zjednodušení a nového modelu financování
    - 7.2.3. Finanční nástroje
  - 7.3. Jak eficientní jsou komunikační a aplikační postupy?
    - 7.3.1. Komunikační a informační aktivity
    - 7.3.2. Aplikační a evaluační postup
  - 7.4. Jak eficientní je rozdělování finančních prostředků?
    - 7.4.1. Úspěšnost poskytování finančních prostředků
    - 7.4.2. Rozdělování finančních prostředků podle typu organizace a země poskytnutí
    - 7.4.3. Rozdělování finančních prostředků v závislosti na velikosti projektu
    - 7.4.4. Účast nových příjemců finanční podpory
    - 7.4.5. Mezioborovost a profily zúčastněných příjemců podpory

---

¹¹⁹ Eficiencie – v anglicky a německy psané odborné literatuře se používají dva pojmy. Eficiencie – podíl přínosů a nákladů. Efektivnost – podíl dosažených cílů a cílů plánovaných.

- 7.4.6. Mezinárodní spolupráce
- 7.5. Nakolik (do jaké míry) je Horizont 2020 nákladově eficientní?
- 7.6. Hlavní závěry o efinci programu horizont 2020
- 8. Jak efektivní byl program Horizont 2020 doposud?
  - 8.1. Jakého pokroku bylo dosaženo v získávání vědeckých účinků (impacts)?
    - 8.1.1. Pokrok v posilování kapacit výzkumu a inovací, reputaci a vědecké excelence
    - 8.1.2. Pokrok ve zvyšování integrace výzkumu a inovací
    - 8.1.3. Příspěvek programu Horizont 2020 ke zlepšení činnosti Evropského výzkumného prostoru
  - 8.2. Jakého pokroku bylo dosaženo v produkci inovací a hospodářského účinku (impaktu)?
    - 8.2.1. Pokrok v rozvoji znalostí (poznatků), práv duševního vlastnictví a transferu poznatků
    - 8.2.2. Pokrok ve zlepšování rámcových podmínek pro výzkum a inovace
    - 8.2.3. Pokrok v dosahování tržních výstupů a šíření inovací ve výrobcích, službách a procesech
  - 8.3. Jakého pokroku bylo dosaženo ve zvyšování společenských dopadů (impakts)?
    - 8.3.1. Řešení společenských výzev
    - 8.3.2. Vztahy a výstupy vědy se společností a pro společnost
    - 8.3.3. Přínosy vědy pro politiku
  - 8.4. Jakého pokroku bylo dosaženo v plnění obecného cíle programu Horizont 2020?
  - 8.5. Hlavní závěry o efektivnosti Horizontu 2020
- 9. Jako koherentní byl program Horizont 2020 doposud?
  - 9.1. Nakolik je program horizont 2020 vnitřně koherentní?
  - 9.2. Nakolik je program Horizont 2020 koherentní s ostatními iniciativami EU
    - 9.2.1. Přehled
    - 9.2.2. Synergie s COSME, Nástroji pro propojování Evropy (CEF) a Evropským fondem pro strategické investice (EFSI)
    - 9.2.3. Synergie s Evropskými strukturálními a investičními fondy
  - 9.3. Do jaké míry je Horizont 2020 koherentní s dalšími iniciativami na národní, regionální a zahraniční úrovni
    - 9.3.1. Přehled
    - 9.3.2. ERA-NET financovaný v rámci programu Horizont 2020
    - 9.3.3. Článek 185 o iniciativách
    - 9.3.4. Společné programovací iniciativy (JPI)
  - 9.4. Hlavní závěry o koherenci Horizontu 2020
- 10. Jako je přidaná hodnota programu Horizont 2020 pro EU?
  - 10.1. Přidaná hodnota ve srovnání s národní a/nebo regionální úrovní
  - 10.2. Hlavní závěry o přidané hodnotě Horizontu 2020 pro EU
- 11. Dopady (impakty) předchozího rámcového programu
  - 11.1. Dopady (impakty) RP7
  - 11.2. Dlouhodobější dopady (impakty) předcházejících rámcových programů
- 12. Hlavní zjištění a otázky pro příští hodnocení (evaluaci)
  - 12.1. Limity (omezení) průběžného hodnocení (evaluace)
  - 12.2. Relevance
  - 12.3. Efience
  - 12.4. Efektivnost
  - 12.5. Koherence
  - 12.6. Přidaná hodnota pro EU

Poděkování

Obsah publikace Evropské komise

Inovace ve výzkumu kulturního dědictví

(Innovation in cultural heritage research)

Předmluva

Shrnutí

1. Úvod – Zkušenosti s Evropským kulturním dědictvím
  - 1.1. Časové aspekty Evropského kulturního dědictví
  - 1.2. Území (oblasti) Evropského kulturního dědictví
  - 1.3. Společenství kulturního dědictví, stakeholdři (hlavní instituce) kulturního dědictví a governance kulturního dědictví
2. Současné tendence a kontexty kulturního dědictví
  - 2.1. Kulturní dědictví a věda (akademie)

Kulturní dědictví, nacionalismus a jiná hlediska

Významnost a diskurzivita kulturního dědictví

Kulturní dědictví jako reprezentace versus performativní a afektivní dědictví

Praxe kulturního dědictví a vědeckí pracovníci
  - 2.2. Politika a administrativa: globální tendence

Regionalizace výjimečných univerzálních hodnot

Od hmotného po nehmotné kulturní dědictví

Důvěryhodnost systému světového kulturního dědictví
  - 2.3. Administrativní institucionalizace Evropského kulturního dědictví: minulost, přítomnost a nejbližší budoucnost

Označení (zařazení do seznamu) Evropské kulturní dědictví v relaci s označením Světové kulturní dědictví
3. Příklady metodologie a výsledků výzkumu Evropského kulturního dědictví
  - 3.1. Prostorové aspekty Evropského kulturního dědictví

Místa (lokality) dědictví

Krajina a jiné prostředí

Vztahy mezi virtuálními a reálnými prostory

„Fluidní“ (neurčité, měnící se) prostory a sítě identit
  - 3.2. Měnící se časy Evropského kulturního dědictví

Současnost a dynamické změny

Násobné (četné) a vzájemně související změny
  - 3.3. Společenství kulturního dědictví a governance kulturního dědictví

Evropa jako referenční místo pro identifikaci

Ochrana a management dědictví zaváděný EU

Společenská praxe vyplývající z mnohonásobné interpretace dědictví

Participativní management a governance kulturního dědictví

4. Perspektivy výzkumu Evropského kulturního dědictví

4.1. Přítomnost a nejbližší budoucnost Evropského kulturního dědictví

Evropské jazykové a regionální rozdíly v definici kulturního dědictví

Stávající koncepce kulturního dědictví evropských měst

Vytváření a hodnocení evropských lokalit a událostí

4.2. Současné postupy (procesy) v kulturním dědictví

Mezisektorová spolupráce v definování a hodnocení (evaluaci) kulturního dědictví

Společenství kulturního dědictví a jejich práva související s dědictvím

Dopady (účinky) digitalizace kulturního dědictví

4.3. Současná agenda výzkumu Evropského kulturního dědictví

Akademická definice režimů kulturního dědictví

Nová kritická metodologie v Evropském kulturním dědictví

Agenda holistického přístupu k výzkumu evropského kulturního dědictví

Bibliografie

Dodatky

Příloha 1 – Krátké charakteristiky 14 hodnocených projektů

Příloha 2 – Tři režimy kulturního dědictví projednávané v souvislosti s ochranou starého Rauma, dřevěného středověkého města ve Finsku

Příloha 3 – Kulturní krajina s označením Evropského kulturního dědictví

O autorech